

รายงานฉบับสมบูรณ์

การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
โดยกระบวนการมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด
ของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล

The Development of Ecotourism Management
And Local Community in Banthad Mountains Specific Area of Songkhla,
Phatthalung, Kakhon Si Thammarat, Trang and Satun

โดย ป้องศักดิ์ ทองเนื้อแข็ง และคณะ

พฤษภาคม 2552

รายงานฉบับสมบูรณ์

การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน
ในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดของ 5 จังหวัดภาคใต้
ของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล

The Development of Ecotourism Management

And Local Community in Banthad Mountains Specific Area of Songkhla,
Phatthalung, Kakhon Si Thammarat, Trang and Satun

คณะผู้วิจัย	สังกัด
ป๋องศักดิ์ ทองเนื้อแข็ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
สุธนา นาคฉาย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
สุธีรา เดชนครินทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
หทัยรัตน์ วัฒนพฤกษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
สมศักดิ์ แก้วพลอย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
จตุรภัทร จันทรทิพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
กิติ ดันไทย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
อุษณีย์ พัฒโน ภัทรปิติกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
จำแลง แสงจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ปทุมพร ชดช้อย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ปัทมนรสี จิตประพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ทิพย์พาพร ถาวรสุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ชุดโครงการ การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนในเขต
พื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดของ 5 จังหวัด

ภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง และสตูล

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ความเห็นในรายงาน เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล” ได้รับสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งเป็นหัวข้อวิจัยภายใต้ชุดโครงการ “การพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืนของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล” โดยสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย (Thailand Tourism Development Research Institute : TRI) เป็นหน่วยงานหลักในการกำกับดูแลชุดโครงการดังกล่าว

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้อำนวยการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ประสานงานสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทยที่สนับสนุนให้คณะผู้วิจัยได้มีโอกาสทำการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ และคอยติดตามให้การแนะนำแนวทางการทำวิจัย จนเกิดผลสัมฤทธิ์ (outcome) ต่อชุมชนตามที่โครงการ ฯ คาดหวัง กล่าวคือ การวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องมือสำคัญให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเรียนรู้ความแตกต่างทางวัฒนธรรม และชุมชนได้ค้นหาเอกลักษณ์และอัตลักษณ์มานำเสนอจนเกิดความภาคภูมิใจ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการนำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวตามแนวทางของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

บ็องศักดิ์ ทองเนื้อแข็ง

สุธนา นาคฉาย

สุธีรา เดชนครินทร์

หทัยรัตน์ วัฒนพฤกษ์

ปทุมพร ชดช้อย

นายปิ่นนรสี จิตประพันธ์

สมศักดิ์ แก้วพลอย

จตุรภัทร จันทรทิติย์

กิตติ ต้นไทย

อุษณีย์ พัฒโน ภัทรปิติกุล

ทิพย์พาพร ถาวรสุข

พฤษภาคม 2552

บทสรุปผู้บริหาร

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล” เป็นการศึกษาการดำเนินกิจกรรมการพัฒนา รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด ของ 5 จังหวัดภาคใต้ ของชุมชนเพื่อตอบคำถามว่า(1) รูปแบบและการดำเนินการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีอยู่ในเขตพื้นที่เป้าหมายหรือไม่มีลักษณะอย่างไร (2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เป้าหมาย (3) รูปแบบการการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่เหมาะสมในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดรอยต่อเทือกเขาบรรทัดประกอบด้วย จังหวัด นครศรีธรรมราช สงขลา พัทลุง สตูล ตรัง เป็นอย่างไร สาระสำคัญที่นำเสนอในรายงานความก้าวหน้าฉบับนี้ ประกอบด้วย ความสำคัญของการศึกษาวิจัย การทบทวนวรรณกรรม วิธีการศึกษา และผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

บทที่ 1 ชี้ให้เห็นที่มาของการวิจัยที่เกิดจากสาระสำคัญของบทที่ 1 ชี้ให้เห็นที่มาของการวิจัยที่มุ่งอธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศการท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้และการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นทำให้คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวเจริญขึ้น แต่ในทางกลับกันการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการทำลายคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ทำลายวัฒนธรรม ทำลายสิ่งแวดล้อม ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งที่ชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากร ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ตกอยู่ในมือของนายทุน ผู้เข้าไปลงทุนในแหล่งท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นการจัดการที่กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากเพื่อผลกำไรในการดำเนินการซึ่งชาวบ้านได้มีบทบาทเพียงแต่การเป็นลูกจ้างที่ไม่มีสิทธิในการจัดการ ซึ่งการศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเพื่อลดภาวการณ์ดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านต่างๆรวมถึงการสร้างสภาพภูมิใจในทรัพยากรทางการท่องเที่ยวรวมถึงการสร้างความร่วมมือในการรักษาผาสภาวะสิ่งแวดล้อม ด้วยวิธีการเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นเจ้าของในทรัพยากรการท่องเที่ยวและมีบทบาทในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวก่อให้เกิดการพัฒนาและกำหนดแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นแนวทางการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบที่ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ในด้านบวกต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ความสามัคคี และจิตสำนึกสาธารณะร่วมกันของชุมชน รวมถึงรูปแบบการท่องเที่ยวแบบใหม่เป็นเครื่องมือที่สร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม และเป็นเครื่องมือในการปกป้องสิ่งแวดล้อมได้โดยไม่ต้องพึ่งพาอำนาจรัฐและเกิดจากพลังของชุมชนกล่าวคือ หากมีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนก็จะทำให้การท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวเป็นไปอย่างยั่งยืน และได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี การ

พัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูลเป็นการเรียนรู้การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูลเป็นการเรียนรู้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ทั้ง 5 จังหวัดในเขตพื้นที่ต่างกัน การประมวลผลปัจจัยแห่งความสำเร็จและความล้มเหลวรวมถึงเอกลักษณ์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการกำหนดกิจกรรมของการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวนอกจากนี้ การเรียนรู้ถึงอัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวจะเป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมเวลาการให้บริการ และการให้บริการ ที่เหมาะสม ตลอดจนถึงการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมของนักท่องเที่ยวในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวโดยไม่ส่งผลกระทบในการทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับบริการอันเป็นผลกระทบมาจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม

บทที่ 2 เป็นการนำเสนอวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีสาระสำคัญ คือ การชี้ให้เห็นว่า (1) ที่มาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีกำเนิดมาจากแหล่งใดและได้ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบใดเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้อง การกำหนดความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเป็นการนำมาเป็นแนวทางในการตกลงและสร้างความเข้าใจในการพิจารณารูปแบบการท่องเที่ยวที่ปรากฏในพื้นที่ต่างๆ จากการศึกษาศรूपความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ดังนี้ Ecotourism หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีสำนึกต่อความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยนักท่องเที่ยวมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับผู้ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืนและเป็นการท่องเที่ยวที่ทุกฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติ ระบบนิเวศและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ และรักษาระบบนิเวศท้องถิ่น พัฒนาเศรษฐกิจรวมถึงความสามารถและสร้างกำลังใจให้กับชุมชนชนบทได้พึ่งตนเอง (2) วัตถุประสงค์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากการศึกษพบว่าวัตถุประสงค์ของการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นจะต้องเป็นการจัดการท่องเที่ยวเพื่อสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแก่นักท่องเที่ยวและชุมชนเจ้าของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และเป็นการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้กับชุมชนในท้องถิ่น ทั้งนี้กระบวนการมีส่วนร่วมจะประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอนดังนี้ การมีส่วนร่วมคิด การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (3) หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นแนวทางที่สำคัญในการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องทำตามกระบวนการจึงจะจัดได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งผลจากการศึกษาสรุปได้ว่าหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประกอบด้วย การจัดการท่องเที่ยวที่จะต้องให้ความสำคัญกับธรรมชาติ วัฒนธรรม และชุมชน การดำเนินการจะต้องมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืนต่อเนื่อง เป็นการจัดการท่องเที่ยวที่จำเป็นจะต้องมีการให้ความรู้ และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวและรวมถึงคนในท้องถิ่น การกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้อง

กำหนดให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนรวมถึงการกำหนดกิจกรรมและได้รับผลประโยชน์ ในกระบวนการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นขั้นตอนสุดท้ายจะต้องมีการประเมินผลรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งนี้ผลที่ได้นักท่องเที่ยวจะต้องมีความพึงพอใจในรูปแบบการท่องเที่ยวและการบริการในระหว่างทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (4) องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันและอาจจะส่งผลกระทบในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ต่างๆต่อไปในอนาคตซึ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากการศึกษาพบว่ามียุคประกอบหลัก 4 ประการดังนี้

1. องค์ประกอบด้านการจัดการ

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีการจัดการในด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพดังนี้

- 1.1 การจัดการพื้นที่
- 1.2 การจัดการองค์ความรู้ที่จะนำมาใช้ในการประกอบกิจกรรมนำเที่ยว
- 1.3 การจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดนำเที่ยว
- 1.4 การจัดการผลประโยชน์
- 1.5 การจัดการรูปแบบการท่องเที่ยว จะต้องมีการจัดการที่เหมาะสม

2. องค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาสถานที่ที่จะให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีปัจจัยที่ควรพิจารณาดังนี้

- 2.1 ศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวจะต้องมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์
- 2.2 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องสะดวกในการเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวและเป็นพื้นที่ที่ไม่เสี่ยงในการเดินทาง
- 2.3 ผู้จัดการด้านแหล่งท่องเที่ยวที่นำมาใช้รองรับการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีการสำรวจจุดที่ง่ายต่อการเกิดอุบัติเหตุและจะต้องทำเครื่องหมายแจ้งเตือนอันตรายต่อการเข้าไปใกล้บริเวณดังกล่าว
- 2.4 การกำหนดจุดเปราะบางเพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรม

การสร้างกิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องไม่เป็นไปภายใต้การทำลายหรือสร้างความเสียหายแก่พื้นที่ทางการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นไปในรูปแบบใดจะต้องมีหลักปฏิบัติดังนี้

- 3.1 จะต้องสร้างกระบวนการในการทำความเข้าใจให้แก่นักท่องเที่ยวทราบถึงผลกระทบหากไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมทางการท่องเที่ยว
- 3.2 การกำหนดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวจะต้องมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด
- 3.3 ผู้จัดกิจกรรมจะต้องพิจารณากิจกรรมที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4. องค์ประกอบการมีส่วนร่วม

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีหน่วยงานมาร่วมเป็นองค์ประกอบในการขับเคลื่อนหลายหน่วยงานทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนดังนั้นการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆดังนี้

4.1 การกำหนดเอกสารหลักฐานแนวทางในการปฏิบัติการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

4.2 การแบ่งปันภาระหน้าที่ในการปฏิบัติจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมได้มีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นสะท้อนปัญหาแสดงปัญญอย่างเท่าเทียมกัน

4.3 การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมโดยชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นไปในทุกกระบวนการเพื่อความโปร่งใสในความร่วมมือ

4.4 ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องร่วมมือในการจัดการผลประโยชน์และการแก้ไขปัญหา อย่างเป็นธรรมโดยยึดหลักประโยชน์ส่วนรวมมาก่อนประโยชน์ส่วนตน ภายใต้นโยบายและหลักการโดยรวมดังนี้

นโยบายและหลักการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4.4.1. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องมีการควบคุมดูแลรักษาทรัพยากร

4.4.2. การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากร

4.4.3. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงการพัฒนาด้านการให้การศึกษา สร้างจิตสำนึกที่ดี

4.4.4. การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมของประชาชน

4.4.5. การให้ความสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นความจำเป็นอันดับต้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ทั้งนี้ในองค์กรต่าง ๆ ต้องกำหนดบทบาทที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และกำหนดวิธีการจัดการที่เหมาะสม

4.4.6. ให้ความสำคัญในการนำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้าสู่แผนการพัฒนาระดับต่าง ๆ อย่างมีความสำคัญ ได้แก่ แผนการพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาภาค

4.4.7. สนับสนุนการศึกษา วิจัย และประเมินการพัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อกำหนดแนวทางการจัดการ การแก้ไขปัญหาและการปรับปรุงแผนอย่างเป็นขั้นตอน

4.4.8. มีการใช้กฎหมายในการควบคุม ดูแล รักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด โดยเน้นการแนะนำ ตักเตือน และสร้างวินัยการท่องเที่ยวควบคู่ไปด้วย

4.4.9. จัดทำแนวทางปฏิบัติ หรือคู่มือการจัดการ แก่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ความรู้ทางด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้อง

4.4.10. จัดให้มีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

องค์ประกอบที่กล่าวมาสามารถนำมาเป็นมาตรฐานการในการประเมินถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวของพื้นที่ศึกษา

(5) นโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นข้อมูลที่ใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบว่าการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมายมีการดำเนินการที่ตอบสนองต่อนโยบายมาแล้วในประเด็นใดจากการศึกษาพบว่าแนวนโยบายทั้งภาครัฐและชุมชนถูกกำหนดขึ้นภายใต้ความสอดคล้องขององค์ประกอบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบผลการศึกษานำมาเปรียบเทียบกับจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่เป้าหมายพบว่าม้งงานที่ศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ต่างปรากฏผลดังนี้ ชุมชนมีความคาดหวังในผลประโยชน์ที่จะได้รับต่อการทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การสร้างกระบวนการเรียนรู้และการทำความเข้าใจในองค์ประกอบและการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกระบวนการที่เกิดการยอมรับได้ของคนในชุมชน พฤติกรรมการรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของชุมชนและต่างชุมชนอยู่ในความสนใจของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ชุมชนมีความพร้อมในการทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์บรรยายและนำเที่ยวแต่ประสบปัญหาในเรื่องการขาดแคลนแหล่งข้อมูลและการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ และชุมชนยังต้องการรูปแบบวิถีชีวิตแบบเดิมแม้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของตนเองอาศัยอยู่ และปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือทุนทางการเงิน และทุนทางปัญญาในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานสถาบันการศึกษา ชุมชนคาดหวังกับการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมในการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับนักวิจัยซึ่งกระบวนการดังกล่าวส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ในการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับชุมชนเจ้าของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว ผลประโยชน์จะเป็นกลไกสำคัญในการสร้างเงื่อนไขความร่วมมือในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หากผู้เกี่ยวข้องในชุมชนได้รับผลประโยชน์โดยตรงและเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน จะทำให้การบริหารจัดการบุคคลากรในชุมชนได้รับการให้ความร่วมมือจากชุมชนเพิ่มมากขึ้น (7) การกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องประกอบด้วย ชุมชนมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาและต้องมีความเข้มแข็งจริงจังกับการจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการพัฒนา ชุมชนมีความสามัคคี มีการดำเนินงานภายใต้แนวทางการวิจัยที่เปิดโอกาสให้คนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนได้มีบทบาทในการกำหนดวิธีการและการแก้ไขปัญหา ร่วมกันอย่างเท่าเทียมกัน การปลูกฝังแนวคิดให้กับเยาวชนในชุมชนมีผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระยะยาว การพัฒนาความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับคนในชุมชนได้เกิดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการและการบริการ การจัดการตลาดและการประชาสัมพันธ์สถานที่

ท่องเที่ยวและการให้บริการจะต้องมีความต่อเนื่อง กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องสอดคล้องกับ อาชีพของชุมชนในท้องถิ่นของชุมชนและต้องเป็นอาชีพเสริมไม่ใช่อาชีพหลัก การสร้างกฎกติกาให้ นักท่องเที่ยวปฏิบัติตกลงให้ความร่วมมือเพื่อระวังพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในการทำกิจกรรมเดินป่า การจัดโครงสร้างองค์การในการให้บริการการจัดนำเที่ยว ควรประกอบด้วย 3 ฝ่ายหลัก ได้แก่ (1) ฝ่าย บริหารคณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วย ประธานชมรมคณะกรรมการที่ปรึกษา เลขา เหรัญญิก (2) ฝ่ายจัดการการบริการการท่องเที่ยว ทำหน้าที่เรียนรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว (3) ฝ่ายสนับสนุน ติดตามการตลาด ดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ประเมินผลการปฏิบัติงาน ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจะต้องมีคุณภาพและมีสิ่งดึงดูดใจในระดับที่มีความเป็นเอกลักษณ์และมีเสน่ห์ที่ให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจเมื่อได้สัมผัส (8) เงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนกำหนดรูปแบบ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ประสบความสำเร็จนั้นมีสาเหตุมาจาก ปัญหาการขาดมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ ความสามารถในการนำเที่ยวธรรมชาติ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดรูปแบบการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขาดเงินทุนและทรัพยากรที่ใช้ประกอบการให้บริการด้านการท่องเที่ยว การขาดการ ยอมรับในการนำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้ามาในชุมชน ขาดการจัดแบ่งโครงสร้างในองค์กรที่ ชัดเจนในการทำงาน ผู้นำชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ตั้งใจในการพัฒนาจัดการท่องเที่ยวเชิง นิเวศอย่างจริงจัง ขาดการจัดกิจกรรมส่งเสริมตลาดและการประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย ขาด การรวมกลุ่มเป็นชมรมหรือสมาคมขาดแคลนแหล่งทุนสำหรับใช้ในการดำเนินงาน ขาดการกำหนด กฎกติกาของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ระบบนิเวศวัฒนธรรม ไม่เชื่อมโยงกับบุคลากรในท้องถิ่น การจัดสรรผลประโยชน์ไม่เป็นธรรม (9) เอกลักษณ์ของรูปแบบการ จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว และอัตลักษณ์ของชุมชนมีผลต่อการกำหนดรูปแบบกิจกรรมการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยเฉพาะ รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวประกอบด้วย การเดินป่าจะต้องมีสิ่งที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยวใน ระหว่างเดินทางท่องเที่ยว มีข้อมูลเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเพื่อประกอบการบรรยายให้แก่ นักท่องเที่ยว ได้รับทราบข้อมูล มีกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมในการทำกิจกรรมในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว มี องค์ความรู้ที่ให้นักท่องเที่ยวได้เกิดการเรียนรู้ อัตลักษณ์หมายถึง ลักษณะที่โดดเด่นของชุมชนเช่น การมีความสามัคคีในกลุ่ม บุคลิกภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวที่ สอดคล้องกัน วัฒนธรรมการดำรงชีวิตของคนในชุมชนและการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวที่ไม่ขัดแย้ง กับวัฒนธรรมชุมชน

บทที่ 3 นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย โดยเป็นการศึกษาจากภาพเล็กไปหาภาพใหญ่ กล่าวคือ ได้ทำการคัดเลือกพื้นที่เพื่อเป็นกรณีศึกษา และใช้ผลการศึกษายายผลไปสู่การอธิบายประชากร การ วิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ในระดับชุมชน ดังนั้น ประชากรของการศึกษาครั้งนี้ คือ ชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ที่มีรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการสำรวจเบื้องต้น พบว่า ชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่มากนัก ในเบื้องต้นของการศึกษาเป็นการศึกษาข้อมูล

ทุติยภูมิเพื่อประมวลผลศึกษาพื้นที่เป้าหมายว่ามีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ แต่เนื่องจากพื้นที่เป้าหมายมีร่องรอยเอกสารที่ปรากฏว่ามีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อยมาก จึงจำเป็นต้องลงสำรวจและหาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสัมภาษณ์บุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อจากคนในวงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ว่าบุคคลดังกล่าวเหล่านั้นมีความรู้และมีเครือข่าย ของกลุ่มการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ต่างๆเลือกชุมชนบางแห่งเพื่อทำการศึกษา โดยชุมชนที่เลือกจะต้องมีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้แล้ว อยู่ระหว่างการดำเนินการและดำเนินการแล้วขึ้นอยู่กับความพร้อมของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ปรากฏในชุมชนนั้นๆว่ามีคุณค่ามากเพียงพอที่จะสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงได้ และสัมภาษณ์เชิงลึกจังหวัดละ 1 พื้นที่การเลือกชุมชนต่างๆ ผู้วิจัยจะดำเนินการโดยการใช้ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการลงพื้นที่สอบถามสำรวจ สัมภาษณ์ เพื่อกำหนดพื้นที่ในการดำเนินการวิจัย ซึ่งข้อมูลที่ได้สามารถกำหนดชุมชนเป็นกลุ่มตัวอย่างและจะได้จากการศึกษาพบว่าในพื้นที่ ต่างๆในแต่ละจังหวัดดังนี้ (1) จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ พื้นที่เส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ น้ำตกนางเศรษฐี ต.ร่อนพิบูลย์ อ.ร่อนพิบูลย์ (2) จังหวัดตรัง ได้แก่พื้นที่ กิจกรรมการเดินป่าเที่ยวชมธรรมชาติ เทียวถ้ำลอด ต.ในเตา อ.ห้วยยอด (3) จังหวัดสงขลา ได้แก่ กิจกรรมการเที่ยวถ้ำ ศรีเกษร ล่องแก่ง พื้นที่ ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ (4) จังหวัดพัทลุง ได้แก่ กิจกรรมท่องเที่ยวเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ น้ำตกหนานฟ้า พื้นที่ ต.ทุ่งนารี อ.ป่าบอน (5) จังหวัดสตูล ได้แก่พื้นที่ เทียวถ้ำภูผาเพชร ล่องแก่ง เดินป่า ในเขตพื้นที่ ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง (1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นลักษณะกลุ่มคำถามที่ภายใต้ประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับ พื้นที่เป้าหมายในแต่ละตำบลของ อำเภอต่างๆในเขต 5 ที่มีพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดมีรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จและความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมาย การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมายมีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างไร (2) การเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อกำหนดชุมชนที่เป็นกรณีศึกษาได้แล้ว การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จะประกอบด้วยหลากหลายสถานการณ์ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการประกอบด้วย การสัมภาษณ์พูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำชุมชน ผู้นำธรรมชาติ การไปลงพื้นที่และพักอาศัยกับแกนนำในชุมชนของคณะผู้วิจัยในฐานะนักวิจัย เป็นการศึกษาโดยการทดลองสำรวจเส้นทางและการพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่น่าสนใจในพื้นที่แบบไม่เป็นทางการ การนัดให้กลุ่มแกนนำได้จัดทีมในการเดินสำรวจเส้นทางเพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว (3) การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่รวบรวมได้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงต่อคำถามวิจัย และการนำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 มาเป็นเครื่องมือกำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการอภิปรายผลการวิจัยในลำดับต่อไป (4) รูปแบบของงานวิจัยเป็นงานวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research) ของชุมชน 5 ชุมชนพื้นที่วิจัยและนักวิจัยหลักซึ่งเป็น คนนอกพื้นที่ชุมชน เริ่มตั้งแต่การพัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกัน เพื่อให้เกิด

กระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ของชุมชนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะค้นหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริบทของนักท่องเที่ยวและชุมชน

บทที่ 4 นำเสนอผลการศึกษาและอภิปรายผล มีสาระสำคัญดังนี้ ผลการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกับเขาบรรทัด พบว่าพื้นที่เป้าหมายในแต่ละตำบล อำเภอต่างๆ ในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดมีรูปแบบและกระทำการในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยมีรายละเอียดดังนี้

จังหวัดนครศรีธรรมราช ในเขตพื้นที่ อำเภอลานสกา ปรากฏรูปแบบการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลลานสกา อำเภอฉวาง ปรากฏรูปแบบการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลห้วยปรก อำเภอพิปูน ปรากฏรูปแบบการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลพิปูน อำเภอนาบอน ปรากฏรูปแบบการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลนาบอน อำเภอร่อนพิบูลย์ ปรากฏรูปแบบการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอสิชล ตำบลเขาน้อย ปรากฏรูปแบบการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลเขาน้อย อำเภอนบพิตำ ปรากฏรูปแบบการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลกรุงชิง จากการศึกษพบว่า (1) ในทุกพื้นที่มีการจัดรูปการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลักษณะกิจกรรมแบบการเดินทางศึกษาเส้นทางตามธรรมชาติ นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกิจกรรมเที่ยวถ้ำ น้ำตก (2) เอกลักษณะและสิ่งที่น่าสนใจในเขตพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชพบเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวประกอบด้วยเอกลักษณะที่มีลักษณะเหมือนกันคือ พรรณไม้ และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวที่จัดอยู่ในรูปแบบโบราณสถานกิจกรรม วัฒนธรรมประเพณีปรากฏ โดยเฉพาะร่องรอยที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ที่น่าสนใจในหลายชนิดประกอบด้วยอำเภอ ลานสกา ตำบลลานสกา พบ พืชที่หายากในเขตพื้นที่ทั่วไป ได้แก่ เฟิร์นโบราณ ต้นมหาสดำและ มีสัตว์ป่า ที่นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และสัมผัสได้ระหว่างการทำกิจกรรม เช่น ลิง ฝูเลื้อย นกชนิดต่างๆ อำเภอฉวาง ตำบลห้วยปรก พบพันธุ์ไม้ลักษณะเฉพาะจำพวก กัลยไม้ป่า สัตว์ป่า นก อำเภอพิปูน ตำบลพิปูน สามารถพบสัตว์ป่าจำพวก สมเสร็จ เสือโคร่ง นกเงือก อำเภอนาบอนตำบลนาบอน พบ พรรณไม้หายากสมุนไพร จำพวกว่านนางคราญ ว่านพรวนกลุ่ม ว่านกำลังหนูมาน พรรณไม้หายากอีกหลายประเภท อำเภอร่อนพิบูลย์ ต.ร่อนพิบูลย์ น้ำตกนางเศรษฐีพบปลาน้ำตก ประกอบด้วย ปลาหมู ปลาพลวง พรรณไม้ประกอบด้วยไม้ตะเคียน ไม้กระบาก ในพื้นที่ป่าและไม้เศรษฐกิจอีกหลายประเทศ เช่น ไม้ยาง ไม้มะหาด ไม้เคี่ยม อำเภอ สิชล ตำบลเขาน้อย พบว่าสภาพป่ามีพืชพันธุ์ที่มีความสมบูรณ์เกือบ 100% สภาพป่าเป็นป่าดิบชื้น มีสัตว์ป่า นกเงือก น้ำตกยอดน้ำ อำเภอนบพิตำ ต.กรุงชิง สภาพป่าอุดมสมบูรณ์ พบร่องรอยของประวัติศาสตร์ค่ายพักกองกำลังกลุ่มฝักใฝ่ลัทธิคอมมิวนิสต์ (3) อุดมลักษณะของชุมชนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา สวนผลไม้ การดำเนินชีวิตผูกพันกับสภาพธรรมชาติและผืนป่า มีวิถีการดำเนินชีวิตที่

เรียบง่ายมีความมั่นใจ ให้ความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว มีความสามัคคีในกลุ่ม ใช้พลังความสามัคคี ผลักดันให้เกิดกลุ่มเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เลือกรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอาชีพเสริมซึ่งกระบวนการให้บริการจะเริ่มขึ้นเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจหลัก คือ การทำสวนยางพาราและให้ความสำคัญกับการแจ้งข้อมูลในการเข้าร่วมทำกิจกรรมของนักท่องเที่ยวเพื่อการเตรียมความพร้อมในการให้บริการ(4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของในเขตพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ปรากฏใน อำเภอ ลานสกา ตำบลลานสกา อำเภอฉวาง ตำบลห้วยปรือ อำเภอพิปูน ตำบลพิปูน อำเภอนาบอน ตำบลนาบอน อำเภออ่อนพิบูลย์ ตำบลอ่อนพิบูลย์ อำเภอสิชล ตำบลเขาน้อย อำเภอนบพิตำ ตำบลกรุงชิง จากการศึกษาพบว่า ทุกพื้นที่ที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีการคำนึงถึงความปลอดภัยในการนำเที่ยว และสภาพพื้นที่ที่ถูกจัดมาใช้เป็นเส้นทางเดินทางท่องเที่ยว มีความปลอดภัยมีปัจจัยเสี่ยงต่ออุบัติเหตุต่ำ นอกจากนั้นชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยวและไม่มีความขัดแย้งในชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว รวมถึงการร่วมมือระหว่างหน่วยงานของภาครัฐและชุมชนเป็นไปด้วยดีดำเนินการด้วยความเข้าใจ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จอีกประการหนึ่งคือความสามัคคีที่เป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ของชุมชนในเขตพื้นที่ของจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความสมัครสมานกลมเกลียวและร่วมแรงร่วมใจในการให้ความร่วมมือต่อการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้การกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกิจกรรมที่จัดได้ว่าเป็นอาชีพรองจากอาชีพหลักคือการประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา และสวนผลไม้ ดังนั้น ชุมชนไม่ได้เดือดร้อนหากไม่มีนักท่องเที่ยวแต่ชุมชนมีความพร้อมให้บริการเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการ ประกอบกับลักษณะการประกอบอาชีพหลักคือการทำสวนยางและสวนผลไม้เป็นอาชีพที่ใช้พื้นที่ในการดำเนินชีวิตและพบปะผู้คนที่เป็นนักท่องเที่ยวน้อย ทำให้ความเหงาและความโดดเดี่ยวมีสูงเป็นแรงผลักดันให้คนในชุมชนเหล่านี้ต้องการเปิดโลกทัศน์จากการได้สัมผัสกับโลกภายนอกดังนั้นการที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปในพื้นที่เหล่านี้เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเติมเต็มในส่วนที่ชีวิตต้องการ (5) ปัจจัยแห่งความล้มเหลวในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของในเขตพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ปรากฏใน อำเภอ ลานสกา ตำบลลานสกา อำเภอฉวาง ตำบลห้วยปรือ อำเภอพิปูน ตำบลพิปูน อำเภอนาบอน ตำบลนาบอน อำเภออ่อนพิบูลย์ อำเภออ่อนพิบูลย์ อำเภอสิชล ตำบลเขาน้อย อำเภอนบพิตำ ตำบลกรุงชิง จากการศึกษาโดยสรุปพบว่า การกำหนดโครงสร้างในการทำงานขององค์กรที่ชุมชนจัดตั้งขึ้นมาเพื่อทำการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทุกพื้นที่ไม่มีการกำหนดโครงการองค์กรที่ชัดเจน และบทบาทอำนาจหน้าที่ มาตรฐานการทำงาน การประเมินผลการทำงาน ที่เป็นลายลักษณ์อักษร ชุมชนไม่ได้จัดทำเป็นมาตรฐาน ทำให้กระบวนการเรียนรู้ในการศึกษาองค์กรและการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานขาดการบันทึกเอกสารหลักฐานที่สำคัญและมีผลต่อความยั่งยืนเนื่องจากขาดการถ่ายทอดและเปิดโอกาสให้บุคคลได้เรียนรู้การจัดการจะเกิดขึ้นได้จากตัวผู้นำเพียงอย่างเดียวด้วยวิธี มุขปาฐะ นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่าในเขตพื้นที่ของจังหวัดนครศรีธรรมราชขาดการประชาสัมพันธ์ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่และ

โปรแกรมการนำเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศในรูปของแผ่นพับที่ได้มาตรฐาน ทั้งภาษาไทยและภาษาของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง ขาดการกำหนดแผนการตลาดที่ชัดเจน และไม่มีการจัดทำเว็บไซต์เพื่อการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยวิธีการพัฒนาคนในชุมชนและในองค์กรให้เข้ามาทำหน้าที่ในการหมุนเวียนการจัดนำเที่ยวและการจัดการความรู้เพื่อใช้ในการถ่ายทอดให้แก่นักท่องเที่ยวยังเป็นปัญหาทุกชุมชน ชุมชนยังมีตัวแทนชุมชนในการดำเนินงานในด้านดังกล่าวน้อยมากและไม่มีแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ชัดเจน ประการสุดท้ายการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวได้รับอุปสรรคจากปัจจัยภายนอกคือนายทุนได้พยายามบุกเบิกพื้นที่ป่าแม้รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะทำหน้าที่เฝ้าระวังไม่ให้พฤติกรรมของนายทุนและผู้ที่ต้องการเข้าครอบครองพื้นที่ป่าเพื่อสร้างกิจกรรมรองรับการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นแต่ทุกพื้นที่กำลังอยู่ในระหว่างการขับเคลื่อนเพื่อคุณภาพป่าและสภาพธรรมชาติตลอดเวลา ที่สำคัญในทุกชุมชนไม่ได้ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวในการป้องกันผลกระทบจากการกระทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จังหวัดสงขลา ในเขตพื้นที่ อ.รัตภูมิ ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบล เขาพระ นอกจากนี้ อำเภอ คลองหอยโข่ง ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ ในเขตตำบล คลองหอยโข่ง จากการศึกษาพบว่า (1) ในพื้นที่มีการจัดรูปการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในลักษณะกิจกรรมแบบการเดินทางตามธรรมชาติที่ ต.คลองหอยโข่ง อ.คลองหอยโข่ง และกิจกรรมรูปแบบล่องแก่ง เทียวถ้ำ เดินป่า ที่ ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ (2) เอกลักษณะและสิ่งที่น่าสนใจ ในของพื้นที่ จากการศึกษาพบว่าความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ ต.คลองหอยโข่ง อ.คลองหอยโข่งมีสภาพป่าที่น่าสนใจและมีความสมบูรณ์เป็นแหล่งต้นน้ำคลองอุทะเขาที่ใช้ในการทำประปาในเขตอำเภอหาดใหญ่และอำเภอเมือง จ.สงขลา นอกจากนี้ยังพบน้ำตกผาดำที่มีความสวยงามและสภาพความชุ่มชื้นที่ปรากฏในพื้นที่จากการเจริญเติบโตจากพื้นที่ชุ่มน้ำเช่นมอส เฟิร์น ไผ่คั่น สามารถพบกลุ่มนกเงือก สัตว์ป่า ประกอบด้วย กระเจิง เลียงผา สมเสร็จ เก้งหม้อ จากการศึกษาพบว่าความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ มีถ้ำศรีเกษร สามารถพบและสัมผัสความสวยงามของหินงอกและหินย้อย ค้างคาว บริเวณกิจกรรมที่ใช้ประกอบการเดินทาง พบ น้ำตกหน้าผี ที่มีลักษณะก้อนหินคล้ายรูปกะโหลกมนุษย์ปรากฏบนหน้าผาน้ำตก กิจกรรมการล่องแก่ง สามารถสัมผัสการทำสวนผลไม้สวนยาง ร่องรอยการทำเหมืองหิน และเหมืองทรายในอดีต (3) อัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งสองตำบล ชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ สวนยางพารา มีความสามัคคี มีน้ำใจ และเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว ดำเนินชีวิตตามวิถีของการเป็นเกษตรกร มีโดยเฉพาะที่ ต.เขาพระ ชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามให้ความสำคัญกับการเคารพและศรัทธาในตัวผู้นำชุมชน และมีความสามัคคี ยอมรับในการตกลงและมติในที่ประชุม สำหรับตำบลคลองหอยโข่ง การรวมกลุ่มมีความเข้มแข็ง มีการสร้างองค์กรท้องถิ่นเป็นแกนนำในการจัดตั้งกลุ่มจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสามัคคีของชุมชนอย่างเหนียวแน่นอันเป็นผลจากความแตกต่างทางความคิดเห็นทาง

การเมืองในอดีต การรวมตัวของชุมชนก่อให้เกิดการผลักดันปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่หลายๆประการคือ การบุกรุกผืนป่าต้นน้ำป่าผาดำ แต่ชุมชนมีความอ่อนโยนกับนักท่องเที่ยวและบุคคลต่างถิ่นที่เป็นมิตร และไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการเข้าไปทำลายทรัพยากรในพื้นที่ (4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการ จัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา อ.รัตภูมิ ตำบลเขาพระ อ.คลองหอยโข่ง ตำบลคลองหอยโข่ง จากการศึกษาพบว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ดังกล่าวมีการ รวมตัวจัดตั้งกลุ่มที่ชัดเจน และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีสภาพธรรมชาติที่สมบูรณ์มี สิ่งแวดล้อมที่สวยงามก่อให้เกิดแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวชมได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การคมนาคมเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ ดังกล่าว นอกจากนี้การกระจายรายได้แก่ผู้ประกอบการในการจัดนำเที่ยวมีการแบ่งตามภารกิจที่ ชัดเจนโดยเฉพาะในเขตพื้นที่ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ การที่ชุมชนมีความสามัคคีเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่ทำให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ดังกล่าวดำเนินการไปอย่างราบรื่น และชุมชนให้ความ ร่วมมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ชุมชนเป็นมิตรกับการท่องเที่ยว (5) ปัจจัยแห่งความ ล้มเหลวในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของในเขตพื้นที่ จังหวัดสงขลา อ.รัตภูมิ ตำบลเขาพระ อ.คลองหอยโข่ง ตำบล คลองหอยโข่ง จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานจากการประชาสัมพันธ์โดย การใช้สื่อมาเป็นเครื่องมือ เช่นเว็บไซต์และแผ่นพับ โปสเตอร์ขนาดใหญ่ ขาดงบประมาณในการพัฒนา และลงทุนในด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ทำให้กระทบต่อการกำหนดมาตรฐานในการบริการ นักท่องเที่ยวและการอำนวยความสะดวก นอกจากนี้การจัดทำฐานข้อมูลในการบรรยายเพื่อการสร้าง มาตรฐานในการทำหน้าที่นำเที่ยวของบุคคลากรทางด้านการจัดการนำเที่ยวของชุมชนยังไม่มีและการ พัฒนาศักยภาพในการให้บริการยังไม่เพียงพอ ขาดการให้ความช่วยเหลือจากสถาบันการศึกษาใน พื้นที่เพื่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการสร้างความเป็นสากลในการให้บริการ

จังหวัดพัทลุง

พบในเขตพื้นที่ อำเภอกงหรา ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลกงหรา มีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเดินป่า เทียวถ้ำ อำเภอตะโหมด ปรากฏรูปแบบการ จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลตะโหมด ตำบลคลองเฉลิม มีรูปแบบกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ชุมชน ต.ตะโหมด อ.ตะโหมด เป็นกิจกรรมเดินป่าบริเวณเขา 7 ยอด เทือกเขาบรรทัด เขาประ เทียวชมสภาพผืนป่าเทือกเขาบรรทัด วิถีชีวิตเงาะป่าซาไกและกิจกรรมล่อง แก่งโหล๊ะจันกระ ชีช้างชมน้ำตก โตนหินลาด ของชุมชน บ้านทุ่งเหียง ต.คลองเฉลิม กิ่งอำเภอศรี นครินทร์ ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลลำสินธุ์เป็นกิจกรรมการ เดินป่า เทียวชมน้ำตก ชมถ้ำลำสินธุ์ อำเภอป่าบอน ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง นิเวศในเขต ตำบลทุ่งนารี กิจกรรมท่องเที่ยวเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ ประกอบด้วย น้ำตกหนานฟ้า มี ระยะเวลาสูงประมาณ 700 – 800 เมตร ศึกษาวิถีชีวิตชนเผ่าซาไก (2) เอกลักษณ์และสิ่งที่น่าสนใจ ของพื้นที่ จากการศึกษาพบว่าความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ อำเภอกงหรา ตำบลกงหรา พบแหล่ง

ท่องเที่ยวที่มีลักษณะโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ประกอบด้วย น้ำตกวังตอ น้ำตกนกกรำ น้ำตกน่านหลุด และมีบ่อน้ำร้อนในตำบลคลองเฉลิมนอกจากนั้นพรรณไม้ในป่ามีสรรพคุณเป็นยาสมุนไพรที่นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และศึกษาได้ประกอบด้วยสมุนไพรกว่า 100 ชนิดประกอบด้วย ต้นชิงคอกเดี่ยว ต้น เหล็กไม้ไผ่ ต้นขนุนป่า ต้น เหล็กทองแดง ต้น ฝนแสนห้า บริเวณ คลองน้ำราบมี ต้นกล้วยไม้รองเท้านารี สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ค่ายผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ประกอบด้วย ค่ายไม้ไผ่ ค่ายตะวันแดง ค่ายเลนิน และเส้นทางยุทธทางเพื่อเคลื่อนย้ายกำลังพลของกลุ่มผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในอดีต อำเภอตะโหนด ตำบลตะโหนด มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์ นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกับทัศนียภาพที่สวยงามได้บริเวณเขา 7 ยอด เทือกเขาบรรทัด เขาประะ เทียวชมสภาพผืนป่าเทือกเขาบรรทัด วิถีชีวิตเงาะป่าซาไก กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ ต.คลองเฉลิม พบว่าทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ประกอบด้วยแก่งโหล๊ะจันกระและน้ำตก โตนหินลาด กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ ตำบลลำสินธุ์เฉลิม พบว่าทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ประกอบด้วย น้ำตกโตนไทรทอง น้ำตกเขาคราม น้ำตกหน้าคล้าย ถ้ำลำสินธุ์ อำเภอป่าบอน ตำบลทุ่งนารี พบว่าทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ประกอบด้วยน้ำตกหนานฟ้า ป่าไม้ไผ่ที่มีลำปล้องยาว ถ้ำตระ พรรณไม้ และสมุนไพรในผืนป่าเทือกเขาบรรทัด วิถีชีวิตชนเผ่าซาไก

(3) อัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของจังหวัดพัทลุงพบว่าชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ สวนยางพารา มีความสามัคคี มีน้ำใจ และเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว ดำเนินชีวิตตามวิถีของการเป็นเกษตรกร มีการสร้างองค์กรท้องถิ่นเป็นแกนนำในการจัดตั้งกลุ่มจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสามัคคีของชุมชน (4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่จังหวัดพัทลุงพบว่าทุกชุมชนใช้กระบวนการกลุ่มในการดำเนินงานการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการจัดองค์กรในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของพื้นที่มีความหลากหลายและสามารถทำกิจกรรมได้หลายรูปแบบ ชุมชนให้ความสนใจและตั้งใจในการให้ความร่วมมือเพื่อการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนส่วนใหญ่มีความสามัคคีภายใต้พื้นฐานอุดมการณ์และแนวความคิดอันเป็นผลกระทบที่ได้รับการถ่ายทอดทางความคิดในด้านความแตกต่างทางความคิดทางการเมืองในอดีตของพื้นที่ มีการพัฒนาให้ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (5) ปัจจัยแห่งความล้มเหลวในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของในเขตพื้นที่จังหวัดพัทลุง จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานขาดการประชาสัมพันธ์โดยการใช้สื่อมาเป็นเครื่องมือ เช่นเว็บไซต์ และ แผ่นพับ โปสเตอร์ขนาดใหญ่ ขาดงบประมาณในการพัฒนาและลงทุนในด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ทำให้กระทบต่อการกำหนดมาตรฐานในด้านการบริการนักท่องเที่ยว และการอำนวยความสะดวก นอกจากนี้การจัดทำฐานข้อมูลในการบรรยายเพื่อการสร้างมาตรฐานในการทำหน้าที่นำเที่ยวของบุคลากรทางการจัดการนำเที่ยวของชุมชนยังไม่มีและการพัฒนา

บุคลากรในการให้บริการยังไม่เพียงพอ ขาดการให้ความช่วยเหลือจากสถาบันการศึกษาในพื้นที่เพื่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการสร้างความเป็นสากลในการให้บริการ

จังหวัดตรัง

พบในเขตพื้นที่ อ.ย่านตาขาวปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ต.นาชุมเห็ด รูปแบบจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีลักษณะการเดินทางที่ภูผาหมอก อำเภอปะเหลียน ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ต.ทุ่งยาว รูปแบบการเดินทางไปชมวิถีชีวิตชนกลุ่มน้อย ชาโก เพื่อกาแฟเจ็ดยอด อำเภอปะเหลียน ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ต.ปะเหลียน รูปแบบการเดินทาง ขึ้นภูเขา 7 ยอดเพื่อกาแฟบรรทัด อำเภอห้วยยอด ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ต.ในเตา กิจกรรมการเดินทางเที่ยวชมธรรมชาติ เที่ยวถ้ำลอด อำเภอเมือง ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลน้ำผุดในรูปแบบของการเดินทางที่เขาลัก ผ่านน้ำตกวังประ (2) เอกลักษณ์และสิ่งที่น่าสนใจในเขตพื้นที่ จากการศึกษาพบว่าความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ ต.นาชุมเห็ด อ.ย่านตาขาว ได้แก่ ภูผาหมอก ตั้งอยู่ที่หมู่ 8 ติดต่อกับเพื่อกาแฟบรรทัด ซึ่งเป็นสถานที่สูงสุดบนยอดภูเขาแห่งหนึ่งในเพื่อกาแฟบรรทัด ยอดเขา สิ่งที่น่าสนใจ พรรณไม้ ก้อนหินที่สลักเป็นตัวหนังสือ ป.ศ.2475 มีชื่อเรียกว่า เขาลักเขต อยู่บนยอดภูเขา แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ ต.ทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน การเดินทางศึกษา วิถีชีวิตชนกลุ่มน้อย ชาโก พรรณไม้บน เขาเจ็ดยอด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเพื่อกาแฟบรรทัด มีสัตว์ป่าประกอบด้วย อีเก้ง ละมั่ง พรรณไม้หายาก ได้แก่ รองเท้านารี บรรยากาศเหมือนภูกระดึงสามารถสัมผัสหมอกได้ ความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ อำเภอห้วยยอด ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ต.ในเตา ได้แก่ ถ้ำลอด สุสานหอย น้ำตกหนานสวรรค์ ความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่อำเภอเมือง ตำบลน้ำผุด ได้แก่ น้ำตกวังประ (3) อัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของจังหวัดตรัง พบว่าชุมชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพการทำสวนยางพาราและสวนผลไม้ ชุมชนมีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว ชุมชนนับถือศาสนาพุทธ ชุมชนให้ความสำคัญกับกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ชุมชนมีความสามัคคี ชุมชนมีความตื่นตัวในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รักพวกพ้องและนิยมช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีความมีน้ำใจสูง สามารถทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้หลังจากทำภารกิจหลักในการประกอบอาชีพสวนอย่างเสร็จแล้ว (4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่จังหวัดตรังพบว่าทุกชุมชน มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่หลากหลาย กิจกรรมการท่องเที่ยวมีหลากหลายสามารถให้นักท่องเที่ยวเลือกทำได้ตามความถนัด ชุมชนมีความสนใจในการกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้นำกลุ่มมีความพยายามและความตั้งใจในการผลักดันการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดขึ้นในชุมชน ชุมชนให้ความร่วมมือในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการรายได้เป็นระบบ มีทุนสำหรับพัฒนาและดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายในกิจกรรมสำหรับการจัดนำเที่ยว กิจกรรม

นำเที่ยวเดินป่าสามารถสร้างความรู้สึกลึกซึ้งให้นักท่องเที่ยวรู้สึกตื่นเต้นได้ ชุมชนรักษาสภาพป่าคงความอุดมสมบูรณ์ ป่าไม้หนาแน่น ทักษะภาพของ ผืนป่ามีความสวยงาม พรรณไม้หายากและสัตว์ป่ามีจำนวนมากเป็นสิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางไปเที่ยวชม ชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้นำชุมชนมีความพยายามส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (5) ปัจจัยแห่งความล้มเหลวในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของในเขตพื้นที่ จังหวัดพัทลุง จากการศึกษพบว่า ขาดการจัดตั้งชมรมในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเป็นระบบ ขาดการพัฒนาความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่มีการบริหารจัดการด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ขาดการพัฒนาความรู้ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแก่ชุมชน ไม่ได้จัดทำฐานข้อมูลในการบรรยายแก่นักท่องเที่ยวในการนำชม ไม่มีการประชาสัมพันธ์และทำการตลาดเพื่อรักษามาตรฐานจำนวนลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ ไม่มีทุนสำหรับการพัฒนาและดำเนินงานอย่างต่อเนื่องที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว การพัฒนาคนในชุมชนเพื่อเข้ามาทำหน้าที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอ ขาดการดำเนินงานด้านการตลาดเพื่อกระตุ้นให้คนเดินทางมาท่องเที่ยว ขาดการกำหนดฐานข้อมูลที่ใช้ประกอบการบรรยาย ในการนำนักท่องเที่ยวเดินป่า ไม่ได้ออกกฎกติกาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้นักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติในการทำกิจกรรมเดินป่า การรวมกลุ่มของชุมชนมีจำนวนน้อย ไม่มีการจัดโครงสร้างการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบองค์กร ขาดการพัฒนาบุคลากรในชุมชนเพื่อรับการขยายตัวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อไปในอนาคต

จังหวัดสตูล

ในเขตพื้นที่อำเภอควนกาหลงปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลควนกาหลงมีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเดินป่าชมน้ำตก บ่อน้ำร้อน เที่ยวชมถ้ำ ตำบลทุ่งนุ้ยมีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเดินป่า กิจกรรมล่องแก่ง ที่คลองบ้านโตน อำเภอมะนังปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลปาล์มพัฒนา มีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เที่ยวถ้ำภูเขาเพชร ล่องแก่ง เดินป่า อำเภอละงู ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลน้ำผุดมีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเดินป่า ชมน้ำตก เที่ยวชมถ้ำ ล่องแก่ง (2) เอกลักษณะและสิ่งที่น่าสนใจในเขตพื้นที่ จากการศึกษพบว่าความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่อำเภอควนกาหลง ตำบลควนกาหลง ได้แก่ ถ้ำเขาค้อ ถ้ำเขานา ถ้ำเขาพรุ ถ้ำกุ่มภิรพต ชมความงามหินงอก หินย้อย มีบ่อน้ำร้อน และทัศนียภาพเทือกเขาบรรทัด ตำบลทุ่งนุ้ย ได้แก่ คลองบ้านโตน น้ำตกโตนปาหนัน และกิจกรรมเดินป่า ใช้พื้นที่เดินป่า ห้วยกาหมิง – ปาดงเขือกช้าง มีสิ่งที่น่าสนใจจำพวก สัตว์ป่า เช่น เม่น ค่าง ชะนี เก้ง สมเสร็จ หมูป่า ลิ่น พืชสมุนไพร ต้นไม้ขนาดใหญ่ วิถีชีวิตชาวไก อำเภอมะนัง ตำบลปาล์มพัฒนา ได้แก่ ถ้ำภูเขาเพชร ล่องแก่ง คลองลำโลน วิถีชีวิตชาวไก อำเภอละงู ตำบลน้ำผุด ได้แก่ น้ำตกวังสายทอง ล่องแก่งคลองลำโลน (3) อุตสาหกรรมของชุมชนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของจังหวัดสตูล พบว่าชุมชนส่วนใหญ่

ประกอบอาชีพทำสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน ทำสวนผลไม้ลักษณะนิสัยของชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นคนเรียบง่ายไม่ก้าวร้าว เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว คนส่วนใหญ่อพยพมาจาก อำเภอ เขาชัยสน ป่าพะยอม ควนขนุน ป่าบอน ตะโหมด กงหรา จังหวัดพัทลุง ชุมชนมีความผูกพันในระบบเครือญาติ ชุมชนมีความหลากหลายทางสังคม บางส่วนย้ายมาจากจังหวัด ยโสธร มุกดาหาร อุบลฯ ชุมชนมีน้ำใจและมีความสามัคคี ชุมชนนิยมวิธีประนีประนอมในการแก้ไขปัญหา ชุมชนมีน้ำใจและถ้อยที่ถ้อยอาศัยคนในและนอกชุมชน ชุมชนมีบุคลากรที่เคยเป็นกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นแตกต่างในอุดมการณ์ทางการเมือง ชุมชนมีคณะกรรมการชุมชนที่เข้มแข็งเป็นกลุ่มที่จะกำหนดนโยบายในการพัฒนาและสนับสนุนกิจกรรมในชุมชน ชุมชนให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน ชุมชนเคารพต่อข้อตกลงในมติของชุมชนและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ชุมชนให้บริการแก่นักท่องเที่ยวทุกวันตามเวลาปกติ ยกเว้นวันศุกร์ทุกกิจกรรมจะเริ่มหลังจากบ่ายโมง เนื่องจากสมาชิกในชุมชนต้องไปทำกิจกรรมทางศาสนา (ละหมาด) ในเดือน กันยายน ทุกปี ชุมชนจะงดให้บริการทางด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่เนื่องจากเป็นช่วงเวลาในการถือศีลอดของชาวมุสลิม

(4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่จังหวัดตรังพบว่าทุกชุมชนมีสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนมีความน่าสนใจ สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเป็นธรรมชาติสูง สิ่งแวดล้อมสมบูรณ์ ชุมชนมีจิตสำนึกในการช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการมีความตั้งใจพัฒนาการบริการให้มีประสิทธิภาพจนนักท่องเที่ยวประทับใจ มีการแจกเอกสารประชาสัมพันธ์และใช้กระบวนการจัดแสดงแนะนำแหล่งท่องเที่ยว มีการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อการประชาสัมพันธ์ และทำโฆษณา ชุมชนจัดตั้งชมรมผู้ประกอบการท่องเที่ยวสายทอง ทับทูนทองหน่วยงานภาครัฐให้คำแนะนำในกระบวนการพัฒนาบุคลากรและฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง ชุมชนมีการเผยแพร่การดำเนินงานจากฐานสู่ฐาน ชุมชนให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะความรู้อย่างต่อเนื่อง สถานที่ท่องเที่ยวมีศักยภาพและมีความสวยงามยิ่งใหญ่ติดอันดับ 7 ของโลก ชุมชนมีการจัดการอย่างเป็นระบบ ชุมชนมีการจัดทำสถิติผู้มาใช้บริการ ชุมชนมีระบบการตรวจเช็คจำนวนผู้มาใช้บริการอย่างเป็นระบบ ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์ ในการส่งเสริมการตลาด ชุมชนมีการกำหนดกฎระเบียบที่ใช้ในการควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

การดำเนินการของกลุ่มมีการกำหนดโครงสร้างคณะกรรมการดำเนินงานชัดเจนการดำเนินการใดๆในเขตพื้นที่ชุมชนจะมีการประชุมและลงความเห็นต่อแนวทางในการดำเนินงานหากกลุ่มองค์กรในชุมชนระดับต่าง ๆ เห็นด้วยก็จะดำเนินการและหากไม่เห็นด้วยก็จะยุติการดำเนินงาน ชุมชนมีการบริหารจัดการรายได้และผลประโยชน์อย่างลงตัวในการดำเนินงานชุมชนมีแนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ในการบริการนักท่องเที่ยวโดยมีรูปแบบการดำเนินงานที่แตกต่างกัน (5) ปัจจัยแห่งความล้มเหลวในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของในเขตพื้นที่ จังหวัดสตูล จากการศึกษาพบว่า มีกระบวนการตัดราคา ไม่บริการนักท่องเที่ยวเต็มรูปแบบ การทำลายสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ผู้ประกอบการบางรายรุกล้ำใช้

ประโยชน์จากกริมน้ำ สร้างสิ่งก่อสร้างรูกล้าริมน้ำเพื่อประโยชน์ส่วนตน การให้ความร่วมมือของนักท่องเที่ยวต่อการควบคุมพฤติกรรมในการเที่ยวชมถ้าภูผาเพชรมีน้อยไม่มี การควบคุมจำนวนปริมาณของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะในช่วงเทศกาลที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมเป็นจำนวนมาก มาตรการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและต่อสถานที่ในการเข้าชมและระหว่างชมถ้าการประชาสัมพันธ์ในกิจกรรมที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวมีน้อยทำให้นักท่องเที่ยวไม่ทราบข้อมูลที่ทางกลุ่มให้บริการแก่นักท่องเที่ยว การทำความเข้าใจในข้อจำกัดการให้บริการของกลุ่มกับนักท่องเที่ยวมีน้อย หากทางกลุ่มไม่สามารถอธิบายหรือทำให้นักท่องเที่ยวยอมรับได้ อาจเกิดอุปสรรคต่อการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวกับชุมชน การเรียนรู้กระบวนการทางการตลาดเป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยให้เกิดการขยายตัวของกิจกรรมในปัจจุบันชุมชนใช้แนวทางดังกล่าวน้อย

ข้อเสนอแนะการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล

(1) การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนอันประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยเช่นการเกี่ยวพันการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้พบว่ากระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับองค์กรของภาครัฐมีช่องว่างเรื่องการสื่อสารและการถ่ายทอดข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกันจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ภาคชุมชนจะต้องประสานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเนื่องจากบางส่วนที่เกี่ยวข้องในกระบวนการมีส่วนร่วมไม่ทราบข้อมูลในรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการของกิจกรรมดังกล่าวที่ชุมชนได้ดำเนินการในพื้นที่ต่างๆเพื่อประโยชน์ทางด้านการตลาดของการทำกิจกรรมต่างๆในชุมชนต่อไป ชุมชนควรหาแนวทางในการเชื่อมต่อข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเพิ่มมากขึ้น

(2) จากการศึกษาวิจัยในพื้นที่เป้าหมายพบว่าการนำเสนอข้อมูลของผู้จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขาดมาตรฐานในการถ่ายทอดและขาดเทคนิคในการนำเสนอที่ดึงดูดความน่าสนใจให้นักท่องเที่ยวชุมชนควรให้ความสำคัญในการนำเสนอ องค์ประกอบดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(3) เงื่อนไขและขีดจำกัดในกระบวนการวิจัย

(3.1) เนื่องจากการอนุมัติโครงการวิจัยล่าช้า การเข้าพื้นที่วิจัยทำได้ด้วยความยากลำบากเนื่องจากสภาพพื้นที่เข้าสู่ช่วงฤดูฝนทางเขตพื้นที่ศึกษาตั้งอยู่แนวรอยต่อเทือกเขาบรรทัดทำให้เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาน้ำป่าท่วมและทากที่มีชุกชุมในพื้นที่ป่าเป็นอุปสรรคต่อการลงพื้นที่ควรกำหนดการเข้าพื้นที่ให้แล้วเสร็จในช่วงฤดูร้อนมากกว่าฤดูฝน

(3.2) เนื่องจากชุมชนมีอาชีพหลักในการทำสวนยางและการสัมภาษณ์เพื่อสำรวจข้อมูล จำเป็นต้องเริ่มประมาณ 10.00 – 11.00 น. ทำให้ต้องใช้เวลาในการเดินทางและการรอคอยเพื่อ

สัมภาษณ์ดังนั้นผู้ให้ข้อมูลจำเป็นต้องเดินทางออกไปปฏิบัติการกิจที่อื่นๆทำให้ต้องใช้เวลาในการสัมภาษณ์ได้ไม่มากเท่าที่ควร จึงควรมีการนัดหมายผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ตั้งแต่เนิ่นๆ

(4) การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ศึกษาพบว่ามีปัญหาเรื่องบุคลากรที่ไม่เพียงพอหากมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการให้ความรู้และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ต่างๆเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาเพื่อให้เพียงพอและสามารถรองรับการขยายตัวของกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

(5) การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อให้พื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวสามารถรองรับได้ตามความสามารถ ไม่มีพื้นที่ใดได้มีการสำรวจและจัดทำเพื่อเป็นข้อมูลในการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปใช้บริการเลยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดเงื่อนไขการรับนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนเพียงพอและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือ เกินขีดความสามารถของพื้นที่ที่จะรองรับได้

(6) จากการศึกษพบว่าไม่มีพื้นที่ใดได้จัดทำแผนที่ที่กีดเพื่อการจัดทำเส้นทางเดินทางท่องเที่ยวเพื่อป้องกันปัญหาและการติดต่อสื่อสารเพื่อหาตำแหน่งในการให้ความช่วยเหลือกรณีนักท่องเที่ยวประสบอุบัติเหตุ ฉุกเฉิน หรือมีปัญหาสุขภาพ ดังนั้นควรมีการจัดทำแผนที่ที่ระบุที่กีดและการจัดเตรียมอุปกรณ์สื่อสารเพื่อให้ขอความช่วยเหลือในระหว่างการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

(7) จากการศึกษพบว่าชุมชนพยายามปฏิบัติหน้าที่ด้วยการนำนักท่องเที่ยวเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆอย่างรวดเร็วและมีการถ่ายทอดองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ในระบบนิเวศน้อย ข้อมูลถ่ายทอดจากการบอกเล่าไม่สามารถอ้างอิงหลักวิชาการได้ชัดเจนดังนั้นควรมีการอบรมสร้างองค์ความรู้ในการบรรยายเกี่ยวกับระบบนิเวศของสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในระหว่างนำนักท่องเที่ยวทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(8) การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในพื้นที่ 5 จังหวัดซึ่งมีรายละเอียดในการศึกษามากและใช้เวลาในการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่างๆที่หลากหลาย แต่เนื่องจากการศึกษาวิจัยถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขด้านเวลา ที่จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 1 ปี ดังนั้นการศึกษาในแต่ละพื้นที่ๆ อาจจะมีข้อมูลเพิ่มเติมจากการดำเนินการภายใต้ฤดูกาลที่แตกต่างทำให้ได้ข้อมูลไม่เป็นไปโดยครอบคลุมสำหรับการศึกษาจึงควรใช้เวลาอย่างน้อย 2 ปี

(9) การกำหนดกลุ่มลงพื้นที่ที่มีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรกำหนดให้มีจำนวนไม่มากจนเกินไปเนื่องจากการเดินป่าที่เหมาะสมควรมีผู้ร่วมเดินทางครั้งละไม่เกิน 7 คนเพื่อให้ได้รับข้อมูลและได้รับรายละเอียดจากการเที่ยวชมจากผู้นำเที่ยวได้ชัดเจน

(10) ควรมีการตรวจสอบประวัติหรือบอกข้อจำกัดของสุขภาพของกลุ่มผู้ลงพื้นที่เนื่องจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกระบวนการที่ผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องใช้พลังกำลังและมีการออกกำลังกายมาก่อนเข้าร่วมทำกิจกรรมและไม่เป็นโรคที่เป็นอุปสรรคต่อการทำกิจกรรมเช่น โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง โรคประจำตัวต่างๆ

(11) สถาบันการศึกษากับชุมชนและองค์กรส่วนท้องถิ่นควรร่วมมือกันในการทำการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและจิตวิทยาการให้บริการที่ถูกต้องตามหลักสากล

(12) องค์กรส่วนท้องถิ่นและชุมชนควรช่วยกันประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและสร้างกฎควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและการปฏิบัติของคนในชุมชนเพื่อการปกป้องทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและมีบทลงโทษเพื่อควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนที่แสดงออกแล้วส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

(13) ชุมชนควรมีการปฐมนิเทศก่อนนำนักท่องเที่ยวเข้าพื้นที่ทุกครั้งและแนะนำการเรียนรู้วัฒนธรรมวิถีปฏิบัติของชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบเพื่อลดปัญหาความแตกต่างทางวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

(1) ควรมีการศึกษาอาการบาดเจ็บและปัญหาในการจัดนำเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(2) ควรมีการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวโดยใช้ระบบสารสนเทศเพื่อกำหนดตำแหน่งด้วยพิกัดดาวเทียมในเขตพื้นที่ที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(3) ควรมีการจัดทำมาตรฐานและบทบรรยายเพื่อนำเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(4) ควรมีการสำรวจจัดทำฐานข้อมูลพืชสมุนไพรในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแต่ละเส้นทางเพื่อการเรียนรู้และการจัดการในการถ่ายทอดข้อมูล

(5) ควรมีการศึกษผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อสิ่งแวดล้อมต่อวัฒนธรรมและทัศนคติของคนต่อนักท่องเที่ยวและชุมชนเมื่อชุมชนได้ดำเนินการจัดกิจกรรมไปแล้วเป็นระยะเวลาหนึ่ง

(6) ควรมีการสำรวจสถิติมีพิษที่เป็นอันตรายต่อการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ต่างๆที่มีการให้บริการนำเที่ยว

(7) ควรศึกษาวิจัยถึงหลักการปฐมพยาบาลที่จำเป็นสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการปฐมพยาบาลด้วยวิถีแห่งภูมิปัญญาของชุมชนในเขตพื้นที่จัดเป็นเส้นทางท่องเที่ยว

(8) ควรศึกษาเกี่ยวกับประวัติแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ปรากฏในเส้นทางเดินป่า

(9) ควรมีการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมดำรงชีวิตของชนกลุ่มน้อยที่ปรากฏตามเส้นทางท่องเที่ยวในเขตเขาบรรทัด

(10) ควรขยายเวลาในการศึกษาในพื้นที่ 5 จังหวัดอย่างน้อยเป็นระยะเวลา 2 ปี

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : ABTC/SSPNT/00003

ชื่อโครงการ : การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด ของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล

ชื่อนักวิจัย : ป๋องศักดิ์ ทองเนื้อแข็ง, สุธนา นาคฉาย, สุธีรา เดชนครินทร์, สมศักดิ์ แก้วพลอย, หทัยรัตน์ วัฒนพฤกษ์, กิตติ ดันไทย, อุษณีย์ พัฒโน ภัทรปิติกุล, จำแลง แสงจันทร์, ปทุมพร ชดช้อย, ปัทมนรสี จิตประพันธ์, ทิพย์พาพร ถาวรสุข
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

E-mail Address : phongiw@yahoo.com

ระยะเวลาโครงการ : 1 มกราคม พ.ศ. 2551 – 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2552

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษารูปแบบและการดำเนินการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีอยู่ในเขตพื้นที่เป้าหมาย ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่เป้าหมาย หารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่เหมาะสมในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดรอยต่อเทือกเขาบรรทัด ประกอบด้วย จังหวัด นครศรีธรรมราช สงขลา พัทลุง สตูล ตรัง ผลการศึกษพบว่า พบว่า (1) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่เทือกเขาบรรทัดฯ มีรูปแบบ การเดินป่า เทียวถ้ำ ล่องแก่ง (2) เอกลักษณ์ของพื้นที่เทือกเขาบรรทัดฯ พบว่า สภาพป่ามีความสมบูรณ์ ถ้าที่มีความสวยงามทั้งหินงอกหินย้อย และ ค่ายคอมมิวนิสต์เก่า นอกจากนี้ มีชนกลุ่มน้อย เผ่าซาไก (3) อัตลักษณ์ของชุมชนในเขตพื้นที่เทือกเขาบรรทัดฯ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำสวนยาง สวนผลไม้ มีการยอมรับและให้ความสำคัญในระบบเครือญาติ รักพวงรักพ้อง พูดจริงทำจริง ไม่ชอบการดูถูกเหยียดหยาม รักศักดิ์ศรี ให้ความสำคัญ มีน้ำใจ ไม่ค่อยยอมรับการทำงานในลักษณะการให้บริการ ให้ความสำคัญกับการกำหนดเวลานัดหมาย (4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่เทือกเขาบรรทัดประกอบด้วย การให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีของชุมชนต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ผู้นำชุมชนมีภาวะความเป็นผู้นำสูง มีความพร้อมในด้านปัจจัยพื้นฐานทางด้านการคมนาคม ขนส่ง (5) ปัจจัยแห่งความล้มเหลว ขาดการพัฒนาโครงสร้างองค์การอย่างเป็นรูปธรรม ขาดการจัดทำบทบรรยายในการนำเที่ยวของแต่ละชุมชนบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการให้บริการมีน้อย ปัญหาการประชาสัมพันธ์ ปัญหาทางด้านการขาดการวางแผนด้านการตลาด ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณสำหรับการปรับปรุง พื้นที่จัดทำ

ป้ายสื่อความหมาย ปัญหาสภาพอากาศ (6) ข้อเสนอแนะ นักท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงช่วงฤดูกาลในการเดินทางเข้าสู่พื้นที่ นักท่องเที่ยวจะต้องเคารพวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะต้องไม่พุดคุยเรื่องการเมืองและศาสนากับชุมชนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะต้องเตรียมความพร้อมของร่างกายและสุขภาพก่อนทำกิจกรรมในพื้นที่ นักท่องเที่ยวจะต้องประสานงานกับชุมชนและผู้นำทางในการเดินทางเข้าสู่พื้นที่ทางการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะต้องหลีกเลี่ยงการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในช่วงวันศุกร์ของทุกสัปดาห์

คำหลัก : การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เพื่อสุขภาพบรรทัด

5 จังหวัดภาคใต้ สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง และ สตูล

ชุมชน

การจัดการ

ABSTRACT

Project Code : ABTC/SSPNT/00003

Project Title : The Development of Ecotourism Management and Local Community in
Banthad Mountains Specific Area of Songkhla ,Phatthalung, Kakhon Si
Thammarat, Trang and Satun

Investigators : Thongnueakheang P, Narkchai S, Detnakarin S, Keawploy S,
Vattanapruek H, Tanthai K, Pattano Pattarapectikul U, Seangchun J,
Chodchoi P, Jitraparn N, Thawornsuk T
Songkhlarajchapat University

E-mail Address : phongiw@yahoo.com

Project Duration : January 1, 2008 – May 31, 2009

The objective of this research is to study the form and the operation management of equal tourism in the target area and to study the impact feature for successful and unsuccessful of equal tourism in target area. Finally to definite the form of Suitable identity for equal tourism the area of 5 provinces around Bantad Mountain, Nakorn sithammarat, Songkhal, Phattalung, Sutun, Trang

The result of this study four that

1. The form of equal tourism in target area are tracking canning cave and white water
2. The identity of the area around Bantad mountain are the rainforest and the perfect caves the former community of communize, and Sakai tribe
3. The unity of community in Bantad mountain are gardeners for rubber trees fruit and strength for relative relationship , unity ,reliability, hate of insulting , honest since kindness. However, they don't like to be treat by service system. They attention to appointment time
4. The factor of successful is the cooperation for the equal tourism activities in their community and diversity of equal tourism resource. the access ability of infrastructure and transportation
5. The factor of unsuccessful are the lack of structure development, the lack of hand out and the document of community tourism, lack of manpower in service public

relation problem, the problem of marketing planning and lack of suggestion and the sing the air pollution.

6. Recommendation: Tourists have to beware about tourist season before decide to get around the area. Tourists have the respect to local culture. Tourists must be careful about the tabu topic such as politic and religion When talking to the local people. Tourists have to prepare their physical health. Tourists have to cooperate with the local people or the local tourist guides before going to this area. Because of the religious reason, on Friday afternoon the Muslims people have to go to the mosque so the tourists should select the other day to join the activities.

Keywords : Eco – Tourism

Banthad Mountains

The Southern of 5 Province Area Specific of Songkhla ,Phatthalung, Kakhon SiThammarat, Trang and Satun

Local Community

Management

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)	ค
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
บทคัดย่อภาษาไทย	น
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ป
สารบัญ	๘
บทที่ 1 บทนำ	
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของโครงการ	5
คำถามการวิจัย (Research Question)	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ขอบเขตของการวิจัย	7
ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ (Output)	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ (Outcomes)	7
แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	8
สรุป	8
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	11
หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	17
องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	21
นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
สรุปบทที่ 2	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	55
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	56
รูปแบบงานวิจัย	56
กรอบแนวคิดการวิจัย	57

สรุปบทที่ 3	60
บทที่ 4 ผลการศึกษา และการอภิปรายผล	
ผลการศึกษา	61
บทที่ 5 บทสรุป	
บทสรุป	129
ข้อเสนอแนะ	148
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	150
สรุปบทที่ 5	150
บรรณานุกรม	156
อ้างอิงบุคคล	159
ภาคผนวก ก. บทความการวิจัย	167
ภาคผนวก ข. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการไปใช้ประโยชน์	192
ภาคผนวก ค. ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์กิจกรรมที่วางแผนไว้และกิจกรรมที่ดำเนินการมาและผลลัพธ์ที่ได้รับตามโครงการ	215
ภาคผนวก ง. ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์	225
ภาคผนวก จ. ประวัติคณะผู้วิจัย	260
ภาคผนวก ฉ. สรุปโครงการวิจัย	266

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางแสดงความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยวทั่วไปกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

23

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพประกอบที่ 2-1 กระแสความต้องการการเปลี่ยนแปลงการท่องเที่ยว	45
ภาพประกอบที่ 2-2 องค์ประกอบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	46
ภาพประกอบที่ 2-3 ขั้นตอนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนมีส่วนร่วม	47
ภาพประกอบที่ 2-4 องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	47
ภาพประกอบที่ 2-5 ปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	48
ภาพประกอบที่ 2-6 ปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	49
ภาพประกอบที่ 2-7 การจัดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	50
ภาพประกอบที่ 3-8 กรอบแนวคิดการวิจัย	57
ภาพประกอบที่ 4-9 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ปาล์มพัฒนา	68

บทที่ 1 บทนำ

การนำเสนอบทที่ 1 เป็นการนำเสนอภาพรวมของการศึกษาวิจัยประกอบด้วยประเด็นหลักของการวิจัย ดังนี้ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของโครงการ คำถามการวิจัย (Research Question) นิยามศัพท์เฉพาะ ขอบเขตของการวิจัย ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ (Output) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ (Outcomes) และแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 หลักการและเหตุผล

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจัดได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นที่มาของรายได้เข้าประเทศทั้งจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและนักท่องเที่ยวภายในประเทศเป็นจำนวนมหาศาล ในปี พ.ศ.2548 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศทั้งสิ้น 11,440,000 คน ก่อให้เกิดรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนเงิน 400,000 ล้านบาท ซึ่งเป็นรายได้อันดับสองรองจากอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ซึ่งมีรายได้ประมาณร้อยละ 11 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งประเทศ โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยทั้งสิ้น 73,000,000 คน จากการที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนรายได้ภายในประเทศเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 322,000 ล้านบาท ในปี 2549 ประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศรวมจำนวนทั้งสิ้น 13.65 ล้านคน และมีรายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 481,000 ล้านบาท ดังนั้นนโยบายในภาพรวมของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาต่อการกำหนดแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวระยะ 5 ปี (พ.ศ.2547-2551) โดยมีวิสัยทัศน์ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชียภายในปี พ.ศ.2551 และมีเป้าหมายให้มีย่านนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 20 ล้านคนอีกทั้งมีการคาดการณ์รายได้จากการท่องเที่ยวมีมูลค่าไม่น้อยกว่า 7 แสนล้านบาท ในขณะที่ระดับพื้นที่ที่จะพิจารณาในมิติการพัฒนาพื้นที่การดำเนินการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งที่ผ่านมาพบว่าส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นต้นทุนด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการด้านการท่องเที่ยวในทุกๆ ระดับ ดังนั้นการกำหนดจุดเน้นทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวควรดำเนินการควบคู่กันไปทั้งมิติระดับชาติและระดับพื้นที่ ซึ่งการบริหารจัดการการท่องเที่ยวระดับชาติ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ปี พ.ศ.2547-2551 เมื่อปี พ.ศ.2547 เพื่อเตรียมการรองรับให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยสามารถปรับตัวและพร้อมเผชิญปัญหา อันจะส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของประเทศในปี พ.ศ.2548 ได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวระดับจังหวัด และปี พ.ศ.2549 จัดทำในรูปกลุ่มจังหวัด เพื่อกำหนดกรอบทิศทางการ

พัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ดังนั้นเมื่อพิจารณาวิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยวของทั้งจังหวัดสตูล สงขลา พัทลุง ตรัง และนครศรีธรรมราช พบว่ามีความชัดเจนด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยมีดัชนีชี้วัดด้านการเพิ่มจำนวนของนักท่องเที่ยว ครอบคลุมยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเดิม และใหม่ทั้งทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ การพัฒนาระบบประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายด้านการท่องเที่ยวเชิงรุก การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการให้บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวทั้งในด้านบุคลากร โครงสร้างพื้นฐานและความปลอดภัย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่น กลุ่มธุรกิจและสถาบันการศึกษาในการจัดการท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างยั่งยืน ทั้งนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554) ได้เน้นการปรับโครงสร้างการผลิตให้ผลิตภาคการผลิตและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทย ในส่วนของโครงสร้างภาคบริการ คือ การวิจัยการท่องเที่ยวในเชิงลึกเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงระหว่างตลาด (Market Segmentation) กับรสนิยมและความต้องการสินค้า (Product) และบริการ/อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง (Related Services and Incentives) ภายใต้แนวคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีส่วนร่วมในการกระตุ้นและสร้างความเชื่อมโยงกับภาคการผลิตและบริการอื่นๆที่เกี่ยวข้องเป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) โดยที่การพัฒนาในรูปแบบนี้จำเป็นต้องมีข้อมูลด้านการตลาดที่มาจากการวิจัยในเชิงลึกเพื่อให้ได้ทราบถึงพลวัตรของความต้องการและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมายต่อการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆเช่นทางธรรมชาติ วัฒนธรรมของภูมิภาคและความเป็นไทยในบริบทที่เน้นให้ความสำคัญต่อนักท่องเที่ยวคุณภาพและมีการพัฒนาสินค้าและบริการอย่างเป็นระบบครบวงจร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2554)

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทยเริ่มต้นจากกระแสความต้องการที่จะท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Nature – based tourism) และกระแสความต้องการที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน (Conservation for Sustainability) ที่เป็นที่ยอมรับมาขึ้นตั้งแต่ปี 2530 เนื่องจากประเทศไทยมีศักยภาพการท่องเที่ยวโดยรวมสูงเพราะมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงสวยงามและมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ และเป็นประเทศที่มีความสงบสุขการท่องเที่ยวตามแหล่งธรรมชาติเป็นที่ยอมรับมากกว่าการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ ทำให้แนวคิดในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น

สำหรับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถือเป็นเสมือนกิจกรรมหนึ่งของการใช้ประโยชน์จากป่าเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมอย่างสูงขณะเดียวกันยังเป็น

กิจกรรมที่เอื้อให้ประชาชนในท้องถิ่นร่วมบริหารจัดการทรัพยากรของตนเองเพื่อประโยชน์ทั้งการพัฒนาและการอนุรักษ์ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ผนวกการท่องเที่ยวไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จึงเป็นการประสานการให้ความรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเข้าไว้ด้วยกัน การที่ชุมชนจะประยุกต์และนำการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการจัดการป่าชุมชนกัน น่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะสร้างประโยชน์แก่ชุมชนนอกเหนือจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ในลักษณะปกติ (รณกร ตีรภานนท์, 2541:9)

แต่การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยวัตถุประสงค์ที่จะทำให้การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวได้รับความรู้ควบคู่กับการอนุรักษ์กลับถูกมองในด้านลบเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม (สุภรนต์ ไรจนไพรวงศ์, บรรณานิการ, 2544 : 406) และมุ่งเน้นแต่ในเรื่องของเงินและความเจริญเป็นสำคัญ (Parnwell, 1993, อ้างถึงใน ยศ สันตสมบัติ, 2544 : 242) จากเสียงสะท้อนดังกล่าวส่งผลให้มีการทบทวนแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใหม่ในทิศทางที่ผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ควรจะเป็นผู้ที่มิพบทาทในการดำเนินการบริหารจัดการรูปแบบทางการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้และการสร้างความยั่งยืนในการบริหารจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวและลดความขัดแย้งในการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวอันเกิดจากการลงทุนของนายทุน ทั้งนี้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนสามารถจัดได้ในหลายรูปแบบ การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในป่าชุมชนก็เป็นการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนรูปแบบหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันกลุ่มที่มีความสำเร็จในการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวและประสบความสำเร็จประกอบด้วย ป่าชุมชนของบ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ป่าชุมชนของตำบลแม่ทา จังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางการท่องเที่ยวที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและชุมชนเป็นผู้ดำเนินการรับผิดชอบด้วยตัวเองจึงเป็นอีกมิติหนึ่งที่สามารถสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ดี จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หากผู้ที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่ ๗ มีความพร้อมทางด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ สามารถพัฒนากิจกรรมและรูปแบบเพื่อการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ของตนและดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีความเป็นสากลภายใต้ศักยภาพต่างๆ เช่น ด้านการบริหารจัดการ และการบริการนักท่องเที่ยว ก็จะส่งผลให้เกิดความสามารถในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ดำรงคงอยู่คู่กับสังคมสืบต่อไป

เทือกเขาบรรทัด มีชื่อเป็นทางการว่าเทือกเขานครศรีธรรมราช กั้นเขตแดนระหว่างจังหวัดสุราษฎร์ธานีกับจังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอดูริชลแนวเขา วางตัวแนวทิศเหนือ - ใต้ เป็นแนวยาวขนานกับฝั่งทะเลตะวันออก ตอนกลางเป็นเทือกเขา

ที่สูงชันสลับซับซ้อน มีลักษณะเป็นสันปันน้ำ โดยลาดต่ำไปทางตะวันออกและทางตะวันตกที่ราบส่วนใหญ่อยู่ทางตะวันออก พื้นที่นี้มียอดเขาที่สูงที่สุด คือ ยอดเขาศรีโหมด สูง 1,303 เมตร ยอดเขาอื่นๆ เช่น ยอดเขานางสูง 881 เมตร ยอดเขาวังพุงสูง 600 เมตร ยอดเขาปลายคราม สูง 599 เมตร ยอดเขาขุนห้วยแก้วสูง 582 เมตร ความสูงของพื้นที่จากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยเฉลี่ยประมาณ 700 เมตร มีหุบเขาที่เป็นแหล่งกำเนิดของลำห้วยต่างๆ มากมาย จึงทำให้เกิดแอ่งน้ำและน้ำตกเป็นชั้นๆ ต่อเนื่องกันเป็นลำดับ มีเขาบางลูกเป็นภูเขาหินปูน จึงเกิดถ้ำที่สวยงามน่าพิศวงมากมายหลายแห่งเช่นถ้ำเขาพับผ้า ถ้ำธารลอด ถ้ำสวนปราง เป็นต้น

(http://www.tourthai.com/province/nakhon_si_thammarat/seked_t.shtml) เทือกเขาบรรทัดส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบชื้นประมาณ 80% ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ภูเขามีลักษณะเป็นดินมากกว่าหิน พรรณไม้ที่มีค่าและสำคัญของพื้นที่ ได้แก่ ไม้ตระกูลยาง หลุมพอ ตะเคียนต่าง ๆ ไข่เขียว ขานาง ฯลฯ นอกจากป่าดิบชื้นแล้วยังประกอบด้วยป่าดิบเขาซึ่งมีอยู่ประมาณ 20% ของพื้นที่ สัตว์ป่า พื้นที่ป่าของเทือกเขาบรรทัด เป็นป่าดงดิบชื้นจึงมีสัตว์ป่าชุกชุม ทั้งสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์ปีกเช่น นกเงือก นกกาก้าง นกหัวว่า เป็นต้น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมเช่น กวาง เสือ สมเสร็จ กระเจิง เลียงผา เม่น เก้ง ชะนี ลิง ค่าง บ่าง กระรอก ฯลฯ และสัตว์เลื้อยคลาน จุดเด่นที่น่าสนใจในบริเวณพื้นที่ของเทือกเขาบรรทัด มีน้ำตกที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่สวยงาม จัดเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและท่องเที่ยวของประชาชนทั่วไป เหมาะสำหรับการค้นคว้าวิจัยในทางชีววิทยาและความเป็นอยู่ของสัตว์ป่าในภูมิภาคนี้ สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจคือ พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จังหวัดสตูล พบความสวยงามของถ้ำภูเขาเพชร และพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเตา อ.ห้วยยอด พบถ้ำลอดและสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์เชื่อมต่อกับน้ำตกหอนานสวรรค์ สุสานหอย พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนารี อ.ป่าบอน จ.พัทลุง พบบ่อน้ำร้อน น้ำตกโตนลาด น้ำตกมโนรา พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลร่อนพิบูลย์ อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช พบ น้ำตกนางเศรษฐี พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระ อ.รัตภูมิ จ.สงขลา พบ น้ำตกโตนปลิว เส้นทางศึกษาธรรมชาติ เส้นทางขุน

ด้วยความพร้อมในศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดในเขต 5 จังหวัดจึงมีความเหมาะสมในการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและศักยภาพของชุมชนในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด ของ 5 จังหวัดภาคใต้ สงขลา สตูล พัทลุง ตรัง นครศรีธรรมราช โดยคาดหวังว่าเมื่อชุมชนสามารถค้นหารูปแบบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของชุมชนและนักท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเป็นเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยว

จากการที่คณะวิจัยได้ศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยมีเป้าหมายที่จะให้เกิดการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและศักยภาพของชุมชนในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกบรรทัด ของ 5 จังหวัดภาคใต้ สงขลา สตูล พัทลุง ตรัง นครศรีธรรมราช ภายใต้ความพร้อมและความต้องการของชุมชน โดยชุมชนและเพื่อชุมชน ซึ่งกิจกรรมการจําหน่ายในรูปแบบดังกล่าว จะเป็นเครื่องมือที่ชุมชนสามารถใช้สำหรับการดูแลรักษาผืนป่าต้นน้ำในเขตเทือกเขาบรรทัดและกลายเป็นแหล่งรายได้และการจ้างงานของท้องถิ่นตลอดจนเป็นแหล่งรายได้เสริมจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของชุมชนที่สำคัญต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป (General Objective)

1. ศึกษารูปแบบและการดำเนินการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีอยู่ในเขตพื้นที่เป้าหมาย
2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เป้าหมาย
3. หารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่เหมาะสมในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดรอยต่อเทือกเขาบรรทัดประกอบด้วย จังหวัด นครศรีธรรมราช สงขลา พัทลุง สตูล ตรัง

1.3 คำถามการวิจัย (Research Question)

จากวัตถุประสงค์การวิจัย ได้คำถามการวิจัยดังนี้

1. รูปแบบและการดำเนินการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีอยู่ในเขตพื้นที่เป้าหมายเป็นอย่างไร
2. ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เป้าหมาย
3. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่เหมาะสมในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดรอยต่อเทือกเขาบรรทัดประกอบด้วย จังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลา พัทลุง ตรัง เป็นอย่างไร

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมต่อตัวนักท่องเที่ยว โดยไม่ส่งผลกระทบที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้เข้าไปทำกิจกรรม เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีชุมชนซึ่งเป็น

เจ้าของทรัพยากรในพื้นที่เป็นผู้มีส่วนร่วมในการวางแผน และเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินกิจกรรมในทุกกระบวนการ

ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในอาณาเขตบริเวณเดียวกัน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดมีฐานะและอาชีพที่คล้ายคลึงกัน มีลักษณะของการใช้ชีวิตร่วมกันในเขตพื้นที่รอยต่อเพื่อกบรทัดของ 5 จังหวัดภาคใต้ สงขลา สตูล พัทลุง ตรัง นครศรีธรรมราช

กิจกรรม หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นได้เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในพื้นที่และทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้ เข้าใจในกิจกรรม ได้สัมผัสกับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว เช่น การเดินป่า การล่องแก่ง การเที่ยวถ้ำ การเที่ยวชมพรรณไม้ ธรรมชาติ สัตว์ป่า

องค์กรที่เกี่ยวข้อง หมายถึง กลุ่มผู้ประกอบการด้านการจัดนำเที่ยว ชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานที่ส่งเสริมและให้ความสนใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สมาคมธุรกิจท่องเที่ยว ชมรมผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

บริหารจัดการด้านท่องเที่ยว หมายถึง การดำเนินการบริหารจัดการเกี่ยวกับการต้อนรับ การอำนวยความสะดวกด้านต่างๆการจัดหาหรือพานักท่องเที่ยวได้ชมและได้ซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชน การจัดเก็บค่าบริการในการนำเที่ยว การบริการนำทางนักท่องเที่ยว การบริการห้องน้ำ การบริการที่พักในสถานที่ทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ หมายถึง ความสามารถที่จะรับได้ของพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถที่จะรับได้เชิงกายภาพ เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวต่อการนำทางศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ป่า ที่เพียงพอต่อการควบคุมดูแลของคนนำทาง ความสามารถที่จะรับได้ทางสังคม ความสามารถที่จะรับได้เชิงนิเวศวิทยา เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในเส้นทางทางการท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชาวบ้านในชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ เช่น การประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน การระดมความคิดเห็นของคนในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาในการจัดการนำเที่ยว การให้ความเห็นของชุมชนในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการตัดสินใจปัญหาที่เป็นผลกระทบจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

ความพร้อมของบุคลากรในพื้นที่ หมายถึง บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือความรู้เกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยว และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว แก่ชุมชนผู้ที่เข้าร่วมดำเนินธุรกิจ

การดำเนินการจัดการ หมายถึง การนำเอาทฤษฎีการจัดการในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาปฏิบัติเพื่อพิจารณาว่าสามารถดำเนินการให้สอดคล้องกับทฤษฎีว่าด้วยรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่

อัตลักษณ์ หมายถึง ภาพรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำได้ เป็นนามธรรมที่แสดงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับในชุมชนนั้นๆ และแสดงออกมาจนกลายเป็นลักษณะเฉพาะ

เอกลักษณ์ หมายถึง ลักษณะของสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนที่โดดเด่นที่ค้นพบในพื้นที่ศึกษา และหมายถึงลักษณะเฉพาะของกลุ่มคนที่พบเห็นได้จากการสัมผัสด้วยสายตาต่อสิ่งที่สนใจศึกษา

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดของ 5 จังหวัดภาคใต้ สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล โดยศึกษาในภาพรวมของแต่ละจังหวัดและเลือกกรณีศึกษาจังหวัดละ 1 ชุมชน รวมพื้นที่ศึกษา 5 ชุมชน ทั้งนี้การศึกษาจะดำเนินการศึกษาในชุมชนที่มีรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่เหมาะสมในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดรอยต่อเทือกเขาบรรทัด

1.6 ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ (Output)

1. ได้รูปแบบและการดำเนินการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีอยู่ในเขตพื้นที่เป้าหมาย
2. ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เป้าหมาย
3. ได้รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่เหมาะสมในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดรอยต่อเทือกเขาบรรทัด

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ (Outcomes)

1. ใช้รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนเป็นเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรวัฒนธรรมหรือทุนทางสังคม
2. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องคุณค่าวัฒนธรรม
3. ได้รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแต่ละพื้นที่ตามความต้องการ ความคิดเห็นของชุมชน ที่ช่วยให้ได้รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประสบความสำเร็จ
4. เกิดการพึ่งพาในรูปแบบของเครือข่ายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
5. ได้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1.8 แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

นำเสนอผลการวิจัยแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อเรียนรู้ปัญหาและแนวทางแก้ไขจากการศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของพื้นที่เป้าหมาย เพื่อการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.8.1 ผลกระทบในระยะสั้น

1. ก่อให้เกิดความตื่นตัวในด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนแก่ชุมชนพื้นที่เป้าหมายที่ถูกใช้ในการศึกษา
2. นักวิจัยสามารถได้สัมผัสกับปัญหารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. ชุมชนได้มีเวทีในการพูดคุยถึงปัญหาทางด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
4. ชุมชนมีความภูมิใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นในพื้นที่
5. ชุมชนได้สะท้อนปัญหาการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1.8.2 ผลกระทบในระยะยาว

1. ชุมชนได้รับแนวทางในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีมาตรฐานเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาที่ถูกต้องตามหลักสากลต่อไป
2. ชุมชนได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ต้องเพิ่มมากขึ้น
3. ชุมชนมีขวัญและกำลังใจในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ต่างๆ เพิ่มขึ้น
4. มีการตื่นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น
5. ชุมชนได้ต้นแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสำหรับศึกษาดูงานและได้เรียนรู้ในกระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

1.9 สรุป

บทที่ 1 นำเสนอให้เห็นว่าการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็น กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสสัมผัสเรียนรู้ระบบนิเวศ และสิ่งมีชีวิตในสภาพแวดล้อมของพื้นที่ๆศึกษา ทั้งนี้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยให้ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจและช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมรวมถึงการรักษาอัตลักษณ์ของตนเอง

การวิจัยครั้งนี้ได้เลือกศึกษาชุมชนที่มีการจัดการผืนป่าแนวเทือกเขาบรรทัด และเลือกพื้นที่ชุมชนที่มีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และมีการดำเนินการต่อเนื่อง โดยเลือกจังหวัดละ 1 ชุมชน ซึ่งเป็นชุมชนที่มีพื้นที่ติดต่อกับเทือกเขาบรรทัดในเขตพื้นที่ 5 จังหวัด เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาในการถอดบทเรียนการดำเนินงานของชุมชนภายใต้คำถามการวิจัย และคาดหวังว่าผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางพัฒนาและการสร้างรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภายใต้

บริบททรัพยากรธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรมของแต่ละชุมชน และเป็นการกระตุ้นให้ชุมชนเข้าใจ
ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในฐานะเครื่องมือหนึ่งในพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืน

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 2 นำเสนอแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ที่มาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัตถุประสงค์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การมีส่วนร่วมของชุมชน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบผลการศึกษาด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเอกลักษณ์ที่ชุมชนนำมาเป็นจุดขายการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อให้การทบทวนวรรณกรรมเหล่านี้เป็นแนวทางในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้

2.1 การทบทวนวรรณกรรม

ที่มาของแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือ (Ecotourism) นั้นเป็นศัพท์เทคนิคที่นักวิชาการในวงการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวคิดขึ้นมา เมื่อปี พ.ศ.2529 เพื่อเป็นแนวทางการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เพราะในช่วงเวลานั้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของโลกและของไทยได้มีการขยายตัว และเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว การส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยวจะมุ่งเน้นผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะมีต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายลง สภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยวเสื่อมโทรม เกิดปัญหาสังคม และภาพพจน์ทางการท่องเที่ยวของประเทศตกต่ำลง การจัดการท่องเที่ยวโดยทั่วไปมักจะประสบปัญหาที่สวนทางกันระหว่างการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมกับการพัฒนาอยู่เสมอ

ในการประชุมคณะกรรมการองค์การค้าโลก (WTO) ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ได้จัดการประชุมที่เชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 1-3 มีนาคม 2547 ซึ่งผลการประชุมครั้งนี้คณะกรรมการองค์การค้าโลกได้มีการเปลี่ยนคำนิยามของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนใหม่ โดยให้ความสำคัญในประเด็นความสมดุลระหว่างสิ่งแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจและแนวทางการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและสอดคล้องกับกระแสโลกที่มุ่งแก้ไขปัญหาความยากจน

ซึ่งคำนิยามของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน แนวทางการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้นจะต้องสอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวแต่ละประเภทที่มีเป้าหมายแตกต่างกัน โดยหลักฐานของความยั่งยืนนั้นหมายถึง ความคาดหวังในการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจัยที่เป็นตัวบ่งชี้ความยั่งยืนในระยะยาวนั้นมี 3 มิติ ดังนี้

1. การท่องเที่ยว จะต้องมุ่งในเชิงการรักษาระบบนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้ทรัพยากรเหล่านั้นสืบทอดไปยังลูกหลาน
2. การท่องเที่ยว จะต้องรักษาศิลปะ ประเพณี และวัฒนธรรม ของชุมชน ให้สืบทอดไปสู่รุ่นลูกหลาน และเผยแพร่วัฒนธรรมชุมชนให้เป็นที่เข้าใจ
3. การท่องเที่ยว จะต้องตอบสนองเศรษฐกิจ โดยให้ชุมชน หรือทุก ๆ กลุ่มที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว มีการจ้างงานและรายได้ที่มั่นคง โดยเฉพาะการนำไปสู่การบรรเทาปัญหาความยากจน

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน จำเป็นที่จะต้องให้การมีส่วนร่วมของทุก ๆ ฝ่ายและภาคการเมืองที่มั่นคงที่สามารถระดมการมีส่วนร่วมจากทุก ๆ ฝ่ายได้ ความสำเร็จของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้น คือ ความต่อเนื่องของกระบวนการที่มีการควบคุมผลกระทบและมีการใช้มาตรการป้องกันต่าง ๆ ถ้าหากจำเป็น

การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้น จะต้องรักษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ ความรู้ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ และต้องสร้างจิตสำนึกในประเด็นความยั่งยืนและส่งเสริม สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

จากมิติทั้ง 3 ด้านข้างต้น ของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) ซึ่งมีหลักที่สำคัญคือ “Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own need” คือ การตอบสนองความจำเป็นของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ให้กระทบกระเทือนกับความสามารถในการตอบสนองความจำเป็นของคนในรุ่นอนาคต และนอกจากนี้การพัฒนาที่ยั่งยืน มีการคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ทั้งระบบนิเวศ สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมท้องถิ่น คำนึงถึงประชาชนในท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการจัดการ คำนึงถึงการท่องเที่ยวที่ให้ความรู้และประสบการณ์ต่อนักท่องเที่ยวด้วยความปลอดภัย คำนึงถึงการมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ท้องถิ่น ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุด คือ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นศัพท์บัญญัติที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยใช้อย่างเป็นทางการใน พ.ศ. 2541 โดยให้ความหมายตรงกับคำว่า Ecotourism ในศัพท์บัญญัตินี้ได้รับความเห็นชอบจากราชบัณฑิตยสถานในการใช้ศัพท์ดังกล่าวแล้ว

คำว่า Ecotourism เป็นคำใหม่ในวงการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมาจากคำว่า Eco กับคำว่า Tourism

Eco แปลตามรูปศัพท์ว่า บ้านหรือ ที่อยู่อาศัย

Tourism แปลตามรูปศัพท์ว่า การท่องเที่ยว

Ecotourism แปลว่า การท่องเที่ยวเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หมายความว่า การท่องเที่ยวที่เน้นใน
ด้านสิ่งแวดล้อมอันเป็นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตต่างๆทั้งพืช สัตว์ และมนุษย์

ความหมายของคำว่า Ecotourism ตามหลักวิชาการจากองค์กรต่างๆมีความหมายตาม
รายละเอียดดังนี้

1. องค์การสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Program
UNEP) สมาคมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism Society) และองค์การการท่องเที่ยว (World
Tourism-Zation) ให้คำนิยามว่า “การท่องเที่ยวที่ไม่เป็นการรบกวนสัตว์ธรรมชาติ มุ่งหวังในด้าน
การศึกษา มีความพอใจต่อทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ทำความเข้าใจต่อวัฒนธรรม ประวัติ
ความเป็นมาของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยไม่เป็นการรบกวนระบบนิเวศ ในขณะเดียวกันก็สร้างโอกาส
ทางเศรษฐกิจ ที่จะทำให้เกิดการอนุรักษ์ของประชากรในท้องถิ่น (สุมาลี เทพสุวรรณ, 2544 : 39)

2. ดร. ราล์ฟ บักลีย์ (Dr. Ralph Buckley, 1995 : 3) ศาสตราจารย์ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย
เชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยกริฟฟิท ประเทศออสเตรเลีย ให้คำนิยามสั้นๆว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
หมายถึง การท่องเที่ยวชื่นชมผลทางธรรมชาติ การจัดการที่ยั่งยืน และองค์ประกอบทางการศึกษา
ซึ่งมีส่วนก่อให้เกิดการอนุรักษ์ (Buckley, Ralph)

3. เอลิซาเบท บู (1991) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การ
ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีรายได้ สำหรับการดูแล
รักษาพื้นที่ การสร้างงานในชุมชนหรือท้องถิ่นและการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

4. แอ็กเตอร์ ซีบาลอส –ลาคูเรน แห่งสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ ได้ให้ความหมาย
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่ง
ธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ
และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น นอกจากนี้
แอ็กเตอร์ ยังกล่าวอีกว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กำลังขยายตัวอย่างกว้างขวางทั่วโลก จึงเป็นรูปแบบ
หนึ่งของการพัฒนาเชิงนิเวศ ซึ่งนำเสนอวิธีการที่เหมาะสมและได้ผลในการปรับปรุงด้านสังคมและ
เศรษฐกิจสำหรับประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับการอนุรักษ์มรดกทาง
ธรรมชาติและวัฒนธรรมของโลก

5. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ให้คำนิยามว่า การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่
ท่องเที่ยวแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษา ชื่นชม และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ
ธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม และชีวิตของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานความรู้ และความ
รับผิดชอบต่อระบบนิเวศ (2539 : 10)

ศูนย์วิจัยป่าไม้ ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศหมายถึง การเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในพื้นที่ด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น

(อ้างอิงใน <http://www.Esanenvi.net/kae/ecotourism.htm>: 2546)

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจโดยใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การท่องเที่ยวมีความมั่นคงยั่งยืนอยู่คู่สังคมมนุษย์และก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น และมุ่งให้เกิดการดูแลสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว จากช่วงเวลาที่ผ่านมามีการหาคำศัพท์ภาษาไทยแทนคำว่า Ecotourism มากมายหลายคำ เช่น นิเวศสัญจร การท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น ต่อมาได้มีการนำเสนอให้ราชบัณฑิตยสถานพิจารณาคำศัพท์บัญญัติที่เหมาะสมเป็นภาษาไทย คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ถูกต้องตามหลักภาษาที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณและสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น ในส่วนของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้เลือกใช้คำว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

นกวรณ ฐานะกาญจน (2546:6) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มาจากภาษาอังกฤษ Ecotourism ซึ่งเป็นคำผสมกันระหว่างคำว่า Ecology แปลว่า นิเวศวิทยา ซึ่งหมายถึง ศาสตร์ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม กับคำว่า tourism แปลว่าการท่องเที่ยว

ภราดร พยัฆวิเชียร (2539:5) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือ การเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น มีขอบเขตซึ่งจำกัดโดยรูปแบบและสถานที่ ตลอดจนในเรื่องกลุ่มนักท่องเที่ยว

วรรณพร วณิชชานุกรและคณะ (2541:4) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่มุ่งให้ศึกษาสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวและมีการทำลายสภาพแวดล้อม ตลอดจนเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ประเพณีน้อยที่สุด ซึ่งจะเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือนอย่างสม่ำเสมอในระยะยาว นอกจากนี้ชุมชนในท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจควบคุมและดำเนินการ ตลอดจนได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรม

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542:2) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับระบบนิเวศโดยมีกระบวนการเรียนรู้กันของผู้เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

จากนิยามความหมายข้างต้น สามารถสรุปสาระสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกี่ยวข้องกับพื้นที่ธรรมชาติ และอาจรวมไปถึงแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ธรรมชาตินั้นด้วย โดยมุ่งเน้นที่คุณค่าของธรรมชาติ หรือลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวไม่ใช่เน้นการเสริมแต่ง หรือการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม ธรรมชาติและระบบนิเวศ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายหรือทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม
3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเน้นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสหรือมีประสบการณ์กับสภาพแวดล้อมธรรมชาติโดยตรง และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อมธรรมชาติ ซึ่งนอกจากจะได้รับความพึงพอใจแล้ว ยังเป็นการเสริมสร้างจรรยาบรรณด้านสิ่งแวดล้อมเชิงบวกด้วย
4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์กลับคืนสู่ธรรมชาติ และการอนุรักษ์ธรรมชาติ ในขณะเดียวกันจะเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรง และทางอ้อม นอกจากนั้นจะมุ่งเน้นที่คุณค่าของธรรมชาติ หรือลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว

สรุป

Ecotourism หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีสำนึกต่อความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับระบบนิเวศ โดยนักท่องเที่ยวมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน และเป็นการท่องเที่ยวที่ทุกฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติ ระบบนิเวศ และวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ และรักษาระบบนิเวศท้องถิ่น พัฒนาเศรษฐกิจ รวมถึงความสามารถ และสร้างกำลังใจให้กับชุมชนชนบทได้พึ่งตนเอง

อาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวซึ่งให้ความสำคัญกับการศึกษา ชื่นชม และการทำความเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่รวมถึงวัฒนธรรม ชนบทธรรมเนียมประเพณี

โดยมุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์สภาพเดิมของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และเปิดโอกาสให้คนได้มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวให้กับท้องถิ่นของตน เพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ

(1) การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(2) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

(3) การมีส่วนร่วมของชุมชนและการกระจายรายได้ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนและจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใดก็ตาม วัตถุประสงค์ทั้ง 3 ประการจะต้องได้รับการพิจารณาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ สาระสำคัญของวัตถุประสงค์ดังกล่าวมีดังนี้

1. การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ หากธรรมชาติ และระบบนิเวศได้รับผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ในรูปแบบใดก็ตามโอกาสที่ธรรมชาติและระบบนิเวศเหล่านั้นจะเสื่อมโทรมลง หรือถูกทำลายโดยคุณค่าไป ดังนั้น การให้ความรู้ ความเข้าใจ หรือการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว หรือผู้มาเยือนเกี่ยวกับความจำเป็นในการปกป้องรักษาธรรมชาติแวดล้อมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อให้คงอยู่ สนองความต้องการของคนทั่วไปจึงเป็นสิ่งที่ต้องกระทำ นอกจากนี้ การสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ยังรวมถึงบุคคลกลุ่มอื่น ๆ เช่น ประชาชนในท้องถิ่น มัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวนั้นด้วย เป็นต้น วิธีสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์มีหลากหลายรูปแบบ แต่สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นมักจะเน้นวิธีการจัดทำโปแกรมสื่อความหมายธรรมชาติ เช่น การจัดให้มีศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ ในแหล่งท่องเที่ยว จัดให้มีเอกสารสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นต่อการศึกษารเรียนรู้ จัดให้มีนิทรรศการ แผ่นป้ายบรรยายตามบริเวณหรือจุดท่องเที่ยวต่าง ๆ จัดให้มีเส้นทางเดินเท้า หรือทางเดินป่าที่ให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ ธรรมชาติหลากหลายแก่ผู้มาเยือนรวมถึงการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถชี้แนะ และอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติและนิเวศวิทยาของสิ่งต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวพบเห็น

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

สภาพทางเศรษฐกิจและชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ภายในและรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติ ควรได้รับการพิจารณาให้เป็นวัตถุประสงค์หรือองค์ประกอบ ที่สำคัญของการส่งเสริมและการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นในระยะยาวมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อความอยู่รอดของธรรมชาติ ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบ

ต่าง ๆ จะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม อันจะก่อให้เกิดการกระจายรายได้ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น

การที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน

นอกจากนี้ดร.ชนันท์ เอ็มพันธ์ และสุรเชษฐ์ เชนมาส (2539:4-5) ได้เน้นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่อยู่ใกล้ชิดกับพื้นที่อนุรักษ์และความคาดหวังที่จะได้รับสิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปตัวเงินหรือไม่ก็ตามย่อมเป็นเครื่องช่วยผูกพันมนุษย์กับทรัพยากร ซึ่งช่วยให้ทรัพยากรธรรมชาติได้มีการใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน และการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบต่าง ๆ จะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม และเมื่อคนในท้องถิ่นเกิดความรู้ความเข้าใจ ชำนาญในทรัพยากรท้องถิ่นที่ทำรายได้ให้แก่ประชาชนท้องถิ่นนั้น ๆ ได้มากพอที่จะช่วยให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น สิ่งที่จะเกิดตามมาคือเกิดการหวงแหนและรักษาทรัพยากรโดยจะนำมาซึ่งการพัฒนาทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นและการพัฒนาที่ยั่งยืน

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเน้นการมีส่วนร่วมเกือบตลอดกระบวนการ เพื่อสร้างผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น ซึ่งหมายถึง การกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทนเพื่อการบำรุงรักษา และจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย ในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี้เริ่มตั้งแต่ประชาชน จนถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจรวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ได้กล่าวโดยสรุปได้ว่าขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมคิด ร่วมประชุมปรึกษาหารือในปัญหา และการกำหนดกิจกรรม วิธีการดำเนินงานเพื่อให้ได้กิจกรรมได้ผลตามวัตถุประสงค์
2. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ คือ เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือ ต้องร่วมการตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด
3. การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามกิจกรรม คือ เข้าร่วมในกิจกรรมตามวิธีทางและเป็นแนวทางให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้
4. การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ คือ ร่วมในการประเมินการรับผลประโยชน์อันเกิดจากผลของกิจกรรมหรือการดำเนินงานของสมาชิกเอง
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ ร่วมในการประเมินผลการทำงานของตน กลุ่ม และประเมินสถานการณ์ภายนอกด้วย

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเอกชนและผู้ประกอบการ ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การมีส่วนร่วมคิด (2) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (3) การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามกิจกรรม (4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2538:7-8) อ้างถึงใน นิพล เชื้อเมืองพาน (2542:19-20) กล่าวถึงหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มี 8 ประการ ดังนี้

- (1) มีพื้นฐานอยู่บนธรรมชาติ วัฒนธรรม และชุมชน
- (2) มีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน
- (3) คำนึงถึงสังคม วัฒนธรรม
- (4) ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น
- (5) คนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์
- (6) คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม
- (7) แหล่งท่องเที่ยวเป็นของแท้ดั้งเดิม
- (8) นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ

การส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2542:5) กล่าวถึง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีหลักสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม
2. ก่อให้เกิดประโยชน์ระยะยาวต่อทรัพยากร ชุมชนในท้องถิ่น และอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเอง โดยรายได้ส่วนหนึ่งควรย้อนกลับไปสู่การอนุรักษ์
3. จัดประสบการณ์ให้การศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมสภาพสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยว โดยควรสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมของตนเองต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว
4. ในการสร้างหรือจัดการใด ๆ ควรยอมรับข้อจำกัดที่ดำรงอยู่ของสภาพแหล่งท่องเที่ยว หากต้องการพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลง ควรเป็นไปเพื่อพัฒนาทัศนียภาพของท้องถิ่น การลงทุนทางด้านการท่องเที่ยวควรมุ่งเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจ และกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น
5. ควรให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนา ทั้งการวางแผนตัดสินใจ ดำเนินการ และควบคุม มิใช่ปล่อยให้พวกเขาเป็นเพียงเป้าหมายของการท่องเที่ยว และยอมให้ บุคคลภายนอกมาคิด และตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียว เพราะทิศทางจะเป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

6. ควรมีการทำธุรกิจที่ถูกต้องเหมาะสม มีวัตถุประสงค์ที่มึความรู้เรื่องระบบนิเวศและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

7. มีการจัดการและควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและไม่เกินขีดความสามารถที่ชุมชนในท้องถิ่นและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวจะรองรับได้

วรรณ วทวณิช (2539:74) ให้นิยามของการท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า เป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเรียนรู้และความเข้าใจในธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยยึดหลักการแห่งการเคารพซึ่งศักดิ์ศรีของระบบนิเวศวิทยาและเอื้อประโยชน์และโอกาสทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนท้องถิ่นที่สำคัญ ซึ่งหลักการในการปฏิบัติเบื้องต้นในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีดังนี้

1. มุ่งพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศก่อน ส่วนการพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างประเทศจะต้องเหมาะสมกับระบบสาธารณูปโภคที่รองรับเป็นสำคัญ
2. ประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโครงการต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่
3. ต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านจำนวนนักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยว ชุมชน และสภาพแวดล้อมโดยรอบ
4. มุ่งใช้วัสดุ และผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น
5. เน้นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นโดยมุ่งประโยชน์ในระยะยาวของท้องถิ่น
6. คุณค่าของสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมนั้นเป็นคุณค่าที่มีอยู่ในตัวเอง จึงมีคุณค่ามากกว่าในฐานะเป็นเพียงแหล่งรองรับการท่องเที่ยวเท่านั้น ความอยู่รอดในระยะยาวจึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจละเลยได้
7. การปรับตัวเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นสิ่งจำเป็น แต่ทั้งนี้ต้องไม่ขัดกับหลักการดังกล่าวข้างต้น
8. ภาคธุรกิจท่องเที่ยว องค์กรท้องถิ่น องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม และรัฐบาลมีหน้าที่ทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาค

รอส เค ดาวริง ได้กล่าวถึงหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งประกอบด้วย หลักการสำคัญ 5 ประการ คือ

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยู่บนพื้นฐานของธรรมชาติ คือ ครอบคลุมทั้งด้านชีววิทยา กายภาพ และรวมถึงวัฒนธรรม ที่ธรรมชาตินั้น ๆ มีอยู่
2. รักษาความยั่งยืนของระบบนิเวศ กล่าวคือ มีความยั่งยืนทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
3. เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อม ลักษณะของการศึกษาเป็นการศึกษาถึงสภาพธรรมชาติ สภาพแวดล้อมรวมถึงสังคมในพื้นที่อื่นเป็นการเรียนรู้ และการคำนึงสภาพแวดล้อม

4. ชุมชนในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยว และชุมชนในพื้นที่

5. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ หากนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจแล้วจะเป็นการสร้างโอกาสในระยะยาวแก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2539:9) ได้กล่าวถึงหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยสรุปได้ดังนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (Nature – based) รวมถึงแหล่งวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identical or unique) และทรงคุณค่าในพื้นที่นั้น

2. เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อ (Responsibly Travel) และมีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainable Management) ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมค่อนข้างต่ำ (No or Low Impact) และช่วยส่งเสริมการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืนตลอดไป

3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning) และการให้การศึกษา (Education) เกี่ยวกับระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ความประทับใจ (Appreciation) และประสบการณ์ (Experience) ที่มีคุณค่า ซึ่งจะสร้างความตระหนัก และจิตสำนึกที่ถูกต้องทางด้านการอนุรักษ์ ทั้งต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น ตลอดจนผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

4. เป็นการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การกระจายรายได้ ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ภาคบริการต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่นมากกว่าการท่องเที่ยวที่เคยส่งเสริมกันมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน ที่เรียกว่า Conventional Tourism ซึ่งมักจะเป็นการท่องเที่ยวแบบหมู่คณะใหญ่ๆ (Mass Tourism) ที่ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ มักจะตกอยู่กับผู้ประกอบการ หรือบริษัทนำเที่ยวเท่านั้น

Gail Nash นักวิจัยจากสมาคมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (The Ecotourism Society) ได้นำเสนอหลักการพื้นฐาน 7 ประการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องหลีกเลี่ยงการสร้างผลกระทบทางด้านลบที่จะก่อให้เกิดความเสียหาย หรือการทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยว

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยวให้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติแวดล้อม และวัฒนธรรม

3. รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องนำไปสู่การอนุรักษ์ธรรมชาติแวดล้อม และการจัดการเขตอนุรักษ์

4. ชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง จะต้องเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

5. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องเน้นความสำคัญของการวางแผน และการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเน้นการสร้างหลักประกันว่า จำนวนนักท่องเที่ยวจะต้องอยู่ภายในขอบเขตของศักยภาพในการรองรับ (Carrying Capacity) ตามธรรมชาติของระบบนิเวศท้องถิ่น

6. รายได้ส่วนใหญ่จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องตกอยู่กับประเทศผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้เอง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเน้นการใช้ผลิตภัณฑ์ และบริการของท้องถิ่นเป็นสำคัญ

7. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องให้ความสำคัญกับการใช้จากโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการพัฒนาขึ้นบนฐานคิด ซึ่งเน้นความสำคัญของการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ลดละการใช้ น้ำมัน เชื้อเพลิง อนุรักษ์พันธุ์พื้นบ้าน และจัดการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง

วรรณพร วรรณชานุกร (2540:10) ได้สรุปหลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไว้ดังนี้

จากรูปแบบการท่องเที่ยวแบบดั้งเดิมที่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวกันเป็นจำนวนมาก ๆ ตามฤดูกาลท่องเที่ยวแล้วกลับทิ้งปัญหามากมายไว้เบื้องหลังนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ ในเชิงนิเวศนั้นควรจะมีหลักการต่าง ๆ ที่สรุปได้ ดังนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นน้ำเสีย ขยะ ตลอดจนการคมนาคม

2. ก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาว ต่อทรัพยากรชุมชนในท้องถิ่น และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเอง ส่วนหนึ่งของรายได้ควรย้อนไปสู่การดูแลรักษาระบบนิเวศ

3. การเสริมสร้างประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยว เป็นการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม สังคม สังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น ควรสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบทั้งทางด้าน คุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมของตนเอง ที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

4. ในการสร้างหรือการจัดการใดๆ ควรยอมรับข้อจำกัดของสภาพแหล่งท่องเที่ยวตามลักษณะที่เป็นอยู่ หากมีการพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงควรเป็นไปเพื่อให้ทัศนียภาพของท้องถิ่นดีขึ้น ตลอดจนการลงทุนทางด้านการท่องเที่ยว ก็เป็นไปเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจ และกิจกรรมต่างๆ ในท้องถิ่น ไม่พึ่งพาการลงทุนของต่างชาติ ซึ่งเป็นการลดการไหลออกของรายได้ไปยังต่างประเทศ

5. ให้คนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ และดำเนินงาน ตลอดจนการควบคุม ควรให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากที่สุด มิใช่เป็นเพียงเป้าหมายของการท่องเที่ยว และให้

บุคคลภายนอกมาคิด และตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียว เพราะจะไม่ใช่เป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

6. ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืนหรือไม่เพียงใด การทำธุรกิจโดยมุ่งทำกำไรสูงสุดในระยะสั้นเป็นการทรมานตัวเองอย่างไรก็ตาม บริษัทนำเที่ยวสามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวได้ยาวนานเท่าไร ถ้ามีการทำธุรกิจที่ถูกต้องเหมาะสม นับตั้งแต่ใช้วัสดุที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม และสามารถนำมาใช้ใหม่ได้ การมีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ในระบบนิเวศ และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างแท้จริง การให้การศึกษากับนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นที่เป็นจุดหมายปลายทางก่อนจะไปถึง ทั้งในรูปของภาพยนตร์ในเครื่องบิน เทปบันทึกเสียง และเอกสารเผยแพร่

7. มีการจัดการและควบคุมจำนวนของนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และไม่เกินความสามารถของชุมชนในท้องถิ่น และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวจะรองรับได้ อีกทั้งมีนักท่องเที่ยวสม่ำเสมอตลอดทั้งปี ไม่ใช่มีเฉพาะฤดู เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับผู้ที่ทำอุตสาหกรรมนี้

จากหลักการท่องเที่ยวทั้งหมดสามารถสรุปหลักการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับธรรมชาติ วัฒนธรรม และชุมชน
2. มีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน
3. มีการให้ความรู้ และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยว และคนในท้องถิ่น
4. คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนรวมถึงการกำหนดกิจกรรม และได้รับผลประโยชน์

5. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในรูปแบบการท่องเที่ยว และการบริการในระหว่างทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีขอบเขตที่ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติเป็นหลักมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identity or Authentic or Endemic or unique) ทั้งนี้ รวมถึงแหล่งวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Eco – system) ในพื้นที่ของแหล่งนั้น ดังนั้น องค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ (Nature – based tourism) เป็นสำคัญ หรืออาจเรียกว่าเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับระบบนิเวศ

2. องค์ประกอบด้านการจัดการ (Responsible travel) เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกัน และการกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainable managed tourism)

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) เป็นการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ โดยมีการให้การศึกษา เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนัก และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน และประชาชนท้องถิ่น (Involvement of local community or People participation) โดยเน้นการมีส่วนร่วมเกือบตลอดกระบวนการ เพื่อสร้างผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น ซึ่งหมายถึง การกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทน เพื่อกลับมาบำรุงรักษา และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย ในที่สุดแล้ว ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่น ในที่นี้เริ่มตั้งแต่ประชาชนระดับรากหญ้า จนถึงองค์การปกครองท้องถิ่น และอาจรวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อกำหนดที่ชัดเจนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนี้ ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของลักษณะพื้นฐานที่เป็นหลักการทั้ง 4 ด้าน หากการท่องเที่ยวใดมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ของลักษณะดังกล่าวแล้ว จัดได้ว่า เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ หากขาด หรือปราศจากข้อใดข้อหนึ่งไปความสมบูรณ์จะลดน้อยลง จนอาจเป็นการจัดการที่ส่งเสริมทำให้การท่องเที่ยวนั้นเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. มีการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนักท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น ภาครัฐ และภาคเอกชนทั้งนี้เพื่อปกป้องธรรมชาติให้คงอยู่ตลอดไป

2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการที่จะศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติเป็นหลัก ดังนั้น การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีการจัดเตรียมการให้บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติ

3. การมีส่วนร่วม และการกระจายรายได้ของชุมชนท้องถิ่น การเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะทำให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรง และ

ทางอ้อม รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การเป็นภาคีเครือข่าย การนำสินค้าพื้นเมืองมาจำหน่าย เป็นต้น

สุเชษฐ์ เศรษฐมาส ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ คือ

1. มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ โดยผู้รับผิดชอบ ได้แก่ ผู้ประกอบการหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ นักท่องเที่ยว
2. การระมัดระวังผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด
3. ต้องมีการบริการข้อมูลข่าวสาร การสื่อความหมายเกี่ยวกับสภาพธรรมชาติทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว
4. มีการกระจายรายได้สู่คนในท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริการจัดการ และรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

ฉะนั้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีลักษณะเฉพาะ ดังนั้น จึงมีความแตกต่างจากการท่องเที่ยวทั่วไป ดังนี้

ตาราง 2 ความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยวทั่วไปกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวทั่วไป	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
1. เน้นการเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจ	1. เน้นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
2. ไม่จำกัดรูปแบบและขนาดของนักท่องเที่ยว	2. จำกัดรูปแบบและขนาดของนักท่องเที่ยว
3. มีการจัดการอย่างง่าย ๆ และราคาถูก	3. มีการจัดการที่ดี (รักษาสิ่งแวดล้อม)
4. ให้ความพึงพอใจ (ไม่มีขอบเขต) แก่นักท่องเที่ยว	4. ให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว

แถลงการณ์ควิเบกด้วยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากการประชุมสุดยอดระดับโลกว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ณ เมืองควิเบก ระหว่างวันที่ 19-22 พฤษภาคม 2545 ได้มีการเสนอข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล ภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ หน่วยงานที่ให้ความร่วมมือในการพัฒนา และชุมชนท้องถิ่นเป็นหมวดต่าง ๆ ได้แก่ ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล องค์กรเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน สถานศึกษา และสถาบันวิจัยองค์การระหว่างประเทศ สถาบันการเงินระหว่างประเทศ และชุมชนหรือองค์กรท้องถิ่น ซึ่งในที่ประชุมได้เสนอข้อเสนอแนะสำหรับรัฐบาล และชุมชนหรือองค์กรท้องถิ่น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล มีดังนี้

1. จัดทำนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยรวมของการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. นโยบายดังกล่าวต้องปกป้องและคุ้มครองธรรมชาติ วัฒนธรรมพื้นเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิปัญญาดั้งเดิมและทรัพยากรเชิงพันธุศาสตร์
3. จัดให้มีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมและมีการประสานงานตามความจำเป็นกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในขณะที่เดียวกันก็เปิดโอกาสให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม
4. มีการติดตามผลและกำกับดูแลในระดับที่จำเป็นและเหมาะสม รวมทั้งมีตัวชี้วัดความยั่งยืนซึ่งจำเป็นที่จะยอมรับร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ตลอดจนมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและเผยแพร่การติดตามสู่สาธารณชน
5. พัฒนาการความสามารถพัฒนาความสามารถในการรองรับได้ซึ่งพื้นที่ โดยให้สอดคล้องกับเครื่องมือในการจัดการ เช่น การแบ่งเขตพื้นที่ การมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้ที่ดินในเขต ที่มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
6. นำเสนอข้อเสนอแนะที่ได้รับในระดับระหว่างประเทศมาปรับใช้กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเหมาะสม รวมทั้งสร้างให้เกิดธุรกิจขนาดปานกลางและขนาดย่อมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
7. ให้การสนับสนุนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการเงินและด้านเทคนิคแก่ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อบรรลุผลสู่ความยั่งยืน
8. กำหนดนโยบาย แผนการจัดการและโปรแกรมการสื่อความเหมาะสมแก่นักท่องเที่ยว
9. จัดให้มีการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนและองค์กรพัฒนาเอกชนอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ
10. พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือและตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ
11. จัดหาสิ่งจูงใจให้ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวมีการดำเนินการตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยมีการดำเนินการที่รับผิดชอบต่อวัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น
12. กำหนดมาตรฐานด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
13. สนับสนุนการทำวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รวมทั้งการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
14. สนับสนุนหลักการพัฒนาในระดับนานาชาติ ที่มีแนวทางมุ่งสู่การส่งเสริมจริยธรรมสำหรับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เพื่อให้เกิดความตระหนักต่อเรื่องการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในระดับนานาชาติ

15. จัดให้มีสถานที่สาธารณะในการอนุรักษ์พื้นที่ รวมทั้งสร้างความตระหนักเรื่องเครือข่ายทางสังคม และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน

16. สนับสนุนการพัฒนาการให้การศึกษาแก่เด็ก และวัยรุ่นเพื่อสร้างความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และธรรมชาติ และให้เกิดการใช้อย่างยั่งยืน รวมทั้งสร้างความเข้าใจความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

17. สนับสนุนการร่วมมือระหว่างผู้จัดการทัวร์จากองค์กรต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะสำหรับชุมชนและองค์กรท้องถิ่น มีดังนี้

1. ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของวิสัยทัศน์การพัฒนาชุมชน ควรจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งการพัฒนามนุษย์ทั้งด้านร่างกาย การเงิน และทุนสังคม

2. เสริมสร้างความเข้มแข็ง และกระตุ้นให้ชุมชนสามารถรักษาประเพณีท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ผลผลิตทางการเกษตร และขนบธรรมเนียมต่าง ๆ ซึ่งมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นอันนำไปสู่ความยั่งยืน

สรุป องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบหลักดังนี้

1. องค์ประกอบด้านการจัดการ

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีการจัดการในด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1.1 การจัดการพื้นที่ ๆ เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะต้องเป็นการจัดการที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงผลกระทบทางวัฒนธรรมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว จะต้องเป็นการจัดการที่สร้างกระบวนการรู้เท่าทันถึงผลกระทบจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งทางตรง และทางอ้อมต่อการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1.2 การจัดการองค์ความรู้ที่จะนำมาใช้ในการประกอบกิจกรรมนำเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีการประมวลความรู้ที่สอดคล้องกับความเชื่อของภูมิปัญญาในท้องถิ่นรักษาความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และสืบทอดความเชื่อที่เป็นเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของชุมชนในการนำเสนอให้นักท่องเที่ยวได้รับฟังได้เรียนรู้ในระหว่างการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยว นอกจากนี้ การจัดการองค์ความรู้จะต้องมีมาตรฐานในการถ่ายทอดอย่างเป็นระบบเพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ของผู้ที่จะทำการถ่ายทอด และรักษามาตรฐานในการทำหน้าที่บรรยายนำชมในแหล่งท่องเที่ยว

1.3 การจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดนำเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม หากไม่มีการจัดการที่ได้มาตรฐาน เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มาจากสถานที่ ๆ แตกต่างกันทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอาจแสดงพฤติกรรมที่ส่งผลให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อดังกล่าวได้ ดังนั้น ผู้ที่จะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ใด ๆ จะต้องมีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติตัว และการสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวรวมถึงการบอกผลกระทบให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบหากไม่ให้ความร่วมมือ ก่อนเข้าสู่พื้นที่ในการทำกิจกรรมทุกครั้งอย่างมีมาตรฐานในการปฏิบัติเพื่อป้องกันผลกระทบจากมลภาวะ และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว

1.4 การจัดการผลประโยชน์ การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรเป็นจำนวนมากเพื่อให้การบริการมีความพร้อมสำหรับการจัดนำเที่ยว เรื่องผลประโยชน์ในการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เกี่ยวข้องควรมีการกระจายอย่างเป็นธรรมในแต่ละบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องสำหรับการทำงานหรือให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

1.5 การจัดการรูปแบบการท่องเที่ยว จะต้องมีการจัดการที่เหมาะสม และสอดคล้องกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนนั้น ๆ และผู้ดำเนินการจะต้องทราบถึงธรรมชาติของกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวจะได้รับจากการร่วมกิจกรรมนั้น ๆ โดยจะต้องยอมรับความจริง และสร้างกิจกรรมเสริมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เช่น การบรรยาย การนำชม สิ่งของภาพตัวอย่าง ข้อมูล วิธีดี ของสิ่งที่มีคุณค่า ในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้มีความรู้สึกคุ้มค่าเหมาะสมกับการเดินทางมาท่องเที่ยว

2. องค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาสถานที่ ๆ จะให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีปัจจัยที่ควรพิจารณา ดังนี้

2.1 ศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวจะต้องมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ และจะต้องตั้งอยู่ในจุดที่มีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น ๆ ข้างเคียงได้

2.2 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องสะดวกในการเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว และเป็นพื้นที่ ๆ ไม่เสี่ยงในการเดินทาง และปราศจากปัญหาทางด้านความปลอดภัยของผู้ร่วมทำกิจกรรม

2.3 ผู้จัดการด้านแหล่งท่องเที่ยวที่นำมาใช้รองรับการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีการสำรวจจุดที่ง่ายต่อการเกิดอุบัติเหตุ และจะต้องทำเครื่องหมายแจ้งเตือนอันตรายต่อการเข้าไปใกล้บริเวณดังกล่าว

2.4 การกำหนดจุดเปราะบางเพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวหรือทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีการสร้างกระบวนการยอมรับในการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยว และสร้าง

เครื่องป้องกันโดยไม่สร้างทัศนอุจาดแก่ผู้พบเห็น หมายถึง ไม่ขัดต่อสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยว

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรม

การสร้างกิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องไม่เป็นไปภายใต้การทำลาย หรือสร้างความเสียหายแก่พื้นที่ทางการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นไปในรูปแบบใดจะต้องมีหลักปฏิบัติ ดังนี้

3.1 จะต้องสร้างกระบวนการในการทำความเข้าใจให้แก่นักท่องเที่ยวทราบถึงผลกระทบหากไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

3.2 การกำหนดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวจะต้องมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด

3.3 ผู้จัดกิจกรรมจะต้องพิจารณากิจกรรมที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่จะต้องสอดคล้องกับการยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วยเช่นกัน

4. องค์ประกอบที่มีส่วนร่วม

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีหน่วยงานมาร่วมเป็นองค์ประกอบในการขับเคลื่อนหลายหน่วยงานทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชน ดังนั้น การบริหารจัดการการมีส่วนร่วมจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

4.1 การกำหนดเอกสารหลักฐานแนวทางในการปฏิบัติการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย จะต้องมีการตกลงในบทบาทที่ชัดเจน และได้รับความเห็นชอบจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

4.2 การแบ่งปันภาระหน้าที่ในการปฏิบัติจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมได้มีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นสะท้อนปัญหาอย่างเท่าเทียมกัน

4.3 การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมโดยชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเป็นไปในทุกกระบวนการเพื่อความโปร่งใสในความร่วมมือ

4.4 ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องร่วมมือในการจัดการผลประโยชน์ และการแก้ไขปัญหา รวมถึงการสร้างมาตรฐานการบริการ การกำหนดราคาค่าบริการ การสร้างองค์การเพื่อบริหารจัดการอย่างเป็นมาตรฐาน

นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากแนวคิด และองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งให้ความสำคัญขององค์ประกอบ 4 ด้าน คือ องค์ประกอบด้านพื้นที่ การจัดการ กิจกรรม และกระบวนการ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ในปี พ.ศ. 2538 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ว่าจ้างสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีแห่งประเทศไทยให้ทำการศึกษาโครงการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบาย และหลักการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องมีการควบคุมดูแลรักษา และจัดการทรัพยากรให้คงสภาพเดิมที่แท้จริงไว้ให้มากที่สุด หลีกเลี่ยง หรือลดเว้นการมาท่องเที่ยวในพื้นที่ที่อ่อนง่ายต่อการถูกรบกวน และฟื้นตัวได้ยาก

2. การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากร มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม และการปรับให้เกิดความสมดุลกับรูปแบบ และกิจกรรมเดิมที่มีอยู่เพียงหลีกเลี่ยงความขัดแย้งอย่างรุนแรงต่อการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ หากเน้นในการแปรประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่การจัดการท่องเที่ยวโดยรวม

3. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงการพัฒนาด้านการให้การศึกษา สร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศร่วมกัน มากกว่าการมุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจ และการมีรายได้เพียงอย่างเดียว

4. การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร การบริการ การแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมชุมชนในกระบวนการท่องเที่ยว รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา หรือให้ประชาชนมีตัวแทนเป็นคณะกรรมการร่วมในทุกระดับ

5. การให้ความสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นความจำเป็นอันดับต้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ทั้งนี้ในองค์กรต่าง ๆ กำหนดบทบาทที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และกำหนดวิธีการจัดการที่เหมาะสม

6. ให้ความสำคัญในการนำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้าสู่แผนการพัฒนาระดับต่าง ๆ อย่างมีความสำคัญ ได้แก่ แผนการพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาภาค พร้อมทั้งให้มีการจัดสรร และกระจายงบประมาณอย่างทั่วถึง และเพียงพอ

7. สนับสนุนการศึกษา วิจัย และประเมินการพัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อกำหนดแนวทางการจัดการ การแก้ไขปัญหา และการปรับปรุงแผนอย่างเป็นขั้นตอน

8. มีการใช้กฎหมายในการควบคุม ดูแล รักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด โดยเน้นการแนะนำ ตักเตือน และสร้างวินัยการท่องเที่ยวควบคู่ไปด้วย

9. จัดทำแนวทางปฏิบัติ หรือคู่มือการจัดการ แก่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้อง

10. จัดให้มีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยให้มีการประสานงานด้านข้อมูลข่าวสาร และการจัดการร่วมกันทุกระดับนโยบายด้านต่าง ๆ ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สรุป จากแนวทางในการกำหนดนโยบายทั้ง 10 ประการเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการอธิบายปัญหา และอุปสรรคในการศึกษารูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ศึกษาต่อไปว่ามีการดำเนินการครบทั้ง 10 องค์ประกอบหรือไม่ และจะต้องพัฒนาเพิ่มเติมอย่างไร นอกจากนี้

องค์ประกอบทั้ง 10 ข้อของนโยบายการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ยังสามารถอธิบายได้ว่า ความล้มเหลว หรือการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ไม่ประสบความสำเร็จเกิดขึ้นเพราะขาดองค์ประกอบใด และรูปแบบที่เหมาะสมที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่เป้าหมายที่ดีกว่าเดิม จะต้องเพิ่มเติมในจุดใด

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวทั่วไปสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ (Natural Attractions) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือที่เกิดจากสภาพแวดล้อมตามธรรมชาตินั้น ประกอบด้วย สภาพภูมิอากาศ (Climate) ทิวทัศน์ที่สวยงาม (Scenery) และสัตว์ป่า (Wildlife) นับได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จในการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด แต่แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวนี้จะต้องได้รับการดูแล และบำรุงรักษาเป็นอย่างดี นักท่องเที่ยวที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ อาจทำลายความสวยงามลงได้

2. แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Manufactured Attraction) แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตรงกันข้ามกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เมืองขนาดใหญ่ ๆ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปเที่ยวชมสิ่งก่อสร้าง และสถาปัตยกรรมทางประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน ที่รัฐบาลก่อสร้างขึ้น พระราชวัง อาคารเก่าแก่ที่มีประวัติความเป็นมาที่สำคัญ

3. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิต (Cultural and Way of life Attractions) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิต ยังมีกลุ่มนักท่องเที่ยวอีกจำนวนไม่น้อยที่สนใจในเรื่องแห่งอารยธรรมในอดีต วัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตของชนกลุ่มน้อย รวมถึงพิธีกรรมพิธีการงานฉลองรื่นเริงต่าง ๆ ศิลปะการแสดง ดนตรี เพลงพื้นบ้าน การรำยรำ การละเล่น ตลอดจนงานหัตถกรรม

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น นอกจากจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศแล้ว แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวจะจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ได้ จึงเป็นต้องผ่านหลักเกณฑ์และข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

หลักเกณฑ์และข้อกำหนดแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางธรรมชาติ

1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีระบบนิเวศสมบูรณ์
2. มีความพร้อมในการบริหารจัดการ มีศูนย์ศึกษาธรรมชาติ ภายในศูนย์มีอำนวยความสะดวกเบื้องต้น มีเคาน์เตอร์บริการข่าวสาร มุมนิทรรศการ ห้องสุขา มุมจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม การบริหารจัดการในลักษณะเป็นเจ้าของบ้านที่ดี มีความปลอดภัยต่อการเดินทาง
3. มีการจัดการเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ทั้งเส้นทางไปกลับทางเดิม เส้นทางเป็นแบบวงรอบหรือวงกลมระยะตั้งแต่ 1 กิโลเมตรขึ้นไป

4. มีป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางศึกษาธรรมชาติเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว
5. มีแผนที่ และคู่มือแนะนำเที่ยวประกอบป้ายสื่อความหมาย เพื่อให้ความรู้ต่อนักท่องเที่ยว
6. มีการกำหนดความสามารถในการรับรองพื้นที่ จำนวนนักท่องเที่ยวต่อครั้งต่อวัน
7. มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถ
8. มีการบริหารจัดการพื้นที่ และมีบริการร่วมกับประชาชนในท้องถิ่น องค์การภาครัฐบาล องค์การเอกชน องค์การพัฒนาเอกชน องค์การบริหารท้องถิ่น เป็นต้น
9. มีแผนพัฒนาพื้นที่ มีนโยบายต่อการรักษาสภาพแวดล้อม และภูมิปัญญาท้องถิ่นชัดเจน เช่น การกำจัดขยะ การกำจัดน้ำเสีย การจัดการป้องกันมลพิษต่าง ๆ
10. มีแผนพัฒนาบุคลากร และการบริการสู่ระดับมาตรฐานสากล
11. หากแหล่งท่องเที่ยวมีที่พักแรม จะต้องเป็นที่พักแรมระดับการรักษาสิ่งแวดล้อม (Ecologies)

สรุป ในงานวิจัยชิ้นนี้จะพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 11 ข้อของหลักเกณฑ์ และข้อกำหนดแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางธรรมชาติมาเป็นการพิจารณารูปแบบที่ปรากฏของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมายว่ามีครบ และขาดหรือควรเพิ่มเติมในการดำเนินการต่อไปในอนาคตอย่างไรต่อไป เพื่อให้รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ปรากฏในพื้นที่เป้าหมายเป็นรูปแบบที่มีความสมบูรณ์ในการดำเนินการต่อไป

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ และแหล่งวัฒนธรรม นับได้ว่ามีความหลากหลายซึ่งกิจกรรมบางประเภทอาจมีลักษณะที่บ่งชี้ว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในขณะที่บางกิจกรรมอาจมีความคาบเกี่ยว ซึ่งต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบ วัตถุประสงค์ในการปฏิบัติ กิจกรรมและการให้บริการว่ามุ่งเน้นอะไร และอย่างไร เช่น เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ศึกษาหาความรู้ผจญภัย กีฬา สุนัขขนาน เพื่อความบันเทิง สัมผัสองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว แลกเปลี่ยนและถ่ายทอดประสบการณ์ เป็นต้น

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีเรื่องของการเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับธรรมชาติเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งมีทั้งกิจกรรมหลัก และกิจกรรมเสริม ซึ่งจะต้องเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องและไปด้วยกันได้กับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กล่าวคือ เป็นกิจกรรมที่กระทำในพื้นที่ธรรมชาติ มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวต่อกลุ่มต่อกิจกรรมทั้งนี้เพื่อไม่สร้างผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติ

กิจกรรมการท่องเที่ยวโดยทั่วไปอาจจำแนกเป็นกิจกรรมที่เน้นการพักผ่อนหย่อนใจ การแสดงออกและเน้นการศึกษาหาความรู้ จากการทบทวนกิจกรรมที่เกิดขึ้นในการท่องเที่ยวทั้งสิ้น

จำนวน 28 กิจกรรม พบว่าเป็นกิจกรรมที่เน้นการแสดงผลออกมากที่สุด รองลงมาคือ กิจกรรมในการแสวงหาความรู้ กิจกรรมต่างๆ นี้อาจมีความเหลื่อมซ้อนหรือสามารถปฏิบัติร่วมกันได้ แต่การประกอบกิจกรรมอาจมีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจกรรมที่ต่างกัน

จากรายงานการศึกษาเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ (2542:25) ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ศึกษาโดยสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) ได้จัดแบ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศออกเป็น 3 หมวด รวม 19 กิจกรรม ประกอบด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544:39-40)

1. กิจกรรมเชิงนิเวศในแหล่งธรรมชาติ 9 กิจกรรมได้แก่
 - 1.1 การเดินป่า
 - 1.2 ศึกษาธรรมชาติ
 - 1.3 ส่องสัตว์/ดูนก
 - 1.4 เทียวถ้ำ/ น้ำตก
 - 1.5 พายเรือ (แคนู คายัค เรือใบ กระดานโต้ลม)
 - 1.6 ดำน้ำดูปะการัง (น้ำตื้น น้ำลึก)
 - 1.7 ตั้งแคมป์
 - 1.8 ล่องแพ / เรือยาง
 - 1.9 ขี่ม้า / นั่งช้าง
2. กิจกรรมกึ่งนิเวศ 5 กิจกรรมได้แก่
 - 2.1 ถ่ายรูป บันทึกภาพ / เสียง
 - 2.2 ปีนไต่เขา
 - 2.3 ศึกษาท้องฟ้า
 - 2.4 ตกปลา
 - 2.5 ขี่จักรยานท่องเที่ยว (เสือภูเขา)
3. กิจกรรมส่งเสริมทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ 5 กิจกรรมได้แก่
 - 3.1 ชมความงาม ความเก่าแก่ ลักษณะเฉพาะตัว ของแหล่งประวัติศาสตร์
 - 3.2 ศึกษาเรียนรู้ ประวัติ ความเป็นมาของแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์
 - 3.3 ศึกษาชื่นชม งานศิลปกรรม และวัฒนธรรม
 - 3.4 ร่วมกิจกรรม เรียนรู้พฤติกรรมของผู้คน
 - 3.5 การศึกษาเรียนรู้การผลิตของที่ระลึก และสินค้าพื้นเมือง

กิจกรรมที่ไม่เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ควรพิจารณา เพื่อพัฒนาการจัดการให้มีโอกาสเสริมแนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ เช่น

การล่องเรือชมธรรมชาติ

การเล่นน้ำ ว่ายน้ำ อาบแดด

ประชุมสัมมนา บันเทิง

ชมทิวทัศน์ ถ่ายภาพ พักผ่อนปิกนิก

นมัสการ กราบไหว้ตามความเชื่อหรือแสวงบุญ ชม / ร่วมเล่นกีฬา

การดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเรื่องที่ทั่วโลกให้ความสนใจ เช่นเดียวกับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีนักท่องเที่ยว นิยมเดินทางมาเป็นจำนวนมากในแต่ละปีซึ่งในปี พ.ศ. 2548 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศทั้งสิ้น 11,440,000 คนก่อให้เกิดรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนเงิน 400,000 ล้านบาท ซึ่งเป็นรายได้อันดับสองรองจากอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ซึ่งรายได้ดังกล่าวคิดเป็นประมาณร้อยละ 11 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งประเทศ

เกี่ยวกับแนวนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้กำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวระยะ 5 ปี (2547-2551) โดยกำหนดวิสัยทัศน์ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชียภายในปี 2551 โดยกำหนดเป้าหมายให้มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 20 ล้านคนและมีรายได้จากการท่องเที่ยวไม่น้อยกว่า 7.0 แสนล้านบาท ซึ่งทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยดังกล่าว มีเป้าหมายเพิ่มจำนวนบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีความสามารถในการบริหารจัดการที่ดี โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานและสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สิงหาคม 2548, 3-86)

การเตรียมพร้อมสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทยจึงเป็นเรื่องสำคัญ กล่าวคือ ต้องมีการพิจารณาองค์ประกอบอย่างรอบด้าน ทั้งด้านแหล่งท่องเที่ยว ภาครัฐ การจูงใจที่พักรับนักท่องเที่ยว รวมทั้ง ตัวนักท่องเที่ยวที่ต้องสร้างให้เกิดความรับผิดชอบ และประชาชนท้องถิ่นจะต้องมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยวการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้เกิดขึ้นในประเทศไทยและเป็นเครื่องมือในการสร้างความหลากหลายในกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีเพิ่มมากขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวได้เดินทางท่องเที่ยวเรียนรู้ในระบบนิเวศของสภาพพื้นที่ป่า พันธุ์ไม้ และสัตว์ป่า มีความอุดมสมบูรณ์และหลากหลายในปัจจุบัน

พัฒนาการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย

ในอดีต ได้มีการนำเสนอแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติแผนแรกของประเทศไทย ในปี พ.ศ.2519 การนำเสนอในครั้งนั้นเป็นเพียงการกล่าวถึงการ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างกว้าง ๆ ไม่ปรากฏรายละเอียดและแนวทางอย่างชัดเจน สิ่งที่จะพบไว้ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาระบบการท่องเที่ยวทั้งระบบ โดยผลของการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาระบบการท่องเที่ยวทั้งระบบโดยผลของการพัฒนานั้นจะพิจารณาในมิติด้านเศรษฐศาสตร์เป็นหลัก

อย่างไรก็ตาม เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในช่วงเวลานั้น สามารถสะท้อนภาพกิจกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มผู้สนใจพิเศษ (Special Interest) ซึ่งกลุ่มนี้จะนิยมท่องเที่ยวในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเดินป่า การดูนก การดำน้ำ และการเดินทางชมศิลปวัฒนธรรม ลักษณะการท่องเที่ยวแบบนี้จะกระจายไปในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีขนาดเล็ก

ยุคเริ่มต้นของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย

คือช่วงปี พ.ศ.2519 เริ่มมีการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อความสำคัญกับการศึกษาหาความรู้ ควบคู่ไปกับความสนุกเพลิดเพลิน แต่สิ่งที่ยังขาดหายไปบางส่วน คือการพิจารณาเรื่องคนท้องถิ่น กลุ่มนักท่องเที่ยวยังเป็นกลุ่มเล็ก และการพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อาจกล่าวได้ว่าเป็นเพียงการเสนอแนวคิดไว้ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ เท่านั้น

ยุคกลาง

ช่วงปีทองของการท่องเที่ยวไทย (พ.ศ.2530) 10 ปีของการพัฒนาการท่องเที่ยว กล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จอย่างสูงในเชิงเศรษฐกิจ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยว อัตราการจ้างงาน อัตราการขยายตัวในภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องเติบโตขึ้น รายได้ที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสูงเป็นอันดับ 1 เมื่อเทียบกับสินค้าส่งออกประเภทอื่น นอกจากผลในเชิงเศรษฐกิจแล้ว การพัฒนาการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสังคม และวัฒนธรรม ในพื้นที่ท่องเที่ยวหลักทั่วประเทศ อาทิ พัทยา ภูเก็ต เกาะสมุย กาญจนบุรี เชียงใหม่ เป็นต้น จากผลกระทบที่เกิดขึ้น จึงได้มีการสรุปผลที่เกิดขึ้น พร้อมกับเสนอแนวคิดในการพัฒนาที่ยั่งยืน และแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ถูกนำมาพิจารณาอีกครั้งซึ่งถือว่า การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ได้ผลักดันให้มีการศึกษาวิจัย เรื่อง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ (ช่วงปี พ.ศ. 2530 – 2535) ผลจากการเริ่มวิจัยทั้ง 2 พื้นที่ ถือได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้เกิดเป็นแนวทางการปฏิบัติขึ้นแล้วในประเทศไทย

ยุคปัจจุบัน (2540 – 2551)

กระแสและการตื่นตัวของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวงการท่องเที่ยวของไทยมีมากขึ้น และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหลาย ๆ หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน ซึ่งพิจารณาได้จากการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยตรง และได้ดำเนินงาน ดังนี้

1. ผลักดันให้เกิดการพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในแนวนโยบาย และทิศทางการดำเนินงาน ในทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง อาทิ การพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากร การจัดบริการนำเที่ยว เป็นต้น

2. กำหนดนโยบาย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ระดับชาติ (National Policy) โดยการประชุมหารือร่วมกันทุกหน่วยงานโดยผลที่ได้จะนำมากำหนดเป็นนโยบาย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ

3. สนับสนุนงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กระจายไปในหลายพื้นที่ หลายกิจกรรม เช่น การพัฒนาพื้นที่ การศึกษาวิจัย การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การรณรงค์สร้างจิตสำนึก เป็นต้น

4. เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับนานาชาติ และจัดตั้งเครือข่ายประสานงาน โดยให้ความสำคัญด้านการให้ความรู้ และการจัดบริการนำเที่ยว กรมป่าไม้ เป็นหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่อนุรักษ์ (Protected Areas) ส่วนใหญ่ของประเทศ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะนิยมท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมพื้นที่เพื่อรองรับรูปแบบการท่องเที่ยว กรมป่าไม้ได้ดำเนินการ ดังนี้

4.1 จัดทำระบบสื่อความหมายธรรมชาติ เช่น คู่มือการเดินทางศึกษาธรรมชาติ ป้ายข้อมูล เป็นต้น

4.2 การจัดการพื้นที่ โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ สถาบันการศึกษา บทบาทของสถาบันการศึกษา ทั้งภาครัฐ และเอกชน ในปัจจุบันมีการสอน การอบรมมัคคุเทศก์ หลักสูตรการท่องเที่ยว และการโรงแรม ซึ่งจะสอดแทรกแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไว้เพื่อผลในเชิงขยายแนวความคิดให้กระจายออกในวงกว้าง

ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่เพียงจะเป็นแนวทางการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการพัฒนาสังคมควบคู่ไปด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางดังกล่าว แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 จึงได้กำหนดให้มีแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้น โดยมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาคน ชุมชน และสังคม มีการกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนต่อไป

เนื่องจากการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกิจกรรมที่ได้รับความสนใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนต่าง ๆ ในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันแต่กระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่จะประสบความสำเร็จได้ยังมีองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การตลาดการท่องเที่ยว

สุวรรณ กาญจนเมธากุล (2542:19) ได้ให้ความหมายของการตลาดเพื่อการจัดการการท่องเที่ยว ไว้ว่า การตลาดการท่องเที่ยว หมายถึง การจัดการที่มุ่งเน้นไปสู่ความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยอาศัยการวิจัยตลาด การพยากรณ์ การคัดเลือกทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กำลังอยู่

ในความต้องการเพื่อให้ธุรกิจได้รับประโยชน์สูงสุด ในการเสนอบริการแก่นักท่องเที่ยวตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

การจัดการด้านการตลาดเพื่อการท่องเที่ยว มุ่งเน้นการดำเนินงานเพื่อตอบสนองประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. มุ่งเน้นในประเด็นที่จะตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว
2. ความต้องการของนักท่องเที่ยวทราบได้โดยการวิจัยตลาด และการพยากรณ์
3. แนวความคิดเกี่ยวกับวงจรชีวิตของทรัพยากรการท่องเที่ยว ความชอบ หรือไม่ชอบของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการนำมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายของธุรกิจ

การวางแผนการตลาดเพื่อการท่องเที่ยว

การวางแผนการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวเป็นกลไกที่มีความสำคัญก่อนการผลิตสินค้าหรือบริการ ฝ่ายการตลาดต้องวางแผนการตลาดก่อนเพราะการดำเนินงานด้านการตลาดคือ การบริหารการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อสนองความต้องการของลูกค้าให้ได้รับความพอใจ กระบวนการวางแผนการตลาดจะต้องประกอบด้วยขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์สถานการณ์

หมายถึง การวิเคราะห์สภาพตลาดในปัจจุบัน ความนิยมของนักท่องเที่ยว แนวโน้มความต้องการของนักท่องเที่ยวในอนาคต และวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กรในรูปแบบของการวิเคราะห์ (SWOT)

2. การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย

หมายถึง การวิเคราะห์สถานการณ์ว่าเมื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวแล้วในการจัดการจะเป็นการให้บริการแก่ผู้มารับบริการ หรือนักท่องเที่ยวกลุ่มไหนเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก และกลุ่มไหนเป็นกลุ่มเป้าหมายรอง

3. การกำหนดวัตถุประสงค์

หมายถึง การกำหนดเป้าหมายว่าองค์กร หรือกลุ่มชุมชนต้องการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มาท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบใด เนื่องจากหากมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการกำหนดรูปแบบที่ชัดเจนก็จะทำให้สามารถกำหนดทิศทางในการดำเนินงานได้ตรงตามเป้าหมายตามวัตถุประสงค์

4. การกำหนดกลยุทธ์

หมายถึง การกำหนดวิธีการเพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เช่น การกำหนดช่องทางการจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด

5. การจัดสรรงบประมาณ

หมายถึง การจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานตามแผนการตลาดที่วางไว้เพื่อให้ประสบความสำเร็จ

6. การนำไปปฏิบัติและการควบคุม

หมายถึง การนำแผนงานด้านการตลาดไปปฏิบัติ และติดตามดูแลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด

7. การติดตาม และประเมินผล

หมายถึง กระบวนการติดตามเพื่อหาข้อมูลจากผู้รับบริการ และประเมินผลการดำเนินงานด้านการตลาดเพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ชัดเจนว่าการวางแผนการตลาดเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่

ดังนั้น การตลาดการท่องเที่ยวเป็นกลไกที่สำคัญที่สามารถทำให้สินค้าทางการท่องเที่ยวเป็นที่รู้จัก และเป็นแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับความต้องการ และสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นแก่ผู้รับบริการหรือนักท่องเที่ยว การตลาดจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากในแหล่งท่องเที่ยวในหลาย ๆ พื้นที่ในประเทศไทย ในปัจจุบันไม่ได้นำเครื่องมือทางการตลาดมาใช้ทำให้ชุมชนเพื่อพัฒนาพื้นที่มาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศขาดแนวทางในการนำเสนอต่อนักท่องเที่ยว ดังนั้น กลไกทางการตลาดจึงเป็นสิ่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่อง

สรุป การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกระบวนการในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่ป่า ที่สามารถควบคุมพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และชุมชนให้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศให้น้อยที่สุด และทำให้นักท่องเที่ยวได้เกิดการเรียนรู้ในระบบนิเวศมากที่สุดภายใต้การบริการจัดการทางด้านข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจน และถูกต้อง รวมถึงการศึกษาความสามารถในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ที่เหมาะสม นอกจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเป็นกลไกสำคัญสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแล้ว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคน พัฒนาชุมชน พัฒนาสังคม พัฒนาเศรษฐกิจ อันเป็นฐานรากในการพัฒนาประเทศให้ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ได้ด้วยเช่นเดียวกัน

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในที่นี้ ผู้วิจัยสนใจผลการศึกษากิจการการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีลักษณะเฉพาะแต่ละพื้นที่ เช่น เส้นทางท่องเที่ยว เอกลักษณ์ของชุมชนที่นำมาเป็นจุดขายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ ดังต่อไปนี้ กฤษฎา ยะการ (2543:5) ได้ทำการศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนตำบลแม่ราย อ.ร้องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่า

1. ประชาชนตำบลแม่รายมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับมาก
2. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน
3. ประชาชนคาดหวังว่าจะได้รับประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และได้รับประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน
4. ประชาชนที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

วิชัย มงคลพันธ์ (2542:12) ได้ทำการ**ศึกษาความต้องการ และความพร้อมของประชาชนในท้องถิ่นในการเข้าร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง อ.ลี้ จังหวัดลำพูน** พบว่าประชาชนท้องถิ่นส่วนใหญ่ มีความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีความต้องการเป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยวธรรมชาติ แต่ประชาชนท้องถิ่นเหล่านั้นส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ด้านสถานที่ท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง และยังขาดความพร้อมด้านเงินทุน และทรัพยากรที่ใช้ประกอบการให้บริการด้านการท่องเที่ยว นอกจากนี้ จากการศึกษายังพบว่าประชาชนท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้บริการด้านพาหนะรับ – ส่ง นักท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่นไม่ต้องการให้มีบริการที่พักแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงไม่ต้องการจัดบริการขายอาหาร และเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในท้องถิ่นไม่มีใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

นัยนา ทองศรีเกตุ (2540:10) การ**จัดองค์กรของชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช** พบว่า การจัดการชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านคีรีวง โครงสร้างใหม่ของชมรมแบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย ฝ่ายแรก คือ คณะกรรมการอำนวยการ ได้แก่ ประธานชมรมคณะกรรมการที่ปรึกษา เลขานุการ และเหรัญญิก ทำหน้าที่ประสานงานภายนอก และภายใน ฝ่ายที่ 2 คือ ฝ่ายจัดการการบริการการท่องเที่ยว ซึ่งทำหน้าที่พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว ได้แก่ บ้านพัก ศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน และเพื่อนร่วมทาง และฝ่ายที่ 3 คือ ฝ่ายสนับสนุนกิจกรรม ทำหน้าที่คอยติดตามการตลาด และดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ชมรม ฯ ได้จัดทำแผนพัฒนางานของชมรม ฯ และได้ทดลองปฏิบัติเป็นเวลา 3 เดือน แล้วจึงมีการประเมินผลภายในและภายนอก ประเด็นที่สอง คือ ชาวบ้าน และภาคีอื่น ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้เข้าร่วมกิจกรรมทุกขั้นตอนนับตั้งแต่การสร้างความสัมพันธ์แบบหุ้นส่วน ร่วมทำกิจกรรมหาแนวทางแก้ปัญหาการจัดการท่องเที่ยวโดยเข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

วัยชัย อัครทวีทอง (2549:7) ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านวังคำแคน อำเภอเมือง จ. ชัยภูมิ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมถึงการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เช่น การดูแลนักท่องเที่ยว การกำหนดอัตราค่าให้บริการแก่นักท่องเที่ยว วัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาหาร พาหนะนำเที่ยว การดูแลรักษาความปลอดภัย การป้องกันรักษาพืชพรรณธรรมชาติ และการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

สถาปนา กิตติกุล (2549:2) เส้นทางท่องเที่ยวภูมิทัศน์เชิงนิเวศ กรณีศึกษาทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1096 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การจัดการฐานข้อมูลเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถมีความสำคัญและน่าสนใจเพิ่มมากขึ้นได้ถ้าชุมชนบริหารจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพในการประกอบการเดินทางท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว

จำเนียร ชุณหโสภาค (2549:10) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หอการค้าจังหวัดและผู้นำชุมชนกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดราชบุรี พบว่า ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทและมีความคาดหวังต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวส่งผลให้เกิดการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในขณะเดียวกันการส่งเสริมเพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นสิ่งสำคัญและการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเป็นสิ่งสำคัญต่อการเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวไปยังนักท่องเที่ยว

ธฤตวรรณ นนทพุทธ (2546:5) ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาป่าชุมชนเขาหัวช้าง ต.ตะโหมด จ.พัทลุง พบว่า การเรียนรู้ของสมาชิกในชุมชนเกิดจากเงื่อนไข 2 ประการ ตามลำดับ ได้แก่ (ก) ทุนของชุมชน ได้แก่ ทุนระบบนิเวศ ทุนคน ทุนระบบสังคมและวัฒนธรรม ทุนสติปัญญา และทุนเงินตรา (ข) พลวัตของปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทุนของชุมชน และการเรียนรู้ของสมาชิกในชุมชน โดยสามารถแบ่งการเรียนรู้ได้เป็น 2 ประเภท คือ การเรียนรู้ของสมาชิกในชุมชนที่พัฒนาจากทุนเดิม และการเรียนรู้ของสมาชิกในชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการเรียนรู้ของสมาชิกในชุมชนตะโหมดเกิดขึ้นกับกลุ่มบุคคล 3 กลุ่ม คือ คณะกรรมการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คณะกรรมการป่าชุมชนเขาหัวช้างและสมาชิกในชุมชน ตามลำดับ

ฐลัทธิ ฐชาติและคณะ (2544:7) เสนอรายงานการวิจัยโครงการ “รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตลุ่มน้ำแม่วาง” ให้น้ำหนักความสำคัญในเรื่อง “ระบบนิเวศวัฒนธรรม” และพบว่า การศึกษาเกี่ยวกับระบบนิเวศป่าที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยมาช้านาน ต้องใช้แนวคิดเรื่อง “ระบบนิเวศวัฒนธรรม” เป็นแนวทางในการศึกษา จึงจะเข้าใจเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตของปกาเกอญอ

โดยเฉพาะการอนุรักษ์ระบบนิเวศป่ากับสังคมภายนอก นอกจากนี้ ยังเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนมีการขยายเครือข่ายสู่หมู่บ้านอื่น

ส่วนผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกิดกับชาวบ้านมีทั้งด้านบวก และด้านลบ ในด้านบวก ได้แก่ การผลิตซ้ำ การรื้อฟื้นวัฒนธรรมชุมชน เกิดการกระจายรายได้ และชาวบ้านได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยส่วนในด้านลบ คือ ชาวบ้านเห็นแก่เงินมากขึ้น

ธวัชชัย รัตนซ้อน (2542:5) ได้เสนอผลการศึกษาวิจัยเรื่อง **การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบนพื้นที่สูง** พบว่า โครงสร้างหลักทางวัฒนธรรมของชุมชนด้านระบบคุณค่า ระบบการผลิต และระบบความสัมพันธ์มิได้เปลี่ยนแปลงไปมากนัก หากแต่ได้มีการปรับตัวที่สำคัญหลายประการเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบด้าน ในด้านแนวคิดของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวนั้นชุมชนได้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเครื่องมือในการรักษาระบบนิเวศ และรักษาทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งเพื่อการอนุรักษ์ในการรักษาระบบนิเวศ และรักษาทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งเพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของชุมชนมากกว่าการดำเนินการท่องเที่ยวเพื่อแสวงหารายได้เพียงอย่างเดียว

ศิริพันธุ์ ไพโรจน์รัตน์ (2543:3) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง **ความพร้อมของผู้นำองค์กรบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดเชียงราย** พบว่า ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกิดขึ้นกับหลายด้าน ได้แก่

1. ผลกระทบทางสังคม และวัฒนธรรม จากการที่นักท่องเที่ยวบางส่วนนิยมพักตามบ้านของชาวบ้านในชนบท ซึ่งสร้างความพึงพอใจให้กับทั้งสองฝ่าย แต่เมื่อนักท่องเที่ยวกลับไปงานชักลี้ยงจึงเป็นภาระของสตรีผู้เป็นเจ้าของบ้าน ทำให้ต้องอยู่แต่ในบ้าน ไม่มีเวลาไปพบปะผู้อื่นไม่มีความเป็นส่วนตัว
2. ผลกระทบทางด้านสภาพแวดล้อม จากการทำธุรกิจท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และผจญภัยขาดการหลีกเลี่ยงพื้นที่เปราะบาง ทำให้เกิดผลกระทบต่อธรรมชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้
3. เกิดการย้ายถิ่นฐานของคนภายนอกเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทำให้เกิดสิ่งปลูกสร้างใหม่ ๆ และทำให้เกิดผลกระทบอื่นๆตามมา
4. เกิดการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม และการรั่วไหลของรายได้ออกจากแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งในชุมชน

ดร. สิ้นธุ์ สโรบล อุดร วงษ์ทับทิม และ สุภาวณี ทองพรวาณิชย์ (2545:5) ได้ทำการวิจัยในโครงการประสานงานวิจัย และพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้วิเคราะห์งานของนายอุดร วงษ์ทับทิม ในงานวิจัยเรื่อง **ชุมชนกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมชุมชน ต.แม่ฮี้ อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน** พบว่า การเตรียมการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และวัฒนธรรมของตำบลแม่ฮี้ ควรคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติทั้งในด้านกายภาพ

ด้านสังคม และด้านนิเวศ นอกจากนี้ กิจกรรมการวิจัยสร้างโอกาสให้แก่ชาวบ้าน และคนหนุ่มสาว ทั้ง 6 หมู่บ้าน ได้เรียนรู้ระบบนิเวศย่อยของท้องถิ่น และความหลากหลายของสายพันธุ์พืช และสัตว์ ที่มีอยู่ในระบบนิเวศของท้องถิ่น รวมทั้งเรียนรู้ถึงภูมิปัญญาพื้นบ้าน และธรรมชาติแวดล้อมอื่น ๆ คนหนุ่มสาวสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักท่องเที่ยว ขณะทำหน้าที่เป็น นักสื่อความหมาย ธรรมชาติ หรือเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น นำพานักท่องเที่ยวเดินป่าศึกษาธรรมชาติและเรียนรู้พืชพรรณ สมุนไพรตามเส้นทางท่องเที่ยวที่ชาวบ้านได้ช่วยกันกำหนดไว้

ดร.สินธุ์ สโรบล อุดร วงษ์ทับทิม และ สุภาวณี ทรงพรวาณิชย์ (2545:6) ได้ทำการวิจัยใน โครงการประสานงานวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้วิเคราะห์งานของคุณ ดารณี บุญธรรม ในงานวิจัยเรื่อง **การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมโดยชุมชน ชาวม้ง บ้านน้ำเค – สานก้วย ตำบลผาซางน้อย อำเภอปาง จัหวัดพะเยา** พบว่า (1) วิธีการ พัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนที่มีประสิทธิภาพที่สุด ควรให้ชาวบ้านมีบทบาทในการจัดการผ่าน กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม (Participatory Working Approach) ซึ่งมุ่งเน้นให้ชาวบ้านมี ส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการได้แก่ การศึกษาชุมชน การทำ แผนการดำเนินการ การบริหารจัดการและการติดตามประเมินผล (2) การให้ความรู้ความเข้าใจใน หลักการและแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ เป็นหัวใจสำคัญในการ พัฒนาคอน เสริมสร้างศักยภาพในการตัดสินใจในทุกกระบวนการของการพัฒนาการท่องเที่ยว (3) ความสำเร็จของการบริหารจัดการท่องเที่ยว จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการร่วมมือในระดับบุคคล และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจประกอบกัน (4) การกระจายรายได้และการแบ่งปันผลประโยชน์ อย่างยุติธรรม จะสามารถก่อให้เกิดการร่วมมือของชาวบ้านต่อการจัดการท่องเที่ยว (5) การมีส่วนร่วม ของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว และการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่ เกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (6) ปัจจัยด้าน การตลาดและการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวมีผลต่อความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ (7) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ที่สามารถเพิ่มพูน ความรู้ความตระหนักและส่งเสริมประสบการณ์ให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและ สนับสนุนให้เกิดการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชน

ดร. สินธุ์ สโรบล อุดร วงษ์ทับทิม และ สุภาวณี ทรงพรวาณิชย์ (2545:6) ได้ทำการวิจัยใน โครงการประสานงานวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้วิเคราะห์งานของนาย วัชรินทร์ ศรีสัตบุตร ในงานวิจัยเรื่อง **รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิง นิเวศ ของชุมชน บ้านถ้ำหนองเปี้ย ตำบลศรีดงเย็น อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่** พบว่า (1) การปลูกฝังเยาวชนให้มีจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พระสงฆ์ ครู และชาวบ้าน เห็นพ้องต้องกันว่าเยาวชนมีความสำคัญเพื่อให้มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

และดำเนินงานบังเกิดผลในเชิงปฏิบัติอย่างแท้จริง ควรปลูกฝังจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมครูเตรียมจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เพื่อให้เยาวชนศึกษาเรียนรู้ถึงฐานทรัพยากรธรรมชาติที่ท้องถิ่นมีอยู่ และรู้ถึงพัฒนาการของชุมชนรวมทั้งสร้างโอกาสให้พระสงฆ์ ชาวบ้านองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ครู และนักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง (2) การใช้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ชาวบ้านเด่นร่องธาร และบ้านถ้ำหนองเปี่ยมมีความตั้งใจที่จะใช้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน กระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมร่วมมือกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และรักษาคุณภาพของระบบนิเวศ รวมทั้งรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันเป็นต้นทุนที่ชุมชนมีอยู่พร้อมทั้งนำเอาองค์ความรู้ใหม่เรื่องการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ เป็นการสร้างรายได้เสริมให้ชุมชน และพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนต่อไป (3) การพัฒนาบุคลากรเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ควรมีการพัฒนาศักยภาพชาวบ้านที่เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้ทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เพื่อรองรับการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีความรู้และความเข้าใจเรื่องระบบนิเวศย่อย และวัฒนธรรมชุมชน สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน และนำเดินป่าศึกษาธรรมชาติหรือให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับระบบนิเวศหนองน้ำแก่บรรดานักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

ดร. สิ้นธุ์ สโรบล อุดร วงษ์ทับทิม และ สุภาวณี ทรงพรวาณิชย์ (2545:4) ได้ทำการวิจัยในโครงการประสานงานวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้วิเคราะห์งานของคุณกนิษฐา อู่ยถาวร ในงานวิจัยเรื่อง **การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบริเวณอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง สาขาหนองแม่นา จังหวัดเพชรบูรณ์** พบว่า (1) การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมนั้นทำให้ชุมชนเกิดความรู้สึกรักหวงแหน และเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น ลดปัญหาการเก็บของป่าไปขาย การตัดไม้ทำลายป่า (2) ควรมีการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม (3) การท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นมุ่งเน้นการสร้างงาน และกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม (4) การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น อุทยานแห่งชาติ ชาวบ้านควรมีการประสานงานเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน และภาครัฐควรสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน (5) ชุมชนหนองแม่นาใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการเชื่อมความสัมพันธ์และความสามัคคีของทั้งสองหมู่บ้าน

ดร. สิ้นธุ์ สโรบล อุดร วงษ์ทับทิม และ สุภาวณี ทรงพรวาณิชย์ (2545:3) ได้ทำการวิจัยในโครงการประสานงานวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้วิเคราะห์งานของ

คุณ ลีคึก ฤทธิ์เนติกุล ในงานวิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการอยู่รอดของชุมชนชาวม้ง บ้านดอยปุย อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การวิจัยท้องถิ่นเป็น กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันทุกๆขั้นตอน สามารถสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกในชุมชนเห็นคุณค่าของ ทรัพยากรท่องเที่ยวได้แก่ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรทางวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้ทำให้ได้มาซึ่ง รายได้ในการเลี้ยงปากท้องสมาชิกในชุมชนทุกเพศทุกวัย เกิดแนวความคิดใหม่ในการจัดการและ พัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวต่อยอดหรือแตกแขนงออกไปอย่างไม่สิ้นสุด แสดงให้เห็นว่างานวิจัย ครั้งนี้ไม่ใช่เรียนรู้และพัฒนาแล้วสิ้นสุดแต่เป็นการจุดประกายให้ชุมชนได้เรียนรู้และมีความคิดริเริ่ม ใหม่ๆต่อไปเรื่อยๆซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นเพียงการเริ่มต้นเท่านั้น

ดร.สินธุ์ สโรบล อุดร วงษ์ทับทิม และ สุภาวณี ทองพรวาณิชย์ (2545:7) ได้ทำการวิจัยใน โครงการประสานงานวิจัย และพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้วิเคราะห์งานของ คุณ ปาริชาติ ประเสริฐเทียนชัย ในงานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาน้อย – เขาประดู่ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า (1) การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ หากชุมชนไม่ได้รับผลประโยชน์ โดยตรง ชุมชนก็จะเข้ามามีส่วนร่วมน้อย (2) ผู้นำชุมชนมีผลสำคัญในการประสานงาน และเป็น แก่นนำสำคัญ ดังนั้นจึงต้องมีผู้นำชุมชนเข้มแข็ง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความเข้าใจในการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเป็นแกนนำให้ชุมชนได้ (3) ผู้นำมีจิตสำนึกของชุมชน การให้ความสำคัญกับ การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และต้องให้การท่องเที่ยวเป็นเพียงอาชีพเสริมของชุมชน ส่วนอาชีพ หลักยังคงเป็นอาชีพเกษตรกรรม

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับเงื่อนไขชุมชนที่สามารถทำให้ชุมชน พัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด ของ 5 จังหวัดภาคใต้ สงขลา สตูล นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง ได้ และเอกลักษณ์ของชุมชนที่สามารถ ดึงดูด และสร้างความพึงพอใจแก่ผู้เดินทางมาท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นแนวทางการเก็บรวบรวม และ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยเฉพาะในการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนในพื้นที่ ภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยภายใต้ความแตกต่างในด้านเงื่อนไขเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ ของแต่ละพื้นที่

(1) เงื่อนไขที่ชุมชนสามารถทำให้การกำหนดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิง นิเวศประสบความสำเร็จ

จากการทบทวนงานวิจัยพบว่า เงื่อนไขที่ชุมชนสามารถทำให้การกำหนดรูปแบบการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องประกอบด้วย (1) ชุมชนมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ในการ พัฒนาและต้องมีความเข้มแข็งจริงจังกับการจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ในการพัฒนา (2) ชุมชนมีความสามัคคี (3) มีการดำเนินงานภายใต้แนวทางการวิจัยที่เปิดโอกาสให้

คนที่ส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนได้มีบทบาทในการกำหนดวิธีการ และการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างเท่าเทียมกัน (4) การปลูกฝังแนวคิดให้กับเยาวชนในชุมชนมีผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระยะยาว (5) การพัฒนาความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับคนในชุมชนได้เกิดความรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการ และการบริการ (6) การจัดการตลาด และการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว และการให้บริการ (7) กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องสอดคล้องกับอาชีพของชุมชนในท้องถิ่นของชุมชน และต้องเป็นอาชีพเสริมไม่ใช่อาชีพหลัก (8) การสร้างกฎกติกาให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตนลงให้ความร่วมมือเพื่อระวังพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในการทำกิจกรรมเดินป่า (9) การจัดโครงสร้างองค์กรในการให้บริการการจ้ดนำเที่ยว ควรประกอบด้วย 3 ฝ่ายหลัก ได้แก่ คณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วย ประธานชมรมคณะกรรมการที่ปรึกษา เลขานุการ ฝ่ายจัดการการบริการการท่องเที่ยว ทำหน้าที่เรียนรู้ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ฝ่ายสนับสนุน ติดตามการตลาด ดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ประเมินผลการปฏิบัติงาน (10) ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจะต้องมีคุณภาพ และมีสิ่งดึงดูดใจในระดับที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และมีเสน่ห์ที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจเมื่อได้สัมผัส

(2) เอกลักษณ์ของรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ารูปแบบและอัตลักษณ์ที่ช่วยทำให้รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประสบความสำเร็จจะต้องประกอบด้วย (1) กิจกรรมในการเดินป่าจะต้องมีสิ่งที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยวในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว (2) มีข้อมูลเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเพื่อประกอบการบรรยายให้แก่ นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูล (3) มีกิจกรรมที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมในการทำกิจกรรมในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว (4) มีองค์ความรู้ที่ทำให้ นักท่องเที่ยวได้เกิดการเรียนรู้ (5) ชุมชนมีความสามัคคีในกลุ่ม (6) บุคลิกภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยว และการให้บริการการท่องเที่ยวต้องเป็นคนที่มีความสมบัติพร้อมในด้านงานให้บริการ

(3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากการทบทวนงานวิจัยพบว่า เงื่อนไขที่ชุมชนสามารถทำให้การกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ประสบความสำเร็จนั้นมีสาเหตุมาจาก (1) ปัญหาการขาดมคฺเทศกที่ที่มีความรู้ความสามารถในการนำเที่ยวธรรมชาติ (2) ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (3) ขาดเงินทุน และทรัพยากรที่ใช้ประกอบการให้บริการด้านการท่องเที่ยว (4) การขาดการยอมรับในการนำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้ามาในชุมชน (5) ขาดการจัดแบ่งโครงสร้างในองค์กรที่ชัดเจนในการทำงาน (6) ผู้นำชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่ตั้งใจในการพัฒนาจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างจริงจัง (7) ขาดการจัดกิจกรรมส่งเสริมตลาด และการประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย (8) ขาดการรวมกลุ่มเป็นชมรมหรือสมาคม (9) ขาดแคลนแหล่งทุนสำหรับใช้ในการดำเนินงาน (9) ขาดการกำหนดกฎกติกาของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดรูปแบบ

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (10) ระบบนิเวศวัฒนธรรมไม่เชื่อมโยงกับบุคลากรในท้องถิ่น (11) การจัดสรรผลประโยชน์ไม่เป็นธรรม

2.3 สรุป

บทที่ 2 เป็นการนำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ เพื่อทำการสังเคราะห์เนื้อหา นำมาใช้เป็นแนวทางเก็บรวบรวม และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย การนำเสนอเนื้อหา ในบทนี้เป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับ

(1) ที่มาของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อทราบพัฒนาการของการเกิดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(2) ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เน้นถึงหัวใจของการสร้างกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และปกป้องรักษาระบบนิเวศของพื้นที่ทางการท่องเที่ยวให้ดำรงอยู่โดยปราศจากผลกระทบ

(3) วัตถุประสงค์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในหัวข้อนี้ชี้ให้เห็นว่าการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องตอบโจทย์ที่เป็นความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีความประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวอย่างไร

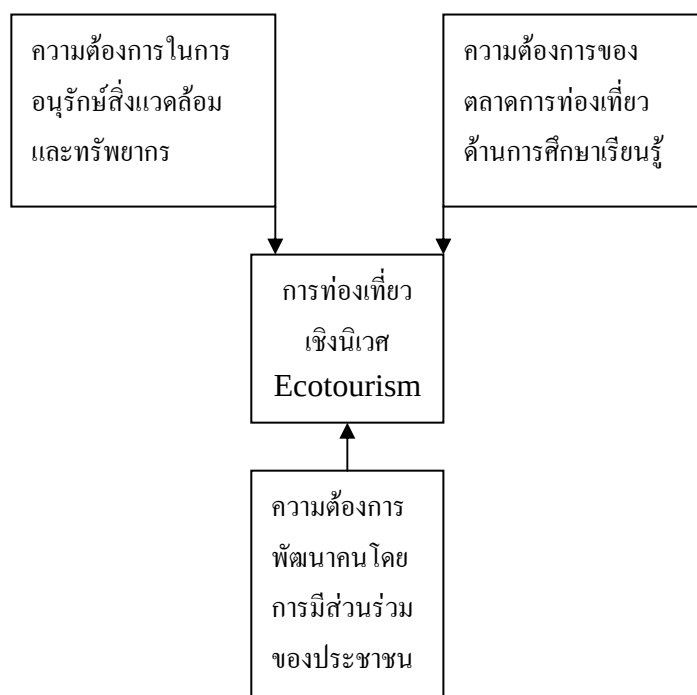
(4) องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นบริบทเพื่อใช้ในการประเมินศักยภาพของพื้นที่ เพื่อการพัฒนาให้เป็นไปในรูปแบบการท่องเที่ยวที่ถูกต้อง

(5) นโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชี้ให้เห็นว่ากลไกในการรักษาสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพอีกกลไกหนึ่งที่รัฐสามารถร่วมมือกับชุมชนในการรักษาสิ่งแวดล้อม คือ การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(6) การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการจัดการที่ทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ การจัดการท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวไม่สามารถเกิดความยั่งยืนได้หากการจัดการไม่ครอบคลุมประกอบในกระบวนการดำเนินงาน

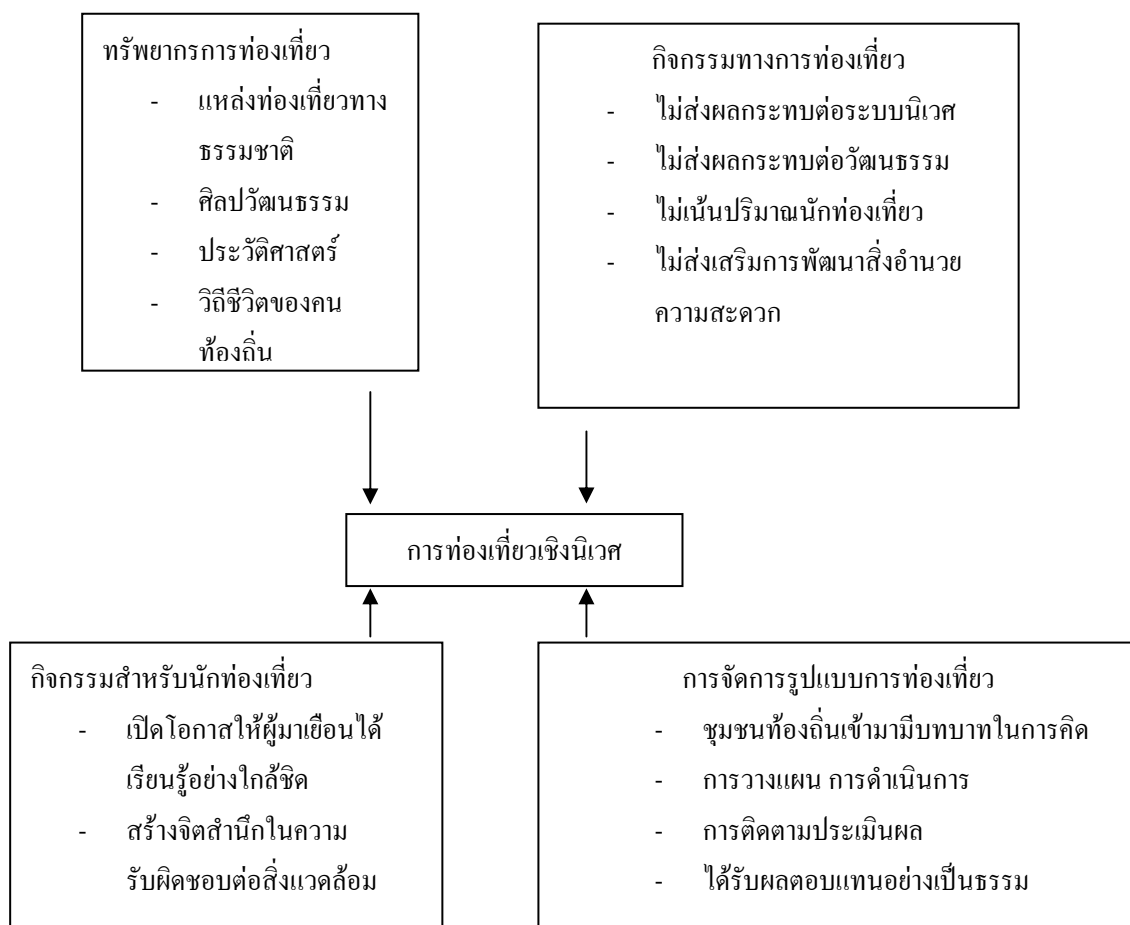
(7) การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นกลไกที่สร้างความยั่งยืนในการจัดการ เป็นแนวทางที่ได้วิธีการที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ และบริบทของชุมชน การใช้กลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นเครื่องมือที่สร้างความยั่งยืนในการพัฒนาและการรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติ และทรัพยากรทางปัญญาของชุมชน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นการศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ที่เหมาะสมในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดรอยต่อเทือกเขาบรรทัด

กรอบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

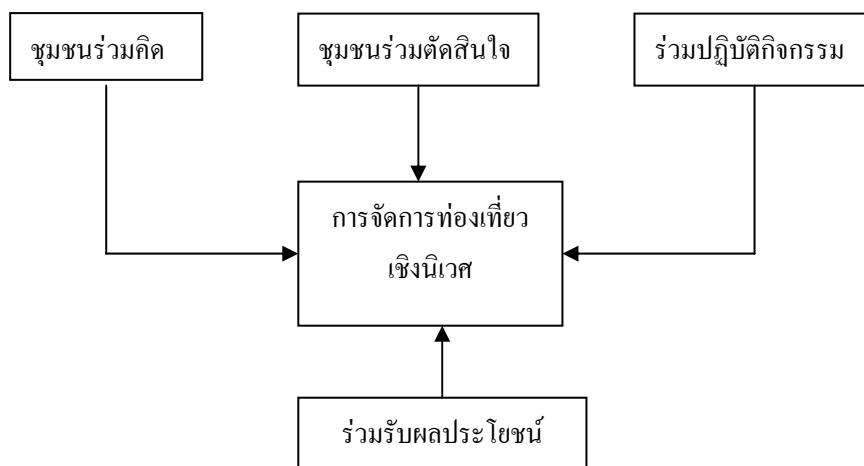
ภาพประกอบที่ 1 กระแสความต้องการการเปลี่ยนแปลงการท่องเที่ยว
(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2544: 2)

รูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

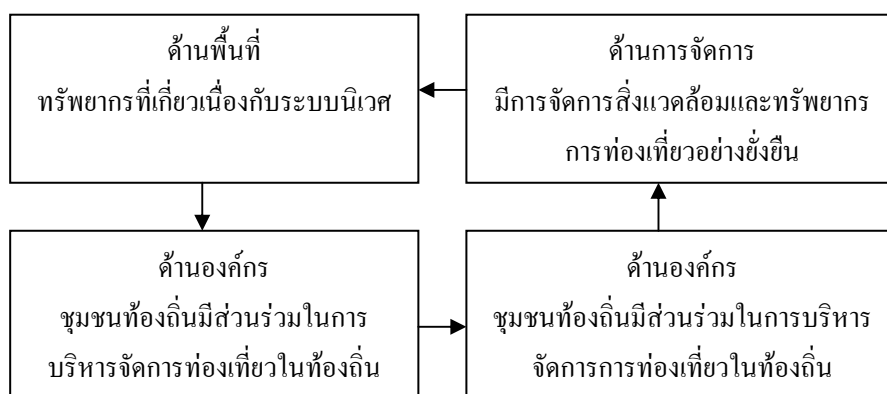
ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2544: 3)

กรอบขั้นตอนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบชุมชนมีส่วนร่วม

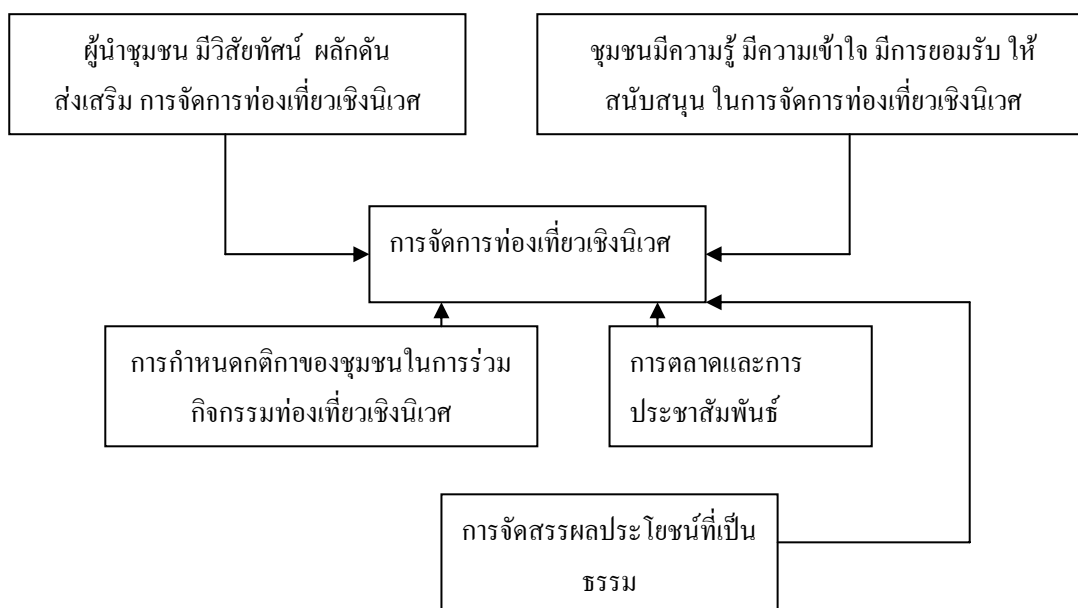
ภาพประกอบที่ 3 ขั้นตอนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนมีส่วนร่วม
ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2544 : 2

องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

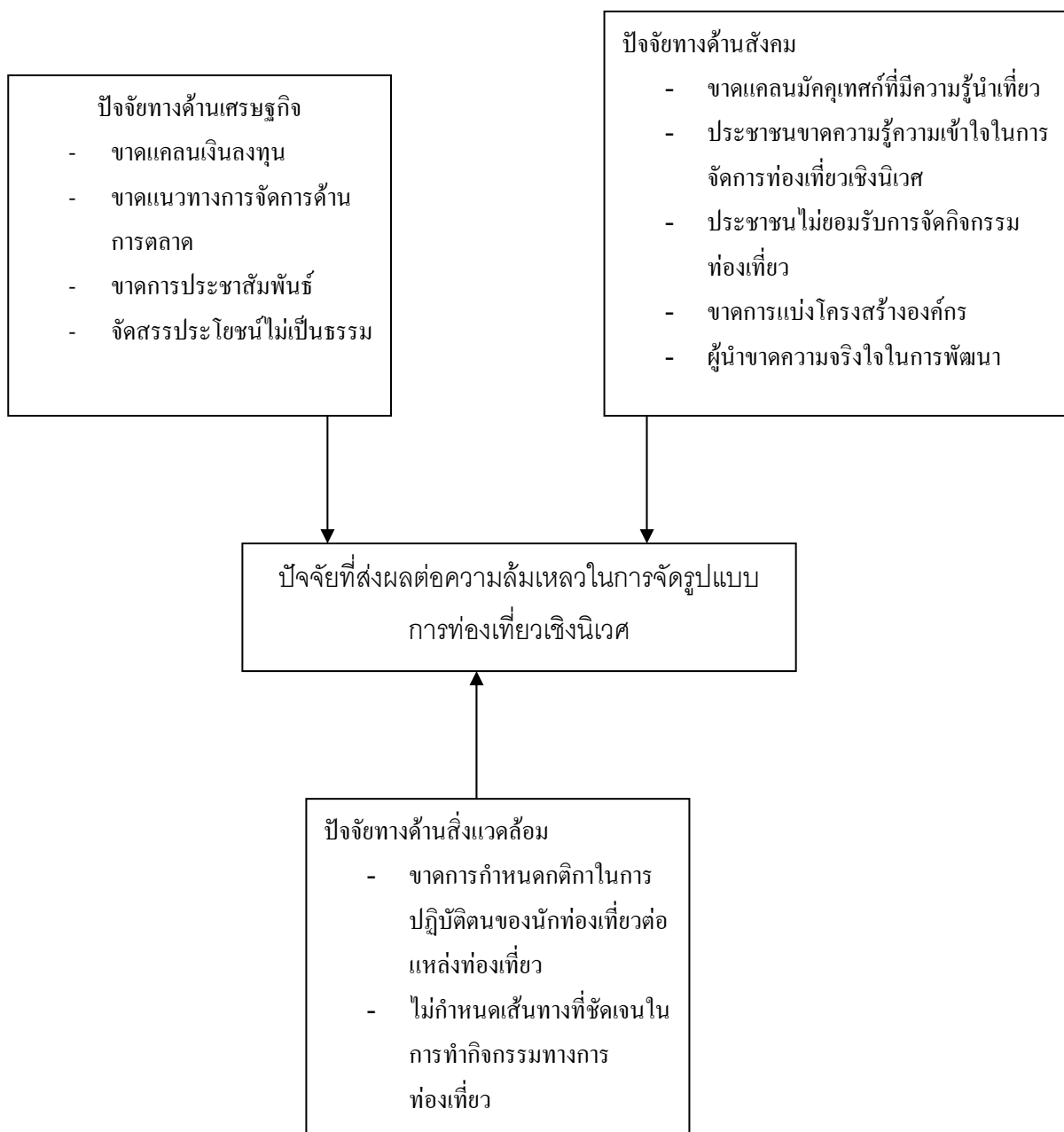
ภาพประกอบที่ 4 องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2544 : 2

กรอบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

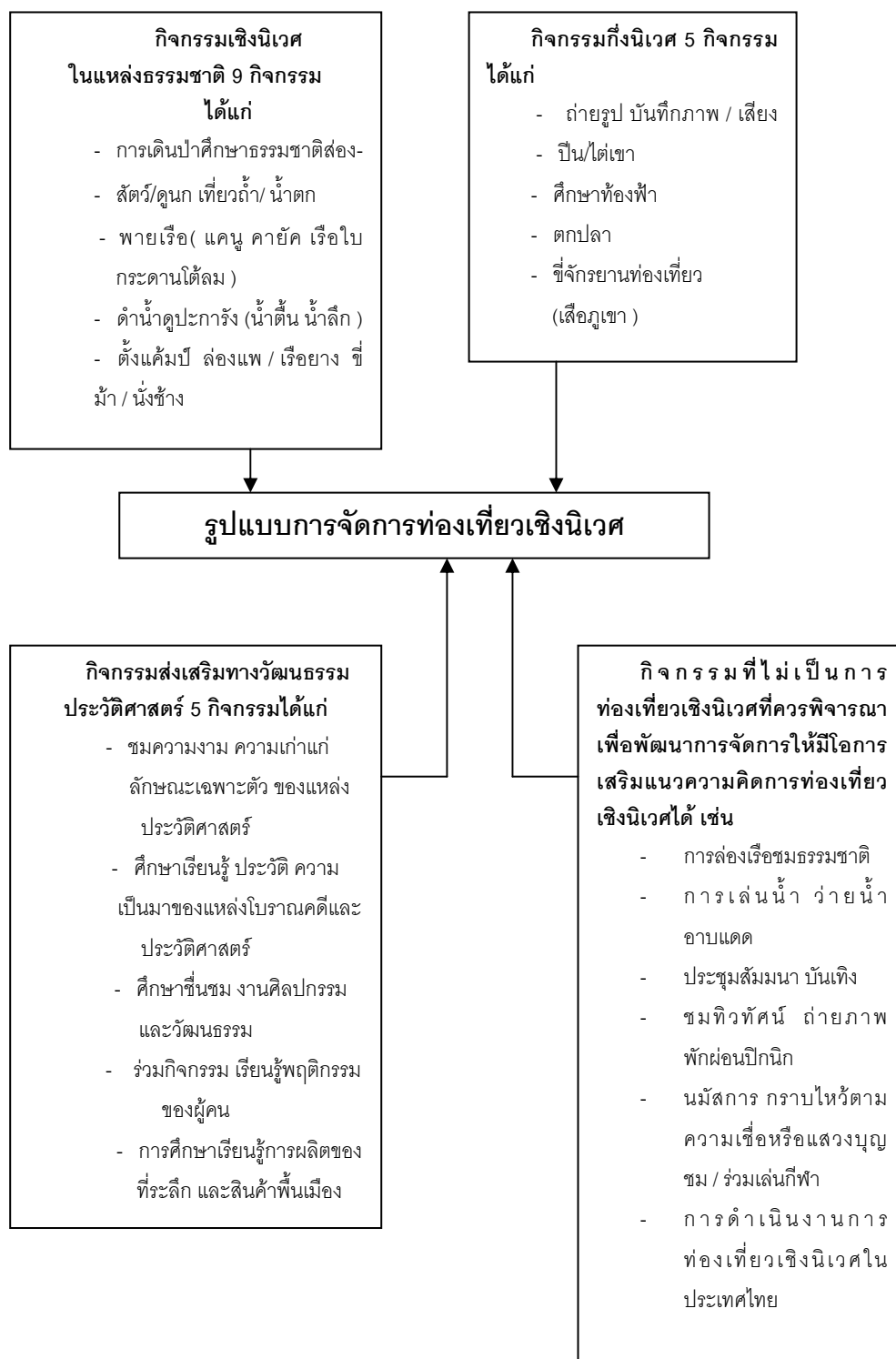
ภาพประกอบที่ 5 ปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กรอบปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ภาพประกอบที่ 6 ปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กรอบกิจกรรมในการจัดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ภาพประกอบที่ 7 การจัดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.4 ข้อมูลพื้นฐานเทือกเขาบรรทัด

เทือกเขาบรรทัด มีชื่อเป็นทางการว่าเทือกเขานครศรีธรรมราช กั้นเขตแดนระหว่าง จังหวัดสุราษฎร์ธานีกับจังหวัด นครศรีธรรมราช อยู่ในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอสิชล แนวเขาวางตัวแนวทิศเหนือ - ใต้ เป็นแนวยาวขนานกับฝั่งทะเลตะวันออก ตอนกลางเป็นเทือกเขาที่สูงชันสลับซับซ้อน มีลักษณะเป็นสันปันน้ำ โดยลาดต่ำไปทางตะวันออก และทางตะวันตก ที่ราบส่วนใหญ่อยู่ทางตะวันออก พื้นที่นี้มียอดเขาที่สูงที่สุด คือ ยอดเขาคีโหมด สูง 1,303 เมตร ยอดเขาอื่น ๆ เช่น ยอดเขานางสูง 881 เมตร ยอดเขาวังพุงสูง 600 เมตร ยอดเขาปลายคราม สูง 599 เมตร ยอดเขาขุนห้วยแก้วสูง 582 เมตร ความสูงของพื้นที่จากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยเฉลี่ยประมาณ 700 เมตร มี หุบเขาที่เป็นแหล่งกำเนิดของลำห้วยต่าง ๆ มากมาย จึงทำให้เกิดแอ่งน้ำ และน้ำตกเป็นชั้น ๆ ต่อเนื่องกันเป็นลำดับ มีเขาบางลูกเป็นภูเขาหินปูน จึงเกิดถ้ำที่สวยงามน่าพิศวงมากมายหลายแห่งเช่นถ้ำเขาพับผ้า ถ้ำธารลอด ถ้ำสวนปราง เป็นต้น

เทือกเขาบรรทัดส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบชื้นประมาณ 80% ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ภูเขา มีลักษณะเป็นดินมากกว่าหิน พรรณไม้ที่มีค่า และสำคัญของพื้นที่ ได้แก่ ไม้ตระกูลยาง หลุมพอ ตะเคียนต่าง ๆ ไช้เขียว ขานาง ฯลฯ นอกจากป่าดิบชื้นแล้วยังประกอบด้วยป่าดิบเขาซึ่งมีอยู่ประมาณ 20% ของพื้นที่ สัตว์ป่า พื้นที่ป่าของ เทือกเขาบรรทัด เป็นป่าดงดิบชื้น จุดเด่นที่น่าสนใจในบริเวณพื้นที่ของเทือกเขาบรรทัด มีน้ำตกที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่สวยงาม จัดเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และท่องเที่ยวของประชาชนทั่วไป เหมาะสำหรับการค้นคว้าวิจัยในทางชีววิทยา และความเป็นอยู่ของสัตว์ป่าในภูมิภาคนี้ สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ คือ พื้นที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบล วังประจัน อ.ควนโดน จังหวัดสตูล พบความสวยงามของน้ำตกบาโรย น้ำตกโดนปลิว วิถีชีวิตชุมชนวังประจัน และ พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลปะเหลียน อ.ปะเหลียน จ.ตรัง พบวิถีชีวิตเงาะป่า และพื้นที่ป่าสงวนประมาณ 315,025 ไร่ พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนารี อ.ป่าบอน จ.พัทลุง พบบ่อน้ำร้อน น้ำตกไพรวัลย์ น้ำตกมโนรา พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลร่อนพิบูลย์ อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช พบ น้ำตกนางเศรษฐี พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระ อ.รัตภูมิ จ.สงขลา พบ น้ำตกโดนปลิว เส้นทางศึกษาธรรมชาติ เส้นทางดุนก

ลักษณะภูมิอากาศ

โดยทั่วไปแล้วจัดว่าอยู่ในประเภทอากาศร้อน มี 2 ฤดูคือ ฤดูฝนและฤดูร้อนเช่นเดียวกับ ภูมิอากาศของภาคใต้ทั่ว ๆ ไป

ชนิดป่าและพรรณไม้

พื้นที่ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัดส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบชื้นประมาณ 80% ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ภูเขามีลักษณะเป็นดินมากกว่าหิน พรรณไม้ที่มีค่า และสำคัญของพื้นที่ ได้แก่ ไม้ตระกูลยาง หลุมพอ ตะเคียนต่าง ๆ ไช้เขียว ขานาง ฯลฯ นอกจากป่าดิบชื้นแล้วยังประกอบด้วย ป่าดิบเขาซึ่งมีอยู่ประมาณ 20% ของพื้นที่

สัตว์ป่า

พื้นที่ป่าของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัดเป็นป่าดงดิบชื้นจึงมีสัตว์ป่าชุกชุม ทั้ง สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์ปีกเช่น นกเงือก นกกางเขน นกหัวขวาน เป็นต้น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เช่น กวาง เสือ สมเสร็จ กระซัง เลียงผา เม่น เก้ง ชะนี ลิง ค่าง บ่าง กระรอก ฯลฯ และสัตว์เลื้อยคลาน

จุดเด่นที่น่าสนใจ

ในบริเวณพื้นที่ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัดมีน้ำตกที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่สวยงาม จัดเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และท่องเที่ยวของประชาชนทั่วไป เหมาะสำหรับการ ค้นคว้าวิจัยในทางชีววิทยาและความเป็นอยู่ของสัตว์ป่าในภูมิภาคนี้ สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ คือ น้ำตกลานหม่อมจ้อย อยู่ในพื้นที่ของหน่วยพิทักษ์ป่าบ้านตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง น้ำตกไพรวัลย์ อยู่ในพื้นที่ของหน่วยพิทักษ์ป่าบ้านพุด อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง น้ำตกโดนแพรทอง อยู่ในพื้นที่ของหน่วยพิทักษ์ป่าบ้านโดน อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง น้ำตกเขาช่อง อยู่ในพื้นที่ของหน่วยพิทักษ์ป่าเขาช่อง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง น้ำตกสายรุ้ง อยู่ในพื้นที่ของหน่วยพิทักษ์ป่าน้ำตกสายรุ้ง อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง น้ำตกโดนเต๊ะและโดนตก อยู่ในพื้นที่ของหน่วยพิทักษ์ป่าโดนเต๊ะ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง น้ำตกวังสายทอง ในพื้นที่ของหน่วยพิทักษ์ป่าอัยยวงสายทอง อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

วิถีชีวิตของชุมชนรอบแนวเทือกเขาบรรทัด

วิถีชีวิตของชุมชนที่ดำเนินอยู่ในแนวเทือกเขาบรรทัดเดิมตั้งถิ่นฐานอยู่ในแถบ ชุมชนบ้านนา บ้านกงหรา บ้านตะโหมด ต่อมามีการเคลื่อนย้ายกลุ่มประชากร เนื่องจากความต้องการที่ดินทำกิน เพิ่มเติม และมีการอพยพเพื่อหนีโรคระบาด เช่น ชุมชนบ้านคลองหวะหลัง บ้านไร่เหนือ บ้านตะแพน บ้านโนนตระ หมู่บ้านเหล่านี้มีชุมชนอาศัยไม่น้อยกว่า 130 ปี ความสัมพันธ์ของคนในแถบชุมชนเชิง เทือกเขาบรรทัด มีความสัมพันธ์ทางการเมือง เช่น ชุมชนชาวมุสลิมอำเภอตะโหมด มีความเป็น เครือญาติกับกลุ่มผู้ปกครองเมืองพัทลุงเดิม ในสายตระกูล ณ พัทลุง ที่เชื่อกันว่าหวดโหม คือบรรพบุรุษของชาวบ้านชะรัด และสายตระกูล ณ พัทลุง นอกจากนี้ชุมชนในแถบแนวเทือกเขาบรรทัดมีความสัมพันธ์ในรูปแบบเครือญาติผ่านกิจกรรมการแต่งงาน จากองค์ประกอบดังกล่าวส่งผลให้ ชุมชนในแถบนี้มีความจงรักภักดีกลุ่ม และมีความรักพวกรักท้องถิ่นอย่างเหนียวแน่น

พื้นที่แนวเทือกเขาบรรทัดในอดีตมีปัญหาในเรื่องโจรผู้ร้าย และเป็นที่สองสุ่มกำลังของผู้ที่มีความแตกต่างทางความคิดในเรื่องการเมืองทำให้ชุมชนต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด และต่อสู้กับความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน ปัญหาในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่จากคนในพื้นที่ แถบดังกล่าว หน่วยงานรัฐไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนเท่าที่ควรทำให้ต้องนำแนวทางการบังคับ โดยอำนาจรัฐมาใช้ ทำให้ชุมชนบางส่วนมีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นชุมโจรขึ้นในทางทุ้งราบตอนกลาง

ของกลุ่มทะเลสาบสงขลา ที่ตำบลควนขนุน เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลไปจนถึงชุมชนเทือกเขาบรรทัด บ้านตะพาน บ้านเขาปู-เขาย่า เกิดการสร้างวัฒนธรรมไ้เกลอ ไ้เฒ่า เป็นชุมชนขนาดใหญ่ ภายใต้การนำของ รุ่ง ดอนทราย และ คำ ห้วแพร ออกปล้นชิงทรัพย์สินของผู้มีอันจะกินในชุมชนชาวนาทางตอนกลางของกลุ่มทะเลสาบ ต่อมากองกำลังตำรวจภูธรประจำมณฑล ภายใต้การนำของพันตำรวจพระวิชัยประชาบาลปราบปรามในปี 2467 ความรุนแรงของปัญหาดังกล่าวยุติลง

วัฒนธรรมและการปกครอง

ชุมชนที่มีถิ่นฐานโดยรอบเทือกเขาบรรทัดในอดีตมีลักษณะวัฒนธรรมอำนาจแบบยอมจำนนเนื่องจากในภายหลังมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 กลไกหน่วยงานของรัฐได้ให้อำนาจเข้าครอบงำ และกำหนดสังคมให้เป็นไปตามนโยบายที่ทางรัฐต้องการ แต่ชุมชนแนวเทือกเขาบรรทัดความยากลำบากในการคมนาคมเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาตามแนวนโยบายของรัฐ เส้นทางสัญจรของคนในพื้นที่ คือ ทางพลีหมายถึง ทางสาธารณะที่ชุมชนใช้เดินทางไปมาหาสู่เป็นประจำ ลักษณะทางพลีมี 2 ลักษณะ คือ ทางพลีที่ทอดขนานไปกับทิวเทือกเขาบรรทัดในแนวทิศเหนือ – ใต้ เป็นเส้นทางของความสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมที่เชื่อมต่อยาวนานหมู่บ้านต่างๆ ของชุมชนเชิงเทือกเขาบรรทัด และทางพลีเส้นทางในแนวทิศตะวันตก – ตะวันออก เช่นเดียวกับเส้นทางสัญจรตามสายน้ำลำคลอง เป็นเส้นทางที่แสดงถึงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างชุมชนในบริเวณเทือกเขาบรรทัดกับชุมชนภายนอกอื่นๆเช่น ชุมชนชาวนา และชุมชนบริเวณชายฝั่งทะเลสาบสงขลา มักจะใช้เพื่อตอบสนองความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และเป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อกับความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนในบริเวณเชิงเทือกเขาบรรทัดกับชุมชนภายนอกอื่นๆเช่น ชุมชนชาวนา และชุมชนบริเวณชายฝั่งทะเลสาบสงขลา มักจะใช้เพื่อตอบสนองความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและเป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อกับความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับรัฐ เช่นการเสียภาษี จุดที่สิ้นสุดเส้นทางมักเป็นตลาดนัด ในอดีตเส้นทางดังกล่าวตกอยู่การคุกคามของกลุ่มโจรที่คอยดักปล้นผู้สัญจร เมื่อชุมชนได้รับผลกระทบจากการรบกวนของกลุ่มโจร ตำรวจจึงเข้าควบคุมพื้นที่แต่ภาพลักษณ์ตำรวจไม่ค่อยดีในสายตาของชุมชนทำให้เกิดความหวาดกลัวต่อเจ้าหน้าที่รัฐและต้องปฏิบัติตามธรรมเนียมในการเลี้ยดยูและต้อนรับเจ้าหน้าที่รัฐเมื่อเดินทางมาถึงเรือนชาน เช่น การหามะพร้าวอ่อนมาต้อนรับ จัดเตรียมมื้ออาหาร ต่อมาชุมชนเกิดความรู้สึกต่อต้านการเข้ามาของเจ้าหน้าที่รัฐโดยเฉพาะตำรวจ จึงได้รับแนวคิดคอมมิวนิสต์ภายใต้ความเชื่อไม่รบนาย ไม่หายจน เริ่มต้นที่บ้านเขาเจ็ยก และมีการเผยแพร่แนวคิดดังกล่าวเข้าสู่ชุมชนเชิงเทือกเขาบรรทัด โดยเริ่มที่บ้านนาเป็นจุดแรก และได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านในการเป็นแนวร่วมเป็นจำนวนมาก พ.ศ.2507 ได้มีการยิงตำรวจแย่งปืนที่บ้านควนปลง และหนีขึ้นเทือกเขาบรรทัดไปร่วมกับกลุ่มชาวบ้านจากเขาเจ็ยกและบ้านสังกระ บ้านนา ในเขตพื้นที่พัทลุง ตรัง เป็นจำนวน กว่า 100 คน ต่อมาแนวร่วมได้ขยายมวลชนไปยังหมู่บ้านต่างๆ ช่วยเหลือชาวบ้านและนำนโยบายปราบปรามโจรกลุ่มอื่นที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้าน ทำให้

ชาวบ้านไว้วางใจในกลุ่มคอมมิวนิสต์และมีความสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมเนื่องจากแนวร่วมบางคนมีสายสัมพันธ์ทางเครือญาติกับชุมชนรอบแนวเทือกเขาบรรทัดจน ทางราชการเริ่มสงสัยกลุ่มชุมชนที่อาจเป็นแนวร่วมมวลชนในเขตชุมชน และนำตัวชาวบ้านไปสอบสวน ที่ต้องสงสัยไปยังฐานปฏิบัติการในหมู่บ้านของชุมชนเชิงเทือกเขาบรรทัด พ.ศ.2515 ชาวบ้านบางส่วนที่ถูกนำตัวไปสอบสวนภายในค่ายทหารโดยเฉพาะที่เกาะหล่ง ในตำบลบ้านนา ค่ายท่าเขียด ในตำบลตะโหมดมีคนหายสาบสูญจำนวนมาก ขณะเดียวกันมีข่าวการฆ่าและเผาจนถึงน้ำมันขนาด 200 ลิตร ที่เรียกว่าการฆ่าลงถังแดง ชาวชาวบ้านถูกจับตัวและฆ่าได้แพร่ไปยังชุมชนในเขตเทือกเขาบรรทัดจนทำให้ชาวบ้านลุกขึ้นต่อต้านอำนาจรัฐเพิ่มมากขึ้นและอาศัยในเขตเทือกเขาบรรทัดเป็นจำนวนมากกว่า 1 พันคน ต่อมารัฐปรับยุทธวิธีในการใช้มวลชนนำการทหารขยายบริการไฟฟ้า พัฒนาการคมนาคม ปรับปรุงการศึกษา และยกฐานะตำบลในชุมชนเชิงเทือกเขาบรรทัดเป็นกิ่งอำเภอและเป็นอำเภอ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2518 ประกอบด้วย กิ่งอำเภอกงหรา ศรีบรรพต รัตภูมิ ตะโหมด นอกจากนี้ภาครัฐใช้วิธีแย่งมวลชนด้วยการส่งหมอบป่า เข้ารักษาชาวบ้านแทนการเคลื่อนไหวกองหมอบพื้นบ้านในเขตพื้นที่คอมมิวนิสต์ รัฐบาลเร่งพัฒนาอนามัยชุมชนเข้าไปในหลายพื้นที่และทำให้ยึดครองพื้นที่ได้ในที่สุดแต่ในความเป็นจริงในเขตพื้นที่ดังกล่าวยังคงมีการแย่งชิงการใช้ประโยชน์ระหว่างรัฐและชุมชนเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

อัตลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชนเทือกเขาบรรทัด

บุคลิกของชุมชนเทือกเขาบรรทัดมีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่น โดยเฉพาะอุปนิสัยใจคอ และบุคลิกภาพมีผู้ประมวลไว้ว่า คนได้เป็นคนพูดจาตอบโต้ตรงไปตรงมา โผงผาง ไม่ถนอมน้ำใจ หรือรักษามารยาทในการพูดกับคู่สนทนา เจรจาโต้ตอบเฉียบแหลม ไม่ยอมรับอะไรง่ายๆ ชอบแสดงตนว่าเป็นคนกว้างขวาง กล้าได้กล้าเสีย รักศักดิ์ศรี พิทักษ์พวกพ้องเครือญาติ ชอบทำตัวเป็นหัวเรือใหญ่หรือเป็นนักเลง คำนึงถึงประโยชน์เฉพาะหน้าและเอาตัวรอด รักสนุก เกียจคร้าน ชอบบวมกลุ่ม ผูกพันกับตัวบุคคลรัก และผูกพันกับถิ่นกำเนิด (ชวน เพชรแก้ว, 2537:103) ปรากฏการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนทั้งในอดีตและปัจจุบันล้วนเป็นสิ่งที่ยืนยันให้เห็นถึงคตินิยมของคนได้ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะคตินิยมเกี่ยวกับการต่อต้านอำนาจรัฐ และคตินิยมความเป็นคนนักเลงที่ได้รับการสั่งสม สืบทอดมายาวนานหลายชั่วอายุคนจนกลายเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนในเขตพื้นที่เทือกเขาบรรทัด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)

บทนี้นำเสนอระเบียบวิธีวิจัยที่นำไปสู่การตอบคำถามการวิจัยอันได้แก่ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ในระดับชุมชน ดังนั้น ประชากรของการศึกษาครั้งนี้ คือ ชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการสำรวจเบื้องต้นพบว่า ชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่มากนัก

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย โดยในเบื้องต้นศึกษาข้อมูลทุติยภาพเพื่อประมวลผลศึกษาพื้นที่ ๆ มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดแต่เนื่องจากพื้นที่เป้าหมายมีร่องรอยเอกสารที่ปรากฏว่ามีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อยมาก จึงเลือกชุมชนบางแห่งเพื่อการศึกษาเชิงลึก จังหวัดละ 1 พื้นที่ที่มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และโดดเด่น
- (2) ชุมชนที่มีความต้องการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือดำเนินการมาแล้วแต่ไม่มีความต่อเนื่อง

ดังนั้น การเลือกชุมชนต่าง ๆ ผู้วิจัยจะดำเนินการโดยการใช้ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการลงพื้นที่สอบถามสำรวจ สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ เพื่อกำหนดพื้นที่ในการดำเนินการวิจัย ซึ่งข้อมูลที่ได้สามารถกำหนดชุมชนเป็นกลุ่มตัวอย่าง และจะได้นำเสนอในบทที่ 4 ผลการศึกษาต่อไป

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นลักษณะกลุ่มคำถามที่ภายใต้ประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับ

- (1) พื้นที่เป้าหมายในแต่ละตำบล ของ อำเภอต่าง ๆ ในเขต 5 ที่มีพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด มีรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่
- (2) ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จ และความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมาย
- (3) การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมายมีความสอดคล้องกับเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างไร

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อกำหนดชุมชนที่เป็นกรณีศึกษาได้แล้ว การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ (Interview) แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) จะประกอบด้วย แนวทางในการนำมาใช้งานในหลายสถานการณ์ขึ้นอยู่กับโอกาสในการได้ดำเนินการ ประกอบด้วย

- (1) การสัมภาษณ์พูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้ชุมชน ผู้นำธรรมชาติ
- (2) การไปลงพื้นที่ และพักอาศัยกับแกนนำในชุมชนของคณะผู้วิจัยในฐานะนักวิจัย เป็นการศึกษาโดยการทดลองสำรวจเส้นทาง และการพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่น่าสนใจในพื้นที่แบบไม่เป็นทางการ
- (3) การนัดให้กลุ่มแกนนำได้จัดทีมในการเดินสำรวจเส้นทางเพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงต่อดำถามวิจัย และการนำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 มาเป็นเครื่องมือกำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบการใช้ทฤษฎีฐานราก เพื่อให้ได้คำตอบสำหรับประกอบการอภิปรายผลการวิจัยในลำดับต่อไป

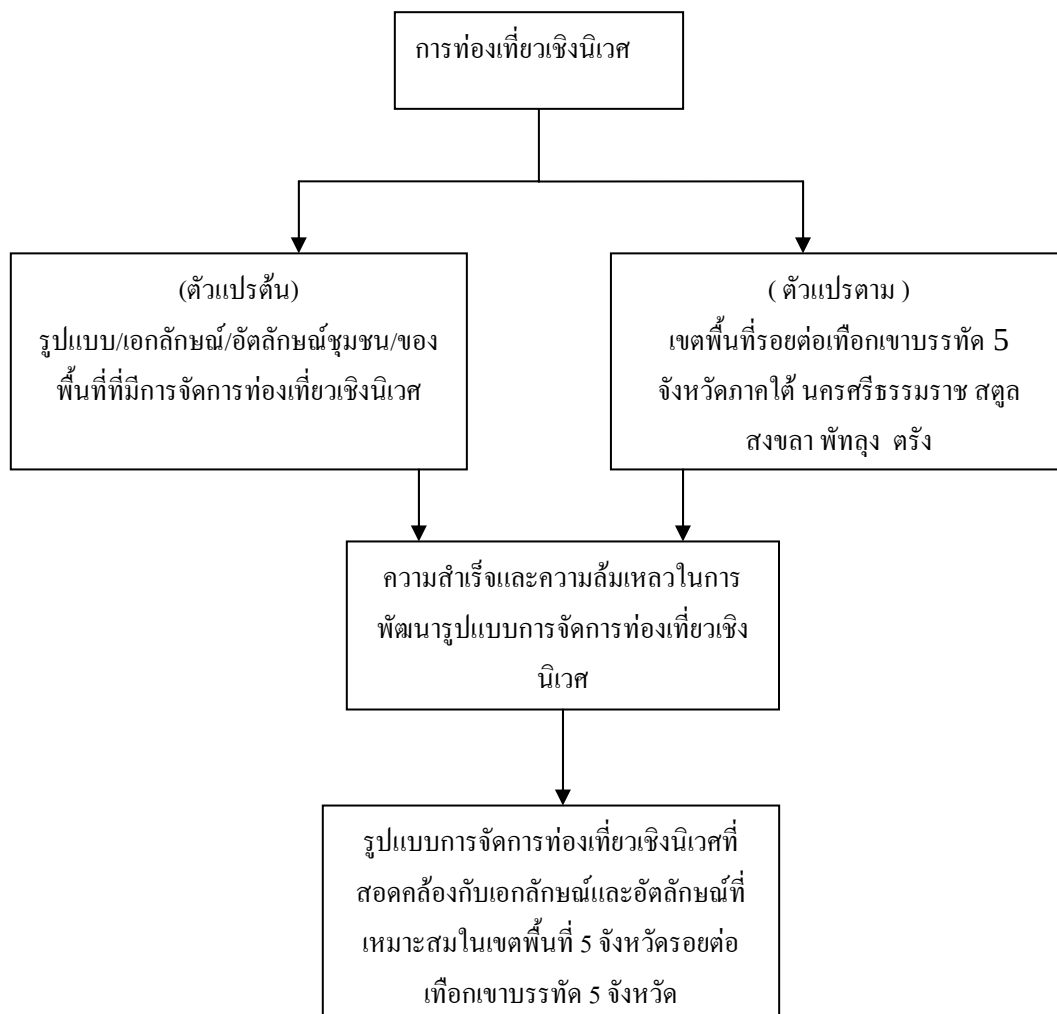
3.5 รูปแบบของงานวิจัย

เป็นงานวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research) ของชุมชน 5 ชุมชนพื้นที่วิจัย และนักวิจัยหลักซึ่งเป็นคนนอกพื้นที่ชุมชน เริ่มตั้งแต่การพัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกัน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ของชุมชนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะค้นหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริบทของนักท่องเที่ยวและชุมชน

3.6 บทเรียนจากการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR)

1. พื้นที่เป้าหมายในแต่ละตำบล อำเภอต่างๆในเขต 5 ที่มีพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดมีรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่
2. ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จ และความล้มเหลวในรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมาย
3. รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมายมีความสอดคล้องกับเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างไร

3.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบที่ 8 กรอบแนวคิดการวิจัย

3.8 พื้นที่ในการศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด

รายชื่อพื้นที่เป้าหมายจากการสำรวจข้อมูลทุติยภูมิพบว่าจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดพบมีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ต่างๆดังนี้

จังหวัดตรัง

อ. ย่านตาขาว

ต. นาชุมเห็ด

ต. โพรงจระไข่

อำเภอปะเหลียน

ต. ท่าข้าม

ต. พุ่งยาว

ต. ปะเหลียน

ต. ลิพัง

อ. ห้วยยอด

ต. ห้วยยอด

ต. เขาปูน

ต. ปากแจ่ม

ต. ปากคม

ต. ไนเตา

อ. นาโยง

ต. ช้อง

ต. ละมอ

อ. รัชฎา

ต. หนองบัว

ต. หนองปรือ

ต. เขาไพร

จังหวัดนครศรีธรรมราช

อ. พรหมคีรี

ต. พรหมโลก

ต. ทอนหงส์

อ. ลานสกา

ต. เขาแก้ว

ต. ลานสกา

ต. ท่าดี

ต. กำโลน

อ. จวาง

ต. ละอาย

ต. นาแว

ต. นาเขลิยง

ต. ห้วยปลีก

อ. พิปูน

ต. กระพูน

ต. เขาพระ

ต. ยางค้อม

ต. ควนกลาง

อ. ท่าศาลา

ต. ตลิ่งชัน

อ. นาหลวงเสน

ต. ถ้ำใหญ่

อ. นาบอน

ต. นาบอน

อ. ร่อนพิบูลย์

ต. ร่อนพิบูลย์

ต. หินตก

อ. สีชล

ต. เปลี่ยน

ต. หนอง

ต. สีชล

ต. เขาน้อย

ต. หุ้งไส

กิ่งอำเภอช้างกลาง

ต. ช้างกลาง

ต. สวนขัน

กิ่งอำเภอนบพิตำ

ต. กรุงชิง

ต. นาหวง

จังหวัดสตูล**อ. เมือง**

ต. ปู่

ต. เกตรี

อ. ควนโดน

ต. ควนสตอ

ด. ย่านซื่อ

ด. วังประจัน

อ. ควนกาหลง

ด. ควนกาหลง

อ. พุ่งหว่า

ด. พุ่งหว่า

ด. ป่าแกบ่อหิน

อำเภอมะนัง

ด. ปาล์มพัฒนา

จังหวัดสงขลา

อ. สะเดา

ด. ปาดังเบซาร์

ด. สะเดา

อ.รัตภูมิ

ด. เขาพระ

อ. คลองหอยโข่ง

ด. คลองหอยโข่ง

3.9 สรุป

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการภายใต้คำถามวิจัยตามที่กล่าวมาทั้ง 3 ข้อซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยในเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามแนวทางทฤษฎีฐานรากที่มีแนวทางในการนำผลจากการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะซ้ำ ๆ จากกลุ่มตัวอย่างมาสรุปเป็นข้อมูลเพื่อนำเสนอต่อไป

บทที่ 4

ผลการศึกษา และการอภิปรายผล

บทที่ 4 นำเสนอผลการศึกษาภายใต้คำถามการวิจัยตามลำดับ คือ ผลการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกับเทือกเขาบรรทัด ต่อประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ พื้นที่เป้าหมายในแต่ละตำบล อำเภอต่าง ๆ ในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดมีรูปแบบและการดำเนินการในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จและความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมาย การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมายมีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างไร

การนำเสนอผลการวิจัยดังกล่าว เป็นการสังเคราะห์วัตถุประสงค์การวิจัย คำถามการวิจัย และวิธีการศึกษา โดยใช้ข้อมูลเชิงลึก และวรรณกรรมที่ได้สรุปสังเคราะห์ในบทที่ 2 มาอภิปรายผลประกอบการตอบผลการวิจัย และจะทำการสรุปภาพรวมการตอบคำถามการวิจัย

4.1 ผลการศึกษา

คำถามการวิจัยข้อที่ 1 พื้นที่เป้าหมายในแต่ละตำบล อำเภอต่าง ๆ ในเขต 5 ที่มีพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดมีรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ และมีลักษณะอย่างไร

ผลการสำรวจพื้นที่ และศึกษาทุติยภูมิ พบว่ามีตำบลและอำเภอที่มีพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัดมีรูปแบบ และการดำเนินการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแยกแต่ละจังหวัดดังรายละเอียดต่อไปนี้

จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. อำเภอ ลานสกา

ตำบลลานสกา

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

มีการจัดรูปแบบการเดินทางศึกษาเส้นทางตามธรรมชาติ ดำเนินการโดยมีเจ้าหน้าที่ 10 คน

มีสิ่งที่น่าสนใจ คือ เป็นป่าดิบชื้น พืชที่พบได้แก่ เฟิร์นโบราณ คือ ต้นมหาสด้าและพันธุ์ไม้ต่าง ๆ อีกมากมาย มีสัตว์ป่าเช่น ลิง ผีเสื้อ นกชนิดต่าง ๆ

ระยะทางในการเดินทาง 2 กิโลเมตร

2.อำเภอ จวาง

ตำบลห้วยปรือ

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

มีการจัดรูปแบบการเดินทางศึกษาธรรมชาติ น้ำตกหนานกอกเตย ตั้งอยู่ ม.2 ตำบลห้วยปรือ

อำเภอจวาง จังหวัดนครศรีธรรมราชมีสิ่งที่น่าสนใจ คือ กล้วยไม้ป่า สัตว์ป่า นก เส้นทาง การเดินทาง 15 กิโลเมตร

3. อำเภอ พิบูน

ตำบลพิบูล

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ดำเนินการโดยหน่วยพิทักษ์ป่าเขาหลวงที่ 10 น้ำตกเหนือฟ้า ศึกษาพรรณไม้ สัตว์ป่า ประกอบด้วยสมเสร็จ เสือโคร่ง นกเงือก ที่ตั้งสถานที่ทำการประสานงาน บ้านเหนือฟ้า ม.5 ต.พิบูล อ.พิบูล มีเจ้าหน้าที่ 10 คน ประจำหน่วย เส้นทางเดินป่ามีระยะทาง ประมาณ 2 – 3 กิโลเมตร สามารถชมน้ำตก และหมอกยามเช้า ค่าใช้จ่ายการรายคอมมิวนิสต์เก่า ค่าใช้จ่ายคนละ 1,000 / คน / วัน

4.อำเภอ นาบอน

ตำบลนาบอน

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เป็นกิจกรรมการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ในเขตพื้นที่น้ำตกคลองจัง ตั้งอยู่ที่ ม.4 ตำบลนาบอน อำเภอ نابอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ระยะทางการเดินทาง 8 กิโลเมตร มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติ สิ่งที่น่าสนใจ คือ มีพรรณไม้ สัตว์ป่า

5. อำเภอ ร่อนพิบูลย์

ต.ร่อนพิบูลย์

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ น้ำตกนางเศรษฐี โบราณสถาน วัดร่อนนา ถ้ำพระราหู วัดเทพนมเขื่อนน้ำตก น้ำตกแม่เศรษฐี ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ตำบลร่อนพิบูลย์ ระยะทางจากตัวอำเภอ ประมาณ 6 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายจากถนนหมายเลข 403 (นครศรีธรรมราช-ทุ่งสง) เข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นน้ำตกที่สวยงาม เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว

6. อำเภอ สีชล

ตำบลเขาน้อย

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

มีการจัดการในรูปแบบการเดินทางศึกษาธรรมชาติมีสมาชิกที่ดำเนินการ คือ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาน้อยที่ 7 (คลองยอต้นน้ำ) 5-6 คน มีสิ่งที่น่าสนใจ คือ ความสวยงามของน้ำตกจะมี 7 ชั้น จะเดินศึกษาธรรมชาติได้เพียง 3-4 ชั้น ซึ่งแต่ละชั้นจะห่างกัน 1 กิโลเมตร พืชพันธุ์ธรรมชาติที่สมบูรณ์ เกือบ 100% เป็นป่าดิบชื้น มีสัตว์ป่า ระยะทางการเดินทาง 5 กิโลเมตรน้ำตกยอต้นน้ำ ตำบลเขาน้อย อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

7. อำเภอนบพิตำ

ต.กรุงชิง

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

มีการจัดในรูปแบบการเดินทางป่า ศึกษาเส้นทางตามธรรมชาติ ศึกษาเกี่ยวกับร่องรอยของประวัติศาสตร์คอมมิวนิสต์ ตั้งอยู่ที่ตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

จังหวัดสงขลา

1. อ.รัตภูมิ

ต.เขาพระ

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กิจกรรมการท่องเที่ยว ถ้ำศรีเกษร ตั้งอยู่ที่ ม.4 ตำบลเขาพระ และกิจกรรมการเดินป่า ระยะทาง 3 กิโลเมตร ตั้งอยู่ที่ ม.6 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา มีการจัดรูปแบบการเดินป่า ศึกษาแหล่งต้นน้ำ ดำเนินการโดยกลุ่มรักษ์น้ำและสิ่งแวดล้อม สมาชิกในการดำเนินงานมี 15 คนและชาวบ้านในคลองแซง จุดสนใจ คือ ศึกษาแหล่งต้นน้ำ ความสวยงามของน้ำตก ศึกษาพรรณไม้และสมุนไพร มีการจัดการน้ำประปาภูเขา เป็นป่าดิบชื้น นอกจากนี้มีการจัดการในรูปแบบการล่องแก่งและการเที่ยวถ้ำ มีสมาชิกดำเนินการ คือ จะมีการลงห้วยของชาวบ้านในพื้นที่และพื้นที่ตำบลใกล้เคียงมีจุดสนใจ คือ หินงอก หินย้อย และห้องต่างๆของถ้ำ เส้นทางในการล่องแก่ง 6 กิโลเมตรหรือ 2 ชั่วโมง มีประวัติของถ้ำศรีเกษรที่น่าสนใจ พันธุ์ไม้สองข้างทางในการล่องแก่ง มีหินงอก หินย้อยที่สวยงาม

2. อ.คลองหอยโข่ง

ต.คลองหอยโข่ง

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเดินป่า ดำเนินการโดยประชาคมอนุรักษ์ป่าต้นน้ำผาดำ โดยมีการดำเนินการไม่เน้นรายได้ ให้บริการเฉพาะกลุ่มที่สนใจในการเดินป่า เพื่อศึกษาธรรมชาติ มีสิ่งที่น่าสนใจได้แก่ กลุ่มนกเงือก สัตว์ป่า สถานที่ดำเนินงาน สำนักงานอ่างคลองลำไหล

จังหวัดพัทลุง

1. อำเภอกงหรา

ตำบลกงหรา

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชุมชนตำบลกงหราได้จัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเดินป่า เที่ยวถ้ำขึ้นในพื้นที่ ม.6 ตำบลหระ อำเภอกงหรา ในวันที่ 28 มิถุนายน 2550 โดยมีหน่วยงานราชการเข้าไปเป็นผู้คอยให้คำแนะนำเนื่องจาก ในเขตพื้นที่อำเภอกงหรา มีน้ำตกไพรวัลย์ น้ำตกมโนราห์ น้ำตกน่านหลุดและในพื้นที่ตำบลคลองทรายขาว มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญประกอบด้วย น้ำตกวังตอ น้ำตกนกกร่า น้ำตกน่านหลุดและมีบ่อน้ำร้อนในตำบลคลองเฉลิม รูปแบบการให้บริการเป็นกิจกรรมการเดินป่า 3 วัน 2 คืน ค่าใช้จ่ายสำหรับผู้สนใจ คนละ 1,300 บาทมีรายการนำเที่ยวให้เลือก 1 วัน 2 วัน 1 คืน 3 วัน 2 คืน มีการจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอำเภอกงหราและมีการจดทะเบียนปี 2547 มีสมาชิกร่วมในชมรม จำนวนทั้งสิ้น 52 คนกิจกรรมการเดินป่าศึกษาธรรมชาติของตำบลกงหรามีผู้ให้บริการจำนวน 20 คนมัคคุเทศก์ชุมชน จำนวน 18 คน มัคคุเทศก์บัตรเงิน จำนวน 1 คน จุดเริ่มต้นที่บ้านกงหราใหม่ ม.3 ตำบลกงหรา สามารถใช้รถจักรยานถึงจุดชมวิวเขานางพันธุรัตน์ ประมาณ 10 – 20 นาที และเดินเท้าระยะทาง 4 กิโลเมตรใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 3 ชั่วโมงเพื่อศึกษาธรรมชาติ และสมุนไพร

กว่า 100 ชนิดประกอบด้วย ต้นชิงคอกเดี่ยว เหล็กไม้ไผ่ หนูนุ่นป่า เหล็กทองแดง ฝนแสนห่า บริเวณคลองน้ำราบมีร่องเท้านาฬิกา ค่ายผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ประกอบด้วย ค่ายไม้ไผ่ ค่ายตะวันแดง ค่ายเลนิน และเส้นทางทหารชุดทางเพื่อเคลื่อนย้ายกำลังพลของกลุ่มผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในอดีต ผู้นำทาง 1 คนจะรับผิดชอบลูกทัวร์ไม่เกิน 30 คน ออกเดินทางประมาณ 08.30 น. โดยเดินทางเป็นระยะทาง 4 กิโลเมตร สามารถเลือกเส้นทางในการเดินทางได้ 5 เส้นทาง สิ่งที่น่าสนใจในเส้นทางทหารเดินป่าของพื้นที่นี้คือการชมทะเลหมอกในยามเช้า

ชุมชนได้จัดทำรายการเดินป่าไว้ 3 รายการที่น่าสนใจดังนี้

รายการที่ 1 ไปเช้า – เย็นกลับ ประกอบด้วยเส้นทางเที่ยวชมถ้ำชนไก่ น้ำตกหนานสูง น้ำตกมโนราห์ น้ำตกไพรวัลย์ เดินทาง 1 วัน ราคาคนละ 300 บาท/วัน

รายการที่ 2 เดินทางศึกษาป่าต้นน้ำ น้ำราบ ชมค่ายผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ค่ายไม้ไผ่ ใช้เวลาในการเดินทาง 3 วัน 2 คืน ราคาคนละ 1,300 บาท/คน

รายการที่ 3 เดินป่าชมทะเลหมอกบึงกระดุมเงินกระดุมทอง ชมน้ำตกหนานสูง หนานแปกรักษ์น้ำผึ้ง เขาลูกกลั่น ใช้เวลาในการเดินทาง 3 วัน 2 คืน ค่าใช้จ่าย 1,500 ต่อคน

2. อำเภอตะโหมด

ตำบลตะโหมด

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1. ชุมชน ต.ตะโหมด อ.ตะโหมด บริเวณเขา 7 ยอด เทือกเขาบรรทัด เขาประ เที่ยวงามสภาพผืนป่าเทือกเขาบรรทัด วิถีชีวิตเงาะป่าซาไก

2. ชุมชน บ้างทุ่งเหียง ต.คลองเฉลิม จัดกิจกรรมล่องแก่งโหล๊ะจันกระ ชีช้างชม น้ำตกโตนหินลาด

3. กิ่งอำเภอศรีนครินทร์

ตำบลลำสินธุ์

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวน้ำตก ชมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ชมถ้ำลำสินธุ์ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวประกอบด้วย ค่าอาหาร คนละ 100 บาท/มื้อ ลักษณะเด่นของเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ หากเดินทางมาในช่วงฝนไม่จะมี การบรรยายเทคนิคการเลือกผลไม้ ชุมชนมีการรวมกลุ่มในปี 2544 มีการจัดตั้งเครือข่าย กำหนดแผนยุทธศาสตร์ของท้องถิ่นในการพัฒนา ปัญหาในการดำเนินงานไม่ปรากฏ ไม่มีการคาดหวังจำนวนนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางมาเที่ยวในพื้นที่ การวางแผน และการเตรียมความพร้อมในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวชุมชนร่วมถอดบทเรียน ร่วมกันกำหนดแนวทางดำเนินการโดยสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วม มีการจัดการความรู้ตามคำแนะนำของอาสาสมัครนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ส่งมา จัดองค์ความรู้ให้กับชุมชนทำให้เป็นระบบ มีภาคีเครือข่ายบรรยายนำเสนอข้อมูลให้แก่นักท่องเที่ยวระหว่างการทำกิจกรรมเดินป่า แต่บุคคลากรยังไม่มีชำนาญ มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นระยะ ทางกลุ่มไม่รับนักท่องเที่ยวทั่วไปแต่

จะพิจารณาเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจกิจกรรมการท่องเที่ยวเดินป่าอย่างแท้จริง ค่าคนนำทางคนละ 20 บาท สถานที่ท่องเที่ยวตามเส้นทางที่น่าสนใจ น้ำตกโดนไทรทอง น้ำตกเขาคราม น้ำตกหน้าคล้าย การเดินทางควรติดต่อล่วงหน้าและชุมชนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยพุทธ

4. อำเภอป่าบอน

ตำบลทุ่งนารี

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กิจกรรมท่องเที่ยวเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ ประกอบด้วย น้ำตกหนานฟ้า มีระยะความสูงประมาณ 700 – 800 เมตร ศึกษาวิถีชีวิตชนเผ่าชาไก ป่าไม้ไผ่ที่มีลำปล้องยาวและเป็นอุปกรณ์สำหรับการล่าสัตว์ของเขม้ง ศึกษาสภาพถ้ำตระ พรวณไม้ และสมุนไพรในผืนป่าเทือกเขาบรรทัด การจ้ดนำเที่ยวจะมีคนในพื้นที่เป็นคนนำทาง มีจำนวน 10 คน คิดค่าบริการในการนำทางวันละ 500 บาท อาหารเตรียมไปประกอบระหว่างการเดินทางคิด ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาหาร คนละ 100 บาท เส้นทางในการเดินทางศึกษาธรรมชาติใช้ระยะเวลา 1 วัน และ 2 วัน 1 คืน นอกจากนี้ ยังมีแอ่งเก็บน้ำใสสะอาด และบ้านชุมชนสะสมพรรณไม้หายากจำพวก หางสิง กล้วยไม้ดินพันธุ์ทางช้าง

จังหวัดตรัง

1. อ. ย่านตาขาว

ต.นาชุมเห็ด

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

มีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีลักษณะในรูปแบบการเดินป่าที่ภูผาหมอก ตั้งอยู่ที่หมู่ 8 ติดต่อกับเทือกเขาบรรทัด ซึ่งเป็นสถานที่สูงสุดบนยอดภูเขาแห่งหนึ่งในเทือกเขาบรรทัด ตั้งอยู่ที่รอยต่อระหว่างเขตหมู่ 8 ตำบลนาชุมเห็ด อำเภอย่านตาขาว กับ เขตอำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ใช้เวลาในการเดินทาง 7 ชั่วโมง ถึงยอดเขา สิ่งที่น่าสนใจ พรรณไม้ ก้อนหินที่สลักเป็นตัวหนังสือ ป.ศ.2475 มีชื่อเรียกว่า เขาหลักเขต อยู่บนยอดภูผา

2. อำเภอปะเหลียน

ต.ทุ่งยาว

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

มีการจัดการรูปแบบการเดินป่าไปชมวิถีชีวิตชนกลุ่มน้อยชาไก เทือกเขาเจ็ดยอด ประมาณปลายเดือนกุมภาพันธ์ ตั้งอยู่ในเขตปะเหลียนเชื่อมกับกงหรา มีสมาชิกดำเนินงานจัด นำเที่ยว 10 กว่าคน สิ่งที่น่าสนใจ สมรมุมิรบที่บ้านตระ น้ำตกเขาหลัก มีโครงการพระราชดำริปลูกหวาย ดู อีเก้ง ละมั่ง รองเท้านารี ระยะการเดินทางขึ้นเขาเจ็ดยอด 8 ชั่วโมง ไปบ้านตระ 1-2 ชั่วโมง เอกลักษณ์ ต้นไม้ใหญ่เป็นป่าผสม จุดเด่น บรรยากาศเหมือนภูกระดึงสามารถสัมผัสผืนหมอกได้ กลางวันอากาศร้อนค่าใช้จ่ายในการเดินทาง 1,200-1,500 บาทต่อคน มีชาวบ้านและเจ้าหน้าที่คอยนำทางมีแนวโน้มจะพัฒนาไปเรื่อย ๆ

อำเภอปะเหลียน

ต.ปะเหลียน

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชุมชนจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบการเดินป่า ขึ้นภูเขา 7 ยอดเพื่อเก็บรวบรวมพันธุ์พืชสมุนไพรพื้นบ้านเป็นการนำเที่ยวเป็นกลุ่มไม่ได้ให้บริการอย่างต่อเนื่องแต่เมื่อมีผู้สนใจต้องการเดินป่าจะรวมกลุ่มผู้ที่มีความชำนาญ และมีประสบการณ์ในการเดินป่าขึ้นภูเขาเพื่อเที่ยวชมเส้นทางโบราณในอดีตใช้เป็นเส้นทางในการเดินทางค้าขายระหว่าง จ.พัทลุง กับ จังหวัดตรัง ปรากฏร่องรอยพืชสมุนไพรโบราณนอกจากนี้สิ่งที่น่าสนใจในอำเภอปะเหลียน คือ มีน้ำตกถึง 4 แห่งในบริเวณไม่ห่างนัก เช่น น้ำตกโดนเต๊ะ น้ำตกช่องเขาบรรพต ภูเขาเจ็ดยอด น้ำตกพ่าน ปัจจุบันการมีการสำรวจการเดินป่าภูเขาเจ็ดยอดเนื่องจากเส้นทางนี้สามารถมองเห็นทะเลอ่าวไทย และทะเลอันดามันในวันที่มีอากาศแจ่มใส บนยอดเขาอากาศหนาวเย็นตลอดปี นอกจากนี้ ในเขตพื้นที่ดังกล่าวมี เงาะซาไก หรือมันนิ ซึ่งแปลว่า พวกเราซึ่งอาศัยอยู่บริเวณแนวเทือกเขาบรรพต ในเขตตำบลลิพัง และตำบลปะเหลียน ทั้งหมดมีอยู่ประมาณ 30-35 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทั้งหมด 4 กลุ่ม มันนิใส่เสื้อผ้าแบบสมัยใหม่ ที่ชาวบ้านบริเวณนั้นบริจาคให้ พูดภาษาไทยสำเนียงปักษ์ใต้ได้ชัดเจน แต่ยังชอบอยู่ในป่า มันนิ ถือว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เข้าใจวิถีทางธรรมชาติในป่ามากที่สุดเผ่าพันธุ์หนึ่ง ป่าไม้ อำเภอปะเหลียน มีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ถึง 315,025 ไร่ หรือร้อยละ 42 ของพื้นที่อำเภอปะเหลียน

3. อำเภอห้วยยอด

ต.ในเตา

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นแบบกิจกรรมการเดินป่าเที่ยวชมธรรมชาติ เที่ยวถ้ำลอด ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 3 ถ้ำลอดมีความยาวประมาณ 700 เมตร ภายในถ้ำมีลักษณะเป็นห้องโถงและห้องเล็ก ๆ เป็นห้อง ๆ มีหินน้ำย้อยมีน้ำไหลตลอด ภายในถ้ำมีค้างคาวอาศัยอยู่ประมาณ 2000 ตัว มีถ้ำบริวารที่อยู่ใกล้เคียงประมาณ 5 ถ้ำ เดินชมให้ทั่วถ้ำจะใช้เวลาประมาณ 1 วัน สุสานหอย สถานที่ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 3 ต้องเดินเท้าจากถนนใหญ่ประมาณ 1300 เมตร ลักษณะของสุสานหอยตั้งอยู่บนเนินดินติดกับหน้าผาภูเขาโดยมีเปลือกหอยชนิดที่มลายรวมกันเป็นแผ่นหิน บ้างก็เป็นก้อน บ้างก้อนหินติดอยู่กับหน้าผา บางก้อนใหญ่มาก อ่างเก็บน้ำบ้านห้วยน้ำใส น้ำตกหอนานสวรรค์เป็นน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก น้ำตกหอนานสวรรค์ตั้งอยู่ในตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ซึ่งอยู่ห่างกับอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใสประมาณ 2 กม.แต่ละชั้นมีความสูง ประมาณ 3 - 9 เมตร เหมาะสำหรับการเล่นน้ำและพักผ่อน จำนวนกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมในการเดินทางท่องเที่ยวควรมีสมาชิกกลุ่มละ 5 - 10 คน ค่าใช้จ่ายในการเดินป่า มีรายการ เดินป่า ไปเช้า เย็นกลับ คนละ 800 บาท อาหาร คนละ 70 บาท/มื้อ เติร์ทขนาดนอนจุ 3 - 5 คน/หลัง เช่าหลังละ 100 บาท ต่อคืน รายได้ที่ได้รับจากการจัดนำเที่ยวหัก 20% สำหรับเป็นเงินสวัสดิการของชมรม

4. อำเภอเมือง

ตำบลน้ำผุด

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

มีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในรูปแบบของการเดินป่าที่เขาหลัก ผ่านน้ำตกวังประมี ชมรมการเดินป่า และชมรมรักป่าต้นน้ำ เป็นผู้ดำเนินการ สมาชิกมีจำนวนไม่แน่นอนสิ่งที่น่าสนใจ ความอุดมสมบูรณ์ของพันธุ์ไม้ สัตว์ป่าสงวน ระยะทาง 2-3 กิโลเมตร สภาพป่ามีความอุดมสมบูรณ์ ประมาณเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม กิจกรรมมีการพัฒนาไปเรื่อย ๆ

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

มีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ เดินป่าเที่ยวชมน้ำตก 4 แห่ง บ่อน้ำร้อน 1 แห่ง ในเขตพื้นที่ติดต่อกับเขตอนุรักษ์สัตว์ป่าที่เทือกเขาบรรทัด กิจกรรมเที่ยวชม ถ้ำเขาค้อ ถ้ำเขานา ถ้ำเขาพู ถ้ำกุ่มภิรพรพต ชมความงามหินงอก หินย้อย

จังหวัดสตูล

1. อำเภอควนกาหลง

ตำบลควนกาหลง

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

มีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ เดินป่าเที่ยวชมน้ำตก 4 แห่ง บ่อน้ำร้อน 1 แห่งในเขตพื้นที่ติดต่อกับเขตอนุรักษ์สัตว์ป่าที่เทือกเขาบรรทัด กิจกรรมเที่ยวชม ถ้ำเขาค้อ ถ้ำเขานา ถ้ำเขาพู ถ้ำกุ่มภิรพรพต ชมความงามหินงอก หินย้อยได้

ตำบลทุ่งนุ้ย

รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กิจกรรมล่องแก่ง ที่คลองบ้านโตน มีต้นน้ำอยู่บนเทือกเขาบรรทัดใช้ระยะทางในการล่องแก่งประมาณ 2 ชั่วโมง ลำน้ำชื่อ คลองบ้านโตน ไหลล้นสุดออกที่ทะเล ศาลากันตา อ.เมือง จ.สตูล อัตราค่าบริการคนละ 150 บาท ดำเนินการโดยกลุ่ม ล่องแก่ง เดินป่า โตนพานัน และกิจกรรมเดินป่า ใช้พื้นที่เดินป่า ห้วยกามิง – ปาดงเชือกช้าง มีเนื้อที่ประมาณ 30 ตารางกิโลเมตร โดยมีการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายดังนี้ ค่าอาหารหัวละ 100 บาทต่อมื้อ ค่าบริการในการเดินป่าคนละ 250 ต่อคน สิ่งที่น่าสนใจ มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจำพวก สัตว์ป่า พืชสมุนไพร ต้นไม้ขนาดใหญ่

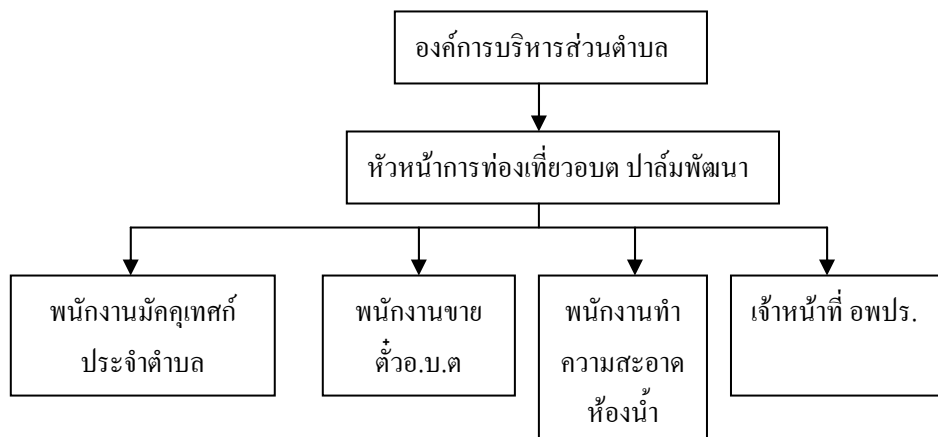
2. อำเภอมะนัง

ตำบลปาล์มพัฒนา

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เที่ยวถ้ำภูผาเพชร ล่องแก่ง เดินป่า มีมัคคุเทศก์นำทางในการเดินเที่ยวถ้ำ จำนวน 7 คน ใช้เวลาในการเดินเที่ยว 1 ชั่วโมง ระยะทาง 3 กิโลเมตร เก็บค่าเข้าชม ผู้ใหญ่ 30 บาท นักเรียน 20 บาท รายได้มีการบริหารจัดการโดยแบ่งให้แก่ มัคคุเทศก์ในการนำทาง 9 บาท เข้ากองทุนหมู่บ้าน หมู่ 9

เป็นจำนวนเงิน 2 บาท จ่ายให้กับพนักงาน ร.ป.ภ 3 บาท ส่งเป็นรายได้ อบต. 16 บาท มีการจัดแบ่งองค์กร โดยมีโครงสร้างดังต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 9 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ปาล์มพัฒนา

4. อำเภอละงู

ตำบลน้ำผุด

รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กิจกรรมล่องแก่ง เริ่มต้นจาก บ้านทับทึง ล่องไปตามคลองลำโลน ระยะทาง 7 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทาง 2 ชั่วโมง โดยใช้เรือคายัคเป็นพาหนะในการเดินทาง ถึงฝั่งที่บริเวณหน้าถ้ำ 7 คต ค่าบริการคนละ 250 บาท

กิจกรรมเดินป่า เริ่มต้นจากบ้านทับทึง ม.10 ต.น้ำผุด ระยะทาง 7 – 9 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทาง ไป – กลับ 6 ชั่วโมง สามารถเที่ยวชมพรรณไม้ในป่า และน้ำตกวังสายธาร

คำถามการวิจัยข้อที่ 2. ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จและความล้มเหลวใน

รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมาย

จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. อำเภอ ลานสกา

ตำบลลานสกา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

มีความปลอดภัย เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่อุทยานให้การอำนวยความสะดวก

มีเส้นทางคมนาคมสะดวก สะดวกสบาย มีธรรมชาติที่สวยงาม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ขาดการจัดโครงสร้างในองค์กรเพื่อการทำหน้าที่ในการจัดนำเที่ยว

การดำเนินงานขาดการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูล

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลลานสกา

1. การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบการเดินป่าเป็นกิจกรรมที่เหมาะสม และสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชน
2. ชุมชนควรจัดทำบทบรรยายเพื่อใช้ในการนำเที่ยวเพื่อแนะนำพรรณไม้ และสิ่งมีชีวิตที่น่าสนใจในแก่นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูลเพื่อเพิ่มความน่าสนใจในระหว่างนำนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยว
3. ชุมชนจะต้องจัดทำระเบียบปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวในการเดินป่า และข้อจำกัดทางด้านสุขภาพที่นักท่องเที่ยวจะต้องทราบ และแนวทางการทดสอบสมรรถภาพร่างกายที่นักท่องเที่ยวจะต้องได้รับการทดสอบก่อนออกเดินป่าเพื่อป้องกันปัญหาทางด้านสุขภาพ
4. ชุมชนจะต้องจัดทำโครงสร้างองค์กร และบทบาทหน้าที่ของกลุ่มให้บริการนำเที่ยวเดินป่าในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมถึงระบบการจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยว
5. ก่อนการนำนักท่องเที่ยวทำกิจกรรมการเดินป่าผู้นำทางจะต้องอธิบายถึงเอกลักษณ์ของชุมชน และอัตลักษณ์ของชุมชนวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้และความเข้าใจ รวมถึงวิธีการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง

2. อำเภอ ฉวาง

ตำบลห้วยปรือ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- ชุมชนมีแนวคิด และมีความต้องการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ และกลุ่มเยาวชนขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีลักษณะโดดเด่น มีความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อม และพันธุ์ไม้ สัตว์ป่า

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- การดำเนินงานของชุมชนขาดความต่อเนื่อง
- ไม่มีกลุ่มสานงานต่อ

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลห้วยปรือ

1. รูปแบบการท่องเที่ยวควรเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะการเดินป่า เทียน้ำตก
2. ชุมชนควรมีการศึกษาถึงรายละเอียดของพรรณไม้ที่พบในเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อทำเป็นบทบรรยายรวมถึงรายละเอียดของข้อมูลที่จะนำมาใช้ประกอบการบรรยายที่ชัดเจน และได้มาตรฐาน
3. ชุมชนควรมีการจัดโครงสร้างองค์กร และพัฒนาบทบาทหน้าที่ของคนที่อยู่ในองค์กรที่ชัดเจนในการทำหน้าที่นำเที่ยว และให้บริการ

4. การดำเนินการควรมีการจัดตั้งกลุ่มในชุมชน และกำหนดผู้รับผิดชอบโดยรวมมือกับหน่วยงานราชการในพื้นที่หรือสถาบันทางการศึกษาพัฒนาสมาชิกกลุ่มให้มีศักยภาพในการให้บริการทางด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

5. การจัดทำโปรแกรมการนำเที่ยวชุมชนจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบ และควรกำหนดช่วงเวลาที่มีชุมชนมีความพร้อมในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวรวมถึงสถานที่ติดต่อประสานงานที่ได้มาตรฐาน รวมถึงการจัดทำมาตรฐานการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ และการกำหนดกฎระเบียบในการนำนักท่องเที่ยวเข้าพื้นที่ เช่น การกำหนดจำนวนบุคคลที่เหมาะสมกับคนนำทาง และการประสานงานกับหน่วยงานราชการในพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรม

3. อำเภอ พิบูล

ตำบลพิบูล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เส้นทางท่องเที่ยวมีความสวยงาม

มีพันธุ์ไม้แปลกๆและมีสมุนไพรหลากหลายที่ปรากฏในพื้นที่

มีร่องรอยค่ายผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์เป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้คุณค่าทางประวัติศาสตร์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ขาดการประชาสัมพันธ์ให้กิจกรรมดังกล่าวเป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยว

ขาดการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการที่เป็นระบบ

ไม่มีการรวบรวมฐานข้อมูลที่เป็นมาตรฐานเพื่อใช้ประกอบการบรรยายนำเที่ยว

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลพิบูล

1. ชุมชนควรมีการจัดโครงสร้างองค์การในการทำหน้าที่ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ชัดเจนรวมถึงการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการให้บริการที่เป็นมาตรฐาน

2. ชุมชนควรมีการจัดทำบทบรรยายเพื่อการนำเที่ยว

3. ควรมีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นทางด้านข้อมูลเกี่ยวพรรณไม้และเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์รวมถึงวิถีชีวิตของนักรบประชาชนบนหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เหลืออยู่โดยจัดเส้นทางในการเดินป่าโดยสามารถศึกษาถึงสถานที่ดังกล่าวได้

4. ชุมชนควรประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมให้เส้นทางท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น

5. ชุมชนควรมีการจัดทำบทบรรยายเพื่อการนำเที่ยวที่ได้ข้อมูลในรายละเอียดเกี่ยวกับพรรณไม้ และข้อมูลเกี่ยวกับนักรบประชาชนในอดีตประกอบการนำเที่ยว

6. ชุมชนจะต้องกำหนดระเบียบการเจ้าหน้าที่ และการดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวระหว่างนำเที่ยวรวมถึงการประสานกับหน่วยงานทางราชการในการนำนักท่องเที่ยวเข้าเที่ยวชมสถานที่

7. ชุมชนจะต้องสร้างมาตรฐานเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และจะต้องมีระบบการติดต่อสื่อสารเพื่อรายงานสถานการณ์ในระหว่างนำนักท่องเที่ยวเดินป่าให้สถานบริการนักท่องเที่ยวได้รับทราบเพื่อป้องกันการหลงป่า

8. ชุมชนจะต้องอธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบว่าอะไรที่นักท่องเที่ยวควรทำ และอะไรที่ไม่ควรทำในระหว่างทำกิจกรรมการท่องเที่ยว

9. ชุมชนจะต้องมีการจัดการอบรมหลักการปฐมพยาบาลให้แก่ตัวแทนชุมชนที่นำนักท่องเที่ยวเดินป่าเพื่อป้องกัน และสามารถแก้ไขกรณีเกิดเหตุร้ายในระหว่างนำนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยว

4.อำเภอ นาบอน

ตำบลนาบอน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ มีความเป็นธรรมชาติ และมีพรรณไม้ที่หลากหลาย

วิถีชีวิตผู้คนที่ยังอาศัยในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวมีสภาพสังคมภายใต้ระบบเศรษฐกิจภาคการเกษตรทำให้มีความยืดหยุ่น และเอื้ออาทรแก่คนในสังคม และบุคคลภายนอก

ความมีน้ำใจของชุมชน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลว

ขาดการกำหนดโครงสร้างในการบริหารจัดการ

ขาดแคลนกำลังคนที่จะให้บริการอย่างต่อเนื่องในการเดินป่าแก่นักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลนาบอน

1. ชุมชนจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของพื้นที่ตำบลนาบอน ควรเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเดินป่า และศึกษาระบบนิเวศการจัดการพืชสวน ผลไม้ และยางพารา
3. ชุมชนควรมีการจัดทำโครงสร้างองค์กรถึงกลุ่มที่ทำหน้าที่ให้บริการนำเที่ยว และการบริหารจัดการการให้บริการนักท่องเที่ยวรวมถึงการบริหารจัดการรายได้
4. ชุมชนควรจัดทำมาตรฐานการให้บริการ และการจัดทำบทบรรยายเพื่อการนำเที่ยวทั้งในเรื่องพรรณไม้ และวงจรระบบนิเวศของสวนผลไม้ และสวนยางพารา
5. ชุมชนควรมีการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ และการเผยแพร่สถานที่ท่องเที่ยว และควรมีการจัดการเรื่องการรักษาความปลอดภัยในการนำนักท่องเที่ยวลงพื้นที่เพื่อป้องกันปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของนักศึกษา

5. อำเภอ ร่อนพิบูลย์

ต.ร่อนพิบูลย์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชุมชนมีความต้องการ และมีความสนใจจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพัฒนาเส้นทาง การเดินป่า

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติมีความสวยงาม สภาพป่ามีความหลากหลายทางระบบนิเวศ

มีสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์

ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

มีความพยายามในการบุกเบิกพื้นที่จากนายทุนเข้าครอบครองผืนป่า

เส้นทางในการเดินป่าค่อนข้างลาดชัน

ระยะทางจากถนนใหญ่เข้าถึงพื้นที่เดินป่าใช้เวลาในการเดินทางค่อนข้างไกล

ชุมชนมีภูมิลำเนากระจัดกระจาย

สภาพดินฟ้าอากาศ เป็นอุปสรรคในการเดินป่าเนื่องจากฝนตกบ่อยมาก

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลร่อนพิบูลย์

1. ชุมชนควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะความรู้ในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ให้แก่สมาชิกในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2. ชุมชนจะต้องมีการจัดโครงสร้างองค์กรที่ทำหน้าที่ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างชัดเจน และกระจายบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม

3. ชุมชนจะต้องทำการสำรวจเส้นทางให้มีความชัดเจน และจะต้องคำนวณเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวที่เป็นมาตรฐาน และถูกต้อง

4. ชุมชนจะต้องสร้างกลุ่ม และพัฒนาบุคคลากรให้เพียงพอต่อการรองรับการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

5. ชุมชนจะต้องจัดทำบทบรรยายในการนำเที่ยวต่อพรรณไม้ที่พบในพื้นที่ และตำนานที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อให้ได้มาตรฐานในการนำนักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวชม

6. ชุมชนจะต้องบริหารจัดการเรื่องการติดต่อสื่อสารเพื่อให้สามารถติดต่อระหว่างสถานบริการกับกลุ่มที่นำนักท่องเที่ยวลงพื้นที่เพื่อความปลอดภัย และการป้องกันการหลงป่า

6. อำเภอ สีชล

ตำบลเขาน้อย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชุมชนมีทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความสวยงาม และสมบูรณ์ในสภาพแวดล้อม

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนมีการร่วมมือระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ขาดการจัดโครงสร้างองค์กรของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ไม่มีการประชาสัมพันธ์

ไม่มีการจัดการมาตรฐานข้อมูลที่ใช้ประกอบการบรรยายให้นักท่องเที่ยว

ไม่มีการกำหนดกติกาสำหรับการควบคุมพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลเขาน้อย

1. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวควรเน้นรูปแบบการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
2. ชุมชนควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทางราชการในพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปในเขตอุทยาน
3. ชุมชนควรจัดทำแผนที่ระบุเส้นทางในการเดินป่า และทำการสำรวจเส้นทางเดินป่าโดยจัดให้มีทางเลือกในรูปแบบต่าง ๆ ภายใต้ข้อจำกัดเรื่องสุขภาพของนักท่องเที่ยวระยะทาง และระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม
4. ชุมชนควรทำบทบรรยายเพื่อการนำเที่ยวที่ได้มาตรฐาน
5. ชุมชนควรมีการจัดทำแผนการรักษาความปลอดภัยในการจัดนำเที่ยว และการประสานงานการช่วยเหลือนักท่องเที่ยว กรณีนักท่องเที่ยวประสบอุบัติเหตุ

7. อำเภอนบพิตำ

ด. กรุงชิง

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติในพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์

มีความร่วมมือในการจัดการระหว่างหน่วยงานรัฐกับชุมชน

ชุมชนมีความสามัคคีในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ขาดการจัดโครงสร้างของชุมชนในการบริหารจัดการ

ไม่มีการประชาสัมพันธ์ และการทำการตลาดเพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่รู้จัก

ขาดการจัดตั้งองค์กรในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลกรุงชิง

1. ชุมชนควรมีการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ และศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของความขัดแย้งในแนวคิดทางการเมือง
2. ชุมชนควรมีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพรรณไม้ และข้อมูลที่น่าสนใจประกอบบรรยาย กระบวนการที่นำไปสู่ความขัดแย้งในแนวคิดทางการเมืองในอดีตตามที่ปรากฏหลักฐานในพื้นที่
3. ชุมชนควรจัดทำเส้นทางเดินป่าที่แน่นอน จัดแสดงเวลาในการเดินทาง การจัดทำแผนที่การเดินป่า และจุดสำคัญสำหรับการศึกษาพรรณไม้ และสิ่งที่น่าสนใจ
4. ชุมชนควรมีการจัดการทางด้านโครงสร้างการบริหารงานในกลุ่มการจัดกิจกรรมการเดินป่า

5. ชุมชนควรมีการวางแผนการรักษาความปลอดภัยในการให้บริการนักท่องเที่ยวในการเดินป่า จังหวัดสงขลา

1. อ.รัตภูมิ

ต.เขาพระ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ภาวะผู้นำเข้มแข็ง สามารถรวมแกนนำชาวบ้านได้

มีความพร้อมของพื้นที่

มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานในองค์กรที่ชัดเจน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ขาดระบบการบริหารที่ไม่ชัดเจน และมีพื้นที่ติดกับสวนของชาวบ้าน

ไม่เข้าใจระหว่างชาวบ้านและคนที่เข้ามาบริหารถ้า

ขาดการโฆษณาประชาสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลเขาพระ

1. ชุมชนควรจัดทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบการล่องแก่งเที่ยวถ้ำ และเที่ยวน้ำตก

2. ชุมชนควรจัดทำบทบรรยายในการนำเสนอเกี่ยวกับพรรณไม้ที่พบในพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางผ่าน และการประมวลเรื่องราวเกี่ยวกับตำนานที่เกี่ยวข้องกับถ้ำศรีเกษร

3. ชุมชนจะต้องกำหนดเส้นทางในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แน่นอนสามารถกำหนดเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมได้

4. ชุมชนจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในชุมชนเพื่อทำหน้าที่ในการให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง

5. ชุมชนจะต้องกำหนดเงื่อนไขให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบว่าการทำกิจกรรมการนำเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ดังกล่าวมีข้อจำกัดอย่างไร เช่น การเดินทางทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวันศุกร์ของทุกสัปดาห์จะเป็นอุปสรรคต่อตัวผู้ให้บริการ เนื่องจากต้องไปละหมาดหรือช่วงเดือนถือศีลลอดที่มีการกำหนดในแต่ละปี ชุมชนจะต้องประกาศให้นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมาในช่วงดังกล่าวได้รับทราบว่าการบริการอาจจะมีข้อจำกัดในบางด้าน

2. อ.คลองหอยโข่ง

ต. คลองหอยโข่ง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สภาพพื้นที่ป่าผาดำมีความสมบูรณ์ และมีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต

ชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มในการจัดการท่องเที่ยวเดินป่าขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ และให้บริการแก่ผู้สนใจเดินป่าเป็นหมู่คณะ

การบริหารจัดการรายได้จากการนำเที่ยวเดินป่า ถูกนำมาเข้าสมทบกองทุนเพื่อการอนุรักษ์ป่า

การคมนาคมเข้าถึงพื้นที่ป่ามีเส้นทางการเดินทางที่สะดวกสบายไม่ไกลจากชุมชนเมือง
ขนาดใหญ่

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชุมชนขาดการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยว

โครงสร้างองค์กรไม่ได้มีการจัดแบ่งหน้าที่ในการทำกิจกรรมการเดินป่าอย่างชัดเจน

การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการใช้ประกอบการบรรยายในการนำชมป่าไม่มีการรวบรวมเป็น
ระบบ

การคิดค่าบริการสำหรับผู้สนใจในกิจกรรมการเดินป่าชุมชนไม่ได้ตั้งหลักเกณฑ์เพื่อการ
ดำเนินการที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลคลองหอยโข่ง

1. ชุมชนจะต้องจัดทำเส้นทางการท่องเที่ยวที่แน่นอน และสามารถจัดแสดงเส้นทางได้ใน
รูปแบบสื่อประเภทต่างๆ
2. ชุมชนจะต้องพัฒนาบุคลากรให้มีจำนวนเพียงพอในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว
3. ชุมชนจะต้องจัดทำโครงสร้างการบริหารงานในกลุ่มให้บริการท่องเที่ยวเดินป่าที่ชัดเจน
และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และการวางแผนการกระจายรายได้แก่ชุมชน
4. ชุมชนจะต้องกำหนดแนวทางการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องของนักท่องเที่ยวในการเดินทางเข้า
พื้นที่
5. ชุมชนจะต้องให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยวในการเดินป่า

จังหวัดพัทลุง

1.อำเภอกงหรา

ตำบลกงหรา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชุมชนตำบลกงหรา มีการจัดทำรายการนำเที่ยวสำหรับให้บริการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ

ชุมชนมีการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีโครงสร้างการแบ่งหน้าที่ชัดเจน

ชุมชนกงหรา มีการบริหารจัดการรายได้อย่างเป็นระบบ

ชุมชนกงหรา มีการกำหนดกฎกติกาที่นักท่องเที่ยวจะต้องปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน

สภาพแวดล้อม และพื้นที่ป่าของชุมชนกงหรา มีความสมบูรณ์

ความหลากหลายของทรัพยากรท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลกงหรา มีความหลากหลาย

ชุมชนมีการพัฒนาความรู้ และศักยภาพของคนในชุมชนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเพื่อ

การจ้ดนำเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีจำนวนเพียงพอต่อการให้บริการนำเที่ยว

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนกงหรามีน้อย

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลกงหรา

1. การจัดทำฐานข้อมูลจะต้องมีมาตรฐานเพื่อให้ผู้รับผิดชอบในการจัดนำเที่ยวได้เรียนรู้ และนำไปใช้ได้อย่างมีมาตรฐาน
2. ชุมชนจะต้องจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในการเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว
3. ชุมชนจะต้องกำหนดระเบียบการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบเดินป่า
4. ชุมชนจะต้องมีแนวทางในการป้องกันปัญหาการเกิดเหตุฉุกเฉินในการเดินป่าเช่น นักท่องเที่ยวประสบอุบัติเหตุ กรณีการหลงป่า
5. ชุมชนจะต้องประสานงานกับหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่เพื่อรายงานจำนวนกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าออกในพื้นที่

2. อำเภอตะโหมด

ตำบลตะโหมด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชุมชนมีการยอมรับ และสนใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
พื้นที่ของชุมชนมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสมบูรณ์มีความหลากหลายพรรณพืช และสัตว์ป่า

ชุมชนมีความสามัคคี และมีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จำนวนนักท่องเที่ยวไปใช้บริการน้อย
ชุมชนไม่เน้นจำนวนนักท่องเที่ยวคัดเลือกเฉพาะกลุ่มที่มีความสนใจเป็นพิเศษ
การพัฒนาบุคลากรของชุมชนขาดความต่อเนื่องทำให้ประสบปัญหาจำนวนคนให้บริการในการเดินป่าไม่เพียงพอ
มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมน้อย
ไม่มีการจัดตั้งองค์กรเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลตะโหมด

1. การจัดการหน่วยงานใดของภาครัฐที่เข้าไปพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ดังกล่าว จะต้องประสานไปยังหน่วยงานในท้องถิ่นผ่านทางกลุ่มของชุมชนที่ได้จัดตั้งขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ
2. การพัฒนาใด ๆ จากหน่วยงานในภาครัฐไม่ควรลงไปชี้แนะแต่ควรเป็นไปในรูปแบบการส่งเสริมให้ชุมชนคิด และดำเนินการภายใต้ศักยภาพของชุมชน หน่วยงานภาครัฐควรเป็นพี่เลี้ยง และ ประคับประคองพร้อมเสนอแนะในประเด็นหลักวิชาการการตัดสินใจที่จะนำแนวทางใด ๆ ไปใช้ให้ เป็นไปตามแนวคิดของชุมชน
3. ชุมชนควรมีการจัดโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน

3. กิ่งอำเภอศรีนครินทร์

ตำบลลำสินธุ์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชุมชนมีการเรียนรู้การทำงานภายใต้รูปแบบกระบวนการกลุ่ม

ชุมชนให้กระบวนการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ และกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน

ชุมชนได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานสถาบันการศึกษาเข้าให้คำแนะนำในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการบรรยายในการจัดนำเที่ยวเดินป่า

ชุมชนกำหนดกติกาในการคัดเลือกกลุ่มคนเข้ารับบริการเดินป่า

ชุมชนมีการบริหารจัดการระบบการจ่ายเงินค่าตอบแทน

ชุมชนมีความรู้ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และมีกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ชุมชนได้จัดองค์กรเพื่อให้เกิดความสอดคล้องในการจัดการและดำเนินงาน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชุมชนขาดการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูลกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และเส้นทางในการเดินทางไปที่ท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลลำสินธุ์

1. ชุมชนควรมีการจัดทำมาตรฐานการบรรยายในการนำเที่ยว
2. ชุมชนควรมีกระบวนการในการดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวในการจัดนำเที่ยว
3. ชุมชนจะต้องเรียนรู้แนวทางการปฐมพยาบาลเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวกรณีประสบปัญหาในระหว่างทำกิจกรรมการท่องเที่ยว
4. นักท่องเที่ยวจะต้องเรียนรู้บาดแผลทางความรู้สึก และเหตุการณ์คดีถึงแดงโดยไม่แสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งทางการเมืองกับชุมชนในระหว่างอยู่ในพื้นที่
5. นักท่องเที่ยวจะต้องให้ความสำคัญกับระบบเครือญาติ และการให้ความเคารพต่อลำดับอาวุโสในสถาบันครอบครัว

4. อำเภอป่าบอน

ตำบลทุ่งนารี

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชุมชนตำบลทุ่งนารี เป็นชุมชนที่มีศักยภาพทางด้านสถานที่ท่องเที่ยวมากเหมาะสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อสภาพป่าสมบูรณ์ และมีวิถีชีวิตชาวกูในผืนป่ามีพรรณไม้หายาก

ชาวบ้านยอมรับ และให้ความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ชาวบ้านมีความสามัคคี และให้ความเคารพในตัวผู้นำชุมชน

ผู้นำชุมชนมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว

มีการจัดตั้งกลุ่มสำหรับการจัดการเพื่อดำเนินงานด้านการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

มีความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยว

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชุมชนขาดการประชาสัมพันธ์

การคมนาคมเข้าไปยังสถานที่ทำกิจกรรมเดินป่ามีระยะทางไกล

ขาดการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการบรรยายในระหว่างการนำเที่ยว

ไม่มีการพัฒนาคนเพื่อรองรับการขยายตัวทางการท่องเที่ยว

ขาดงบประมาณในการพัฒนาสถานที่สำหรับอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลทุ่งนารี

1. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนจะต้องประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ ๗ รับผิดชอบในส่วนของการรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อขอใบอนุญาตนำนักท่องเที่ยวเข้าไปในพื้นที่
2. ชุมชนจะต้องจัดทำเส้นทางที่ชัดเจน และแน่นอนในการนำเที่ยว
3. ชุมชนจะต้องมีอุปกรณ์ในการสื่อสารระหว่างสถานบริการกับกลุ่มที่ลงพื้นที่เดินป่าเพื่อป้องกันปัญหาในการพลัดหลงป่า และการขอความช่วยเหลือกรณีประสบอุบัติเหตุ
4. ชุมชนจะต้องมีบทบรรยายที่ได้มาตรฐานในส่วนของการนำนักท่องเที่ยวชมพรรณไม้ และวิถีชีวิตเขม็ง
5. นักท่องเที่ยวจะต้องเรียนรู้แนวทางในการปฏิบัติตนในการเดินทางเข้าไปสู่พื้นที่ และจะต้องไม่รบกวนความเป็นส่วนตัวของเขม็งไม่ไปสร้าง หรือแสดงวัฒนธรรมของความเป็นสังคมเมืองให้ชนกลุ่มน้อยได้รับผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต

จังหวัดตรัง

1. อ. ย่านตาขาว

ต. นาชุมเห็ด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชุมชนมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์

ชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผู้นำชุมชนมีความพยายามส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

การประชาสัมพันธ์น้อยทำให้ไม่เป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลนาชุมเห็ด

1. ชุมชนควรพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบการเดินป่า และศึกษาพรรณไม้
2. ชุมชนควรมีการจัดทำมาตรฐานการจัดทำบทบรรยายเกี่ยวกับพรรณไม้เพื่อใช้ประกอบการเดินป่า
3. ชุมชนควรมีการจัดทำเส้นทางที่ได้มาตรฐานสามารถคำนวณเวลา และกำหนดจุดแวะพักที่แน่นอน
4. ชุมชนควรมีการจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่สถานที่ท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น
5. ชุมชนจะต้องกำหนดแนวทางการทดสอบสมรรถภาพของนักท่องเที่ยว และข้อจำกัดในการเดินป่าให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบก่อนออกเดินป่า

2. อำเภอปะเหลียน

ด. ห้วยยาว

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชุมชนรักษาสภาพป่าคงความอุดมสมบูรณ์ ป่าไม้หนาแน่น

ทัศนียภาพของ ผืนป่ามีความสวยงาม

พรรณไม้หายาก และสัตว์ป่ามีจำนวนมากเป็นสิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางไปเที่ยวชม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การรวมกลุ่มของชุมชนมีจำนวนน้อย

ไม่มีการจัดโครงสร้างการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบองค์กร

ขาดแคลนงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาปรับปรุง และส่งเสริม

ไม่มีการประชาสัมพันธ์ และโฆษณาให้เป็นที่รู้จัก

ขาดการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการบรรยาย

ขาดการพัฒนาบุคลากรในชุมชนเพื่อรองรับการขยายตัวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อไปใน

อนาคต

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบล ห้วยยาว

1. ชุมชนจะต้องจัดทำโครงสร้างองค์กร และกำหนดบทบาทหน้าที่พร้อมความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดระบบในการบริหารจัดการ
2. ชุมชนจะต้องจัดทำบทบรรยายที่ได้มาตรฐานในการนำนักท่องเที่ยวเที่ยวชมในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ
3. ชุมชนจะต้องมีแนวทางในการสร้าง และพัฒนาบุคลากรในชุมชนเพื่อการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

4. นักท่องเที่ยวจะต้องเรียนรู้วิถีชีวิต และทำความเข้าใจในรายละเอียดการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของชุมชนเช่น ชุมชนประกอบอาชีพการทำสวนยาง ตื่นเช้า – เข้านอนเร็ว นักท่องเที่ยวไม่ควรชักชวนให้ตัวแทนชุมชนที่จ้ดนำเที่ยวไปเที่ยวในช่วงเวลากลางคืนเนื่องจากตัวแทนชุมชนจะต้องออกกรีดยางในตอนเช้า

5. ชุมชนจะต้องจัดสื่อประชาสัมพันธ์รวมถึงการจัดทำเส้นทางตัวอย่างให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อศึกษา และตัดสินใจก่อนร่วมทำกิจกรรมการเดินป่า

6. การเข้าไปในพื้นที่ชุมชนจะต้องแนะนำให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของเขม้ง

อำเภอปะเหลียน

ด. ปะเหลียน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่ตำบลปะเหลียน

มีความหลากหลายในกิจกรรมสำหรับการจ้ดนำเที่ยว

กิจกรรมนำเที่ยวเดินป่าสามารถสร้างความรู้สึกให้นักท่องเที่ยวรู้สึกตื่นเต้นได้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ขาดการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นองค์กร หรือชมรม

ไม่มีการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการบรรยาย

ไม่มีการทำการตลาดหรือประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูล

ขาดระบบการจัดการค่าตอบแทน

ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลเขาน้อย

1. ชุมชนควรจะต้องจัดโครงสร้างองค์กรสำหรับการจ้ดนำเที่ยวที่ชัดเจน และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่เหมาะสม

2. ชุมชนจะต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยวโดยเฉพาะบรรยายในการนำเที่ยว

3. ชุมชนควรมีการวางแผนการบริหารจัดการการกระจายผลประโยชน์ที่เหมาะสม

4. ชุมชนควรจัดรูปแบบ และเส้นทางเดินป่าที่ชัดเจน และสามารถกำหนดเวลาในการใช้สำหรับการทำกิจกรรมการเดินป่าได้

5. ชุมชนควรมีการกำหนดช่วงเวลาในการทำกิจกรรมในพื้นที่ ๆ เหมาะสม และเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการเดินทางเข้ามาในพื้นที่ เช่น ช่วงหน้าฝนควรงดการทำกิจกรรมการเดินป่าในพื้นที่ดังกล่าว เนื่องจากเสี่ยงต่อปัญหาน้ำป่า และ หาก ตลอดจนความปลอดภัยในการเดินทาง

3. อำเภอห้วยยอด

ต. ในเตา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สภาพพื้นที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลาย

ผู้นำกลุ่มมีความพยายาม และมีความตั้งใจในการผลักดันการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดขึ้นในชุมชน

ชุมชนให้ความร่วมมือในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว

มีการบริหารจัดการรายได้อย่างเป็นระบบ

ชุมชนจัดองค์กรเพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเดินป่า

มีทุนสำหรับพัฒนา และดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ขาดการพัฒนาประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้เป็นที่รู้จักในวงการท่องเที่ยว

การพัฒนาคนในชุมชนเพื่อเข้ามาทำหน้าที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอ

ขาดการดำเนินงานด้านการตลาดเพื่อกระตุ้นให้คนเดินทางมาท่องเที่ยว

ขาดการกำหนดฐานข้อมูลที่ใช้ประกอบการบรรยายในการนำนักท่องเที่ยวเดินป่า

ไม่ได้ออกกฎกติกาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้นักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามในการทำกิจกรรมเดินป่า

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลในเตา

1. ชุมชนจะต้องมีการจัดทำบทบรรยายเพื่อการนำเที่ยวและการอธิบายพรรณไม้ การอธิบายลักษณะเฉพาะของค้างคาวที่ได้มาตรฐาน

2. ชุมชนจะต้องพัฒนาบุคลากรภายในชุมชนให้มีศักยภาพในการนำเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

3. ชุมชนจะต้องกำหนดกฎ และระเบียบการปฏิบัติตนในการเดินทาง และการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางในการให้นักท่องเที่ยวได้ปฏิบัติ

4. นักท่องเที่ยวควรเรียนรู้วัฒนธรรม และการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในการเดินทางเข้าสู่พื้นที่ทางการท่องเที่ยว เช่น คนในพื้นที่หวงลูกสาว และไม่ชอบให้คนแปลกหน้าเข้าไปวนวายในพื้นที่ส่วนตัว

5. ชุมชนควรจัดเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารใช้ในการเดินป่าเพื่อขอความช่วยเหลือกรณีฉุกเฉิน

4. อำเภอเมือง

ตำบลน้ำผุด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สภาพพื้นที่มีความเหมาะสมในการทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเดินป่า

มีการจัดตั้งชมรมเพื่อดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ขาดการพัฒนาความรู้ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ชุมชน

ไม่ได้จัดทำฐานข้อมูลในการบรรยายแก่นักท่องเที่ยวในการนำชม

ไม่มีการประชาสัมพันธ์ และทำการตลาดเพื่อรักษามาตรฐานจำนวนลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลน้ำผุด

1. ควรมีการพัฒนาความรู้ให้ชุมชนโดยการจัดการอบรมร่วมกับสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่สมาชิกในชุมชน
2. ชุมชนควรจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการบรรยายให้สอดคล้องกับพรรณไม้ และสิ่งที่น่าสนใจเพื่อใช้ในการบรรยายแก่นักท่องเที่ยว
3. ชุมชนควรทำแผนการประชาสัมพันธ์เพื่อแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว
4. ชุมชนควรกำหนดโครงสร้างการจัดการองค์กรที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว
5. นักท่องเที่ยวควรระมัดระวังในการใช้คำพูด และการแสดงพฤติกรรมในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวควรเรียนรู้วัฒนธรรม และวิถีการดำเนินชีวิต เช่น ไม่นำเรื่องความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองโดยเฉพาะการเปรียบเทียบตัวบุคคลที่มีความสำคัญทางการเมือง หรือพรรคการเมือง

จังหวัดสตูล

1. อำเภอควนกาหลง

ตำบลควนกาหลง

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชุมชนมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่หลากหลาย

กิจกรรมการท่องเที่ยวมีหลากหลายสามารถให้นักท่องเที่ยวเลือกทำได้ตามความถนัด

ชุมชนมีความสนใจในการกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ขาดการจัดตั้งชมรมในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ขาดการพัฒนาความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ไม่มีการบริหารจัดการด้านการตลาด และการประชาสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลควนกาหลง

1. ควรมีการพัฒนาความรู้ให้ชุมชนโดยการจัดการอบรมร่วมกับสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่สมาชิกในชุมชน
2. ชุมชนควรจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการบรรยายให้สอดคล้องกับพรรณไม้ และสิ่งที่น่าสนใจเพื่อใช้ในการบรรยายแก่นักท่องเที่ยว
3. ชุมชนควรทำแผนการประชาสัมพันธ์เพื่อแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว
4. นักท่องเที่ยวควรเรียนรู้วัฒนธรรม และการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในการเดินทางเข้าสู่พื้นที่ทางการท่องเที่ยว

5. ชุมชนควรจัดเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ใช้ในการเดินป่าเพื่อขอความช่วยเหลือกรณีฉุกเฉิน

6. นักท่องเที่ยวควรเลือกช่วงเวลาในการเดินทางเข้าไปในพื้นที่ทางการท่องเที่ยว เช่น ไม่ควรตรงกับเดือนถือศีลอดของศาสนาอิสลาม ไม่ควรเดินทางเข้าพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมในช่วงวันศุกร์ของแต่ละสัปดาห์

2. ตำบลทุ่งนุ้ย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

การดำเนินการของกลุ่มมีการกำหนดโครงสร้างคณะกรรมการดำเนินงานชัดเจน

การดำเนินการใด ๆ ในเขตพื้นที่ชุมชนจะมีการประชุม และลงความเห็นต่อแนวทางในการดำเนินงานหากกลุ่มองค์กรในชุมชนระดับต่าง ๆ เห็นด้วยก็จะดำเนินการ และหากไม่เห็นด้วยก็จะยุติการดำเนินงาน

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชนมีความสมบูรณ์ทั้งผืนป่า และสภาพแวดล้อม

ชุมชนมีการจัดโครงสร้างในการดำเนินงานขององค์กรที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

ชุมชนมีการบริหารจัดการรายได้ และผลประโยชน์อย่างลงตัวในการดำเนินงาน

ชุมชนมีแนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ในการบริการนักท่องเที่ยวโดยมีรูปแบบการดำเนินงานที่แตกต่างกัน

ชุมชนใช้หลักการตลาดในการกำหนดกิจกรรมทางท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลว

การประชาสัมพันธ์ในกิจกรรมที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวมีน้อยทำให้นักท่องเที่ยวไม่ทราบข้อมูลที่ทางกลุ่มให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

การทำความเข้าใจในข้อจำกัดการให้บริการของกลุ่มกับนักท่องเที่ยวมีความสำคัญหากทางกลุ่มไม่สามารถอธิบายหรือควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยวได้

การเรียนรู้กระบวนการทางการตลาดเป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยให้เกิดการขยายตัวของกิจกรรมในปัจจุบันชุมชนใช้แนวทางดังกล่าวน้อย

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลทุ่งนุ้ย

1. ชุมชนควรมีการจัดการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น
2. ชุมชนจะต้องแนะนำวิธีการปฏิบัติตัวให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบก่อนเข้าสู่พื้นที่หรือทำกิจกรรมเช่น จะต้องเคารพในพื้นที่ส่วนตัวของชุมชน การให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส การพูดคุยจะต้องไม่นำการเมืองมาเปรียบเทียบ ไม่พูดถึงการเปรียบเทียบหลักศาสนา ไม่ดำเนินความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมือง

3. ชุมชนควรกำหนดบทบรรยายในการนำเที่ยวที่ได้มาตรฐาน และพัฒนาข้อมูลให้มีความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น

3. อำเภอมะนัง

ตำบลปาล์มพัฒนา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การให้ความร่วมมือของนักท่องเที่ยวต่อการควบคุมพฤติกรรมในการเที่ยวชมถ้ำภูเขาเพชร

การควบคุมจำนวนปริมาณของนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมเป็นจำนวนมาก

มาตรการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และต่อสถานที่ในการเข้าชมและระหว่างชมถ้ำ

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบล

1. ชุมชนควรมีการจัดการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น
2. ชุมชนจะต้องแนะนำวิธีการปฏิบัติตัวให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบก่อนเข้าสู่พื้นที่ หรือทำกิจกรรม เช่น จะต้องเคารพในพื้นที่ส่วนตัวของชุมชน การให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส การพูดคุยจะต้องไม่นำการเมืองมาเปรียบเทียบ ไม่พูดถึงการเปรียบเทียบหลักศาสนา ไม่ดำเนินความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมือง
3. ชุมชนควรกำหนดบทบรรยายในการนำเที่ยวที่ได้มาตรฐาน และพัฒนาข้อมูลให้มีความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น
4. ชุมชนจะต้องมีแนวทางในการป้องกันปัญหาการเกิดเหตุฉุกเฉินในการเดินป่า เช่น นักท่องเที่ยวประสบอุบัติเหตุ กรณีการหลงป่า
5. ชุมชนจะต้องประสานงานกับหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่เพื่อรายงานจำนวนกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าออกในพื้นที่

4. อำเภอละงู

ตำบลน้ำผุด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนมีความน่าสนใจ

สถานที่ท่องเที่ยวมีความเป็นธรรมชาติสูงสิ่งแวดล้อมสมบูรณ์

ชุมชนมีจิตสำนึกในการช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ผู้ประกอบการมีความตั้งใจพัฒนาการบริการให้มีประสิทธิภาพจนนักท่องเที่ยวประทับใจ

มีการแจกเอกสารประชาสัมพันธ์ และใช้กระบวนการจัดแสดงแนะนำแหล่งท่องเที่ยว

มีการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อการประชาสัมพันธ์ และทำโฆษณา

ชุมชนจัดตั้งชมรมผู้ประกอบการท่องเที่ยวร่วมใจ สายทอง ทับทูนทอง

หน่วยงานภาครัฐให้คำแนะนำในกระบวนการพัฒนาบุคลากร และฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

ชุมชนมีการผ่อนถ่ายการดำเนินงานจากรุ่นสู่รุ่น

ชุมชนให้ความสำคัญกับการฝึกอบรม และพัฒนาทักษะความรู้อย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลว

มีกระบวนการตัดราคา ไม่บริการนักท่องเที่ยวเต็มรูปแบบ

การทำลายสิ่งแวดล้อม และธรรมชาติ

ผู้ประกอบการบางรายถูกล้างใช้ประโยชน์จากภูมิน้ำ สร้างสิ่งก่อสร้างรุกล้ำริมน้ำเพื่อประโยชน์

ส่วนตน

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลน้ำผุด

1. ควรมีการจัดการทางด้านบทบรรยายที่ได้มาตรฐานเพื่อการอธิบายพรรณไม้ และสิ่งที่น่าสนใจโดยควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบทบรรยายในแต่ละช่วงเวลาที่เหมาะสม
2. ชุมชนควรมีการรวมกลุ่มเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว
3. ควรกำหนดแนวทางเพื่อป้องกันการตัดราคา
4. ชุมชนควรร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพในการให้บริการรวมถึงการกำหนดมาตรฐานการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว
5. นักท่องเที่ยวจะต้องเรียนรู้ในเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของชุมชน เช่น การพูดเชิงเปรียบเทียบทางด้านพรรคการเมือง ศาสนา การพูดเชิงเปรียบเทียบความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่อาจจะส่งผลให้เกิดความขัดแย้งได้

3. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่เหมาะสมในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดรอยต่อเทือกเขาบรรทัดประกอบด้วย จังหวัด นครศรีธรรมราช สงขลา พัทลุง ตรัง เป็นอย่างไร

จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. อำเภอ ลานสกา

ตำบลลานสกา

เอกลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนในพื้นที่ผืนพรรณ ด้า – แดง จมูกโด่ง พูดจาตรงไปตรงมา

พูดจาฉะฉาน เสียงดังฟังชัด

แต่งกายแบบเรียบง่าย

อัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนมีการประกอบอาชีพทำสวน ค้าขาย

สภาพพื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ ตำบลลานสกา อำเภอ ลานสกา ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

1. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบทบรรยายให้ชัดเจน
2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ที่ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น

3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับการออกผลผลิตของเกษตรกรชาวสวนเงาะ สวนทุเรียน และสวนผลไม้ที่ปรากฏในพื้นที่นั้น ๆ

4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย

5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงข้อห้าม และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป

2.อำเภอ จวาง

ตำบลห้วยปรก

เอกลักษณ์ของชุมชน

ภาษาที่ชุมชนใช้ส่วนใหญ่เป็นภาษาใต้

ลักษณะการพูดภาษากลางบางครั้งมีการผสมคำในภาษาใต้เข้าไปเกี่ยวข้องในการพูด

แหล่งท่องเที่ยวเป็นลักษณะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

อัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนประกอบอาชีพทำสวน

ชุมชน มีความมีน้ำใจ เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว

ชุมชนมีความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติสูง

กระบวนการทางความคิดมีความเป็นเหตุเป็นผล เคารพความคิดเห็น

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ ตำบลห้วยปรก อำเภอจวาง ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

1. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบรรยายให้ชัดเจน

2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น

3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับการออกผลผลิตของเกษตรกรชาวสวนเงาะ สวนทุเรียน และสวนผลไม้ที่ปรากฏในพื้นที่นั้น ๆ

4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย

5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงข้อห้าม และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป

3. อำเภอ พิบูน

ตำบลพิบูล

เอกลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนมีบุคลิก พุดจา ฉะฉานตรงไปตรงมา

ชุมชนผิวดำ ผมหยิก จมูกโด่ง

ลักษณะการพูดจาเสียงดัง มีความจริงใจ

ลักษณะแหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

มีค่ายผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในอดีตจัดเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

อัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนประกอบอาชีพทำสวนยางพารา

ชุมชนค่อนข้างได้รับผลกระทบจากการแตกแยกทางความคิดในทางการเมือง

สภาพชุมชนอาศัยกันภายใต้ระบบพึ่งพิง อิงอาศัย มีความสัมพันธ์ระบบเครือญาติ

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ตำบลพิปูน อำเภอพิปูน ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

1. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบรรยายให้ชัดเจน
2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับอาชีพการทำสวนยางพารา เช่น ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการทำยางพารา
4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย
5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงข้อห้าม เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมืองในอดีต และความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองความนิยมในพรรคการเมือง และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป
6. ไม่ควรเดินทางเข้าพื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเวลาเช้าเกินไป เนื่องจากชุมชนต้องปฏิบัติอาชีพการทำสวนยางพารา เสร็จภารกิจในแต่ละวันประมาณเวลา 10.00 น.
7. หากมีความจำเป็นจะต้องเข้าไปในพื้นที่จะต้องแจ้งบุคลากรในพื้นที่ทราบก่อนล่วงหน้าเพื่อการเตรียมความพร้อม

4.อำเภอ นาบอน

ตำบลนาบอน

เอกลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนเป็นคนพูดจาตรงไปตรงมา

มีเหตุผลในการเจรจา

แหล่งท่องเที่ยวมีน้ำตกคลองจ้งให้นักท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ

อัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้

มีความสามัคคีในกลุ่ม

อภัยภัยเป็นกันเองกับคนต่างถิ่น มีน้ำใจ

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ ตำบลพิบูลย์ อำเภอบึงสามพัน **ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน**

1. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบรรยายให้ชัดเจน
2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์โดยไม่ขัดกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับอาชีพการทำสวนยางพารา เช่น ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการทำยางพารา และการเก็บผลไม้มะม่วงในฤดูการผลไม้มะม่วง
4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย
5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงข้อห้าม เช่น ไม่ควรเกี่ยวพาราณาสีกับสุภาพสตรีในชุมชน และไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองความนิยมในพรรคการเมือง และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป
6. ไม่ควรเดินทางเข้าพื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเวลาเช้าเกินไป เนื่องจากชุมชนต้องปฏิบัติตามอาชีพการทำสวนยางพารา เสร็จภารกิจในแต่ละวันประมาณเวลา 10.00 น.
7. หากมีความจำเป็นจะต้องเข้าไปในพื้นที่จะต้องแจ้งบุคลากรในพื้นที่ทราบก่อนล่วงหน้า เพื่อการเตรียมความพร้อม

5. อำเภอร่อนพิบูลย์

ต.ร่อนพิบูลย์

เอกลักษณ์ของชุมชน

สถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีน้ำตก และโบราณสถาน ถ้าหากทำกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนมีความหลากหลายภายใต้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน

ชุมชนมีความจริงใจ กับนักท่องเที่ยว พุดจาตรงไปตรงมา

อัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนประกอบอาชีพสวนผลไม้ สวนหมาก สวนยางพารา

ชุมชนมีความสามัคคีในการรวมกลุ่มต่อต้านการทำกิจกรรมที่ไม่ถูกต้อง เช่น การรวมตัวกันเพื่อต่อต้านการบุกรุกป่า

ชุมชนได้รับผลกระทบจากความแตกต่างทางความคิดเห็นทางการเมืองในอดีต ทำให้การใช้เหตุผลในการเจรจา และการพูดคุยเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และการยอมรับจะต้องแสดงถึงเหตุผลประกอบการอธิบายได้ดีกว่า

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

1. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบรรยายให้ชัดเจน
2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์โดยไม่ขัดกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับอาชีพการทำสวนยางพารา เช่น ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการทำยางพารา และการเก็บผลไม้มัในช่วงฤดูกาลผลไม้มัสุก
4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย
5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงข้อห้าม เช่น ไม่ควรเกี่ยวพาราณาสีกับสุภาพสตรีในชุมชน และไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองความนิยมในพรรคการเมือง และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป
6. ไม่ควรเดินทางเข้าพื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเวลาเช้าเกินไป เนื่องจากชุมชนต้องปฏิบัติอาชีพการทำสวนยางพารา เสร็จภารกิจในแต่ละวันประมาณเวลา 10.00 น.
7. หากมีความจำเป็นจะต้องเข้าไปในพื้นที่จะต้องแจ้งบุคลากรในพื้นที่ทราบก่อนล่วงหน้า เพื่อการเตรียมความพร้อม
8. ไม่ควรพูดจาสุ่อไปในทางดูถูก และหมิ่นศักดิ์ศรีคนในชุมชน

6. อำเภอ สีชล

ตำบลเขาน้อย

เอกลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนมีความจริงจังในการพูดคุย

การพูดคุยตรงไป – ตรงมา

สถานที่ท่องเที่ยวเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

อัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำสวนยางพารา

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ ตำบลเขาน้อย อำเภอสีชลที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

1. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบรรยายให้ชัดเจน
2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์โดยไม่ขัดกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น

3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับอาชีพการทำสวนยางพารา เช่น ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการทำยางพารา และการเก็บผลไม้มิในช่วงฤดูกาลผลไม้สุก

4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนในชุมชนนั้นๆ ด้วย

5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชนรวมถึงข้อห้าม เช่น ไม่ควรเกี่ยวพาราณาสีกับสุภาพสตรีในชุมชน และไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองความนิยมในพรรคการเมือง และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป

6. ไม่ควรเดินทางเข้าพื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเวลาเช้าเกินไป เนื่องจากชุมชนต้องปฏิบัติอาชีพการทำสวนยางพารา เสร็จภารกิจในแต่ละวันประมาณเวลา 10.00 น.

7. หากมีความจำเป็นจะต้องเข้าไปในพื้นที่จะต้องแจ้งบุคลากรในพื้นที่ทราบก่อนล่วงหน้าเพื่อการเตรียมความพร้อม

8. ไม่ควรพูดจาสุ่อไปในทางดูถูกและหมิ่นศักดิ์ศรีคนในชุมชน

9. ชุมชนจะต้องจัดโครงสร้างองค์กรในการทำหน้าที่ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างชัดเจน

10. ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนจะต้องมีการบริหารจัดการค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและชัดเจนโปร่งใสตรวจสอบได้

7. อำเภอนบพิตำ

ต. กรุงชิง

เอกลักษณ์ของชุมชน

สถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนมีความเป็นเอกลักษณ์ในลักษณะการศึกษาศาสนาธรรมชาติ และมีสถานที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์คอมมิวนิสต์

ชุมชนพูดจาโผงผาง ตรงไปตรงมา

เคารพเหตุผล

แสดงออกทางอารมณ์อย่างไม่ปิดบัง

อัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา และทำสวนผลไม้

มีความสามัคคีในชุมชน

เชื่อมั่นในตัวผู้นำและปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ ตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

1. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบรรยายให้ชัดเจน

2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์โดยไม่ขัดกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับอาชีพการทำสวนยางพารา เช่น ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการทำยางพารา และการเก็บผลไม้มัในช่วงฤดูกาลผลไม้สุก
4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย
5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงข้อห้าม เช่น ไม่ควรเกี่ยวพารานาสีกับสุภาพสตรีในชุมชน และไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองความนิยมในพรรคการเมือง และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป
6. ไม่ควรเดินทางเข้าพื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเวลาเช้าเกินไป เนื่องจากชุมชนต้องปฏิบัติอาชีพการทำสวนยางพารา เสร็จภารกิจในแต่ละวันประมาณเวลา 10.00 น.
7. หากมีความจำเป็นจะต้องเข้าไปในพื้นที่จะต้องแจ้งบุคลากรในพื้นที่ทราบก่อนล่วงหน้า เพื่อการเตรียมความพร้อม
8. ไม่ควรพูดจาใส่ไปในทางดูถูก และหมิ่นศักดิ์ศรีคนในชุมชน

จังหวัดสงขลา

1. อ.รัตภูมิ

ต. เขาพระ

เอกลักษณ์ของชุมชน

เอกลักษณ์ทางด้านสถานที่ท่องเที่ยวชุมชนมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในเรื่องของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ พรรณไม้ และน้ำตก ถ้า

ชุมชนมีการแต่งกายภายใต้เงื่อนไขทางศาสนาอิสลาม

ชุมชนพูดจาโผงผาง ตรงไปตรงมา

เคารพเหตุผล

แสดงออกทางอารมณ์อย่างไม่ปิดบัง

อัตลักษณ์ของชุมชน

อาชีพส่วนใหญ่จะทำสวนผลไม้ และยางพารา

ชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม

ชุมชนให้ความเชื่อมั่นต่อตัวผู้นำชุมชน

ชุมชนมีความสามัคคีในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

1. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบรรยายให้ชัดเจน
2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์โดยไม่ขัดกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับอาชีพการทำสวนยางพารา เช่น ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการทำยางพารา และการเก็บผลไม้นในช่วงฤดูกาลผลไม้สุก
4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย
5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงข้อห้าม เช่น ไม่ควรเกี่ยวพาราณาสีกับสุภาพสตรีในชุมชน และไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองความนิยมในพรรคการเมือง และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป
6. ไม่ควรเดินทางเข้าพื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเวลาเช้าเกินไป เนื่องจากชุมชนต้องปฏิบัติอาชีพการทำสวนยางพารา เสร็จภารกิจในแต่ละวันประมาณเวลา 10.00 น.
7. หากมีความจำเป็นจะต้องเข้าไปในพื้นที่จะต้องแจ้งบุคลากรในพื้นที่ทราบก่อนล่วงหน้า เพื่อการเตรียมความพร้อม
8. ไม่ควรพูดจาส่อไปในทางดูถูก และหมิ่นศักดิ์ศรีคนในชุมชน
10. ชุมชนควรแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบถึงข้อจำกัดในการเข้าไปทำกิจกรรมในวันศุกร์ของทุกสัปดาห์เนื่องจากการประกอบกิจกรรมทางศาสนา และข้อจำกัดกิจกรรมในช่วงเดือนถือศีลของพี่น้องชาวมุสลิม

2. อ.คลองหอยโข่ง

ต. คลองหอยโข่ง

เอกลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนพูดจาเสียงดัง

ชุมชนมีการแสดงออกในการคิดและการพูดอย่างเปิดเผย

ชุมชนมีการแสดงออกทางใบหน้าในภาวะทางอารมณ์ทุกสถานการณ์ที่ชัดเจน

ชุมชนพูดจาโผงผาง ตรงไปตรงมา

แสดงออกทางอารมณ์อย่างไม่ปิดบัง

อัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนมีความสามัคคีในกลุ่มสูงเนื่องจากได้รวมกลุ่มต่อต้านการคุกคามของนายทุนที่บุกรุกป่า ผู้นำชุมชนมีภาวะผู้นำสูง ชุมชนให้ความเชื่อถือ

ชุมชนมีแกนนำซึ่งเป็นผู้เคลื่อนไหว และมีประสบการณ์ในการต่อสู้กับความคิดที่แตกต่างทางการเมืองในอดีต

ชุมชนให้ความสำคัญกับการแสดงความคิดเห็นของคนในชุมชนต่อประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

ชุมชนมีความเป็นมิตร มีน้ำใจ กับคนทั่วไปที่เข้าไปในพื้นที่

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอคลองหอยโข่ง ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

1. การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบรรยายให้ชัดเจน
2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์โดยไม่ขัดกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับอาชีพการทำสวนยางพารา เช่น ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการทำยางพารา และการเก็บผลไม้มัในช่วงฤดูกาลผลไม้สุก
4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย
5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงข้อห้าม เช่น ไม่ควรเกี่ยวพาราณาสีกับสุภาพสตรีในชุมชน และไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองความนิยมในพรรคการเมือง และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป
6. ไม่ควรเดินทางเข้าพื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเวลาเช้าเกินไป เนื่องจากชุมชนต้องปฏิบัติตามอาชีพการทำสวนยางพารา เสร็จภารกิจในแต่ละวันประมาณเวลา 10.00 น.
7. หากมีความจำเป็นจะต้องเข้าไปในพื้นที่จะต้องแจ้งบุคลากรในพื้นที่ทราบก่อนล่วงหน้า เพื่อการเตรียมความพร้อม
8. ไม่ควรพูดจาส่อไปในทางดูถูก และหมิ่นศักดิ์ศรีคนในชุมชน

จังหวัดพัทลุง

1.อำเภอกงหรา

ตำบลกงหรา

เอกลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนลักษณะผิวดำแดง

การแต่งกายของชุมชนปรากฏอิทธิพลทางศาสนาอิสลาม

สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

ชุมชนพูดจาเฝื่องวาง ตรงไปตรงมา

เคารพเหตุผล

แสดงออกทางอารมณ์อย่างไม่ปิดบัง

อัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนตำบลกงหราส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำสวนยางพารา ปลูกข้าวนาปี เลี้ยงสัตว์
นับถือศาสนาพุทธ

มีการรวมตัวของชุมชนอย่างเข้มแข็งอันเป็นผลมาจากความขัดแย้งความคิดทางการเมืองที่
แตกต่างกันในอดีต

ชุมชนมีความสามัคคีสูง เชื่อผู้นำ

ชุมชนมีน้ำใจ และเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว

มีความสัมพันธ์ของคนในชุมชนผ่านความผูกพันทางเครือญาติ

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ ตำบลกงหรา อำเภอกงหรา ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

1. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบรรยายให้ชัดเจน
2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น
เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์โดยไม่ขัดกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้
สอดคล้องกับอาชีพการทำสวนยางพารา เช่น ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการทำยางพารา และ
การเก็บผลไม้ในช่วงฤดูกาลผลไม้สุก
4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวน
ในชุมชนนั้น ๆ ด้วย
5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน
รวมถึงข้อห้าม เช่น ไม่ควรเที่ยวพาราณาสีกับสุภาพสตรีในชุมชน และไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง
ทางการเมืองความนิยมในพรรคการเมือง และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนา
ในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป
6. ไม่ควรเดินทางเข้าพื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเวลาเช้าเกินไป เนื่องจาก
ชุมชนต้องปฏิบัติอาชีพการทำสวนยางพารา เสร็จภารกิจในแต่ละวันประมาณเวลา 10.00 น.
7. หากมีความจำเป็นจะต้องเข้าไปในพื้นที่จะต้องแจ้งบุคลากรในพื้นที่ทราบก่อนล่วงหน้า
เพื่อการเตรียมความพร้อม
8. ไม่ควรพูดจาส่อไปในทางดูถูก และหมิ่นศักดิ์ศรีคนในชุมชน
10. ชุมชนควรแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบถึงข้อจำกัดในการเข้าไปทำกิจกรรมในวันศุกร์ของ
ทุกสัปดาห์ เนื่องจากการประกอบกิจกรรมทางศาสนา และข้อจำกัดกิจกรรมในช่วงเดือนถือศีลของ
พี่น้องชาวมุสลิม
11. ชุมชนจะต้องมีการทดสอบสมรรถภาพของนักท่องเที่ยวหรือการทดสอบความพร้อม
ทางด้านร่างกายของนักท่องเที่ยวก่อนทำกิจกรรม และการประสานงานกับหน่วยงานที่สามารถ

ติดตามและให้ความช่วยเหลือกรณีเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน เช่น อุบัติเหตุ ฉุกเฉิน นักท่องเที่ยว เป็น

2. อำเภอตะโหมด

ตำบลตะโหมด

เอกลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนพูดจาโผงผาง ตรงไปตรงมา

เคารพเหตุผล

แสดงออกทางอารมณ์อย่างไม่ปิดบัง

อัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนได้รับผลกระทบจากปัญหาความแตกแยกความคิดทางการเมืองในอดีตส่งผลให้

ชุมชนมีความร่วมมือในกลุ่มชุมชน มีความสามัคคี ในการทำงานในชุมชนสูงมาก

การประกอบอาชีพของชุมชนส่วนใหญ่ทำสวนยางพารา

ชุมชนสนใจ และให้การยอมรับในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

1. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบรรยายให้ชัดเจน
2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์โดยไม่ขัดกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับอาชีพการทำสวนยางพารา เช่น ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการทำยางพารา และการเก็บผลไม้มัในช่วงฤดูกาลผลไม้สุก
4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย
5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงข้อห้าม เช่น ไม่ควรเกี่ยวพาราณาสีกับสุภาพสตรีในชุมชน และไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองความนิยมในพรรคการเมือง และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป
6. ไม่ควรเดินทางเข้าพื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเวลาเช้าเกินไป เนื่องจากชุมชนต้องปฏิบัติอาชีพการทำสวนยางพารา เสร็จภารกิจในแต่ละวันประมาณเวลา 10.00 น.
7. หากมีความจำเป็นจะต้องเข้าไปในพื้นที่จะต้องแจ้งบุคลากรในพื้นที่ทราบก่อนล่วงหน้าเพื่อการเตรียมความพร้อม
8. ไม่ควรพูดจาใส่ไปในทางดูถูกและหมิ่นศักดิ์ศรีคนในชุมชน

9. ชุมชนควรแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบถึงข้อจำกัดในการเข้าไปทำกิจกรรมในวันศุกร์ของทุกสัปดาห์ เนื่องจากการประกอบกิจกรรมทางศาสนา และข้อจำกัดกิจกรรมในช่วงเดือนถือศีลอดของพี่น้องชาวมุสลิม

3. กิ่งอำเภอศรีนครินทร์

ตำบลลำสินธุ์

เอกลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนพูดจาโผงผาง ตรงไปตรงมา

เคารพเหตุผล

แสดงออกทางอารมณ์อย่างไม่ปิดบัง

สถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนมีความเป็นเอกลักษณ์ในความหลากหลายทางด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เช่น พรรณไม้ที่หลากหลาย ถ้ำ น้ำตก

อัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนมีความสามัคคี

ชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำสวนยาง

ชุมชนมีประสบการณ์ในการทำงานเป็นทีม

ชุมชนได้รับผลกระทบกรณีถึงแดง จากความแตกแยกทางความคิดทางการเมือง

ชุมชนมีความภาคภูมิใจ มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติอย่างแน่นแฟ้น

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ ตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

1. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบรรยายให้ชัดเจน
2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์โดยไม่ขัดกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่างๆควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับอาชีพการทำสวนยางพารา เช่น ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการทำยางพารา และการเก็บผลไม้มัในช่วงฤดูกาลผลไม้สุก
4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนในชุมชนนั้นๆด้วย
5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงข้อห้ามเช่น ไม่ควรเกี่ยวพาราณาสีกับสุภาพสตรีในชุมชนและไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองความนิยมในพรรคการเมือง และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป

6. ควรกำหนดเวลาในการเริ่มการให้บริการที่เหมาะสมโดยไม่ให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าพื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเวลาเช้าเกินไป เนื่องจากชุมชนต้องปฏิบัติตามอาชีพการทำสวนยางพารา เสร็จภารกิจในแต่ละวันประมาณเวลา 10.00 น.

7. หากมีความจำเป็นจะต้องเข้าไปในพื้นที่ที่ต้องแจ้งบุคลากรในพื้นที่ทราบก่อนล่วงหน้าเพื่อการเตรียมความพร้อม

8. ไม่ควรพูดจาส่อไปในทางดูถูก และหมิ่นศักดิ์ศรีคนในชุมชน

9. ชุมชนควรแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบถึงข้อจำกัดในการเข้าไปทำกิจกรรมในวันศุกร์ของทุกสัปดาห์ เนื่องจากการประกอบกิจกรรมทางศาสนา และข้อจำกัดกิจกรรมในช่วงเดือนถือศีลของพี่น้องชาวมุสลิม

4. อำเภอบ้านบอน

ตำบลทุ่งนารี

เอกลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนพูดจาโผงผาง ตรงไปตรงมา

เคารพเหตุผล

แสดงออกทางอารมณ์อย่างไม่ปิดบัง

ลักษณะเซม้ง มีเอกลักษณ์ จมูกแบน ผมหยิก ตัวเล็ก กลิ่นตัวแรง

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์ในลักษณะทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประกอบด้วย พรรณไม้ น้ำตก ถ้ำ

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทกิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณี กรณี เซม้ง

อัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนมีน้ำใจ และมีความสามัคคี

ชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา

ความต้องการของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวมีสูง

ชุมชนมีความรู้ และรับฟังความคิดเห็นใหม่ๆ ได้ดี

ชุมชนรักการเรียนรู้ และปรับตัวได้เร็วในการทำงานร่วมกับคนต่างถิ่น

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ ตำบลทุ่งนารี อำเภอบ้านบอน ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

1. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบรรยายให้ชัดเจน

2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์ โดยไม่ขัดกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น

3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับอาชีพการทำสวนยางพารา เช่น ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการทำยางพารา และการเก็บผลไม้นในช่วงฤดูกาลผลไม้สุก

4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย

5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงข้อห้าม เช่น ไม่ควรเกี่ยวพารานาสีกับสุภาพสตรีในชุมชน และไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองความนิยมในพรรคการเมือง และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป

6. ควรกำหนดเวลาในการเริ่มการให้บริการที่เหมาะสมโดยไม่ให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าพื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเวลาเช้าเกินไป เนื่องจากชุมชนต้องปฏิบัติตามอาชีพการทำสวนยางพารา เสร็จภารกิจในแต่ละวันประมาณเวลา 10.00 น.

7. หากมีความจำเป็นจะต้องเข้าไปในพื้นที่จะต้องแจ้งบุคลากรในพื้นที่ทราบก่อนล่วงหน้าเพื่อการเตรียมความพร้อม

8. ไม่ควรพูดจาส่อไปในทางดูถูก และหมิ่นศักดิ์ศรีคนในชุมชน

9. ชุมชนควรแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบถึงข้อจำกัดในการเข้าไปทำกิจกรรมในวันศุกร์ของทุกสัปดาห์ เนื่องจากการประกอบกิจกรรมทางศาสนาและข้อจำกัดกิจกรรมในช่วงเดือนถือศีลอดของพี่น้องชาวมุสลิม

10. ชุมชนจะต้องมีการทดสอบสมรรถภาพของนักท่องเที่ยว หรือการทดสอบความพร้อมทางด้านร่างกายของนักท่องเที่ยวก่อนทำกิจกรรม และการประสานงานกับหน่วยงานที่สามารถติดตาม และให้ความช่วยเหลือกรณีเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน เช่น อุบัติเหตุ ฉุกเฉินนักท่องเที่ยว เป็นต้น

จังหวัดตรัง

1. อ. ย่านตาขาว

ต. นาชุมเห็ด

เอกลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนพูดจาโผงผาง ตรงไปตรงมา

เคารพเหตุผล

แสดงออกทางอารมณ์อย่างไม่ปิดบัง

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจัดอยู่ในประเภทธรรมชาติ เทือกเขาบรรทัด พรรณไม้

อัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา และสวนผลไม้

ชุมชนมีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว

ชุมชนนับถือศาสนาพุทธ

ชุมชนให้ความสำคัญกับกิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ตำบลนาชุมเห็ด อำเภอย่านตาขาวที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

1. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบรรยายให้ชัดเจน
2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ที่ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์โดยไม่ขัดกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับอาชีพการทำสวนยางพารา เช่น ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการทำยางพารา และการเก็บผลไม้มัในช่วงฤดูกาลผลไม้สุก
4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย
5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงข้อห้าม เช่น ไม่ควรเกี่ยวพาราณาสีกับสุภาพสตรีในชุมชน และไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองความนิยมในพรรคการเมือง และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป
6. ควรกำหนดเวลาในการเริ่มการให้บริการที่เหมาะสมโดยไม่ให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าพื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเวลาเช้าเกินไป เนื่องจากชุมชนต้องปฏิบัติตามอาชีพการทำสวนยางพารา เสร็จภารกิจในแต่ละวันประมาณเวลา 10.00 น.
7. หากมีความจำเป็นจะต้องเข้าไปในพื้นที่จะต้องแจ้งบุคลากรในพื้นที่ทราบก่อนล่วงหน้า เพื่อการเตรียมความพร้อม
8. ไม่ควรพูดจาสุ่อไปในทางดูถูก และหมิ่นศักดิ์ศรีคนในชุมชน
9. ชุมชนจะต้องมีการทดสอบสมรรถภาพของนักท่องเที่ยว หรือการทดสอบความพร้อมทางด้านร่างกายของนักท่องเที่ยวก่อนทำกิจกรรม และการประสานงานกับหน่วยงานที่สามารถติดตาม และให้ความช่วยเหลือกรณีเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน เช่น อุบัติเหตุ ฉุกเฉินนักท่องเที่ยว เป็นต้น
10. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ควรเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะการเดินป่า และการเรียนรู้ระบบนิเวศ และพรรณไม้ในธรรมชาติ

2. อำเภอปะเหลียน

ต. ทุ่งยาว

เอกลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนพูดจาโผงผาง ตรงไปตรงมา

เคารพเหตุผล

แสดงออกทางอารมณ์อย่างไม่ปิดบัง

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจัดอยู่ในประเภทธรรมชาติ เพื่อกเขาบรรทัด พรรณไม้

อัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา รับจ้าง ค้าขาย

ชุมชนมีความสามัคคี

ชุมชนมีความตื่นตัวในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ ตำบลทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

1. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบรรยายให้ชัดเจน
2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์โดยไม่ขัดกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับอาชีพการทำสวนยางพารา เช่น ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการทำยางพารา และการเก็บผลไม้ในช่วงฤดูกาลผลไม้สุก
4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย
5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงข้อห้าม เช่น ไม่ควรเกี่ยวพาราณาสีกับสุภาพสตรีในชุมชน และไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองความนิยมในพรรคการเมือง และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป
6. ควรกำหนดเวลาในการเริ่มการให้บริการที่เหมาะสมโดยไม่ให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าพื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเวลาเช้าเกินไป เนื่องจากชุมชนต้องปฏิบัติอาชีพการทำสวนยางพารา เสร็จภารกิจในแต่ละวันประมาณเวลา 10.00 น.
7. หากมีความจำเป็นจะต้องเข้าไปในพื้นที่จะต้องแจ้งบุคลากรในพื้นที่ทราบก่อนล่วงหน้า เพื่อการเตรียมความพร้อม
8. ไม่ควรพูดจาสุ่อไปในทางดูถูกและหมิ่นศักดิ์ศรีคนในชุมชน
9. ชุมชนจะต้องมีการทดสอบสมรรถภาพของนักท่องเที่ยว หรือการทดสอบความพร้อมทางด้านร่างกายของนักท่องเที่ยวก่อนทำกิจกรรม และการประสานงานกับหน่วยงานที่สามารถติดตาม และให้ความช่วยเหลือกรณีเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน เช่น อุบัติเหตุ ฉุกเฉินนักท่องเที่ยว เป็นต้น
10. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ควรเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะการเดินป่าและการเรียนรู้ระบบนิเวศและพรรณไม้ในธรรมชาติ

3. อำเภอปะเหลียน

ต.ปะเหลียน

เอกลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนพุดจาโฝงผาง ตรงไปตรงมา ชัดเจน

เคารพเหตุผล

แสดงออกทางอารมณ์อย่างเปิดเผย

อัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนประกอบอาชีพทำสวนยางพารา

การรวมกลุ่มทำกิจกรรมน้อย

ชุมชนไม่สนใจนักท่องเที่ยวเพราะมีอาชีพหลัก คือ การทำสวนยางพารา และสวนผลไม้อยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ ตำบลปะเหลียน อำเภอปะเหลียน ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

1. การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบรรยายให้ชัดเจน
2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์โดยไม่ขัดกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับอาชีพการทำสวนยางพารา เช่น ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการทำยางพารา และการเก็บผลไม้มในช่วงฤดูกาลผลไม้สุก
4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย
5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงข้อห้าม เช่น ไม่ควรเกี่ยวพาราณาสีกับสุภาพสตรีในชุมชน และไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองความนิยมในพรรคการเมือง และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป
6. ควรกำหนดเวลาในการเริ่มการให้บริการที่เหมาะสมโดยไม่ให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าพื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเวลาเช้าเกินไป เนื่องจากชุมชนต้องปฏิบัติอาชีพการทำสวนยางพารา เสร็จภารกิจในแต่ละวันประมาณเวลา 10.00 น.
7. หากมีความจำเป็นจะต้องเข้าไปในพื้นที่จะต้องแจ้งบุคลากรในพื้นที่ทราบก่อนล่วงหน้า เพื่อการเตรียมความพร้อม
8. ไม่ควรพุดจาโฝงไปในทางดูถูก และหมิ่นศักดิ์ศรีคนในชุมชน
9. ชุมชนจะต้องมีการทดสอบสมรรถภาพของนักท่องเที่ยวหรือการทดสอบความพร้อมทางด้านร่างกายของนักท่องเที่ยวก่อนทำกิจกรรม และการประสานงานกับหน่วยงานที่สามารถติดตาม และให้ความช่วยเหลือกรณีเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน เช่น อุบัติเหตุ ฉุกเฉินนักท่องเที่ยว เป็นต้น

10. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ควรเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะการเดินป่า และการเรียนรู้ระบบนิเวศ และพรรณไม้ในธรรมชาติ

4. อำเภอห้วยยอด

ต.ในเตา

เอกลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนพูดจาใฝ่ผาง ตรงไปตรงมา ชัดเจน

เคารพเหตุผล

แสดงออกทางอารมณ์อย่างเปิดเผย

อัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนมีความสามัคคี

ชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา

ชุมชนมีความตื่นตัวในการพัฒนาการท่องเที่ยว และมีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว

รักพวกพ้อง และนิยมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความมีน้ำใจสูง

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ ตำบลในเตา อำเภอห้วยยอด ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

1. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบรรยายให้ชัดเจน
2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์โดยไม่ขัดกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับอาชีพการทำสวนยางพารา เช่น ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการทำยางพารา และการเก็บผลไม้มในช่วงฤดูกาลผลไม้สุก
4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย
5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงข้อห้าม เช่น ไม่ควรเกี่ยวพาราณาสีกับสุภาพสตรีในชุมชน และไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองความนิยมในพรรคการเมือง และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป
6. ควรกำหนดเวลาในการเริ่มการให้บริการที่เหมาะสมโดยไม่ให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าพื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเวลาเช้าเกินไป เนื่องจากชุมชนต้องปฏิบัติอาชีพการทำสวนยางพารา เสร็จภารกิจในแต่ละวันประมาณเวลา 10.00 น.
7. หากมีความจำเป็นจะต้องเข้าไปในพื้นที่จะต้องแจ้งบุคลากรในพื้นที่ทราบก่อนล่วงหน้า เพื่อการเตรียมความพร้อม
8. ไม่ควรพูดจาส่อไปในทางดูถูก และหมิ่นศักดิ์ศรีคนในชุมชน

9. ชุมชนจะต้องมีการทดสอบสมรรถภาพของนักท่องเที่ยว หรือการทดสอบความพร้อมทางด้านร่างกายของนักท่องเที่ยวก่อนทำกิจกรรม และการประสานงานกับหน่วยงานที่สามารถติดตาม และให้ความช่วยเหลือกรณีเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน เช่น อุบัติเหตุ ฉุกเฉินนักท่องเที่ยว เป็นต้น

10. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ควรเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะการเดินป่า และการเรียนรู้ระบบนิเวศ และพรรณไม้ในธรรมชาติ

5. อำเภอเมือง

ตำบลน้ำผุด

เอกลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนพูดจาโผงผาง ตรงไปตรงมา ชัดเจน

เคารพเหตุผล

แสดงออกทางอารมณ์อย่างเปิดเผย

อัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนมีอาชีพทำ สวนยางพารา

ชุมชนมีความสนใจในการทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชุมชนมีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว

นิยมพรรคการเมืองบางพรรค

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ ตำบลน้ำผุด อำเภอเมือง ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

1. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบรรยายให้ชัดเจน
2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์โดยไม่ขัดกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับอาชีพการทำสวนยางพารา เช่น ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการทำยางพารา และการเก็บผลไม้มัในช่วงฤดูกาลผลไม้สุก
4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย
5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงข้อห้าม เช่น ไม่ควรเกี่ยวพาราณาสีกับสุภาพสตรีในชุมชน และไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองความนิยมในพรรคการเมือง และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป

6. ควรกำหนดเวลาในการเริ่มการให้บริการที่เหมาะสมโดยไม่ให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าพื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเวลาเช้าเกินไป เนื่องจากชุมชนต้องปฏิบัติตามอาชีพการทำสวนยางพารา เสร็จภารกิจในแต่ละวันประมาณเวลา 10.00 น.

7. หากมีความจำเป็นจะต้องเข้าไปในพื้นที่จะต้องแจ้งบุคลากรในพื้นที่ทราบก่อนล่วงหน้าเพื่อการเตรียมความพร้อม

8. ไม่ควรพูดจาส่อไปในทางดูถูก และหมิ่นศักดิ์ศรีคนในชุมชน

9. ชุมชนจะต้องมีการทดสอบสมรรถภาพของนักท่องเที่ยว หรือการทดสอบความพร้อมทางด้านร่างกายของนักท่องเที่ยวก่อนทำกิจกรรม และการประสานงานกับหน่วยงานที่สามารถติดตาม และให้ความช่วยเหลือกรณีเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน เช่น อุบัติเหตุ ฉุกเฉินนักท่องเที่ยว เป็นต้น

10. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ควรเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะการเดินป่าและการเรียนรู้ระบบนิเวศและพรรณไม้ในธรรมชาติ

จังหวัดสตูล

1. อำเภอควนกาหลง

ตำบลควนกาหลง

เอกลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนพูดจาโผงผาง ตรงไปตรงมา ชัดเจน

เคารพเหตุผล

แสดงออกทางอารมณ์อย่างเปิดเผย

อัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนตำบลควนกาหลงประกอบอาชีพทำสวนปาล์ม

ชุมชนมีความหลากหลายทางสังคม บางส่วนย้ายมาจากจังหวัดยโสธร มุกดาหาร อุบลฯ

ชุมชนมีน้ำใจ และมีความสามัคคี

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ ตำบลควนกาหลง อำเภอควนกาหลง ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

1. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบรรยายให้ชัดเจน

2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์ โดยไม่ขัดกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น

3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับอาชีพการทำสวนยางพารา เช่น ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการทำยางพารา และการเก็บผลไม้นในช่วงฤดูกาลผลไม้สุก

4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวนและได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย

5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงข้อห้าม เช่น ไม่ควรเกี่ยวพารานาสีกับสุภาพสตรีในชุมชน และไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองความนิยมในพรรคการเมือง และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป

6. ควรกำหนดเวลาในการเริ่มการให้บริการที่เหมาะสมโดยไม่ให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าพื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเวลาเช้าเกินไป เนื่องจากชุมชนต้องปฏิบัติตามอาชีพการทำสวนยางพารา เสร็จภารกิจในแต่ละวันประมาณเวลา 10.00 น.

7. หากมีความจำเป็นจะต้องเข้าไปในพื้นที่จะต้องแจ้งบุคลากรในพื้นที่ทราบก่อนล่วงหน้าเพื่อการเตรียมความพร้อม

8. ไม่ควรพูดจาใส่ไปทางดูถูก และหมิ่นศักดิ์ศรีคนในชุมชน

9. ชุมชนควรแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบถึงข้อจำกัดในการเข้าทำไปทำกิจกรรมในวันศุกร์ของทุกสัปดาห์ เนื่องจากการประกอบกิจกรรมทางศาสนา และข้อจำกัดกิจกรรมในช่วงเดือนถือศีลอดของพี่น้องชาวมุสลิม

10. ชุมชนจะต้องมีการทดสอบสมรรถภาพของนักท่องเที่ยว หรือการทดสอบความพร้อมทางด้านร่างกายของนักท่องเที่ยวก่อนทำกิจกรรม และการประสานงานกับหน่วยงานที่สามารถติดตาม และให้ความช่วยเหลือกรณีเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน เช่น อุบัติเหตุ ฉุกเฉินนักท่องเที่ยว เป็นต้น

2. ตำบลทุ่งนุ้ย

เอกลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนพูดจาโผงผาง ตรงไปตรงมา ชัดเจน

เคารพเหตุผล

แสดงออกทางอารมณ์อย่างเปิดเผย

อัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนตำบลทุ่งนุ้ยประชาชน 90 % นับถือศาสนาอิสลาม 10 % นับถือศาสนาพุทธ

ชุมชนมีคณะกรรมการชุมชนที่เข้มแข็งเป็นกลุ่มที่จะกำหนดนโยบายในการพัฒนา และสนับสนุนกิจกรรมในชุมชน

ชุมชนให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน

ชุมชนเคารพต่อข้อตกลงในมติของชุมชน และให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน

ชุมชนมีความผูกพันในระบบเครือญาติ และเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว

ชุมชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำสวนยางพารา และทำสวนผลไม้

ชุมชนให้บริการแก่นักท่องเที่ยวทุกวันตามเวลาปกติ ยกเว้นวันศุกร์ทุกกิจกรรมจะเริ่มหลังจากบ่ายโมง เนื่องจากสมาชิกในชุมชนต้องไปทำกิจกรรมทางศาสนา(ละหมาด)

ในเดือนกันยายน ทุกปี ชุมชนจะจัดให้บริการทางด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่เนื่องจากเป็นช่วงเวลาในการถือศีลอดของชาวมุสลิม

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ ตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

1. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบรรยายให้ชัดเจน
2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์โดยไม่ขัดกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับอาชีพการทำสวนยางพารา เช่น ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการทำยางพารา และการเก็บผลไม้นในช่วงฤดูกาลผลไม้สุก
4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย
5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงข้อห้าม เช่น ไม่ควรเกี่ยวพาราณาสีกับสุภาพสตรีในชุมชน และไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองความนิยมในพรรคการเมือง และสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป
6. ควรกำหนดเวลาในการเริ่มการให้บริการที่เหมาะสมโดยไม่ให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าพื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเวลาเช้าเกินไป เนื่องจากชุมชนต้องปฏิบัติอาชีพการทำสวนยางพารา เสร็จภารกิจในแต่ละวันประมาณเวลา 10.00 น.
7. หากมีความจำเป็นจะต้องเข้าไปในพื้นที่จะต้องแจ้งบุคลากรในพื้นที่ทราบก่อนล่วงหน้าเพื่อการเตรียมความพร้อม
8. ไม่ควรพูดจาส่อไปในทางดูถูก และหมิ่นศักดิ์ศรีคนในชุมชน
9. ชุมชนควรแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบถึงข้อจำกัดในการเข้าไปทำกิจกรรมในวันศุกร์ของทุกสัปดาห์ เนื่องจากการประกอบกิจกรรมทางศาสนา และข้อจำกัดกิจกรรมในช่วงเดือนถือศีลอดของพี่น้องชาวมุสลิม
10. ชุมชนจะต้องมีการทดสอบสมรรถภาพของนักท่องเที่ยว หรือการทดสอบความพร้อมทางด้านร่างกายของนักท่องเที่ยวก่อนทำกิจกรรม และการประสานงานกับหน่วยงานที่สามารถติดตาม และให้ความช่วยเหลือกรณีเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน เช่น อุบัติเหตุ ฉุกเฉินนักท่องเที่ยว เป็นต้น

3. อำเภอมะนัง

ตำบลปาล์มพัฒนา

เอกลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนพูดจาเฝิงผาง ตรงไปตรงมา ชัดเจน

เคารพเหตุผล

แสดงออกทางอารมณ์อย่างเปิดเผย

ชุมชนมีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว

ชุมชนประกอบอาชีพกรีดยาง ทำสวนผลไม้

ชุมชนนิยมวิธีประนีประนอมในการแก้ไขปัญหา

ชุมชนมีน้ำใจ และถ้อยทีถ้อยอาศัยคนในและนอกชุมชน

ชุมชนมีบุคลากรที่เคยเป็นกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นแตกต่างในอุดมการณ์ทางการเมือง

4. อำเภอละงู

ตำบลน้ำผุด

เอกลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนพูดจาโผงผาง ตรงไปตรงมา ชัดเจน

เคารพเหตุผล

แสดงออกทางอารมณ์อย่างเปิดเผย

อัตลักษณ์

ชุมชนประกอบอาชีพทำสวนยางพารา และปาล์มน้ำมัน

ชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ 90% นับถือศาสนาอิสลาม 10%

ลักษณะนิสัยของชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นคนเรียบร้อยไม่ก้าวร้าว เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว

คนส่วนใหญ่อพยพมาจาก อำเภอเขาชัยสน ป่าพะยอม ควนขนุน ป่าบอน ตะโหมด

กงหรา จังหวัดพัทลุง

ชุมชนมีความผูกพันในระบบเครือญาติ

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

1. การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวควรจัดทำบรรยายให้ชัดเจน
2. ควรกำหนดชุดสำหรับผู้ให้บริการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์โดยไม่ขัดกับการแต่งกายของคนในท้องถิ่น
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ควรทำกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับอาชีพการทำสวนยางพารา เช่น ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการทำยางพารา และการเก็บผลไม้มในช่วงฤดูกาลผลไม้สุก
4. ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวสวน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย
5. ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในพื้นที่ควรมีการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงข้อห้าม เช่น ไม่ควรเกี่ยวพาราณาสีกับสุภาพสตรีในชุมชน และไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง

ทางการเมืองความนิยมในพรรคการเมืองและสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติโดยเฉพาะสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาในแต่ละศาสนาโดยทั่วไป

6. ควรกำหนดเวลาในการเริ่มการให้บริการที่เหมาะสมโดยไม่ให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าพื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเวลาเช้าเกินไป เนื่องจากชุมชนต้องปฏิบัติอาชีพการทำสวนยางพารา เสร็จภารกิจในแต่ละวันประมาณเวลา 10.00 น.

7. หากมีความจำเป็นจะต้องเข้าไปในพื้นที่ที่ต้องแจ้งบุคลากรในพื้นที่ทราบก่อนล่วงหน้าเพื่อการเตรียมความพร้อม

8. ไม่ควรพูดจาออกไปในทางดูถูก และหมิ่นศักดิ์ศรีคนในชุมชน

9. ชุมชนควรแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบถึงข้อจำกัดในการเข้าไปทำกิจกรรมในวันศุกร์ของทุกสัปดาห์ เนื่องจากการประกอบกิจกรรมทางศาสนา และข้อจำกัดกิจกรรมในช่วงเดือนถือศีลของพี่น้องชาวมุสลิม

10. ชุมชนจะต้องมีการทดสอบสมรรถภาพของนักท่องเที่ยว หรือการทดสอบความพร้อมทางด้านร่างกายของนักท่องเที่ยวก่อนทำกิจกรรม และการประสานงานกับหน่วยงานที่สามารถติดตาม และให้ความช่วยเหลือกรณีเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน เช่น อุบัติเหตุ ฉุกเฉินนักท่องเที่ยว เป็นต้น

สรุปการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมายมีรูปแบบที่มีความสอดคล้องเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ในพื้นที่ศึกษาทั้ง 5 สถานที่ประกอบด้วย

จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ พื้นที่ ต.ร่อนพิบูลย์ อ.ร่อนพิบูลย์ (1) รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นไปในลักษณะกิจกรรมการเดินป่า ตามเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ (2) ความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ อันประกอบด้วย สวนผลไม้ สวนหมาก สวนยางพารา สวนปาล์ ที่ได้รับการดูแลอย่างดีจากชุมชนกลายเป็นส่วนสำคัญของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติในพื้นที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์พบได้เฉพาะพื้นที่ดังกล่าวประกอบด้วย น้ำตกนางเศรษฐี ถ้ำพระราหู นอกจากนี้ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน ที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนดังกล่าว ประกอบด้วย วัดร่อนนา วัดเทพนมเขื่อนน้ำตก ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เป้าหมายสามารถใช้พื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นจุดแวะพักให้นักท่องเที่ยวทำกิจกรรมเชื่อมต่อได้ ซึ่งเป็นการสร้างความหลากหลายในกิจกรรมการเดินทางท่องเที่ยวได้เพิ่มมากยิ่งขึ้น (3) อัตลักษณ์ของชุมชน พื้นที่ ต.ร่อนพิบูลย์ อ.ร่อนพิบูลย์ จากการศึกษาพบว่าชุมชนในเขตพื้นที่เป้าหมาย ประกอบอาชีพสวนผลไม้ สวนหมาก สวนยางพารา มีความสามัคคีในการรวมกลุ่มเพื่อต่อต้านการบุกรุกป่า ชุมชนได้รับผลกระทบจากการมีมุมมองทางการเมืองที่แตกต่างทางความคิดในอดีต ด้วยสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของชุมชนเป็นภูเขา วิถีชีวิตของชุมชนที่ส่วนใหญ่ทำสวนผลไม้ สวนหมาก และ สวนยางพาราทำให้มีอัตลักษณ์ที่เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่คนทั่วไป นิยมความเรียบง่าย แต่ให้ความสำคัญกับการให้การยอมรับ และมีความอดทนต่อการดูถูก

เยียดหยามน้อยเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากผลกระทบในอดีตจากมุมมองที่แตกต่างทางการเมือง ชุมชนให้ความสำคัญกับการสนับสนุนพรรคการเมืองในนามพรรคประชาธิปไตย

รูปแบบการท่องเที่ยวของชุมชนพื้นที่ ต.ร่อนพิบูลย์ อ.ร่อนพิบูลย์ มีความสอดคล้องกับ อัตลักษณ์ของชุมชน เป็นรูปแบบการเดินป่า ใช้ทรัพยากรของชุมชนในการนำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวเนื่องจากชุมชนประกอบอาชีพทำสวนยางพารา การให้บริการนักท่องเที่ยวโดยปกติจะ ดำเนินการภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจในการทำงานของชุมชนตามวิถีชีวิตประจำวัน การจัดรูปแบบการท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าว จึงไม่ได้เป็นผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของชุมชน นอกจากนี้ การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบการเดินป่าต้องอาศัยความร่วมมือกับคนในชุมชน ดังนั้น การที่ชุมชนมีความสามัคคีเป็นจุดแข็งที่สามารถช่วยให้การทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้รับความร่วมมือจากชุมชน ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และการดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว การนำเสนอข้อมูลประเภทพรรณไม้ สมุนไพรในป่า ชุมชนมีความชำนาญในการอธิบายให้นักท่องเที่ยว ได้รับความรู้ ประกอบกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำเป็นต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม ชุมชนมีความสามัคคีให้ความช่วยเหลือ และร่วมมือในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เนื่องจากชุมชน ได้รับแนวทางการสร้างความสามัคคีในการปกป้อง และต่อต้านการบุกรุกป่าจากบุคคลภายนอกชุมชน จนประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ ความแตกแยกทางความคิดของคนในชุมชนในอดีตได้สะสมให้คนในชุมชนมีวัฒนธรรม และมีประสบการณ์ในการแลกเปลี่ยนความคิด และใช้เหตุผลในการหาทางออก เพื่อการแก้ไขปัญหา ทำให้การทำงานในด้านการจัดนำเที่ยวที่ต้องบริการนักท่องเที่ยวสามารถช่วยเหลือ และพูดคุยกับนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี โดยไม่รู้สึกละอายหรืออึดว้างานดังกล่าวเป็นเรื่องน่าเบื่อ นอกจากนี้ เนื่องจากชุมชนของคน ปักษ์ใต้มีลักษณะไม่ไว้ใจกับคนแปลกหน้า และสนิทกับคนยาก การยอมรับจะเกิดขึ้นได้จากการพูดคุย และทำความเข้าใจก่อนลงมือทำกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกันจึงเป็นแนวทางที่จำเป็นต้องกำหนดขั้นตอนของการจัดนำเที่ยวที่จะต้องมีการปฐมนิเทศ และพูดคุยแนะนำประวัติความเป็นมาเป็นการเริ่มต้นก่อน กระบวนการใดๆ

จังหวัดตรัง ได้แก่พื้นที่ ต.ในเตา อ.ห้วยยอด (1) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นแบบ กิจกรรมการเดินป่าเที่ยวชมธรรมชาติ เที่ยวถ้ำลอด ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 3 ถ้ำลอดมีความยาวประมาณ 700 เมตร (2) ความเป็นเอกลักษณ์ ของพื้นที่ประกอบด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ มีถ้ำ เป็นจุดเด่น ภายในถ้ำมีลักษณะเป็นห้องโถง และห้องเล็ก ๆ เป็นห้อง ๆ มีหินน้ำย้อย มีน้ำไหลตลอด ภายในถ้ำมีค้างคาวอาศัยอยู่ประมาณ 2,000 ตัว มีถ้ำบิวราที่อยู่อีกไกลเพียงประมาณ 5 ถ้ำ เดินชมให้ทั่วถ้ำจะใช้เวลาประมาณ 1 วัน นอกจากนี้ยังพบทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความ เป็นเอกลักษณ์ คือ สูดานหอย สถานที่ตั้ง อยู่ที่หมู่ที่ 3 ต้องเดินเท้าจากถนนใหญ่ประมาณ 1,300 เมตรลักษณะของสุดานหอยตั้งอยู่บนเนินดินติดกับหน้าผาภูเขาโดยมีเปลือกหอยชนิดที่มาตายรวมกัน เป็นแผ่นหิน บ้างก็เป็นก้อน บ้างเป็นก้อนหินติดอยู่กับหน้าผา บ้างก้อนใหญ่มาก นอกจากนี้ทรัพยากร ทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นก็ปรากฏในเขตพื้นที่ดังกล่าวในรูปแบบการก่อสร้างเป็น อ่างเก็บน้ำ

บ้านห้วยน้ำใส น้ำตกหนานสวรรค์เป็นน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก น้ำตกหนานสวรรค์ตั้งอยู่ในตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ซึ่งอยู่ห่างกับอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใสประมาณ 2 กม. แต่ละชั้นมีความสูง ประมาณ 3 - 9 เมตรเหมาะสำหรับการเล่นน้ำ และพักผ่อน จำนวนกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมในการเดินทางท่องเที่ยวควรมีสมาชิกกลุ่มละ 5 - 10 คน ค่าใช้จ่ายในการเดินป่า มีรายการเดินป่า ไปเช้า เย็นกลับ คนละ 800 บาท อาหาร คนละ 70 บาท/มื้อ เติมน้ำขนาดนอนจุ 3 - 5 คน/หลัง เช่าหลังละ 100 บาท ต่อคืน รายได้ที่ได้รับการจัดนำเที่ยวหัก 20% สำหรับเป็นเงินสวัสดิการของชมรม (3) อุตสาหกรรมของชุมชนพื้นที่ ต.ในเตา อ.ห้วยยอด จากการศึกษาพบว่าชุมชนในเขตพื้นที่เป้าหมาย ลักษณะเด่นของชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนมีความสามัคคี ชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา ชุมชนมีความตื่นตัวในการพัฒนาการท่องเที่ยวและมีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวรักพวกพ้องและนิยมช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีความมีน้ำใจสูง

รูปแบบการท่องเที่ยวของชุมชน ต.ในเตา อ.ห้วยยอด จ.ตรัง มีความสอดคล้องกับอุตสาหกรรมของชุมชน เป็นรูปแบบการเดินป่า ใช้ทรัพยากรของชุมชนในการนำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากชุมชนประกอบอาชีพทำสวนยางพารา การให้บริการนักท่องเที่ยวโดยปกติจะดำเนินการภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจในการทำงานของชุมชนตามวิถีชีวิตประจำวัน การจัดรูปแบบการท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าว จึงไม่ได้เป็นผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของชุมชน นอกจากนี้ การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบการเดินป่า และเที่ยวถ้ำเป็นกิจกรรมที่ต้องมีความปลอดภัย และต้องอาศัยความร่วมมือกับคนในชุมชน ดังนั้น การที่ชุมชนมีความสามัคคีเป็นจุดแข็งที่สามารถช่วยให้การทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และการดูแลความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว

จังหวัดสงขลา ได้แก่พื้นที่ ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ (1) รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปรากฏกิจกรรม การเที่ยวถ้ำศรีเกษร กิจกรรมการล่องแก่งสถานที่ทำกิจกรรมตั้งอยู่ที่ ม.4 ตำบลเขาพระ กิจกรรมการล่อง เรือคายัค ทำกิจกรรมบนเส้นทาง 6 กิโลเมตรใช้เวลาในการทำกิจกรรม 2 ชั่วโมง และกิจกรรมการเดินป่า ระยะทาง 3 กิโลเมตร พื้นที่ทำกิจกรรมตั้งอยู่ที่ ม.6 ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เดินป่า (2) เอกลักษณะของพื้นที่ การเที่ยวถ้ำศรีเกษร มีจุดสนใจ คือ หินงอก หินย้อย และห้องโถงที่แยกย่อยจากถ้ำ ถ้ามี่ประวัติที่น่าสนใจ และมีตำนานประกอบการบรรยายให้แก่ผู้เดินทางไปในสถานที่ดังกล่าว เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ เอกลักษณะของสถานที่ที่ใช้ประกอบกิจกรรมการเดินป่าของเขตพื้นที่ ต.เขาพระ เป็นการศึกษาแหล่งต้นน้ำ ความสวยงามของน้ำตก ศึกษาพรรณไม้ และสมุนไพร มีการจัดการน้ำประปาภูเขา เป็นประเภทป่าในพื้นที่เดินทางทำกิจกรรมเดินป่าจัดเป็นป่าประเภทป่าดิบชื้น (3) อุตสาหกรรมของชุมชน ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ จากการศึกษาพบว่าชุมชนในเขตพื้นที่เป้าหมาย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำสวนผลไม้ และยางพารา ชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ชุมชนให้ความเชื่อมั่นต่อตัวผู้นำชุมชน ชุมชนมีความสามัคคีในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

รูปแบบการท่องเที่ยวของชุมชน ต.เขาพระ อ.รัตนบุรี จ.สงขลา มีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชน เนื่องจาก เป็นการดำเนินกิจกรรมภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น และมีการผสมผสานความเชื่อควบคู่กับการจัดการนำเที่ยวในเส้นทางที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ชุมชนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับกลุ่มจัดการท่องเที่ยว เนื่องจากผู้นำชุมชนเป็นคนริเริ่ม และส่งเสริมให้มีการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวขึ้น การให้ความร่วมมือของคนในชุมชนเป็นไปภายใต้การตอบสนองอัตลักษณ์ของชุมชนที่คนในชุมชนเขาพระให้ความสำคัญต่อความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ และมีความสามัคคีในการมุ่งมั่นเพื่อพัฒนา และส่งเสริมให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นที่รู้จัก และเป็นที่ยอมรับแพร่หลายต่อไปในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่นิยมการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จังหวัดพัทลุง ได้แก่ พื้นที่ ต.ทุ่งนารี อ.ป่าบอน (1) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กิจกรรมท่องเที่ยวเดินป่าศึกษาธรรมชาติ เทียวถ้ำ พายเรือคายัค การจัดการนำเที่ยวจะมีคนในพื้นที่เป็นคนนำทาง มีจำนวน 10 คน คิดค่าบริการในการนำทางวันละ 500 บาท อาหารเตรียมไปประกอบระหว่างการเดินทางคิด ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาหาร คนละ 100 บาท เส้นทางในการเดินทางศึกษาธรรมชาติ ใช้ระยะเวลา 1 วัน และ 2 วัน 1 คืน (2) เอกลักษณะของพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประกอบด้วย น้ำตกหนานฟ้า มีระยะความสูงประมาณ 700 – 800 เมตร ศึกษาสภาพถ้ำตระ ศึกษาวิถีชีวิตชนเผ่าชาไก พรรณไม้ในผืนป่าจำพวก ป่าไม้ไผ่ที่มีลำปล้องยาว และถูกนำมาใช้เป็นอุปกรณ์สำหรับการล่าสัตว์ของชาไก พรรณไม้ และสมุนไพรในผืนป่าเทือกเขาบรรทัด ในพื้นที่ยังมีความเป็นเอกลักษณ์สำหรับการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยชนเผ่าชาไก เซม้ง จัดเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจำพวกกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณี นอกจากนี้ยังมี แอ่งเก็บน้ำใ้ห้หาว และบ้านชุมชนสะสมพรรณไม้หายากจำพวก หางสิง กล้วยไม้ดินพันธุหางช้าง จากความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ดังกล่าวทำให้สามารถจัดกิจกรรมที่หลากหลายในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสำหรับบริการให้นักท่องเที่ยวเลือกได้ตามความต้องการที่ขึ้นอยู่กับงบประมาณ และเวลาในการเดินทาง (3) อัตลักษณ์ของชุมชน ต.ทุ่งนารี อ.ป่าบอน จากการศึกษาพบว่าชุมชนในเขตพื้นที่เป้าหมาย ส่วนใหญ่คนในชุมชนมีน้ำใจ และมีความสามัคคี ชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา ความต้องการของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวมีสูง ชุมชนมีพฤติกรรมในการยอมรับองค์ความรู้ และรับฟังความคิดเห็นใหม่ ๆ ได้ดีจากคนนอกกลุ่ม ชุมชนรักการเรียนรู้ และปรับตัวได้เร็วในการทำงานร่วมกับคนต่างถิ่น

รูปแบบการท่องเที่ยวของชุมชน ต.ทุ่งนารี อ.ป่าบอน จ.พัทลุง มีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชน เนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ดังกล่าว มีรูปแบบการเดินป่าซึ่งเป็นพื้นที่ป่า ที่ชาวบ้านอาศัยอยู่ และการให้บริการจัดนำเที่ยวของชุมชนไม่ขัดกับวิถีชีวิตในการทำสวนยางของชุมชนเนื่องจากชุมชนมีความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวสูงทำให้การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่เป็นไปโดยสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ประกอบกับชุมชนมีจิตใจเข้าถึงงานบริการที่พร้อมยอมรับฟังข้อเสนอแนะ และปรับตัวในการพัฒนา และเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ซึ่งแนวคิดของชุมชนในเรื่องดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จังหวัดสตูล ได้แก่ พื้นที่ ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง (1) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กิจกรรมท่องเที่ยวเดินป่าศึกษาธรรมชาติ เทียวถ้ำภูเขาเพชร ล่องแก่ง พายเรือคายัค เดินป่า มีมัคคุเทศก์นำทางในการเดินเที่ยวถ้ำ จำนวน 7 คน ใช้เวลาในการเดินเที่ยว 1 ชั่วโมง ระยะทาง 3 กิโลเมตร (2) เอกลักษณ์ของพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ได้แก่ ถ้ำภูเขาเพชร ถ้ำภูเขาเพชรมีอายุราว 3,000 ปีที่แล้ว ในอดีตเป็นสถานที่พักพิงของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ มีการค้นพบหลักฐาน ประกอบด้วย กระดูกมนุษย์โบราณส่วนกะโหลกศีรษะ เศษภาชนะดินเผาเคลือบลายเชือกทาบ และกระดูกสัตว์เปลือกหอยบรรจุในภาชนะดินเผา สันนิษฐานว่ามนุษย์สมัยก่อนน่าจะใช้ประกอบพิธีทางศาสนา ในปี พ.ศ.2534 มีการค้นพบถ้ำโดยพระพุฒาคือชื่อ “หลวงตาแฝง” ได้นำสมบัติเกิดนิมิต ภาพถ้ำขนาดใหญ่ ที่มีความสวยงาม และได้ออกสำรวจถ้ำที่ปรากฏในญาณสมาธิ จนพบถ้ำในลักษณะดังกล่าว ต่อมาสำนักงานโบราณคดีพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ 10 ร่วมกับราษฎรในพื้นที่จะทำการสำรวจถ้ำอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ.2541 ถ้ำภูเขาเพชรเป็นถ้ำขนาดใหญ่ ภายในถ้ำเป็นโพรงที่มีความลึก เป็นคูหาขนาดกว้างขวาง โถงโถง ตระการตา มีเนื้อที่โดยประมาณ 50 ไร่ (20,000 ตารางวา) ถ้ำที่ใหญ่ที่สุดในเมืองไทย และใหญ่ติดอันดับ 7 ของโลก เดิมถ้ำแห่งนี้ เรียกว่า ถ้ำลอด หรือถ้ำเพชร หรือถ้ำยาว ก่อนจะมาเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น ถ้ำภูเขาเพชร เพราะภายในถ้ำ วิจิตรตระการตาไปด้วยหินงอกหินย้อยที่ยามต้องแสงตะส่องประกายดุจดังเพชรระยิบระยับ ถ้ำภูเขาเพชรมีห้องต่าง ๆ ประมาณ 20 ห้อง ประกอบด้วย ห้องหลัก ๆ ได้แก่ ห้องปะการัง มีหินงอกหินย้อยขึ้นคล้ายปะการังได้ท้องทะเล ห้องผ้ามาน มีแผ่นหินเป็นริ้ว ๆ ลักษณะคล้ายกับผ้ามาน ห้องโดมศิลาเพชร เมื่อสัมผัสแสงไฟจะเปล่งประกายแวววาว ห้องโถงใหญ่ มีแท่งหินงอก หินย้อยขนาดใหญ่ ห้องลานเพลิน มีลักษณะเป็นลานหินกว้างเป็นขั้นเตี้ย ๆ คูคล้ายเวทีคอนเสิร์ต ห้องมรกต ห้องนี้เพดานถ้ำเป็นช่องโหว่มีแสงส่องลงมากกระทบกับก้อนหินสีเขียวก้อนใหญ่ใจกลางห้องเกิดจากสีของพีชชั้นต่ำที่เกิดขึ้นจากแสงที่ส่องลอดเข้ามาภายในถ้ำ ห้องอ่างน้ำ คลองลำโลน เป็นสถานที่ในการล่องแก่ง ประกอบด้วยพรรณไม้ สองฝั่งคลอง ดังนี้ ต้นหวายซี่ผึ้ง ต้นจิกน้ำ ต้นไผ่ตง ต้นกระท่อม ต้นเตาร้าง ต้นเตยทะเล ต้นดาหลา ต้นชุมเห็ด ต้นกล้วยป่า ต้นขนุนปาน ต้นลำเจียก ต้นลำต้น ต้นจันผา ต้นโสมน้ำ ต้นบอน ต้นกระดาด ต้นกุ่มน้ำ ต้นกันเกรา ต้นผักกูดน้ำ ต้นเขยตาย ต้นปาล์มกะพ้อหนาม (3) อัตลักษณ์ของชุมชน ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จากการศึกษาพบว่าชุมชนในเขตพื้นที่เป้าหมาย มีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวชุมชนประกอบอาชีพกรีดยาง ทำสวนผลไม้ ชุมชนนิยมวิถีประเพณีประเพณีในการแก้ไขปัญหาชุมชนมีน้ำใจ และถ้อยทีถ้อยอาศัยคนใน และนอกชุมชน ชุมชนมีบุคลากรที่เคยเป็นกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นแตกต่างในอุดมการณ์ทางการเมือง รูปแบบการท่องเที่ยวของชุมชน ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล มีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชน เนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ดังกล่าว ชุมชนมีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวจากพฤติกรรมของชุมชนในรูปแบบดังกล่าวทำให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกอบอุ่นใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว และสามารถป้องกันปัญหาระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้ การที่ชุมชนมีพฤติกรรมในลักษณะประเพณีประเพณีประเพณีทำให้การจัดการท่องเที่ยวไม่เป็นอุปสรรค และลดความขัดแย้ง

ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนได้เช่นเดียวกัน ชุมชนในพื้นที่ตำบลปาล์มพัฒนามีความสามัคคี และมีความจริงใจซึ่งกัน และกันทำให้การส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวประสบความสำเร็จได้ง่าย เนื่องจากชุมชนมีความซื่อสัตย์กับนักท่องเที่ยวการคิดการตัดสินใจในการให้บริการ และการคิดค่าบริการจึงไม่เป็นการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว อีกทั้ง การที่คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนปาล์มพัฒนาส่วนใหญ่เป็นคนมีน้ำใจ และให้ความช่วยเหลือผู้อื่นทำให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกอบอุ่น และปราศจากความระแวงในระหว่างทำกิจกรรมการท่องเที่ยว

4.2 ผลการวิเคราะห์ภาพรวมการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ

1. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ ภายใต้การวิเคราะห์ตามแนวองค์ประกอบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ ภายใต้การวิเคราะห์ตามแนวองค์ประกอบ การมีส่วนร่วมของชุมชน

1.1.1 พบว่า ในทุกพื้นที่ที่มีการจัดความร่วมมือในการจัดระบบรักษาความปลอดภัย โดยชุมชน และหน่วยงานในท้องถิ่น ชุมชนในพื้นที่ที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีกระบวนการจัดการร่วมกันเพื่อดูแลความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้าไปยังพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทุกพื้นที่

1.1.2 ในบางชุมชน มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ และกลุ่มเยาวชนขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้เกิดความสามัคคี และมีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และชุมชนมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการจัดการท่องเที่ยว ฯ

1.1.3 ในทุกพื้นที่ ๆ มีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าว ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวคิด และกำหนดความต้องการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเป็นกลุ่มที่ริเริ่มขึ้นภายใต้ความต้องการการให้ความช่วยเหลือ และการทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงจากสถาบันการศึกษา

1.1.4 ในทุกพื้นที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงออกต่อการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ในลักษณะการแสดงออกความมีน้ำใจในการให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวที่ชุมชน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการให้บริการทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเดิมอีกครั้งของนักท่องเที่ยว

1.1.5 ในทุกพื้นที่ ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงออกถึงความสนใจ และมีความพยายามเชิญให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน จัดเส้นทางเดินป่าหรือกิจกรรมทางการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจแก่นักท่องเที่ยว

1.1.6 ทุกชุมชนมีแนวทางในการส่งเสริมสร้างความรู้ และมีความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศร่วมกันในชุมชนนั้น ๆ และมีการแลกเปลี่ยนถ่ายเทองค์ความรู้เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นกลไกสำคัญที่ส่งผล ให้ชุมชนในเขตพื้นที่ดังกล่าว ประสบความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากชุมชนมีทิศทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน

1.1.7 ทุกชุมชนชาวบ้านมีส่วนร่วมในการกำหนดทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความสวยงาม และสมบูรณ์ในชุมชน และประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบภายใต้การยอมรับในสิ่งที่ปรากฏร่วมกันในระหว่างการเดินทางให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูล

1.1.8 พบว่า มีการร่วมมือระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเนื่องจากหน่วยงานของรัฐที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของชุมชน ซึ่งมีอำนาจ และขอบเขตความรับผิดชอบในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ ๆ ดูแลโดยชุมชน

1.1.9 ชุมชนมีความสามัคคีในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศความสามัคคี และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชุมชนมีผลต่อความเชื่อมั่น และเชื่อถือของนักท่องเที่ยวต่อการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวอันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในความสำเร็จในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว

1.1.10 การที่ชุมชนที่มีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากชุมชนมีผู้นำชุมชนมีภาวะผู้นำเข้มแข็ง และเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีการขับเคลื่อนไปในทิศทางที่เกิดการพัฒนาเป็นรูปธรรมเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากบทบาทของผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้ชุมชนมีความร่วมมือ และมีแสดงออกในการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และบทบาทที่เข้มแข็งของผู้นำชุมชน สามารถรวมแกนนำชาวบ้านได้

1.1.11 ชุมชนมีการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีโครงสร้างมีการแบ่งหน้าที่ชัดเจน ทั้งนี้แต่ละชุมชนจะกำหนดโครงสร้างองค์กรขึ้นมาได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เป็นผลมาจากการพัฒนาการในการรวมกลุ่มของชุมชนเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของชุมชนนั้น ๆ หากชุมชนไหนมีการรวมกลุ่มเพื่อการจัดการท่องเที่ยวมานานจะมีการกำหนดโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน และเป็นทางการมีเอกสารหลักฐานแสดง แต่หากชุมชนไหนมีการรวมกลุ่มเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่นาน การกำหนดโครงสร้างองค์กรโดยชุมชนจะแสดงออกอย่างไม่เป็นทางการ โดยใช้คำพูดในการตกลงถึงบทบาทหน้าที่โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการทำความเข้าใจด้วยความสมัครใจในแต่ละชุมชน

1.1.12 ชุมชนยังคงประสบปัญหาการให้ความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว ทั้งนี้ชุมชนมีความรู้สึกเกรงใจที่จะใช้กฎ หรือบทลงโทษอย่างเคร่งครัดต่อพฤติกรรมที่ไม่ให้ความร่วมมือของนักท่องเที่ยว

1.1.13 ชุมชนมีส่วนร่วมในการถ่ายทอด และการพัฒนาความรู้ภายใต้แนวทางการใช้ชุมชนบอกล่า และถ่ายทอดประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

1.1.14 ชุมชนส่วนใหญ่มีการยอมรับ และสนใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนมีความสามัคคี และมีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ตลอดเวลาเมื่อเห็นพัฒนาการทางการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จในสถานที่อื่น ๆ ที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และประสบความสำเร็จในการได้รับความนิยมนักท่องเที่ยว

1.1.15 ชุมชนมีการเรียนรู้การทำงานภายใต้รูปแบบกระบวนการกลุ่ม

1.1.16 ชุมชนใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ และกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน

1.1.17 ชุมชนได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานสถาบันการศึกษาเข้าให้คำแนะนำในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการบรรยายในการจัดนำเที่ยวเดินป่า ภายใต้การมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดข้อมูล ตำนานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวอย่างภาคภูมิใจร่วมกัน

1.1.18 ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกติกาในการคัดเลือกกลุ่มคนเข้าทำหน้าที่บริการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อประสิทธิภาพในงานบริการของการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเป็นไปด้วยความสมัครใจโดยกระบวนการตัดสินใจเข้าร่วมทำหน้าที่ในการให้บริการตามโครงสร้างขององค์กรจะต้องไม่กระทบกับอาชีพหลักที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ เช่น การให้บริการใด ๆ จะต้องไม่ส่งกระทบต่ออาชีพการกีดขวางพารา และจะต้องมีการนัดแจ้งก่อนล่วงหน้าของกลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อการเตรียมความพร้อมของกำลังคนที่จะให้บริการ เช่น การบริการเดินป่า

1.1.19 ชุมชนยินดีในการมีส่วนร่วมต่อการแลกเปลี่ยนความรู้ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และมีกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องกับหน่วยงานภายนอก

1.1.20 ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดองค์กรเพื่อให้เกิดความสอดคล้องในการจัดการและดำเนินงานด้วยความสมัครใจ และสอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละบุคคลในชุมชนนั้น ๆ

1.1.21 ผู้นำชุมชนมีความพยายามส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะในชุมชน และให้ความเคารพในตัวผู้นำชุมชน ทั้งนี้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเลือกตัวผู้นำชุมชนมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้เกิดการพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นในเขตพื้นที่ของทุกชุมชน

1.1.22 ชุมชนทุกพื้นที่ที่มีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และทุกชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาสุขภาพป่า โดยมุ่งหวังในพื้นที่ป่ายังคงความอุดมสมบูรณ์ และยังคงไว้ซึ่งทัศนียภาพของ ผืนป่ามีความสวยงาม รวมทั้งต่อต้านการคุกคามของนายทุนที่จะเข้าไปทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าอย่างเข้มแข็ง

1.1.23 ชุมชนในทุกพื้นที่ที่มีความตระหนักในการดูแลรักษาพรรณไม้หายาก และสัตว์ป่า รวมถึงมีความพยายามส่งเสริม และถ่ายทอดภูมิปัญญาในการนำสมุนไพรมาใช้ประโยชน์ในการรักษาสุขภาพ และชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ในการดูแลรักษาพรรณไม้ และสัตว์ป่าในพื้นที่เพื่อให้ทรัพยากรดังกล่าวเป็นสิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางไปเที่ยวชม

1.1.24 ผู้นำกลุ่มในทุกชุมชนมีความพยายาม และมีความตั้งใจในการผลักดันการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดขึ้นในชุมชน

1.2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ ภายใต้การวิเคราะห์ตามแนวองค์ประกอบทรัพยากรท่องเที่ยว

1.2.1 จากการศึกษาพบว่า ในทุกพื้นที่ที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีลักษณะโดดเด่น มีความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อม และพันธุ์ไม้ สัตว์ป่า มีธรรมชาติที่สวยงาม มีพันธุ์ไม้แปลก ๆ และมีสมุนไพรหลากหลายที่ปรากฏในผืนป่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สามารถนำเอาสิ่งดังกล่าวมาเป็นจุดขายทางการตลาดเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว และเรียนรู้ระบบนิเวศ

1.2.2 ในบางพื้นที่มีร่องรอยหลักฐาน ค่ายผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์เป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้คุณค่าทางประวัติศาสตร์ นอกเหนือจากทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติอื่นๆซึ่งหลักฐานดังกล่าวที่ปรากฏมากมายในแถบเทือกเขาบรรทัดเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความหลากหลาย และสร้างความแปลกใหม่ในความรู้สึกให้นักท่องเที่ยวได้เป็นเอกลักษณ์ที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชุมชน และเป็นความภาคภูมิใจที่เป็นเครื่องจูงใจให้ชุมชนเกิดความรัก และความสามัคคี แม้ในปัจจุบันความแตกต่างในความคิดทางการเมืองจะสิ้นสุดลงไปแล้วในชุมชนที่อาศัยในแนวรอบเทือกเขาบรรทัดแต่สิ่งที่ยังปรากฏดังกล่าวเป็นเครื่องย้ำเตือนที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ และสร้างเสน่ห์ให้กับการให้บริการในระหว่างการจัดนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวโดยชุมชน

1.2.3 ในบางพื้นที่ วิถีชีวิตผู้คนที่ยังอาศัยในเขตพื้นที่ทางการท่องเที่ยวที่มีลักษณะความเป็นเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ เช่น ชนกลุ่มน้อยที่อาศัยในเขตผืนป่าแนวเทือกเขาบรรทัดประกอบด้วย เขม้ง ชาวกูย เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้พื้นที่ ๆ จัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ศึกษา มีความน่าสนใจทำให้นักท่องเที่ยวได้เกิดการเรียนรู้ และมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชุมชน และชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว

1.2.4 ในทุกพื้นที่มีสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับการทำกิจกรรมนำเที่ยวเดินป่า เทียวถ้ำ ล่องแก่ง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว สามารถสร้างความรู้สึกให้นักท่องเที่ยวรู้สึกตื่นเต้น และมีความหลากหลายในกิจกรรมสำหรับการจัดนำเที่ยว

1.3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ ภายใต้การวิเคราะห์ตามแนวองค์ประกอบ การคมนาคม

1.3.1 ในทุกพื้นที่ที่มีการจัดการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีเส้นทางคมนาคม ที่สะดวกสบาย มีเส้นทางในการเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม สะดวกสบายไม่ไกลจากชุมชนเมือง

1.3.2 ในทุกพื้นที่ มีความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยว แต่การทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวต้องให้ความสำคัญกับสุขภาพของนักท่องเที่ยวเอง และการเตรียมความพร้อมของร่างกายในการทำกิจกรรม รวมถึงอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นระหว่างทำกิจกรรม เช่น การลื่นหกล้ม การโดนทากกัด การพลัดตกหน้าผาเนื่องจากบางพื้นที่มีความลาดชันของพื้นที่เป็นบางส่วน

1.4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ ภายใต้การวิเคราะห์ตามแนวองค์ประกอบการบริหารจัดการและการบริหารรายได้

1.4.1 พบว่ามีบางชุมชน มีการบริหารจัดการรายได้จากการนำเที่ยวเดินป่า โดยวิธีการนำรายได้จากการทำกิจกรรมดังกล่าวมาสมทบการจัดตั้งกองทุนเพื่อการอนุรักษ์ป่า ทำให้มีกองทุนเพื่อการรักษาทรัพยากรป่าไม้ อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1.4.2 ชุมชนส่วนใหญ่มีการบริหารจัดการรายได้อย่างเป็นระบบ ช่วยลดปัญหาการตั้งประเด็นข้อสงสัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเงินของชุมชน หรือของกลุ่มได้

1.4.3 ชุมชนส่วนใหญ่มีการบริหารจัดการระบบการจ่ายเงินค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกได้ว่าเป็นธรรมในการทำงาน และได้รับค่าตอบแทน

1.4.4 พบว่าบางชุมชนมีการบริหารจัดการรายได้อย่างเป็นระบบ รวมถึงการจัดกองทุนสำหรับพัฒนาและดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ช่วยส่งผลให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประสบความสำเร็จ เนื่องจาก สามารถนำเงินที่เป็นส่วนหนึ่งของรายได้มาทำการพัฒนาปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว และพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการขยายตัวทางการท่องเที่ยว

1.4.5 ชุมชนมีการจัดตั้งชมรมเพื่อดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว และกำหนดโครงสร้างในการบริหารงานเพื่อให้เกิดการกระจายงาน และกระจายความรับผิดชอบเพื่อให้ทุกคนมีบทบาทในการทำงานอย่างเท่าเทียมกัน

1.4.6 มีบางชุมชนมีการจัดทำสถิติผู้มาใช้บริการ ชุมชนมีระบบการตรวจเช็คจำนวนผู้มาใช้บริการอย่างเป็นระบบ

1.4.7 บางชุมชนมีการกำหนดกฎระเบียบที่ใช้ในการควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

1.4.8 ชุมชนมีจิตสำนึกในการช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1.4.9 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ ภายใต้การวิเคราะห์ตามแนวองค์ประกอบการบริหารจัดการและการบริหารรายได้ พบว่า ผู้ประกอบการมีความตั้งใจพัฒนาการบริการให้มีประสิทธิภาพจนนักท่องเที่ยวประทับใจ

1.4.10 บางชุมชนมีการแจกเอกสารประชาสัมพันธ์ และใช้กระบวนการจัดแสดงแนะนำแหล่งท่องเที่ยว มีการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อการประชาสัมพันธ์ และทำโฆษณา

1.4.11 บางชุมชนมีแนวทางในการร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐให้คำแนะนำในกระบวนการพัฒนาบุคลากร และฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

1.4.12 บางชุมชนมีการผ่อนถ่ายการดำเนินงานจากฐานสู้รบ

1.4.13 การดำเนินการใด ๆ ในเขตพื้นที่ชุมชนส่วนใหญ่ชุมชนจะมีการประชุม และลงความเห็นต่อแนวทางในการดำเนินงาน หากกลุ่มองค์กรในชุมชนระดับต่าง ๆ เห็นด้วยก็จะดำเนินการ และหากไม่เห็นด้วยก็จะยุติการดำเนินงาน แนวทางดังกล่าว ช่วยลดปัญหาในการสร้างความขัดแย้งในองค์กร

1.4.14 ชุมชนมีแนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ในการบริการนักท่องเที่ยวโดยมีรูปแบบการดำเนินงานที่แตกต่างกัน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ ภายใต้การวิเคราะห์ตามแนวองค์ประกอบ ปัญหาการจัดการ

2.1.1 จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ มีปัญหาการจัดการในเกือบทุกพื้นที่ คือ การขาดการพัฒนา ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เป็นที่รู้จักในวงการท่องเที่ยว ทั้งบริษัทนำเที่ยว และนักท่องเที่ยวทำให้การดำเนินงานมีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ไม่หลากหลาย

2.1.2 จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ มีปัญหาการจัดการในเกือบทุกพื้นที่ คือ ขาดการดำเนินงานด้านการตลาดเพื่อกระตุ้นให้คนเดินทางมาท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยว

2.1.3 จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ มีปัญหาการจัดการในเกือบทุกพื้นที่ คือ ขาดการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการบรรยายในการนำนักท่องเที่ยวเดินป่า ทำให้ขาดมาตรฐานในการบรรยาย และการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

2.1.4 จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ มีปัญหาการจัดการในเกือบทุกพื้นที่ คือ ชุมชนไม่ได้ออกกฎกติกาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้นักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามการทำกิจกรรมการท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ทราบถึงวิธีการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยว

2.1.5 จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ มีปัญหาการจัดการในเกือบทุกพื้นที่ คือ ชุมชนบางพื้นที่ไม่ได้จัดโครงสร้างในองค์กรเพื่อการอย่างเป็นทางการ มีการจัดแสดงโครงสร้างที่ชัดเจน และสามารถสังเกตเป็นได้ง่ายในที่ทำการเพื่อทำหน้าที่ในการจัดการจัดการท่องเที่ยว ทำให้ไม่สามารถหาผู้รับผิดชอบได้ทันทีที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาถึงเพื่อรับบริการหรือติดต่อประสานงาน

2.1.6 จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ มีปัญหาการจัดการในเกือบทุกพื้นที่ คือ การดำเนินงานขาดการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูลของชุมชนขาดความต่อเนื่อง ไม่มีกลุ่มสานงานต่อ

2.1.7 จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ มีปัญหาการจัดการในเกือบทุกพื้นที่ คือ ขาดงบประมาณในการพัฒนาสถานที่สำหรับอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

2.1.8 จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ มีปัญหาการจัดการในเกือบทุกพื้นที่ คือ มาตรการควบคุมจำนวนปริมาณของนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมเป็นจำนวนมาก

2.1.9 จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ มีปัญหาการจัดการในเกือบทุกพื้นที่ คือ มาตรการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และต่อสถานที่ในการเข้าชม และระหว่างชมถ้ำ รวมทั้งกระบวนการในการให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวในการเดินป่า และล่องเรือคายัค

2.1.10 จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ มีปัญหาการจัดการในบางพื้นที่ คือ กระบวนการตัดราคา กรณีที่มีผู้ให้บริการนำเที่ยวในรูปแบบการล่องแก่ง ทำให้ไม่บริการนักท่องเที่ยวเต็มรูปแบบ การทำราคาที่ต่ำลงเพื่อการแข่งขันทำให้คุณภาพการให้บริการต่ำกว่ามาตรฐานในการดำเนินการ และการไม่บริการนักท่องเที่ยวตามมาตรฐานในการให้บริการทำให้นักท่องเที่ยวไม่ประทับใจ และไม่กลับมาเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยววันนั้น ๆ อีก

2.2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ ภายใต้การวิเคราะห์ตามแนวทางองค์ประกอบ ปัญหาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

2.2.1 การพัฒนาคนในชุมชนเพื่อเข้ามาทำหน้าที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอ ทำให้ชุมชนที่ให้บริการในด้านการท่องเที่ยวในหลายพื้นที่ประสบปัญหา เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมากทำให้ขาดแคลนแรงงานในการทำงาน และให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

2.2.2 การพัฒนานุเคราะห์ของชุมชนขาดความต่อเนื่อง ทำให้ประสบปัญหาจำนวนคนให้บริการที่มีความรู้ในการแนะนำข้อมูลหรือองค์ความรู้ในระหว่างการเดินทางไม่เพียงพอ ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสได้เพียงแค่สถานที่ ขาดการเรียนรู้ และการศึกษาระบบนิเวศในเชิงลึก

2.2.3 การพัฒนาด้านมาตรฐานการให้บริการในระดับสากล การสร้างความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมนักท่องเที่ยว กระบวนการพัฒนาทักษะในด้านดังกล่าว ชุมชนได้รับการพัฒนาน้อยมาก

2.3. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ ภายใต้การวิเคราะห์ตามแนวทางองค์ประกอบ ปัญหาสภาพแวดล้อมของพื้นที่

2.3.1 ในบางพื้นที่ที่มีการบุกรุกพื้นที่จากนายทุนเข้าครอบครองผืนป่าในหลาย ๆ พื้นที่เพิ่มมากขึ้น

2.3.2 สภาพดินฟ้าอากาศ เป็นอุปสรรคในการเดินป่า เนื่องจากในเขตพื้นที่ดังกล่าวมีปรากฏการณ์ ฝนตกบ่อยมาก และมีทาก สร้างปัญหาให้กับนักท่องเที่ยวในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว การทำกิจกรรมแคมป์ไฟทำได้ลำบาก ฤดูกาลท่องเที่ยวที่เหมาะสมทำได้ 8 เดือน

2.3.3 ผู้ประกอบการบางรายถูกล้างใช้ประโยชน์จากภูมิน้ำ สร้างสิ่งก่อสร้างรุกรานน้ำเพื่อประโยชน์ส่วนตนสร้างทัศนียภาพที่ดู جذابในการมองต่อสถานที่ดัง กล่าวนอกจากนี้ การสร้างจิตสำนึกในการรับผิดชอบพื้นที่สาธารณะในชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวทั้งตัวนักท่องเที่ยว และผู้ให้บริการในการจัดนำเที่ยวยังไม่มี การแสดงออกอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ปรากฏขยะและสิ่งปฏิกูลในเส้นทางเดินป่าในบางพื้นที่

2.4. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดฯ ภายใต้การวิเคราะห์ตามแนวองค์ประกอบ ปัญหาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

2.4.1 ในพื้นที่ศึกษาบางเส้นทางที่ถูกนำมาใช้การทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบการเดินป่า มีสถานพื้นที่ค่อนข้างสูงชัน และไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการรักษาความปลอดภัย อาจส่งผลให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวได้ในอนาคต นอกจากนี้ในบางพื้นที่ที่มีการทำกิจกรรมในรูปแบบการล่องแก่ง ไม่มีป้ายสัญลักษณ์ในการบอกถึงระดับความลึกของแหล่งน้ำในพื้นที่ทำกิจกรรม และไม่มีธงสัญลักษณ์ที่เป็นเครื่องหมายแสดงถึงระดับน้ำที่ปลอดภัยในการล่องแก่ง และไม่มีองค์กรใดที่รับผิดชอบในการแสดงสัญลักษณ์เพื่อแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบถึงสภาพพื้นที่ที่ไม่พร้อมสำหรับอนุญาตให้นักท่องเที่ยวทำกิจกรรมอันมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ฝนตกหนัก เสี่ยงต่อน้ำป่า หรือดินถล่ม นอกจากนี้ เส้นทางที่ถูกกำหนดให้เป็นเส้นทางในการเดินป่า และล่องแก่งไม่มีการจัดทำป้ายคำเตือน และการแนะนำวิธีปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานในการทำกิจกรรมแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะทำให้นักท่องเที่ยวประสบอุบัติเหตุในการทำกิจกรรมดังกล่าวได้

2.4.2 ในทุกพื้นที่ไม่ได้มีกิจกรรมในการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในการตระหนักถึงความสำคัญในการรักษาสภาพแวดล้อม และธรรมชาติอย่างชัดเจน และเป็นรูปแบบที่มีมาตรฐานในกระบวนการปฐมนิเทศนักท่องเที่ยวก่อนเข้าพื้นที่ ขาดสื่อประกอบการอธิบายให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงการให้ความร่วมมือในการรักษาสภาพแวดล้อม ทำให้การใช้บริการนำเที่ยวในทุกพื้นที่ได้ส่งผลกระทบต่อความเสียหายของพันธุ์พืช และสัตว์แมลงที่อาศัยในบริเวณเส้นทางที่มีการทำกิจกรรมการเดินป่า และการล่องแก่งในเขตพื้นที่ศึกษา

3. ผลการวิเคราะห์อัตลักษณ์ของชุมชนในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัดภาคใต้ที่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า

3.1 อัตลักษณ์ของชุมชนในการประกอบอาชีพ

3.1.1 ชุมชนในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัด ๔ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา และทำสวนผลไม้ ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาในพื้นที่ให้บริการการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในช่วงที่ตรงกับการทำกิจกรรมในอาชีพหลักของชุมชน บางชุมชนต้องให้นักท่องเที่ยวแจ้งเวลาก่อนล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับบุคคลกรที่จะคอยให้บริการ ชุมชนในบางพื้นที่จะเปิดให้บริการในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเวลาเสร็จสิ้นภาระกิจการประกอบอาชีพหลักก่อน

3.1.2 ชุมชนในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัด ๔ ส่วนใหญ่มองเห็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ไม่ใช่การยึดเป็นอาชีพหลัก ส่งผลให้เกิดการพัฒนามาตรฐานการให้บริการค่อนข้างยาก เนื่องจากไม่ใช่กิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้หลัก และขาดการทุ่มเท และเอาใจจริงเอาใจในการทำหน้าที่ในการจัดนำเที่ยว หากจำเป็นต้องเลือกในการทำกิจกรรมจำเป็นต้องเลือกกิจกรรมหลักก่อนส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่รอรับบริการได้

3.1.3 ชุมชนในเขตพื้นที่เชื่อมต่อกับเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัด ๔ ส่วนใหญ่ยอมรับการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มรายได้ และยินดีในการประกอบอาชีพเสริมที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

3.2 อัตลักษณ์ของชุมชนในการนับถือศาสนา

3.2.1 ชุมชนโดยรอบแนวเทือกเขาบรรทัดที่มีพื้นที่จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบางส่วนนับถือศาสนาอิสลามทำให้มีข้อจำกัดในการทำงานบริการ เนื่องจากเกี่ยวเนื่องกับการทำพิธีกรรมทางศาสนาในชีวิตประจำวัน และหากถึงช่วงฤดูถือศีลอดทำให้ส่งผลกระทบต่อสมรรถภาพของร่างกายและไม่สามารถให้บริการได้อย่างเต็มที่

3.2.2 ชุมชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ไม่ขัดกับหลักศาสนา และไม่ทำให้ชุมชนเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตเมื่อเปิดรับกิจกรรมดังกล่าว ทำให้นักท่องเที่ยวเองจำเป็นต้องเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติตนที่ถูกต้องโดยไม่ขัด หรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชนที่มีความแตกต่างทางศาสนาในสถานที่ท่องเที่ยว

3.3 อัตลักษณ์ของชุมชนในวิถีการดำเนินชีวิต

3.3.1 ชุมชนรอบพื้นที่เทือกเขาบรรทัดส่วนใหญ่เป็นชุมชนรักความสงบ และไม่ยอมรับการกดขี่ข่มเหงอันเป็นผลจากเหตุการณ์ในอดีตที่มีความเห็นแตกต่างตามแนวคิดทางการเมืองและได้รับการกดขี่จากผู้ที่ใช้อำนาจรัฐในทางที่ไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนทำให้การติดต่อสื่อสาร และการพูดคุยจะต้องเป็นไปในแนวทางที่ไม่บ่งบอกให้เกิดความรู้สึกว่าผู้ถูกปฏิบัติเกิดความรู้สึกกดขี่ ข่มเหง เสียศักดิ์ศรี อับอาย และเสียหน้า

3.3.2 ชุมชนรอบพื้นที่เทือกเขาบรรทัดส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มชุมชนเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ

3.3.3 ชุมชนรอบพื้นที่เทือกเขาบรรทัดให้ความสำคัญกับการลงมติเพื่อทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และเคารพในกติกา

3.3.4 ชุมชนรอบพื้นที่เทือกเขาบรรทัดให้ความเคารพ และศรัทธาในตัวผู้นำชุมชน พร้อมทั้งมอบอำนาจการนำในกลุ่มอย่างไม่มีเงื่อนไข

3.3.5 ชุมชนรอบพื้นที่เทือกเขาบรรทัดมีปัญหาในอดีตที่เหมือนกันทางด้านความแตกต่างเรื่องความคิดทางการเมือง

สรุปผลการศึกษารูปแบบ และการดำเนินการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ศักยภาพ และปรากฏมีอยู่ในพื้นที่เป้าหมาย ประกอบด้วย

รูปแบบ และการดำเนินการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีอยู่ในเขตพื้นที่เป้าหมายในภาพรวม พบว่า พื้นที่ ๆ มีศักยภาพ และมีความเหมาะสมในการเลือกเป็นกรณีศึกษา รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เชื่อมต่อแนวเทือกเขาบรรทัดที่มีศักยภาพประกอบด้วย (1) จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ พื้นที่เส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ น้ำตกนางเศรษฐี ต.ร่อนพิบูลย์ อ.ร่อนพิบูลย์ (2) จังหวัดตรัง ได้แก่พื้นที่ กิจกรรมการเดินป่าเที่ยวชมธรรมชาติ เทียวถ้ำลอด ต.ในเตา อ.ห้วยยอด (3) จังหวัดสงขลา ได้แก่ กิจกรรมการเที่ยวถ้ำ ศรีเกษร ล่องแก่ง พื้นที่ ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ (4) จังหวัดพัทลุง ได้แก่ กิจกรรมท่องเที่ยวเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ น้ำตกหนานฟ้า พื้นที่ ต.ทุ่งนารี อ.ป่าบอน (5) จังหวัดสตูล ได้แก่พื้นที่ เทียวถ้ำภูผาเพชร ล่องแก่ง เดินป่า ในเขตพื้นที่ ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง

สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมาย ทั้ง 5 สถานที่ ประกอบด้วย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ เป้าหมาย ในภาพรวมพบว่า (1) การบริหารจัดการตามแนวทางการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ เช่น (1.1) การวางแผนการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยว (1.2) การบริหารจัดการรายได้ (1.3) การกำหนดโครงสร้างการบริหารงานภายในกลุ่ม โดยการกำหนดหน้าที่ภาระความรับผิดชอบ (1.4) การกำหนดหน้าที่โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำสถิติจำนวนนักท่องเที่ยว และจำนวนรายได้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบการทำงาน (1.5) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบในการควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในพื้นที่บริการ (1.6) การกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปลูกฝังจิตสำนึกในการช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (1.7) การสร้างความร่วมมือให้ผู้ประกอบการในพื้นที่มีความตั้งใจพัฒนาการบริการให้มีประสิทธิภาพจนนักท่องเที่ยวประทับใจ (1.8) มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ และการแจกเอกสารประชาสัมพันธ์โดยใช้กระบวนการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวด้วยตัวบุคคลในชุมชน รวมถึง มีการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อการประชาสัมพันธ์ และทำโฆษณา (1.9) ชุมชนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐให้คำแนะนำในกระบวนการพัฒนาบุคลากรและฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องโดยเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้ารับการอบรม (1.10) ชุมชนมีความร่วมมือในระหว่างสมาชิกที่ดำเนินการถ่ายโอนถ่ายการดำเนินงานจากรุ่นสู่รุ่น (1.11) การจัดการประชุม และลงความเห็นต่อแนวทางในการดำเนินงาน หากกลุ่มองค์กรในชุมชนระดับต่าง ๆ เห็นด้วยก็จะ

ดำเนินการ และหากไม่เห็นด้วยก็จะยุติการดำเนินงาน แนวทางดังกล่าว ช่วยลดปัญหาในการสร้างความขัดแย้งในองค์กร

สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวของการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมาย ทั้ง 5 สถานที่ ประกอบด้วย

ปัจจัยที่ส่งผลที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมาย และพื้นที่ข้างเคียงในภาพรวมพบว่า (1) มีปัญหาการจัดการในเกือบทุกพื้นที่ คือ การขาดการพัฒนาประชาสัมพันธ์ (2) ขาดการดำเนินงานด้านการตลาด (3) ขาดการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการบรรยายในการนำนักท่องเที่ยวเดินป่า ล่องแก่ง เทียวถ้ำ (4) ชุมชนไม่ได้ออกกฏกติกาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้นักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยว (5) ไม่ได้จัดโครงสร้างในองค์กรอย่างเป็นทางการ ทำให้ไม่สามารถหาผู้รับผิดชอบได้ทันทั่วทั้งที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาเพื่อรับบริการ หรือติดต่อประสานงาน (6) การดำเนินงานขาดการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูลของชุมชนขาดความต่อเนื่อง ไม่มีกลุ่มสานงานต่อ (7) ขาดงบประมาณในการพัฒนาสถานที่สำหรับอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว (8) ไม่มีมาตรการควบคุมจำนวนปริมาณของนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมเป็นจำนวนมาก (9) ไม่มีมาตรการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และต่อสถานที่ในการเข้าชม และระหว่างชมถ้ำ รวมทั้งกระบวนการในการให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวในการเดินป่า และล่องเรือคายัค (10) กระบวนการตัดราคา กรณีที่มีผู้ให้บริการนำเที่ยวในรูปแบบการล่องแก่ง ทำให้ไม่บริการนักท่องเที่ยวเต็มรูปแบบ การทำราคาต่ำลงเพื่อการแข่งขันทำให้คุณภาพการให้บริการต่ำกว่ามาตรฐานในการดำเนินการ และการไม่บริการนักท่องเที่ยวตามมาตรฐานในการให้บริการทำให้นักท่องเที่ยวไม่ประทับใจ และไม่กลับมาเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ อีก (11) การพัฒนาคนในชุมชนเพื่อเข้ามาทำหน้าที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอ ทำให้ชุมชนที่ให้บริการในด้านการท่องเที่ยวในหลายพื้นที่ประสบปัญหา เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมากทำให้ขาดแคลนแรงงานในการทำงาน และให้บริการแก่นักท่องเที่ยว (12) การพัฒนานุเคราะห์ของชุมชนขาดความต่อเนื่อง (13) ขาดการพัฒนาด้านมาตรฐานการให้บริการในระดับสากลการสร้างความรู้ ความเข้าใจในพฤติกรรมนักท่องเที่ยวมีกระบวนการพัฒนาทักษะในด้านดังกล่าวแก่ชุมชนน้อยมาก (14) ในบางพื้นที่มีการบุกรุกพื้นที่จากนายทุนเข้าครองครองผืนป่าในหลาย ๆ พื้นที่เพิ่มมากขึ้น (15) สภาพดินฟ้าอากาศ เป็นอุปสรรคในการเดินป่าเนื่องจากในเขตพื้นที่ดังกล่าวมีปรากฏการณ์ ฝนตกบ่อยมาก และมีหาค สร้างปัญหาให้กับนักท่องเที่ยวในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว (16) ผู้ประกอบการบางรายถูกล้างประโยชน์จากริมน้ำสร้างสิ่งก่อสร้างรุกล้ำริมน้ำเพื่อประโยชน์ส่วนตนสร้างทัศนียภาพที่ดูจืด (17) พื้นที่ศึกษาบางเส้นทางที่ถูกนำมาใช้การทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบการเดินป่า มีสถานพื้นที่ค่อนข้างสูงชัน และไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการรักษาความปลอดภัย (18) ในทุกพื้นที่ไม่ได้มีกิจกรรมในการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในการตระหนักถึงความสำคัญในการรักษาสภาพแวดล้อม และธรรมชาติอย่างชัดเจน และเป็นรูปแบบที่มีมาตรฐานในกระบวนการปฐมนิเทศนักท่องเที่ยวก่อน

เข้าพื้นที่ ขาดสื่อประกอบการอธิบายให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงการให้ความร่วมมือในการรักษา สภาพแวดล้อมทำให้การใช้บริการน่าเที่ยวในทุกพื้นที่ได้ส่งผลกระทบต่อความเสียหายของพันธุ์พืช และสัตว์แมลงที่อาศัยในบริเวณเส้นทางที่มีการทำกิจกรรมการเดินป่า และการล่องแก่งในเขตพื้นที่ ศึกษา

4.3 สรุปการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เทือกเขาบรรทัด วิเคราะห์ผ่านงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และศักยภาพของชุมชนในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด ของ 5 จังหวัดภาคใต้ สงขลา สตูล พัทลุง ตรัง นครศรีธรรมราช จากการศึกษาพบว่า การจัดการท่องเที่ยวใน เขตพื้นที่เทือกเขาบรรทัดเกิดขึ้นในรูปแบบกิจกรรมเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติประกอบด้วย กิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม ได้แก่ เดินป่า ล่องแก่ง เทียวถ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามหลักการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2544 : 39 – 40 ที่ระบุว่ากิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งธรรมชาติ ประกอบด้วย กิจกรรม 9 กิจกรรมหลัก ได้แก่ การเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ ส่องสัตว์/ดูนก เทียวถ้ำ/น้ำตก พายเรือ (แคนู คายัค) เรือใบ กระดานโต้ลม ดำน้ำดู ปะการัง (น้ำตื้น น้ำลึก) ตั้งแคมป์ ล่องแพ/เรือยาง ขี่ม้า/นั่งช้าง และมีกิจกรรมการส่งเสริม ประวัติศาสตร์ได้ 1 กิจกรรม คือ การศึกษาฐานที่มั่นพรรคคอมมิวนิสต์ในภาคใต้ในพื้นที่ ตำบลกง หรา อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตาม หลักการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544 : 39 – 40) ที่ระบุว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กิจกรรมส่งเสริมทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ 5 กิจกรรมได้แก่ (1) ชมความงาม ความเก่าแก่ ลักษณะ เฉพาะตัวของแหล่งประวัติศาสตร์ (2) ศึกษาเรียนรู้ ประวัติ ความเป็นมาของแหล่งโบราณคดี และ ประวัติศาสตร์ (3) ศึกษาชื่นชม งานศิลปกรรม และวัฒนธรรม (4) ร่วมกิจกรรม เรียนรู้พฤติกรรมของ ผู้คน (5) การศึกษาเรียนรู้การผลิตของที่ระลึก และสินค้าพื้นเมือง

จากการศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด ของ 5 จังหวัดภาคใต้ สงขลา สตูล พัทลุง ตรัง นครศรีธรรมราช พบว่าการจัดการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ เทือกเขาบรรทัดเกิดขึ้นในรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ประกอบด้วย กิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม ได้แก่ เดินป่า ล่องแก่ง เทียวถ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการ จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตามหลักการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544 : 39 – 40) ที่ระบุว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งธรรมชาติ ประกอบด้วยกิจกรรม 9 กิจกรรมหลัก ได้แก่ การเดิน ป่าศึกษาธรรมชาติ ส่องสัตว์/ดูนก เทียวถ้ำ/น้ำตก พายเรือ (แคนู คายัค) เรือใบ กระดานโต้ลม ดำน้ำดู ปะการัง (น้ำตื้น น้ำลึก) ตั้งแคมป์ ล่องแพ/เรือยาง ขี่ม้า/นั่งช้าง และมีกิจกรรมการส่งเสริม ประวัติศาสตร์ได้ 1 กิจกรรม คือ การศึกษาฐานที่มั่นพรรคคอมมิวนิสต์ในภาคใต้ในพื้นที่ ตำบลกง หรา อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง และ ต.กรูชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งสอดคล้อง กับแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตามหลักการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544 : 39 – 40) ที่ระบุว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกิจกรรมส่งเสริมทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ 5

กิจกรรมได้แก่ (1) ชมความงาม ความเก่าแก่ ลักษณะเฉพาะตัว ของแหล่งประวัติศาสตร์ (2) ศึกษาเรียนรู้ ประวัติ ความเป็นมาของแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ (3) ศึกษาชื่นชม งานศิลปกรรม และวัฒนธรรม (4) ร่วมกิจกรรม เรียนรู้พฤติกรรมของผู้คน (5) การศึกษาเรียนรู้การผลิตของที่ระลึก และสินค้าพื้นเมือง

เอกลักษณ์ของพื้นที่ทางการท่องเที่ยวที่ปรากฏจากการศึกษา พบว่า ในเขตพื้นที่ศึกษามีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ และมีความหลายในด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประกอบด้วย สภาพป่าดงดิบ พรรณไม้ ถ้ำ น้ำตก สัตว์ป่า บ่อน้ำร้อน ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบ เช่น นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมการเดินป่า ล่องแก่ง เทียน้ำตกได้ ต.เขาพระ อ.รัษฎา จ.จังหวัดสงขลา บ้านทุ่งเหียง ต.คลองเฉลิม อ.ตะโหมด จ.จังหวัดพัทลุง ตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จ.จังหวัดพัทลุง ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จ.จังหวัดพัทลุง ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จ.จังหวัดสตูล ทุกพื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับการศึกษาเรียนรู้ นอกจากนี้ยังพบทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจำพวกวัฒนธรรมชนกลุ่มน้อยเผ่าชาไกในเขต ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จ.จังหวัดพัทลุง เขต ต.ทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จ.จังหวัดตรัง ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จ.จังหวัดสตูล ซึ่งจัดเป็นแหล่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ และสอดคล้องกับหลักการจัดแบ่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่จัดแบ่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ออกได้เป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจำพวกโบราณสถาน โบราณวัตถุ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจำพวกกิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณี จากความพร้อมในความโดดเด่นของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทำให้การจัดรูปแบบการท่องเที่ยวได้รับความนิยมในทุกพื้นที่ทั้งนี้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2538 : 7-8) อ้างถึงใน นิพล เชื้อเมืองพาน (2542 : 19-20) กล่าวถึงหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มี 8 ประการ ดังนี้ (1) มีพื้นฐานอยู่บนธรรมชาติ วัฒนธรรม และชุมชน (2) มีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน (3) ดำเนินถึงสังคม วัฒนธรรม (4) ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว และคนในท้องถิ่น (5) คนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์ (6) คนในท้องถิ่นที่มีส่วนร่วม (7) แหล่งท่องเที่ยวเป็นของแท้ดั้งเดิม (8) นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ จึงสรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ 5 จังหวัด สอดคล้องกับหลักการจัดการตามที่กล่าวมา

อัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่เชื่อมต่อเทือกเขาบรรทัด พบว่า ผลจากเหตุการณ์ความแตกต่างทางความคิดเรื่องการเมืองของคนที่อยู่รอบ ๆ เทือกเขาบรรทัดส่งผลให้เกิดความสามัคคีของชุมชน และการประกอบอาชีพที่ใกล้เคียงกันทำให้ความแตกต่างทางเศรษฐกิจมีน้อย ชุมชนมีความจริงใจ พูดตรงไปตรงมา ชัดเจน มีมุมมองหลากหลายมีมิติในการคิดเชิงเปรียบเทียบ และยกตัวอย่างพิจารณาประกอบการตัดสินใจ รักพวกพ้อง เชื่อมโยงกับกลุ่มเครือข่ายในการทำกิจกรรม การประกอบอาชีพ เกษตรกรเป็นส่วนใหญ่ มีอาชีพทำสวนยาง สวนผลไม้ สอดคล้องแนวคิดที่กล่าวถึงอัตลักษณ์ของคนได้จากงานวิจัยของ (ชวน เพชรแก้ว, 2537 : 103) ที่กล่าวถึงอัตลักษณ์ของคนใต้ที่มีลักษณะ พูดจาตอบโต้ตรงไปตรงมา โผงผาง ไม่ถนอมน้ำใจ หรือรักษามารยาทในการพูดกับคู่สนทนา เจรจาโต้ตอบ

เฉียบแหลม ไม่ยอมรับอะไรง่าย ๆ ชอบแสดงตนว่าเป็นคนกว้างขวาง กล้าได้กล้าเสีย รักศักดิ์ศรี พิทักษ์พวกพ้องเครือญาติ ชอบทำตัวเป็นหัวเรือใหญ่หรือเป็นนักเลง คำนึงถึงประโยชน์เฉพาะหน้า และเอาตัวรอด รักสนุก เกียจคร้าน ชอบรวมกลุ่ม ผูกพันกับตัวบุคคลรัก และผูกพันกับถิ่นกำเนิด สรุปได้ว่าการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมาย นักท่องเที่ยวจะต้องทำความเข้าใจในอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่ตามที่กล่าวมาให้เข้าใจเป็นอย่างดีก่อนลงพื้นที่ศึกษา

สำหรับปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เทือกเขาบรรทัดพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในแต่ละพื้นที่ทุกชุมชนมีการให้ความร่วมมือในการช่วยกันอนุรักษ์พื้นที่ป่าที่ใช้ในการกำหนดกิจกรรม และจัดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ศึกษาของชุมชนจัดขึ้นมาภายใต้กระบวนการของการมีส่วนร่วมเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการกำหนดความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดย วรรณพร วณิชชานุกร และคณะ (2541 : 4) ที่ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่มุ่งให้ศึกษาสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว และมีการทำลายสภาพแวดล้อม ตลอดจนเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ประเพณีน้อยที่สุด ซึ่งจะเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือนอย่างสม่ำเสมอในระยะยาว นอกจากนี้ชุมชนในท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจควบคุม และดำเนินการ ตลอดจนได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างยุติธรรม การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดร.สินธุ์ สโรบล อุดร วงษ์ทับทิม และ สุภาวณี ทรงพรวาณิชย์ (2545:6) ได้ทำการวิจัยในโครงการประสานงานวิจัย และพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้วิเคราะห์งานของคุณกนิษฐา อู่ยถาวร ในงานวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบริเวณอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง สาขาหนองแม่นา จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า (1) การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมนั้นทำให้ชุมชนเกิดความรู้สึกรัก ห่วงแหน และเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น ลดปัญหาการเก็บของป่าไปขาย การตัดไม้ทำลายป่า

ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนในพื้นที่เชื่อมต่อเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัด มีผลต่อความสำเร็จในการกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกิดขึ้นมาเนื่องจากความสามัคคีของชุมชน และยอมรับในบทบาทของตัวผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ศึกษาซึ่งปัจจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จำเนียร ชุณหโสภาค (2549:10) ที่ได้ทำการศึกษา ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หอการค้าจังหวัด และผู้นำชุมชนกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดราชบุรี พบว่า ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญและมีผลต่อความคาดหวังของชุมชนต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ และแนวทางดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานของ ดร.สินธุ์ สโรบล อุดร วงษ์ทับทิม และ สุภาวณี ทรงพรวาณิชย์ (2545:5) ที่ได้ทำการวิจัยในโครงการประสานงานวิจัย และพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้วิเคราะห์งานของคุณปาริชาติ ประเสริฐเทียนชัย ในงานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาน้อย – เขาประดู่ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ผู้นำชุมชนมี

ส่วนสำคัญในการประสานงาน และเป็นแกนนำสำคัญ ดังนั้นจึงต้องมีผู้นำชุมชนเข้มแข็ง มีวิสัยทัศน์ กว้างไกล มีความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเป็นแกนนำให้ชุมชนได้ ผู้นำมีส่วนสำคัญ ในการปลูกจิตสำนึกของชุมชนต่อการให้ความสำคัญกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ดังนั้นภาวะผู้นำของชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ต่าง ๆ และส่งผลต่อความสำเร็จในรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชุมชนในพื้นที่เชื่อมต่อเทือกเขาบรรทัดมีความตื่นตัวต่อการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการกระจายผลประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม ชุมชนให้ความร่วมมือในการประสานงาน และงานด้านการบริการเป็นอย่างดี ปรากฏการดังกล่าว ส่งผลในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนประสบความสำเร็จในแง่ของการจัดการและความร่วมมือซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการที่สอดคล้องกับผลการวิจัย ดร. สิ้นธุ์ สโรบล อุดร วงษ์ทับทิม และ สุภาวณี ทรงพรวาณิชย์ (2545:6) ได้ทำการวิจัยในโครงการประสานงานวิจัย และพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้วิเคราะห์งานของคุณ ดารณี บุญธรรม ในงานวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม โดยชุมชนชาวม้ง บ้านน้ำคะ – สานก้วย ตำบลผาซำน้อย อำเภอปางงิ้ว จังหวัดพะเยา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว และการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน สอดคล้องกับผลการวิจัย ดร. สิ้นธุ์ สโรบล อุดร วงษ์ทับทิม และ สุภาวณี ทรงพรวาณิชย์ (2545:7) ได้ทำการวิจัยในโครงการประสานงานวิจัย และพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้วิเคราะห์งานของคุณ ปาริชาติ ประเสริฐเทียนชัย ในงานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาน้อย – เขาประดู่ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ หากชุมชนไม่ได้รับผลประโยชน์โดยตรง ชุมชนก็จะเข้ามามีส่วนร่วมน้อยสอดคล้องกับผลการวิจัย ดร. สิ้นธุ์ สโรบล อุดร วงษ์ทับทิม และ สุภาวณี ทรงพรวาณิชย์ (2545) ได้ทำการวิจัยในโครงการประสานงานวิจัย และพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้วิเคราะห์งานของคุณ ดารณี บุญธรรม ในงานวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และวัฒนธรรมโดยชุมชนชาวม้ง บ้านน้ำคะ – สานก้วย ตำบลผาซำน้อย อำเภอปางงิ้ว จังหวัดพะเยา พบว่า ความสำเร็จของการบริหารจัดการท่องเที่ยว จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการร่วมมือในระดับบุคคล และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจประกอบกัน การกระจายรายได้ และการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรม จะสามารถก่อให้เกิดการร่วมมือของชาวบ้านต่อการจัดการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว และการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ปัจจัยแห่งความล้มเหลวในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เทือกเขาบรรทัด ประกอบด้วย การขาดการกำหนดโครงสร้างองค์กรอย่างเป็นทางการ และมีเอกสารเป็นหลักฐานจัดแสดงบทบาทหน้าที่ของคนในองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจาก ปัญหาที่เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยแห่งความล้มเหลว

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวันชัย อัครทวีทอง (2549:7) เรื่องศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านวังคำแคน อำเภอมือเือง จ.ชัยภูมิ พบว่า ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมถึงการบริหารจัดการการท่องเที่ยว การกำหนดโครงสร้างที่ชัดเจนจะช่วยให้การบริหารงานทำได้ง่ายขึ้นทุกคนรับรู้บทบาท และหน้าที่ในการให้ความร่วมมือที่เป็นไปตามภาระหน้าที่ลดปัญหาความขัดแย้งในการทำงานได้ และสร้างความเข้าใจแก่บุคคลภายนอกรวมถึงนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการบริหารงาน นอกจากนี้พบว่า ปัญหาการขาดเอกสารในการบันทึกความรู้ที่เป็นมาตรฐานประกอบการบรรยายให้แก่นักท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ศึกษาเป็นปัจจัยแห่งความล้มเหลวที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สถาปนา กิตติกุล (2549:2) เรื่องเส้นทางท่องเที่ยวภูมิทัศน์เชิงนิเวศ กรณีศึกษาทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1096 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การจัดการฐานข้อมูลเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถมีความสำคัญ และน่าสนใจเพิ่มมากขึ้นได้ถ้าชุมชนบริหารจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพในการประกอบการเดินทางท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว ดังนั้น ชุมชนทุกชุมชนควรจัดทำฐานข้อมูลประกอบการบรรยาย และการกำหนดมาตรฐานในการทำงานให้เป็นลายลักษณ์อักษร ปัญหาการขาดการประชาสัมพันธ์ เกิดขึ้นทุกพื้นที่ ๆ ให้บริการด้านการจัดนำเที่ยว เนื่องจากชุมชนไม่สามารถสื่อข้อมูลในการให้บริการไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้ทำให้การประชาสัมพันธ์ที่นิยมใช้กันมากที่สุดคือ พุดปากต่อปาก ซึ่งการขาดการประชาสัมพันธ์เป็นส่วนหนึ่งของความล้มเหลวในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังปรากฏผลสอดคล้องในงานวิจัยของ ดร.สินธุ์ สโรบล อุดร วงษ์ทับทิม และสุภาวณี ทรวงพรพาณิชย์ (2545:6) ได้ทำการวิจัยในโครงการประสานงานวิจัย และพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้วิเคราะห์งานของคุณ ดารณี บุญธรรม ในงานวิจัยเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และวัฒนธรรมโดยชุมชนชาวม้ง บ้านน้ำเค - สานก้วย ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปางงิ้ว จังหวัดพะเยา พบว่า ปัจจัยด้านการตลาด และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวมีผลต่อความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ปัจจัยที่พบในประเด็นอื่น ๆ พบว่ามีการขาดการให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาฝึกอบรม และให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ชุมชนในด้านการตลาด การบริการ การบรรยาย และการพูดเพื่อการจูงนำเที่ยว จิตวิทยาในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงกระบวนการตัดราคาในการให้บริการกรณีในบางพื้นที่ที่มีผู้ประกอบการหลายราย และมีความรุนแรงในการบุกรุกป่า และการลักลอบตัดไม้เพิ่มมากขึ้น การขาดการจัดการในการให้บริการการจูงนำเที่ยวอย่างเป็นมาตรฐานในระดับสากล การขาดการเฝ้าระวังอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในเส้นทางทางการจูงนำเที่ยว รวมถึงการติดตั้งสัญญาณเตือนภัยแก่นักท่องเที่ยว และชุมชนเพื่อให้ความช่วยเหลือ นอกจากนี้ ขาดการจัดทำแผนที่เพื่อการจัดแสดงให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูลก่อนการเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่จริง ยังเป็นปัญหาสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่เป้าหมายทุกพื้นที่ที่ได้ศึกษาในงานวิจัยฉบับนี้

บทที่ 5 บทสรุป

จากผลการวิจัยเชิงเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล บทนี้สรุปภาพรวมทั้งหมดของการวิจัย เริ่มตั้งแต่ ที่มาของการวิจัย แนวคิดที่ใช้สำหรับการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิธีดำเนินการวิจัย และ ผลการศึกษา ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

5.1 บทสรุป

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล เป็นการศึกษาการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนเพื่อตอบคำถามว่า (1) พื้นที่เป้าหมายในแต่ละตำบลของอำเภอต่าง ๆ ในเขต 5 ที่มีพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดมีรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ (2) ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จ และความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมาย (3) การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมายมีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างไร โดยมีกระบวนการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการ ดังนี้ (1) การสัมภาษณ์พูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำชุมชน ผู้นำธรรมชาติ (2) การไปลงพื้นที่ และพักอาศัยกับแกนนำในชุมชนของคณะผู้วิจัยในฐานะนักวิจัย เป็นการศึกษาโดยการทดลองสำรวจเส้นทาง และการพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่น่าสนใจในพื้นที่แบบไม่เป็นทางการ (3) การนัดให้กลุ่มแกนนำได้จัดทีมในการเดินสำรวจเส้นทางเพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นข้อมูลที่เชื่อมโยงต่อคำถามวิจัย และการนำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 มาเป็นเครื่องมือกำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการอภิปรายผลการวิจัย รูปแบบของงานวิจัยเป็นงานวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research) ของชุมชน 5 ชุมชนพื้นที่วิจัย และนักวิจัยหลัก ซึ่งเป็นคนนอกพื้นที่ชุมชน เริ่มตั้งแต่การพัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกัน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ของชุมชนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะค้นหาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริบทของนักท่องเที่ยว และชุมชนในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด ของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูลสาระสำคัญทั้งหมดของการวิจัยสรุป ดังนี้

สาระสำคัญของบทที่ 1 ชี้ให้เห็นที่มาของการวิจัยที่เกิดจากสาระสำคัญของบทที่ 1 ชี้ให้เห็นที่มาของการวิจัยที่มุ่งอธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยว และชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการขยายทางเศรษฐกิจ ในภาพรวมของประเทศการท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ และการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นทำให้คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวเจริญขึ้น แต่ในทางกลับกันการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการทำลายคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ทำลายวัฒนธรรม ทำลายสิ่งแวดล้อม ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งที่ชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากร ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ตกอยู่ในมือของนายทุน ผู้เข้าไปลงทุนในแหล่งท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นการจัดการที่กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากเพื่อผลกำไรในการดำเนินการ ซึ่งชาวบ้านได้มีบทบาทเพียงแค่การเป็นลูกจ้างที่ไม่มีสิทธิในการจัดการ ซึ่งการศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเพื่อลดภาวะการดำเนินงานกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านต่าง ๆ รวมถึงการสร้างความปลอดภัยในทรัพยากรทางการท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างความร่วมมือในการรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นเจ้าของในทรัพยากรการท่องเที่ยว และมีบทบาทในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวก่อให้เกิดการพัฒนา และกำหนดแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ ที่เรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นแนวทางการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบที่ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ในด้านบวกต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ความสามัคคี และจิตสำนึกสาธารณะร่วมกันของชุมชน รวมถึงรูปแบบการท่องเที่ยวแห่งใหม่เป็นเครื่องมือที่สร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม และเป็นเครื่องมือในการปกป้องสิ่งแวดล้อมได้โดยไม่ต้องพึ่งพาอำนาจรัฐ และเกิดจากพลังของชุมชน กล่าวคือ หากมีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของชุมชนก็จะทำให้การท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวเป็นไปอย่างยั่งยืน และได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล การเรียนรู้การพัฒนา รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล เป็นการเรียนรู้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ทั้ง 5 จังหวัดในเขตพื้นที่ต่างกัน การประมวลผลปัจจัยแห่งความสำเร็จ และความล้มเหลว รวมถึงเอกลักษณ์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการกำหนดกิจกรรมของการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าว นอกจากนี้ การเรียนรู้ถึงอัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวจะเป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรม เวลาการให้บริการ และการให้บริการที่เหมาะสม ตลอดจนจนถึงการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมของนักท่องเที่ยวในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวโดยไม่ส่งผลกระทบในการทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับบริการ อันเป็นผลกระทบมาจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม

สรุปผลการศึกษาจากสาระสำคัญในบทที่ 1 ที่สอดคล้องกับผลการศึกษาพบว่า

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เทือกเขาบรรทัดนั้นควรจะต้องกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวแบบเดินป่า และผจญภัย เนื่องจากสภาพพื้นที่ทั้ง 5 จังหวัดมีความเหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมในลักษณะดังกล่าวด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เป็นแนวเทือกเขาทอดยาวจากทิศเหนือสู่ทิศใต้ และมีความลาดเอียงตามแนวมุม 45 – 65 องศา สามารถทำให้นักท่องเที่ยวเดินป่าขึ้นภูเขาได้ไม่ยากนัก ประกอบกับแนวเขตเทือกเขาบรรทัดเป็นเขตพื้นที่ประกาศให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ทำให้มีหน่วยงานราชการดูแล และควบคุมอย่างใกล้ชิดส่งผลให้มีสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์ในพื้นที่ ทั้ง 5 จังหวัดมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่มากมาย และหลากหลาย เช่น น้ำตก และพรรณไม้ขนาดใหญ่เหมาะสำหรับให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ และปลูกจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ สภาพภูเขาในเขตเทือกเขาบรรทัดมีสภาพเป็นหินปูนทำให้เกิดถ้ำที่มีความงดงามทั้งหินงอก หินย้อย เช่น ถ้ำภูผาเพชร อ.มะนัง จ.สตูล ถ้ำแม่เสรษฐ อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช ถ้ำตระ อ.ป่าบอน จ.พัทลุง ถ้ำลอด อ.ห้วยยอด จ.ตรัง องค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในด้านดังกล่าวส่งผลให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบเดินป่าได้รับความสนใจจากกลุ่มนักท่องเที่ยว รวมถึงนักท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปในพื้นที่ดังกล่าวพร้อมทั้งการได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติที่ถูกต้องกระบวนการดังกล่าวจะเป็นส่วนสำคัญในการรักษาสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์พรรณไม้ในพื้นที่ช่วยป้องกันการบุกรุกผืนป่าของชุมชนและยังเป็นกระบวนการในการรักษาป่าต้นน้ำของพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่สำคัญอีกด้วย

เนื่องจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องสอดคล้องกับบริบทของชุมชนเพื่อป้องกันผลกระทบในด้านลบจากการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เทือกเขาบรรทัดจะต้องมีรูปแบบที่พิเศษภายใต้องค์ประกอบ ดังนี้

1. จะต้องมีการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในการเดินทางเข้าไปในพื้นที่ป่า เช่น การเดินป่าแต่ละครั้งจะต้องมีนักท่องเที่ยวไม่เกิน 10 คน ต่อคนนำทาง 1 คน
2. การเข้าไปในพื้นที่ป่าแต่ละครั้งผู้เจ้าหน้าที่จะต้องประสานกับทางหน่วยงานทางราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่ทุกครั้งเพื่อรับทราบข้อมูล และการให้ความช่วยเหลือในการดูแลหากได้รับอุบัติเหตุ
3. ชุมชนจะต้องทำข้อตกลงกับนักท่องเที่ยวถึงวิธีปฏิบัติตนที่ถูกต้องในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ
4. ชุมชนจะต้องทำความเข้าใจ และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวว่าประเด็นเรื่องการเมือง เรื่องศาสนา และเรื่องความเชื่อ เป็นสิ่งที่ไม่ควรนำมาใช้เป็นหัวข้อในการสนทนาเพราะอาจจะนำมาซึ่งความขัดแย้งได้

5. ชุมชนจะต้องกำหนดข้อมูลเพื่อใช้ประกอบในการบรรยายที่ได้มาตรฐาน และถูกต้องตามบริบทของพื้นที่ ๆ ถูกกำหนดให้เป็นเส้นทางในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และฝึกให้ผู้เดินทางทุกคนใช้บทบรรยายพรรณไม้ รวมถึงสิ่งที่น่าสนใจที่อยู่ในเส้นทาง ๆ การท่องเที่ยวเหมือนกันทุกครั้งที่ได้มีการจัดนำเที่ยว

6. ชุมชนจะต้องให้ความรู้ถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตแก่นักท่องเที่ยว เช่นการบอกเล่าบรรยายถึงวงจรชีวิตประจำวันของเกษตรกรสวนยาง ชาวสวนผลไม้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เกิดการเรียนรู้ และทำความเข้าใจในวิถีชีวิตที่อาจมีความเหมือน และมีความแตกต่าง

7. นักท่องเที่ยวที่สนใจเดินทางท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ศึกษาจะต้องทำความเข้าใจในเรื่องวัฒนธรรมของชาวมุสลิม และหลักความเชื่อทางศาสนา และการยอมรับข้อจำกัดในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในช่วงเดือนถือศีลอด และวันสุรฺ์ของทุกสัปดาห์ที่มีการทำกิจกรรมทางศาสนา

8. นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ศึกษาจะต้องศึกษาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมการเดินป่า ซึ่งลักษณะพื้นที่แต่ละด้านของเทือกเขาบรรทัดจะมีฤดูกาลท่องเที่ยวที่ไม่เหมือนกัน ดังเช่น พื้นที่ในเขตทางด้านทิศตะวันออกของเทือกเขาบรรทัดประกอบด้วย จังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเดินป่า โดยเริ่มตั้งแต่เดือน มีนาคม – ตุลาคม เนื่องจากเป็นช่วงฤดูร้อน และระหว่างเดือน เมษายน – มิถุนายน จะมีผลม้งฤดู และทุเรียน ออกสู่ท้องตลาดนักท่องเที่ยวสามารถรับประทานได้ระหว่างทำกิจกรรมการเดินป่า ช่วงเดือนกรกฎาคมเงาะใน สวนชุมชนในเขตพื้นที่ศึกษาจะออกผลสู่ท้องตลาดทั้งสองฝั่งของแนวเทือกเขาบรรทัด ช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน – กุมภาพันธ์ จะเข้าสู่ฤดูฝน ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจะพัดเข้าสู่ของแนวเทือกเขาบรรทัดทางด้านทิศตะวันออก นักท่องเที่ยวจะประสบปัญหาเรื่องฝน และหาก พื้นที่จะลื่น บางครั้งมีน้ำป่าทำให้เป็นอุปสรรคแก่การเดินป่า แต่ชุมชนจะมีเวลารว่างเนื่องจากไม่สามารถกรีดยางได้เพราะเป็นช่วงฝนตกหนัก ทางด้านทิศตะวันตก ของเทือกเขาบรรทัด ประกอบด้วย จังหวัดตรัง จังหวัดสตูล มีช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเดินป่า โดยเริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน - พฤษภาคม เนื่องจากเป็นช่วงสิ้นสุดฤดูฝน และเข้าสู่ฤดูร้อน และระหว่างเดือน เมษายน – มิถุนายน จะมีผลม้งฤดู และทุเรียน มิถุนายน – กรกฎาคม จะมีเงาะออกสู่ท้องตลาด ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถรับประทานผลไม้ได้ตามแนวเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยว

9. ชุมชนจะต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้นักท่องเที่ยวได้ทำความเข้าใจในอันตรายจากการทำกิจกรรมการเดินป่า เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นลักษณะป่าดงดิบ ป่าดิบเขา มีสัตว์มีพิษที่จะต้องระวัง และนักท่องเที่ยวอาจเจอได้ในการทำกิจกรรมการเดินป่า เช่น งูกะปะ ขอบอาศัยในแนวท่อนไม้ ผุ ชอกหิน ชะง่อนผา ออกหากินเวลาใกล้พลบค่ำ นักท่องเที่ยวจะต้องระวังในการในการพักผ่อนค้างคืนในการเดินป่าแถบพื้นที่ศึกษา ภูเขาอาจ จะออกหากินใกล้แหล่งน้ำ ในช่วงฤดูร้อน งูเห่า จะปรากฏในบางพื้นที่ นักท่องเที่ยวจะต้องระวัง นอกจากนี้การเดินป่าในพื้นที่ศึกษาทั้ง 5 จังหวัดในช่วงหน้าฝน

นักท่องเที่ยวจะประสบปัญหาเรื่องทากที่มีชุมชุมในเขตพื้นที่ศึกษา และปรากฏปัญหาดังกล่าวในทุกพื้นที่

10. ชุมชนจะต้องสร้างกระบวนการทดสอบสมรรถภาพของนักท่องเที่ยวก่อนทำกิจกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากหากนักท่องเที่ยวมีสุขภาพไม่พร้อมที่จะทำกิจกรรมดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อความปลอดภัย และเกิดปัญหาต่อกลุ่มที่ทำกิจกรรมการเดินป่า เนื่องจากสภาพพื้นที่ของแต่ละพื้นที่ ๗ ใช้ในการทำกิจกรรมการเดินป่าจะต้องใช้ระยะทางในการเดินทางที่ไกล และมีสภาพพื้นที่ลาดชันในบางช่วงนักท่องเที่ยวจะเกิดผลกระทบต่อสุขภาพ และเกิดอาการเป็นลมหน้ามืด ช้อเท้าแพลง เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางต่อไปได้หากไม่สามารถกลับมายังจุดเริ่มต้นได้

11. กิจกรรมการเดินป่าในพื้นที่ศึกษาชุมชนนักท่องเที่ยวจะต้องมีอุปกรณ์ช่วยชีวิต เช่น ไฟแช็ค อุปกรณ์สื่อสาร อาหารสำหรับยั้งชีพที่เพียงพอ เช่น น้ำ อาหารที่ให้พลังงาน เนื่องจากสภาพพื้นที่ลาดชัน และอากาศที่ร้อน จะส่งผลต่อสุขภาพ และอาจทำให้ร่างกายขาดน้ำได้ นอกจากนี้สภาพอากาศที่ร้อนขึ้นจะส่งผลให้เกิดอาการไข้มาเลเรีย และโรคฉี่หนูได้ ชุมชนจะต้องแนะนำวิธีป้องกันป้องกันก่อนออกเดินทาง และหลังจากกลับจากพื้นที่ป่าจะต้องแนะนำให้นักท่องเที่ยวตรวจเช็คร่างกายทุกครั้ง รวมถึงวิธีการป้องกันทาก

บทที่ 2 เป็นการนำเสนอวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีสาระสำคัญ คือ การชี้ให้เห็นว่า (1) ที่ทำการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีกำเนิดมาจากแหล่งใด และได้ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบใดเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้อง การกำหนดความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเป็นการนำมาเป็นแนวทางในการตกลง และสร้างความเข้าใจในการพิจารณารูปแบบการท่องเที่ยวที่ปรากฏในพื้นที่ต่าง ๆ จากการศึกษาว่า รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่ปรากฏในพื้นที่ศึกษามีรูปแบบที่สอดคล้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ และได้สรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ ดังนี้ Ecotourism หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีสำนึกต่อความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยนักท่องเที่ยวมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับผู้ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน และเป็นการท่องเที่ยวที่ทุกฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติ ระบบนิเวศและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ และรักษาระบบนิเวศท้องถิ่น พัฒนาเศรษฐกิจ รวมถึงความสามารถ และสร้างกำลังใจให้กับชุมชนชนบทได้พึ่งตนเอง

ผลจากการศึกษาในบทที่ 2 ต่อประเด็นดังกล่าวพบว่าการจัดการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ศึกษา ทุกพื้นที่มีรูปแบบที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามทฤษฎีในทุกพื้นที่ ทั้ง 5 จังหวัด (2) วัตถุประสงค์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากการศึกษาพบว่าวัตถุประสงค์ของการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นจะต้องเป็นการจัดการท่องเที่ยวเพื่อสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแก่นักท่องเที่ยว และชุมชนเจ้าของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และเป็นการจัดรูปแบบ

การท่องเที่ยวเพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้กับชุมชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ กระบวนการมีส่วนร่วมจะประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอนดังนี้ การมีส่วนร่วมคิด การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากการศึกษาพบว่า พื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่มีกระบวนการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยชุมชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ การมีส่วนร่วมคิด การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกิจกรรม แต่กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น ทั้งสองประเด็นสุดท้ายมีปรากฏในบางพื้นที่ และพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการในประเด็นสุดท้าย เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยหน่วยงานและสถาบันทางการศึกษาเข้าไปให้คำแนะนำ จากประเด็นปัญหาทั้งสองส่วนที่กล่าวมาทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ 5 จังหวัด ยังไม่สามารถพัฒนาไปสู่ระดับมาตรฐานการให้บริการที่เป็นสากลตามแนวทางทฤษฎีด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ และนำไปสู่ความไม่ยั่งยืนในการจัดการรวมไปถึงการสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในองค์กร หรือกลุ่มชาวบ้านต่อไปในอนาคตได้ ซึ่งบางแห่งได้มีประเด็นดังกล่าวเกิดขึ้นแล้ว

(2) ในส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ได้นำผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ต่าง ๆ มาศึกษาเพื่อทราบผลการศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ได้มีการศึกษามาก่อนหน้าที่จะทำการศึกษาในพื้นที่เป้าหมาย โดยนำผลดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์ และนำมาเปรียบเทียบกับจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่เป้าหมาย พบว่า มีความสอดคล้อง และมีความแตกต่างหรือไม่ อย่างไร จากผลการศึกษาพบว่า

ผลในเรื่องความคาดหวังของชุมชนต่อการจัดการผลประโยชน์พบว่าในทุกพื้นที่ชุมชนมีความคาดหวังในผลประโยชน์ที่จะได้รับต่อการทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนั้น การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่เป้าหมายทั้ง 5 จังหวัด มีหลายพื้นที่ยังไม่มีแนวทางการจัดการผลประโยชน์ที่ชัดเจน จึงอาจจะกลายเป็นประเด็นที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งของคนในชุมชนได้

ดังนั้น ข้อเสนอแนะในการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากการวิจัยในครั้งนี้ ชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทุกชุมชนจะต้องบริหารจัดการผลประโยชน์ที่โปร่งใส และเป็นธรรม นอกจากนี้ประเด็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ และการทำความเข้าใจในองค์ประกอบ และการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกระบวนการที่เกิดการยอมรับได้ของคนในชุมชน พฤติกรรมการรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของชุมชน และต่างชุมชนอยู่ในความสนใจของชุมชนอย่างต่อเนื่อง จึงควรนำการฝึกอบรมพัฒนาเข้ามาสู่กระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานภายใน และภายนอกชุมชน

(3) จากการศึกษาถึงความต้องการ และการยอมรับของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังกล่าว พบว่า ชุมชนยินดี และยอมรับการให้การอบรม และ

พัฒนาทักษะการจัดนำเที่ยวและให้ความร่วมมือแก่หน่วยงานที่เข้ามาดำเนินการในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ดังนั้นข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าว สามารถนำมาเป็นการกำหนดแนวทางในการพัฒนาบุคลากรของชุมชนในพื้นที่เป้าหมายได้ เนื่องจากหลายพื้นที่ประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในการทำหน้าที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในการนำเที่ยว ชุมชนมีความพร้อมในการทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์บรรยาย และนำเที่ยวแต่ประสบปัญหาในเรื่องการขาดแคลนแหล่งข้อมูล และการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ และชุมชนยังต้องการรูปแบบวิถีชีวิตแบบเดิมแม้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ๆ ตนเองอาศัยอยู่ ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ต่าง ๆ จะต้องระวังและหาวิธีการที่ส่งผลกระทบทางวัฒนธรรมของชุมชนให้น้อยที่สุดด้วยวิธีการทำความเข้าใจในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องเหมาะสมแก่นักท่องเที่ยวต่อชุมชน เช่น ไม่ดื่มหรือนำสุราของมีนเมา เข้ามาสู่ชุมชนมุสลิม

(4) ประเด็นที่เป็นปัจจัยสำคัญ และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ทุนทางการเงิน และทุนทางปัญญาในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากการศึกษาพบว่าในพื้นที่เป้าหมาย พบว่า ทุกชุมชนมีความต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงาน สถาบันการศึกษา ชุมชนคาดหวังกับการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมในการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานทางราชการ สถาบันทางการศึกษา จึงควรมีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ไม่เพียงแต่มุ่งเน้นในการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพียงอย่างเดียวแต่ยังจะต้องพัฒนาเทคนิคการบริหารจัดการรายได้ และการสร้างความยั่งยืนการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน และการให้บริการที่ได้มาตรฐานแก่ชุมชนเป็นการเพิ่มเติมด้วย

(5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่เกี่ยวข้องกับการตั้งคำถามที่เป็นข้อสังเกตว่าการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีอิทธิพลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือไม่ พบว่าการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

เนื่องจากชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เมื่อชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กระบวนการดังกล่าวจะเป็นกลไกสำคัญในการสร้างเงื่อนไขความร่วมมือในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ผู้เกี่ยวข้องในชุมชนรวมถึงนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งสองฝ่ายได้รับผลประโยชน์โดยตรงและเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากร และการวางแผนทรัพยากรทางการท่องเที่ยวก็จะเป็นไปโดยกลไกทางเศรษฐกิจ

(6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลในการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ประสบความสำเร็จได้นั้น พบว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่จะประสบความสำเร็จจะต้องประกอบด้วย ชุมชนมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา และต้องมีความ

เข้มแข็งจริงจังกับการจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการพัฒนา ชุมชนมีความสามัคคี มีการดำเนินงานภายใต้แนวทางการวิจัยที่เปิดโอกาสให้คนที่ส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนได้มีบทบาทในการกำหนดวิธีการ และการแก้ไขปัญหาาร่วมกันอย่างเท่าเทียมกัน การปลูกฝังแนวคิดให้กับเยาวชนในชุมชนมีผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระยะยาว การพัฒนาความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับคนในชุมชนได้เกิดความรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการ และการบริการ การจัดการตลาดและการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว และการให้บริการจะต้องมีความต่อเนื่อง กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องสอดคล้องกับอาชีพของชุมชนในท้องถิ่นของชุมชน และต้องเป็นอาชีพเสริมไม่ใช่อาชีพหลัก การสร้างกฎกติกาให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตกลงให้ความร่วมมือเพื่อระวังพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในการทำกิจกรรมเดินป่า การจัดโครงสร้างองค์กรในการให้บริการการจ้ดนำเที่ยว ควรประกอบด้วย 3 ฝ่ายหลัก ได้แก่ คณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วย ประธานชมรมคณะกรรมการที่ปรึกษา เลขานุการ ฝ่ายจัดการการบริการการท่องเที่ยว ทำหน้าที่เรียนรู้ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ฝ่ายสนับสนุน ติดตามการตลาด ดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ประเมินผลการปฏิบัติงาน ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจะต้องมีคุณภาพ และมีสิ่งดึงดูดใจในระดับที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และมีเสน่ห์ที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจเมื่อได้สัมผัส

จากการศึกษาในพื้นที่เป้าหมายมีประเด็นที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลายประเด็นโดยสรุปดังนี้

ประเด็นการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ประสบความสำเร็จต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญคือผู้นำชุมชนจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาและต้องมีความเข้มแข็งจริงจังกับการจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการพัฒนา สอดคล้องกับผลการศึกษาในเขตพื้นที่ตำบลเขาพระ อ. รัตภูมิและในหลายพื้นที่ที่มีรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สามารถผลักดันให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นและสามารถดำเนินกิจกรรมให้เกิดความต่อเนื่องทั้งในด้านการพัฒนาและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว จึงเป็นต้นแบบที่ชุมชนอื่นๆศึกษาและนำมาเป็นแนวทางในเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวต่อไปในอนาคตได้

ประเด็น ชุมชนมีความสามัคคี มีการดำเนินงานภายใต้แนวทางการวิจัยที่เปิดโอกาสให้คนที่ส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนได้มีบทบาทในการกำหนดวิธีการและการแก้ไขปัญหาาร่วมกันอย่างเท่าเทียมกัน จากการศึกษาพบว่าในทุกพื้นที่ที่มีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพบว่าชุมชนมีความสามัคคี เงื่อนไขการสร้างสามัคคีที่เกิดขึ้นในพื้นที่ศึกษาพบว่าสาเหตุมาจากองค์ประกอบหลายประการ เช่น ผลกระทบจากความขัดแย้งทางความคิดทางการเมืองของชุมชนต่อหน่วยงานของรัฐในอดีตได้หล่อหลอมให้ชุมชนเคารพผู้นำชุมชน และเห็นคุณค่าของการสร้างความสามัคคีเพื่อเป็นพลังอำนาจในการต่อรองกับหน่วยงานภาครัฐ มรดกทางความคิดของชุมชนยังผลต่อ

การดำรงชีวิตของชุมชนที่อาศัยในเขตพื้นที่แนวรอยต่อเพื่อเอกภาพบรรทัดเป็นส่วนใหญ่และเป็นเงื่อนไขสำคัญอีกประการหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อไปในอนาคต

ประเด็นการปลูกฝังแนวคิดให้กับเยาวชนในชุมชนมีผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระยะยาว จากการศึกษาพบว่าในบางพื้นที่ได้มีการนำกลุ่มเยาวชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ในพื้นที่ ต.ทุ่งนารี อ.ป่าบอน จ.พัทลุง ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ จ.สงขลา มีกลุ่มเยาวชนมาร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นผู้นำทางและเป็นผู้บรรยาย สอดคล้องกับแนวทางในการสร้างความยั่งยืนทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประเด็นที่ได้อธิบายถึงแนวทางที่ส่งผลให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีการจัดโครงสร้างองค์กร การกระจายบทบาทหน้าที่ของชุมชนในความรับผิดชอบต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากการศึกษาพบว่ามีบางชุมชนที่ปฏิบัติตามแนวทางจากผลการศึกษาในงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ชุมชนใน ต.ปาล์มพัฒนา อ.ละงู จ.สตูล และ ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ จ.สงขลา มีการจัดองค์กรที่ชัดเจน มีการบริหารจัดการหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและมีการพัฒนาคนมาแทนที่ในการทำงานและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ในพื้นที่ศึกษาอื่นๆอยู่ในระหว่างการจัดการซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดีให้เห็นถึงความสำคัญของการบูรณาการดังกล่าวที่ส่งผลต่อการจัดการที่ยั่งยืนต่อไป

(7) เงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ประสบความสำเร็จนั้นมีสาเหตุมาจาก ปัญหาการขาดมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ความสามารถในการนำเที่ยวธรรมชาติ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขาดเงินทุนและทรัพยากรที่ใช้ประกอบการให้บริการด้านการท่องเที่ยว การขาดการยอมรับในการนำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้ามาในชุมชน ขาดการจัดแบ่งโครงสร้างในองค์กรที่ชัดเจนในการทำงาน ผู้นำชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ตั้งใจในการพัฒนาจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างจริงจัง ขาดการจัดกิจกรรมส่งเสริมตลาดและการประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย ขาดการรวมกลุ่มเป็นชมรมหรือสมาคมขาดแคลนแหล่งทุนสำหรับใช้ในการดำเนินงาน ขาดการกำหนดกฎกติกาของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ระบบนิเวศวัฒนธรรมไม่เชื่อมโยงกับบุคลากรในท้องถิ่น การจัดสรรผลประโยชน์ไม่เป็นธรรม

ประเด็นดังกล่าวจากการศึกษาในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับผลการศึกษาในพื้นที่เป้าหมายทุกพื้นที่ พบว่า ทุกพื้นที่ขาดแคลนมัคคุเทศก์ที่สามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับพรรณไม้ และสิ่งที่น่าสนใจ ทุกพื้นที่ไม่มีมาตรฐานในการบรรยาย ไม่มีบทบรรยายที่ได้มาตรฐานและทุกพื้นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรในพื้นที่ให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากประเด็นปัญหาในด้านการพัฒนาความรู้ให้แก่บุคลากรในพื้นที่ชุมชนที่ไม่ครอบคลุมเรื่องการบริหารจัดการและการตลาดรวมถึงการประชาสัมพันธ์ที่ถูกต้องรวมถึงมาตรฐานการบริการ

ส่งผลให้ชุมชนบางพื้นที่นำวัฒนธรรมการให้บริการนักท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีหลากหลายภายใต้ การศึกษา ฐานะ สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม เช่น การล่องแก่งบางพื้นที่ที่นิยมแก่งให้นักท่องเที่ยวตกจากเรือด้วยการพลิกคว่ำเรือโดยไม่แจ้งล่วงหน้า โดยคิดว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการสร้างความสนุกสนานแต่ในความเป็นจริงนักท่องเที่ยวไม่ได้ต้องการมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ดังกล่าวทุกราย หรือ กรณีที่นักท่องเที่ยวต้องการดอกไม้ ผลของต้นสะบ้า ผู้ให้บริการพยายามจัดสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการแต่การพยายามตอบสนองความต้องการดังกล่าวให้แก่ นักท่องเที่ยวเป็นการทำลายระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม เพราะความต้องการของผู้ให้บริการที่มีแนวคิด ว่านั่นคือการให้บริการที่ดีแต่ความจริงแล้วไม่ถูกต้อง อันเป็นผลมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจใน หลักการให้บริการที่สอดคล้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนั้น กระบวนการพัฒนารูปแบบการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ต่าง ๆ ต่อไปในอนาคต จะต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจในหลักการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ชุมชน และความแตกต่างทางวัฒนธรรมให้แก่ชุมชนต่อไป

บทที่ 3 นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย โดยเป็นการศึกษาจากภาพเล็กไปหาภาพใหญ่ กล่าวคือ ได้ ทำการคัดเลือกพื้นที่เพื่อเป็นกรณีศึกษา และใช้ผลการศึกษาย้ายผลไปสู่การอธิบายประชากร การ วิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ในระดับชุมชน ดังนั้น ประชากรของการศึกษาค้นคว้า คือ ชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ที่มีรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการสำรวจเบื้องต้น พบว่า ชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่มากนัก ในเบื้องต้นของการศึกษาเป็นการศึกษาข้อมูล ทุติยภาพเพื่อประมวลผลศึกษาพื้นที่เป้าหมายว่ามีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ แต่เนื่องจาก พื้นที่เป้าหมายมีร่องรอยเอกสารที่ปรากฏว่ามีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อยมาก จึงจำเป็นต้องลง สำรวจ และหาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสัมภาษณ์บุคคลที่ ได้รับการเสนอชื่อจากคนในวงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ว่าบุคคลดังกล่าวเหล่านั้น มีความรู้ และมี เครือข่าย ของกลุ่มการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ต่าง ๆ เลือกชุมชนบางแห่งเพื่อ ทำการศึกษาโดยชุมชนที่เลือกจะต้องมีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้แล้ว อยู่ระหว่าง การดำเนินการ และดำเนินการแล้วขึ้นอยู่กับความพร้อมของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ปรากฏใน ชุมชนนั้น ๆ ว่ามีคุณค่ามากเพียงพอที่จะสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงได้ และ สัมภาษณ์เชิงลึก จังหวัดละ 1 พื้นที่ การเลือกชุมชนต่าง ๆ ผู้วิจัยจะดำเนินการโดยการใช้ข้อมูลปฐม ภูมิ โดยการลงพื้นที่สอบถามสำรวจ สัมภาษณ์ เพื่อกำหนดพื้นที่ในการดำเนินการวิจัย ซึ่งข้อมูลที่ได้ สามารถกำหนดชุมชนเป็นกลุ่มตัวอย่างจากการศึกษาพบว่าพื้นที่ ต่าง ๆ พบว่ามีรูปแบบการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแต่ละจังหวัดดังนี้ (1) จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ พื้นที่เส้นทางเดินป่าศึกษา ธรรมชาติ น้ำตกนางครุฑ ต.ร่อนพิบูลย์ อ.ร่อนพิบูลย์ (2) จังหวัดตรัง ได้แก่พื้นที่ กิจกรรมการเดิน ป่าเที่ยวชมธรรมชาติ เทียวถ้ำลอด ต.ในเตา อ.ห้วยยอด (3) จังหวัดสงขลา ได้แก่ กิจกรรมการเที่ยวถ้ำ ศรีเกษร ล่องแก่ง พื้นที่ ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ (4) จังหวัดพัทลุง ได้แก่ กิจกรรมท่องเที่ยวเดินป่า ศึกษา

ธรรมชาติ น้ำตกหนานฟ้า พื้นที่ ต.ทุ่งนารี อ.ป่าบอน (5) จังหวัดสตูล ได้แก่ พื้นที่ เทียบถ้ำภูผาเพชร ล่องแก่ง เดินป่า ในเขตพื้นที่ ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง กระบวนการเก็บข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ (1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นลักษณะกลุ่มคำถามที่ภายใต้ประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับ พื้นที่เป้าหมายในแต่ละตำบล ของอำเภอต่างๆ ในเขต 5 ที่มีพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดมีรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จ และความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่เป้าหมาย การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมายมีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างไร (2) การเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อกำหนดชุมชนที่เป็นกรณีศึกษาได้แล้ว การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จะประกอบด้วยหลากหลายสถานการณ์ ทั้งที่เป็นทางการ และไม่ใช่วางการประกอบด้วยการสัมภาษณ์พูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้ชุมชน ผู้นำธรรมชาติ การไปลงพื้นที่ และพักอาศัยกับแกนนำในชุมชนของคณะผู้วิจัยในฐานะนักวิจัย เป็นการศึกษาโดยการทดลองสำรวจเส้นทาง และการพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่น่าสนใจในพื้นที่แบบไม่เป็นทางการ การนัดให้กลุ่มแกนนำได้จัดทีมในการเดินสำรวจเส้นทางเพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว (3) การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่รวบรวมได้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงต่อคำถามวิจัย และการนำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 มาเป็นเครื่องมือกำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบการอภิปรายผลการวิจัยในลำดับต่อไป (4) รูปแบบของงานวิจัยเป็นงานวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research) ของชุมชน 5 ชุมชนพื้นที่วิจัย และนักวิจัยหลักซึ่งเป็นคนนอกพื้นที่ชุมชน เริ่มตั้งแต่การพัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกัน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ของชุมชนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะค้นหาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริบทของนักท่องเที่ยว และชุมชน

บทที่ 4 นำเสนอผลการศึกษาและอภิปรายผลเพื่อตอบคำถามการวิจัย 1.พื้นที่เป้าหมายในแต่ละตำบล อำเภอต่าง ๆ ในเขต 5 ที่มีพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด มีรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ 2.ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จและความล้มเหลวในรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมาย 3.รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมายมีความสอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างไร

มีสาระสำคัญดังนี้

ผลการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อเทือกเขาบรรทัด พบว่า พื้นที่เป้าหมายในแต่ละตำบล อำเภอต่างๆ ในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดมีรูปแบบและการดำเนินการในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยมีรายละเอียดดังนี้สรุป เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 พื้นที่เป้าหมายในแต่ละตำบล อำเภอต่างๆ ในเขต 5 ที่มีพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดมีรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่

จังหวัดนครศรีธรรมราช ในเขตพื้นที่ อำเภอลานสกา ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลลานสกา อำเภอฉวาง ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลห้วยปรือ อำเภอพิปูน ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลพิปูน อำเภอนาบอน ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลนาบอน อำเภอ ร่อนพิบูลย์ ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอสิชล ตำบลเขาน้อย ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลเขาน้อย อำเภอนบพิตำ ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลกรุงชิง จากการศึกษาพบว่า (1) ในทุกพื้นที่มีการจัดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลักษณะกิจกรรมแบบการเดินป่าศึกษาเส้นทางตามธรรมชาติ นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกิจกรรมเที่ยวถ้ำ น้ำตก (2) เอกลักษณะและสิ่งที่น่าสนใจในของพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชพบเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยว ประกอบด้วยเอกลักษณ์ที่มีลักษณะเหมือนกันคือ พรรณไม้ และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวที่จัดอยู่ในรูปแบบโบราณสถานกิจกรรม วัฒนธรรมประเพณีปรากฏโดยเฉพาะร่องรอยที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ที่น่าสนใจในหลายชนิดประกอบด้วยอำเภอลานสกา ตำบลลานสกา พบ พืชที่หายากในเขตพื้นที่ทั่วไป ได้แก่ เฟิร์นโบราณ ต้นมหาสดำและ มีสัตว์ป่า ที่นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และสัมผัสได้ระหว่างการทำกิจกรรม เช่น ลิง ผีเสื้อ นกชนิดต่างๆ อำเภอฉวาง ตำบลห้วยปรือ พบพันธุ์ไม้ลักษณะเฉพาะจำพวก กัลยไม้ป่า สัตว์ป่า นก อำเภอพิปูน ตำบลพิปูน สามารถพบสัตว์ป่าจำพวก สมเสร็จ เสือโคร่ง นกเงือก อำเภอนาบอน ตำบลนาบอน พบพรรณไม้หายากสมุนไพร จำพวกว่านนางคราญ ว่านพรวนกลุ่ม ว่านกำลังหนูมาน พรรณไม้หายากอีกหลายประเภท อำเภอ ร่อนพิบูลย์ ต.ร่อนพิบูลย์ น้ำตกนางเศรษฐี ปลาน้ำตก ประกอบด้วย ปลาหมู ปลาพลวง พรรณไม้ประกอบด้วยไม้ตะเคียน ไม้กระบาก ในพื้นที่ป่าและไม้เศรษฐกิจอีกหลายประเทศ เช่น ไม้ยาง ไม้มะหาด ไม้เคี่ยม อำเภอ สิชล ตำบลเขาน้อย พบว่าสภาพป่ามีพืชพันธุ์มีความสมบูรณ์เกือบ 100% สภาพป่าเป็นป่าดิบชื้น มีสัตว์ป่า นกเงือก น้ำตกยอดน้ำ อำเภอนบพิตำ ต.กรุงชิง สภาพป่าอุดมสมบูรณ์ พบร่องรอยของประวัติศาสตร์ค่ายพักกองกำลังกลุ่มฝักใฝ่ลัทธิคอมมิวนิสต์ (3) อัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา สวนผลไม้ การดำเนินชีวิตผูกพันกับสภาพธรรมชาติและผืนป่า มีวิถีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายมีความ มีน้ำใจ ให้ความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว มีความสามัคคีในกลุ่ม ใช้พลังความสามัคคีผลักดันให้เกิดกลุ่มเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เลือกรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอาชีพเสริมซึ่ง กระบวนการให้บริการจะเริ่มขึ้นเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจหลักและให้ความสำคัญกับการแจ้งข้อมูลในการเข้าร่วมทำกิจกรรมของนักท่องเที่ยวเพื่อเตรียมความพร้อมในการให้บริการ (4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของในเขตพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ปรากฏใน อำเภอลานสกา ตำบลลานสกา อำเภอฉวาง ตำบลห้วยปรือ อำเภอพิปูน ตำบลพิปูน อำเภอนาบอน

ตำบลนาบอน อำเภอรัตนพิบูลย์ ตำบลรัตนพิบูลย์ อำเภอลิขิต ตำบลเขาน้อย อำเภอนบพิตำ ตำบลกรุงชิง จากการศึกษาพบว่า ทุกพื้นที่ที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีการคำนึงถึงความปลอดภัยในการนำเที่ยว และสภาพพื้นที่ที่ถูกจัดมาใช้เป็นเส้นทางเดินท่องเที่ยว มีความปลอดภัยมีปัจจัยเสี่ยงต่อบุติเหตุต่ำ นอกจากนี้ ชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว และไม่มี ความขัดแย้งในชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว รวมถึงการร่วมมือระหว่าง หน่วยงานของภาครัฐ และชุมชนเป็นไปด้วยดีดำเนินการด้วยความเข้าใจ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ อีกประการหนึ่ง คือ ความสามัคคีที่เป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ของชุมชนในเขตพื้นที่ของจังหวัด นครศรีธรรมราชมีความสมัครสมานกลมเกลียว และร่วมแรงร่วมใจในการให้ความร่วมมือต่อการทำ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ การกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกิจกรรมที่จัด ได้ว่าเป็นอาชีพรองจากอาชีพหลัก คือ การประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา และสวนผลไม้ ดังนั้น ชุมชนไม่ได้เดือดร้อนหากไม่มีนักท่องเที่ยวแต่ชุมชนมีความพร้อมให้บริการเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้ บริการ ประกอบกับลักษณะการประกอบอาชีพหลักคือการทำสวนยาง และสวนผลไม้เป็นอาชีพที่ใช้ พื้นที่ในการดำเนินชีวิต และพบปะผู้คนที่เป็นนักท่องเที่ยวน้อย ทำให้ความเหงาและความโดดเดี่ยวมี สูงเป็นแรงผลักดันให้คนในชุมชนเหล่านี้ต้องการเปิดโลกทัศน์จากการได้สัมผัสกับโลกภายนอก ดังนั้น การที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปในพื้นที่เหล่านี้เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเติมเต็มในส่วนที่ชีวิต ต้องการ (5) ปัจจัยแห่งความล้มเหลวในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของในพื้นที่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ปรากฏใน อำเภอลานสกา ตำบลลานสกา อำเภอฉวาง ตำบลห้วยปริก อำเภอพิปูน ตำบลพิปูน อำเภอนาบอน ตำบลนาบอน อำเภอรัตนพิบูลย์ ตำบลรัตนพิบูลย์ อำเภอลิขิต ตำบลเขาน้อย อำเภอนบพิตำ ตำบลกรุงชิง จากการศึกษาโดยสรุปพบว่า การกำหนดโครงสร้างใน การทำงานขององค์กรที่ชุมชนจัดตั้งขึ้นมาเพื่อทำการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทุกพื้นที่ไม่มีการ กำหนดโครงการองค์กรที่ชัดเจน และบทบาทอำนาจหน้าที่ มาตรฐานการทำงาน การประเมินผลการ ทำงาน ที่เป็น ลายลักษณ์อักษร ชุมชนไม่ได้จัดทำเป็นมาตรฐาน ทำให้กระบวนการเรียนรู้ใน การศึกษาองค์กรและการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานขาดการเอกสารหลักฐานที่สำคัญและมี ผลต่อความยั่งยืนเนื่องจากขาดการถ่ายทอดและเปิดโอกาสให้บุคคลได้เรียนรู้การจัดการจะเกิดขึ้นได้ จากตัวผู้นำเพียงอย่างเดียวด้วยวิธีมุขปาฐะ นอกจากนี้ จากการศึกษาพบว่าในเขตพื้นที่ของ จังหวัดนครศรีธรรมราชขาดการประชาสัมพันธ์ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ และโปรแกรม การนำเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศในรูปแบบของแผ่นพับที่ได้ มาตรฐาน ทั้งภาษาไทยและภาษาของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง ขาดการกำหนดแผนการตลาดที่ชัดเจน และไม่มี การจัดทำเว็บไซต์เพื่อการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ กระบวนการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ด้วยวิธีการพัฒนาคนในชุมชน และในองค์กรให้เข้ามาทำหน้าที่ในการหมุนเวียนการ จัดนำเที่ยว และการจัดการความรู้เพื่อใช้ในการถ่ายทอดให้แก่ักท่องเที่ยวยังเป็นปัญหาทุกชุมชน

ชุมชนยังมีตัวแทนชุมชนในการดำเนินงานในด้านดังกล่าวน้อยมาก และไม่มีแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ชัดเจน ประการสุดท้าย การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวได้รับอุปสรรคจากปัจจัยภายนอก คือ นายทุนได้พยายามบุกรุกพื้นที่ป่าแม้รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะทำหน้าที่เฝ้าระวังไม่ให้พฤติกรรมของนายทุน และผู้ที่ต้องการเข้าครอบครองพื้นที่ป่าเพื่อสร้างกิจกรรมรองรับการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นแต่ทุกพื้นที่กำลังอยู่ในระหว่างการขับเคลื่อนเพื่อคุณภาพป่า และสภาพธรรมชาติตลอดเวลา ที่สำคัญในทุกชุมชนไม่ได้ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวในการป้องกันผลกระทบจากการกระทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จังหวัดสงขลา ในเขตพื้นที่ อ.รัตภูมิ ปรากฏรูปแบบการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลเขาพระ นอกจากนี้ อำเภอคลองหอยโข่ง ปรากฏรูปแบบการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลคลองหอยโข่ง จากการศึกษาพบว่า (1) ในพื้นที่มีการจัดรูปการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในลักษณะกิจกรรมแบบการเดินทางตามธรรมชาติที่ ต.คลองหอยโข่ง อ.คลองหอยโข่ง และกิจกรรมรูปแบบล่องแก่ง เทียวถ้ำ เดินป่า ที่ ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ (2) เอกลักษณะ และสิ่งที่น่าสนใจในของพื้นที่จากการศึกษาพบว่า ความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ ต.คลองหอยโข่ง อ.คลองหอยโข่ง มีสภาพป่าที่น่าสนใจ และมีความสมบูรณ์เป็นแหล่งต้นน้ำคลองอู่ตะเภาที่ใช้ในการทำประปาในเขตอำเภอหาดใหญ่ และอำเภอเมือง จ.สงขลา นอกจากนี้ ยังพบน้ำตกผาดำที่มีความสวยงาม และสภาพความชุ่มชื้นที่ปรากฏในพื้นที่จากการเจริญเติบโตจากพื้นที่ชุ่มน้ำ เช่น มอส เฟิร์น ไผ่เค้น สามารถพบ กลุ่มนกเงือก สัตว์ป่า ประกอบด้วย กระเจิง เลียงผา สมเสร็จ เก้งหม้อ จากการศึกษาพบว่าความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ มีถ้ำศรีเกษตร สามารถพบ และสัมผัสความสวยงามของหินงอก และหินย้อย ค้างคาว บริเวณกิจกรรมที่ใช้ประกอบการเดินป่า พบ น้ำตกหน้าผี ที่มีลักษณะก้อนหินคล้ายรูปกะโหลกมนุษย์ปรากฏบนหน้าผาน้ำตก กิจกรรมการล่องแก่งสามารถสัมผัสการทำสวนผลไม้ สวนยาง ร่องรอยการทำเหมืองหิน และเหมืองทรายในอดีต (3) อัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่ทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งสองตำบล ชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ สวนยางพารา มีความสามัคคี มีน้ำใจ และเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว ดำเนินชีวิตตามวิถีของการเป็นเกษตรกร มีโดยเฉพาะที่ ต.เขาพระ ชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามให้ความสำคัญกับการเคารพ และศรัทธาในตัวผู้นำชุมชน และมีความสามัคคี ยอมรับในการตกลง และมติในที่ประชุม สำหรับตำบลคลองหอยโข่ง การรวมกลุ่มมีความเข้มแข็ง มีการสร้างองค์กรท้องถิ่นเป็นแกนนำในการจัดตั้งกลุ่มจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสามัคคีของชุมชนอย่างเหนียวแน่นอันเป็นผลจากความแตกต่างทางความคิดเห็นทางการเมืองในอดีต การรวมตัวของชุมชนก่อให้เกิดการผลักดันปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่หลาย ๆ ประการ คือ การบุกรุกผืนป่าต้นน้ำป่าผาดำ แต่ชุมชนมีความอ่อนโยน และเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวและบุคคลต่างถิ่น (4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา อ.รัตภูมิ ตำบลเขาพระ อ.คลองหอยโข่ง ตำบลคลอง

หอยโข่ง จากการศึกษาพบว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ดังกล่าวมีการรวมตัวจัดตั้งกลุ่มที่ชัดเจน และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีสภาพธรรมชาติที่สวยงาม สิ่งแวดล้อมที่สวยงามก่อให้เกิดแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวชมได้อย่างต่อเนื่อง การคมนาคมเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ดังกล่าว นอกจากนี้การกระจายรายได้แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดนำเที่ยวมีการแบ่งตามภารกิจที่ชัดเจนโดยเฉพาะในเขตพื้นที่ตำบลเขาพระ อำเภอรัตนภูมิ การที่ชุมชนมีความสามัคคีเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ดังกล่าวดำเนินการไปอย่างราบรื่น และชุมชนให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ชุมชนเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว (5) ปัจจัยแห่งความล้มเหลวในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของในเขตพื้นที่ จังหวัดสงขลา อ.รัตนภูมิ ตำบลเขาพระ อ.คลองหอยโข่ง ตำบลคลองหอยโข่ง จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานขาดการประชาสัมพันธ์โดยการใช้สื่อมาเป็นเครื่องมือ เช่น เว็บไซต์ และ โปสเตอร์ขนาดใหญ่ ขาดงบประมาณในการพัฒนาและลงทุนในด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ทำให้กระทบต่อการกำหนดมาตรฐานในด้านการบริการนักท่องเที่ยวและการอำนวยความสะดวก นอกจากนี้การจัดทำฐานข้อมูลในการบรรยายเพื่อการสร้างมาตรฐานในการทำหน้าที่นำเที่ยวของบุคลากรทางด้านการจัดการนำเที่ยวของชุมชนยังไม่มีและการพัฒนาบุคลากรในการให้บริการยังไม่เพียงพอ ขาดการให้ความช่วยเหลือจากสถาบันการศึกษาในพื้นที่เพื่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการสร้างความเป็นสากลในการให้บริการ

จังหวัดพัทลุง

พบในเขตพื้นที่ อำเภอกงหรา ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลกงหรา มีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเดินป่า เทียวถ้ำ อำเภอตะโหมด ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลตะโหมด ตำบลคลองเฉลิม มีรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ชุมชน ต.ตะโหมด อ.ตะโหมด เป็นกิจกรรมเดินป่าบริเวณเขา 7 ยอด เทือกเขาบรรทัด เขาพระ เทียวชมสภาพผืนป่าเทือกเขาบรรทัด วิถีชีวิตเงาะป่าซาไกและกิจกรรมล่องแก่งโหล๊ะจันกระ ชีช้างชมน้ำตก โตนหินลาด ของชุมชน บ้านทุ่งเหียง ต.คลองเฉลิม กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลลำสินธุ์เป็นกิจกรรมการเดินป่า เทียวชมน้ำตก ชมถ้ำลำสินธุ์ อำเภอป่าบอน ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลทุ่งนารี กิจกรรมท่องเที่ยวเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ ประกอบด้วย น้ำตกหนานฟ้า มีระยะความสูงประมาณ 700 – 800 เมตร ศึกษาวิถีชีวิตชนเผ่าซาไก (2) เอกลักษณ์ และสิ่งที่น่าสนใจในเขตพื้นที่ จากการศึกษาพบว่าความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ อำเภอกงหรา ตำบลกงหรา พบแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ประกอบด้วย น้ำตกวังตอ น้ำตกนกรำ น้ำตกน่านหลุด และมีบ่อน้ำร้อนในตำบลคลองเฉลิมนอกจากนั้นพรรณไม้ในป่ามีสรรพคุณเป็นยาสมุนไพรที่นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ และศึกษาได้ประกอบด้วยสมุนไพรกว่า 100

ชนิดประกอบด้วย ต้น ชิงดอเดี่ยว ต้น เหล็กไม้ไผ่ ต้นขนุนป่า ต้นเหล็กทองแดง ต้นฝนแส่นหา บริเวณคลองน้ำราบบมี ต้นกล้วยไม้รองเท้านารี สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ค่ายผู้ก่อการร้าย คอมมิวนิสต์ ประกอบด้วย ค่ายไม้ไผ่ ค่ายตะวันแดง ค่ายเลนิน และเส้นทางทหารเพื่อเคลื่อนย้าย กำลังพลของกลุ่มผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในอดีต อำเภอตะโหมด ตำบลตะโหมด มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์ นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกับทัศนียภาพที่สวยงามได้บริเวณเขา 7 ยอด เทือกเขาบรรทัด เขาประ เทียวชมสภาพผืนป่าเทือกเขาบรรทัด วิถีชีวิตเงาะป่าซาไก กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ ต.คลองเฉลิม พบว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ประกอบด้วย แก่งโหล๊ะจันกระ และน้ำตก โตนหินลาด กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ ตำบลลำสินธุ์ เฉลิม พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ประกอบด้วย น้ำตกโตนไทรทอง น้ำตกเขาคราม น้ำตกหน้าคล้าย ถ้ำลำสินธุ์ อำเภอป่าบอน ตำบลทุ่งนารี พบว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ประกอบด้วย น้ำตกน่านฟ้า ป่าไม้ไผ่ที่มีลำปลั่งยาว ถ้ำตระ พรหมไม้ และสมุนไพรในผืนป่าเทือกเขาบรรทัด วิถีชีวิตชนเผ่าซาไก

(3) อัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของจังหวัดพัทลุงพบว่าชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ สวนยางพารา มีความสามัคคี มีน้ำใจ และเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว ดำเนินชีวิตตามวิถีของการเป็นเกษตรกร มีการสร้างองค์กรท้องถิ่นเป็นแกนนำในการจัดตั้งกลุ่มจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสามัคคีของชุมชน (4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่จังหวัดพัทลุง พบว่าทุกชุมชนใช้กระบวนการกลุ่มในการดำเนินงานการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการจัดองค์กรในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่มีความหลากหลาย และสามารถทำกิจกรรมได้หลายรูปแบบ ชุมชนให้ความสนใจ และตั้งใจในการให้ความร่วมมือเพื่อการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนส่วนใหญ่มีความสามัคคีภายใต้พื้นฐานอุดมการณ์ และแนวความคิดอันเป็นผลกระทบที่ได้รับการถ่ายทอดทางความคิดในด้านความแตกต่างทางความคิดทางการเมืองในอดีตของพื้นที่ มีการพัฒนาให้ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (5) ปัจจัยแห่งความล้มเหลวในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ จังหวัดพัทลุงจากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานขาดการประชาสัมพันธ์โดยการใช้สื่อมาเป็นเครื่องมือ เช่น เว็บไซต์ และ แผ่นพับ ไปสเตอร์ขนาดใหญ่ ขาดงบประมาณในการพัฒนาและลงทุนในด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ทำให้กระทบต่อการกำหนดมาตรฐานในด้านการบริการนักท่องเที่ยวและการอำนวยความสะดวก นอกจากนี้ การจัดทำฐานข้อมูลในการบรรยายเพื่อสร้างมาตรฐานในการทำหน้าที่นำเที่ยวของบุคลากรทางการจัดการนำเที่ยวของชุมชนยังไม่มี และการพัฒนาบุคลากรในการให้บริการยังไม่เพียงพอ ขาดการให้ความช่วยเหลือจากสถาบันการศึกษาในพื้นที่เพื่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการสร้างความเป็นสากลการให้บริการ

จังหวัดตรัง

พบในเขตพื้นที่ อ.ย่านตาขาว ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ต.นาชุมเห็ด รูปแบบจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีลักษณะการเดินทางที่ภูผาหมอก อำเภอปะเหลียน ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ต.ทุ่งยาว รูปแบบการเดินทางไปชมวิถีชีวิต ชนกลุ่มน้อยชาไก เทือกเขาเจ็ดยอด อำเภอปะเหลียน ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เชิงนิเวศในเขต ต.ปะเหลียน รูปแบบการเดินทาง ขึ้นภูเขา 7 ยอดเทือกเขาบรรทัด อำเภอห้วยยอด ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ต.โนเตา กิจกรรมการเดินทางเที่ยวชมธรรมชาติ เทียวถ้ำลอด อำเภอเมือง ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลน้ำผุดใน รูปแบบของการเดินทางที่เขาลึก ผ่านน้ำตกวังประ (2) เอกลักษณ์ และสิ่งที่น่าสนใจในเขตพื้นที่ จาก การศึกษาพบว่าความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ ต.นาชุมเห็ด อ.ย่านตาขาว ได้แก่ ภูผาหมอก ตั้งอยู่ที่ หมู่ 8 ติดต่อกับเทือกเขาบรรทัด ซึ่งเป็นสถานที่สูงสุดบนยอดภูเขาแห่งหนึ่งในเทือกเขาบรรทัด ยอดเขา สิ่งที่น่าสนใจ พรรณไม้ ก้อนหินที่สลักเป็นตัวหนังสือ ป.ศ.2475 มีชื่อเรียกว่า เขาลึกเขต อยู่บนยอดภู ผา ความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ ต.ทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน การเดินทางศึกษา วิถีชีวิตชนกลุ่มน้อย ชาไก พรรณไม้บน เขาเจ็ดยอด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาบรรทัด มีสัตว์ป่าประกอบด้วย อีเก้ง ละมั่ง พรรณไม้หายากได้แก่ รองเท้านารี บรรยากาศเหมือนภูกระดังงาสามารถสัมผัสหมอกได้ ความเป็น เอกลักษณ์ของพื้นที่ อำเภอห้วยยอด ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ต.โนเตา ได้แก่ ถ้ำลอด สุสานหอย น้ำตกหวนสวรรค์ ความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่อำเภอเมือง ตำบลน้ำผุด ได้แก่ น้ำตกวังประ (3) อัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของ จังหวัดตรัง พบว่าชุมชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา และสวนผลไม้ ชุมชนมีความ เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว ชุมชนนับถือศาสนาพุทธ ชุมชนให้ความสำคัญกับกิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น ชุมชนมีความสามัคคี ชุมชนมีความตื่นตัวในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ รักพวกพ้องและนิยมช่วยเหลือซึ่งกัน และกันมีความมีน้ำใจสูง สามารถทำกิจกรรมทางการ ท่องเที่ยวได้หลังจากทำภารกิจหลักในการประกอบอาชีพทำสวนยางพาราเสร็จแล้ว (4) ปัจจัยแห่ง ความสำเร็จในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่จังหวัดตรัง พบว่าทุกชุมชน มี ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่หลากหลาย กิจกรรมการท่องเที่ยวมีหลากหลาย สามารถให้นักท่องเที่ยวเลือกทำได้ตามความถนัด ชุมชนมีความสนใจในการกำหนดกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้นำกลุ่มมีความพยายาม และมีความตั้งใจในการผลักดันการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ เกิดขึ้นในชุมชน ชุมชนให้ความร่วมมือในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการรายได้ อย่างเป็นระบบ มีทุนสำหรับพัฒนาและดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภท ธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายในกิจกรรมสำหรับการจัดนำเที่ยว กิจกรรมนำเที่ยว เดินป่าสามารถสร้างความรู้สึกลึกซึ้งให้นักท่องเที่ยวรู้สึกตื่นเต้นได้ ชุมชนรักษาสภาพป่าคงความอุดม

สมบูรณ์ ป่าไม้หนาแน่น ทศนิยมภาพของ ผืนป่ามีความสวยงาม พรรณไม้หายาก และสัตว์ป่ามีจำนวนมากเป็นสิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางไปเที่ยวชม ชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้นำชุมชนมีความพยายามส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (5) ปัจจัยแห่งความล้มเหลวในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของในเขตพื้นที่ จังหวัดพัทลุง จากการศึกษาพบว่า ขาดการจัดตั้งชมรมในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเป็นระบบ ขาดการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่มีการบริหารจัดการด้านการตลาด และการประชาสัมพันธ์ ขาดการพัฒนาความรู้ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ชุมชน ไม่ได้จัดทำฐานข้อมูลในการบรรยายแก่นักท่องเที่ยวในการนำชม ไม่มีการประชาสัมพันธ์ และทำการตลาดเพื่อรักษามาตรฐานจำนวนลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ ไม่มีทุนสำหรับการพัฒนา และดำเนินงานอย่างต่อเนื่องที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว การพัฒนาคนในชุมชนเพื่อเข้ามาทำหน้าที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอ ขาดการดำเนินงานด้านการตลาดเพื่อกระตุ้นให้คนเดินทางมาท่องเที่ยว ขาดการกำหนดฐานข้อมูลที่ใช้ประกอบการบรรยาย ในการนำนักท่องเที่ยวเดินป่า ไม่ได้ออกกฎกติกาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้นักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามการทำกิจกรรมเดินป่า การรวมกลุ่มของชุมชนมีจำนวนน้อย ไม่มีการจัดโครงสร้างการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบองค์กร ขาดการพัฒนาบุคลากรในชุมชนเพื่อรับการขยายตัวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อไปในอนาคต

จังหวัดสตูล

ในเขตพื้นที่ อำเภอกวนกาหลง ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลควนกาหลง มีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเดินป่าชมน้ำตก บ่อน้ำร้อน เที่ยวชมถ้ำ ตำบลทุ่งนุ้ยมีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเดินป่า กิจกรรมล่องแก่ง ที่คลองบ้านโดน อำเภอมะนัง ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลปาล์มพัฒนา มีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เที่ยวถ้ำภูเขาเพชร ล่องแก่ง เดินป่า อำเภอละงู ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลน้ำผุด มีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเดินป่า ชม น้ำตก เที่ยวชมถ้ำ ล่องแก่ง (2) เอกลักษณ์ และสิ่งที่น่าสนใจในเขตพื้นที่ จากการศึกษาพบว่าความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่อำเภอกวนกาหลง ตำบลควนกาหลง ได้แก่ ถ้ำเขาค้อ ถ้ำเขานา ถ้ำเขาพฐู ถ้ำภูมิภี บรรพต ชมความงามหินงอก หินย้อย มีบ่อน้ำร้อน และทัศนียภาพเทือกเขาบรรทัด ตำบลทุ่งนุ้ย ได้แก่ คลองบ้านโดน น้ำตกโดนปานัน และกิจกรรมเดินป่า ใช้พื้นที่เดินป่า ห้วยกาหมิง – ปาดงเขือกช้าง มีสิ่งที่น่าสนใจจำพวก สัตว์ป่า เช่น เม่น ค่าง ชะนี เก้ง สมเสร็จ หมูป่า ลิ่น พืชสมุนไพร ต้นไม้ขนาดใหญ่ วิธีชีวิตชาไก อำเภอมะนัง ตำบลปาล์มพัฒนา ได้แก่ ถ้ำภูเขาเพชร ล่องแก่งคลองลำโลน วิธีชีวิตชาไก อำเภอละงู ตำบลน้ำผุด ได้แก่ น้ำตกวังสายทอง ล่องแก่งคลองลำโลน (3) อุตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของจังหวัดสตูล พบว่าชุมชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา

และปาล์มน้ำมัน ทำสวนผลไม้ ลักษณะนิสัยของชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นคนเรียบง่ายไม่ก้าวร้าว เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว คนส่วนใหญ่อพยพมาจาก อำเภอเขาชัยสน ป่าพะยอม ควนขนุน ป่าบอน ตะโหมด กงหรา จังหวัดพัทลุง ชุมชนมีความผูกพันในระบบเครือญาติ ชุมชนมีความหลากหลายทางสังคม บางส่วนย้ายมาจากจังหวัด ยโสธร มุกดาหาร อุบล ฯ ชุมชนมีน้ำใจและมีความสามัคคี ชุมชนนิยมวิธีประนีประนอมในการแก้ไขปัญหา ชุมชนมีน้ำใจ และถ้อยทีถ้อยอาศัยคนใน และนอกชุมชน ชุมชนมีบุคลากรที่เคยเป็นกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นแตกต่างในอุดมการณ์ทางการเมือง ชุมชนมีคณะกรรมการชุมชนที่เข้มแข็งเป็นกลุ่มที่จะกำหนดนโยบายในการพัฒนา และสนับสนุนกิจกรรมในชุมชน ชุมชนให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน ชุมชนเคารพต่อข้อตกลงในมติของชุมชน และให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ชุมชนให้บริการแก่นักท่องเที่ยวทุกวันตามเวลาปกติ ยกเว้นวันศุกร์ทุกกิจกรรมจะเริ่มหลังจากบ่ายโมง เนื่องจากสมาชิกในชุมชนต้องไปทำกิจกรรมทางศาสนา (ละหมาด) ในเดือนกันยายน ทุกปี ชุมชนจะงดให้บริการทางด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่เนื่องจากเป็นช่วงเวลาในการถือศีลอดของชาวมุสลิม (4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่จังหวัดตรัง พบว่า ทุกชุมชนมีสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนมีความน่าสนใจ สถานที่ท่องเที่ยวมีความเป็นธรรมชาติสูงสิ่งแวดล้อมสมบูรณ์ ชุมชนมีจิตสำนึกในการช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการมีความตั้งใจพัฒนาการบริการให้มีประสิทธิภาพจนนักท่องเที่ยวประทับใจ มีการแจกเอกสารประชาสัมพันธ์ และใช้กระบวนการจัดแสดงแนะนำแหล่งท่องเที่ยว มีการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อการประชาสัมพันธ์ และทำโฆษณา ชุมชนจัดตั้งชมรมผู้ประกอบการท่องเที่ยวสายทอง ทับทูนทองหน่วยงานภาครัฐให้คำแนะนำในกระบวนการพัฒนามูลฐานและฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง ชุมชนมีการถ่ายโอนถ่ายการดำเนินงานจากฐานสู่ฐาน ชุมชนให้ความสำคัญกับการฝึกอบรม และพัฒนาทักษะความรู้อย่างต่อเนื่อง สถานที่ท่องเที่ยวมีศักยภาพ และมีความสวยงามยิ่งใหญ่ติดอันดับ 7 ของโลก ชุมชนมีการจัดการอย่างเป็นระบบ ชุมชนมีการจัดทำสถิติผู้มาใช้บริการ ชุมชนมีระบบการตรวจเช็คจำนวนผู้มาใช้บริการอย่างเป็นระบบ ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์ ในการส่งเสริมการตลาด ชุมชนมีการกำหนดกฎระเบียบที่ใช้ในการควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

การดำเนินการของกลุ่มมีการกำหนดโครงสร้างคณะกรรมการดำเนินงานชัดเจนการดำเนินการใด ๆ ในเขตพื้นที่ชุมชนจะมีการประชุมและลงความเห็นต่อแนวทางในการดำเนินงานหากกลุ่มองค์กรในชุมชนระดับต่าง ๆ เห็นด้วยก็จะดำเนินการและหากไม่เห็นด้วยก็จะยุติการดำเนินงาน ชุมชนมีการบริหารจัดการรายได้ และผลประโยชน์อย่างลงตัวในการดำเนินงานชุมชนมีแนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ในการบริการนักท่องเที่ยวโดยมีรูปแบบการดำเนินงานที่แตกต่างกัน (5) ปัจจัยแห่งความล้มเหลวในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของในเขตพื้นที่ จังหวัดสตูล จากการศึกษาพบว่า

มีกระบวนการตัดราคาในการเก็บค่าบริการ ไม่บริการนักท่องเที่ยวเต็มรูปแบบในการจัดการนำเที่ยว มีการทำลายสิ่งแวดล้อม และธรรมชาติ เช่น ผู้ประกอบการบางรายรุกล้ำใช้ประโยชน์จากริมน้ำ สร้างสิ่งก่อสร้างรุกล้ำริมน้ำเพื่อประโยชน์ส่วนตน การให้ความร่วมมือของนักท่องเที่ยวต่อการควบคุมพฤติกรรมในการเที่ยวชมถ้ำภูเขาเพชรมีน้อย ขาดการควบคุมจำนวนปริมาณของนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมเป็นจำนวนมาก ขาดมาตรการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และต่อสถานที่ในการเข้าชมและระหว่างชมถ้ำ การประชาสัมพันธ์ในกิจกรรมที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวมีน้อยทำให้นักท่องเที่ยวไม่ทราบข้อมูลที่ทางกลุ่มให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ไม่มีการทำความเข้าใจในข้อจำกัดการให้บริการกับกลุ่มกับนักท่องเที่ยว

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะการทำวิจัยในครั้งนี้ ต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล

ผู้วิจัยประมวลข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย และวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด ของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล ได้ดังนี้

(1) การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน อันประกอบด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วย ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้พบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับองค์กรของภาครัฐมีช่องว่างเรื่องการสื่อสารและการถ่ายทอดข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกันจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ภาคชุมชนจะต้องประสานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เนื่องจากบางส่วนที่เกี่ยวข้องในกระบวนการมีส่วนร่วมไม่ทราบข้อมูลในรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการของกิจกรรมดังกล่าวที่ชุมชนได้ดำเนินการในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ทางด้านการตลาดของการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนต่อไป ชุมชนควรหาแนวทางในการเชื่อมต่อข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนเพิ่มมากขึ้น

(2) จากการศึกษาวิจัยในพื้นที่เป้าหมายพบว่า การนำเสนอข้อมูลของผู้จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขาดมาตรฐานในการถ่ายทอด และขาดเทคนิคในการนำเสนอที่ดึงดูดความสนใจแก่นักท่องเที่ยวชุมชนควรให้ความสำคัญในการนำเสนอองค์ประกอบดังกล่าว ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(3) เงื่อนไข และขีดจำกัดของพื้นที่ในการศึกษา เนื่องจากชุมชนมีอาชีพหลักในการทำสวนยาง การให้บริการนักท่องเที่ยวในการนำเที่ยวส่วนใหญ่จำเป็นต้องเริ่มประมาณ 10.00 – 11.00 น. ทำให้นักท่องเที่ยวต้องใช้เวลาในการรอคอยเวลาเพื่อทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงต้องทำการนัดหมายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อนล่วงหน้าทุกครั้งหากจะเข้าทำกิจกรรมในพื้นที่หรือผู้นำเที่ยวจะต้อง

ศึกษาข้อมูลเวลาในการให้บริการแต่ละพื้นที่ให้ละเอียดรวมถึงเวลาการหยุดให้บริการในบางพื้นที่ที่ทางผู้ให้บริการจะต้องเดินทางไปร่วมพิธีกรรมทางศาสนา

(4) การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ที่ศึกษาพบว่ามีปัญหาเรื่องบุคลากรที่ไม่เพียงพอหากมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การให้ความรู้และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ต่าง ๆ เป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาเพื่อให้เพียงพอและสามารถรองรับการขยายตัวของกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

(5) การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อให้พื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวสามารถรองรับได้ตามศักยภาพ เนื่องจากยังไม่มีมีการสำรวจจำนวนปริมาณนักท่องเที่ยวที่เหมาะสม และจัดทำเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปใช้บริการจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดเงื่อนไขการรับนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนเพียงพอ และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือ เกินขีดความสามารถของพื้นที่ที่จะรองรับได้

(6) จากการศึกษาพบว่าไม่มีพื้นที่ใดได้จัดทำแผนที่พิกัดเพื่อการจัดทำเส้นทางทางการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อป้องกันปัญหา และการติดต่อสื่อสารเพื่อหาตำแหน่งในการให้ความช่วยเหลือกรณีนักท่องเที่ยวประสบอุบัติเหตุ ฉุกเฉิน หรือมีปัญหาสุขภาพ ดังนั้นควรมีการจัดทำแผนที่ที่ระบุพิกัด และการจัดเตรียมอุปกรณ์สื่อสารเพื่อให้ขอความช่วยเหลือในระหว่างการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

(7) จากการศึกษาพบว่าชุมชนพยายามปฏิบัติหน้าที่ด้วยการนำนักท่องเที่ยวเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆอย่างรวดเร็วและมีการถ่ายทอดองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ในระบบนิเวศน้อย ข้อมูลถ่ายทอดจากการบอกเล่าไม่สามารถอ้างอิงหลักวิชาการได้ชัดเจนดังนั้นควรมีการอบรมสร้างองค์ความรู้ในการบรรยายเกี่ยวกับระบบนิเวศของสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในระหว่างนำนักท่องเที่ยวทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังนั้นชุมชนจะต้องทดลองและประเมินผลในการให้บริการนักท่องเที่ยวแต่ละครั้งว่าผู้รับบริการมีความพึงพอใจเพียงใดและควรจัดเตรียมบทบรรยายที่ได้มาตรฐาน

(8) การกำหนดกลุ่มลงพื้นที่ที่มีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรกำหนดให้มีจำนวนไม่มากจนเกินไปเนื่องจากการเดินป่าที่เหมาะสมควรมีผู้ร่วมเดินทางครั้งละไม่เกิน 10 คนเพื่อให้ได้รับข้อมูลและได้รับรายละเอียดจากการเที่ยวชมจากผู้นำเที่ยวได้ชัดเจน

(9) นักท่องเที่ยวจะต้องศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เกิดความรู้ความเข้าใจก่อนลงพื้นที่ทุกครั้ง

(10) ควรมีการตรวจสอบประวัติหรือบอกข้อจำกัดของสุขภาพของกลุ่มผู้ลงพื้นที่เนื่องจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยเฉพาะการเดินป่า, พายเรือ, ล่องแก่ง เป็นกระบวนการที่ผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องใช้พละกำลังและมีการออกกำลังกายมาก่อนเข้าร่วมทำกิจกรรมและไม่เป็นโรคที่เป็นอุปสรรคต่อการทำกิจกรรมเช่น โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง โรคประจำตัวต่างๆ

(11) สถาบันการศึกษากับชุมชนและองค์กรส่วนท้องถิ่นควรร่วมมือกันในการทำการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและจิตวิทยาการให้บริการที่ถูกต้องตามหลักสากล

(12) องค์กรส่วนท้องถิ่นและชุมชนควรช่วยกันประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและสร้างกฎควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและการปฏิบัติของชนในชุมชนเพื่อการปกป้องทรัพยากรทางธรรมชาติท่องเที่ยวและมีบทลงโทษเพื่อควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนที่แสดงออกแล้วส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

(13) ชุมชนควรมีการปฐมนิเทศก่อนนำนักท่องเที่ยวเข้าพื้นที่ทุกครั้งและแนะนำการเรียนรู้วัฒนธรรมวิถีปฏิบัติของชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบเพื่อลดปัญหาความแตกต่างทางวัฒนธรรม

(5.2.2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

(1) ควรมีการศึกษาอาการบาดเจ็บและปัญหาในการจัดนำเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(2) การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวโดยใช้ระบบสารสนเทศเพื่อกำหนดตำแหน่งด้วยพิกัดดาวเทียมในเขตพื้นที่ที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(3) มาตรฐานและบทบรรยายเพื่อการนำเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(4) ควรมีการสำรวจจัดทำฐานข้อมูลพืชสมุนไพรในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแต่ละเส้นทางเพื่อการเรียนรู้และการจัดการในการถ่ายทอดข้อมูล

(5) ควรมีการศึกษาผลกระทบต่อชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อสิ่งแวดล้อมต่อวัฒนธรรมและทัศนคติของนักท่องเที่ยวและชุมชนเมื่อชุมชนได้ดำเนินการจัดกิจกรรมไปแล้วเป็นระยะเวลาหนึ่ง

(6) ควรมีการสำรวจสัตว์มีพิษที่อันตรายต่อนักท่องเที่ยวที่ทำการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ต่างๆที่มีการให้บริการนำเที่ยว

(7) ควรศึกษาวิจัยถึงหลักการปฐมพยาบาลที่จำเป็นสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการปฐมพยาบาลด้วยวิถีแห่งภูมิปัญญาของชุมชนในเขตพื้นที่จัดเป็นเส้นทางท่องเที่ยว

(8) ควรศึกษาเกี่ยวกับประวัติแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ปรากฏในเส้นทางเดินป่า

(9) ควรมีการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมดำรงชีวิตของชนกลุ่มน้อยที่ปรากฏตามเส้นทางท่องเที่ยวในเขตเทือกเขาบรรทัด

(10) ควรขยายเวลาในการศึกษาในพื้นที่ 5 จังหวัดอย่างน้อยเป็นระยะเวลา 2 ปี

5.3 สรุป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยภายใต้กรอบคำถามการวิจัย

1. พื้นที่เป้าหมายในแต่ละตำบล อำเภอต่างๆในเขต 5 ที่มีพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดมีรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่

จากผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เทือกเขาบรรทัด ๔ มีรูปแบบการเดินป่า เทียวถ้ำ ล่องแก่ง เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เนื่องจากศักยภาพของพื้นที่มีความเหมาะสมกับการทำกิจกรรมดังกล่าว และเป็นรูปแบบกิจกรรมที่สร้างความสนุกสนานตื่นเต้นให้นักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เทือกเขาบรรทัด กรณีศึกษา 5 จังหวัด จะต้องให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเรื่องการปฏิบัติตัวสำหรับการทำกิจกรรมในพื้นที่ให้ถูกต้องและไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ นอกจากนี้การเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกายของนักท่องเที่ยวควรมีการตรวจสอบด้วยวิธีซักถามทางด้านสุขภาพและความพร้อมทางด้านร่างกายของนักท่องเที่ยว หรืออาจจะมีการตั้งเครื่องหรือมีวิธีกำหนดเครื่องมือทดสอบสมรรถภาพร่างกายของนักท่องเที่ยว ชุมชนจะต้องมีการบอกรายละเอียดของกิจกรรมเช่นระยะทางในการเดินป่า ระยะเวลาในการทำกิจกรรม และจุดแวะพักในการรับประทานอาหาร รวมถึงชุมชนจะต้องคำนึงถึงวิธีการจัดการความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยวและช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการให้นักท่องเที่ยวเข้าทำกิจกรรมในแต่ละพื้นที่อย่างถูกต้องและเป็นรายลักษณะอักษร

2. ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จและความล้มเหลวในรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมาย

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เทือกเขาบรรทัดเป็นการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ปรากฏในพื้นที่ การให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีของชุมชนต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแถบนี้ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ประกอบกับภาวะผู้นำในตัวผู้นำชุมชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในมีความเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและรวดเร็ว นอกจากนี้ความพร้อมในการประกอบอาชีพ รายได้ประจำจากการทำอาชีพหลัก คือสวนยางและสวนผลไม้ทำให้ชุมชนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอาชีพเสริมและไม่ได้คาดหวังว่าจะก่อให้เกิดรายได้จากการประกอบกิจกรรมดังกล่าวเป็นรายได้หลักแต่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเพียงแค่เครื่องมือในการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีของมาสโลว์ คือการได้รับการยอมรับได้รับการยกย่องถือเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมที่เข้ามาสู่กระบวนการเติมเต็มในความต้องการของการดำเนินชีวิตของมนุษย์ นอกจากนี้ ความสามัคคีของชุมชนในพื้นที่ศึกษาทำให้เกิดความพยายามในการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อมและเกิดการเฝ้าระวัง ถ่ายทอดกระบวนการทางความคิดในเรื่องการอนุรักษ์ป่าและสัตว์ป่าอย่างต่อเนื่องทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์ป่าและสิ่งแวดล้อมยังคงมีให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสได้เกือบทุกพื้นที่ ปัจจัยพื้นฐานทางด้านการคมนาคมขนส่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่นี้เนื่องจากทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกสบาย

ข้อเสนอแนะ ชุมชนควรจะต้องใช้เครือข่ายความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวสำหรับการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ การประชาสัมพันธ์รวมถึงการจัดทำคู่มือการเดินทางประกอบด้วยวิธีการปฏิบัติตัวและการโดยสารรถประจำทาง ผู้ติดต่อประสานงานในแต่ละพื้นที่เป็นสิ่งจำเป็นที่จะส่งเสริมให้การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นไปอย่างเป็นระบบเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การบริหารจัดการโครงสร้างองค์กรเป็นประเด็นสำคัญ และการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารจัดการเป็นกระบวนการที่จะส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปัจจัยแห่งความล้มเหลว เป็นสิ่งที่ทางพื้นที่ ๆ ชุมชนจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องพัฒนาและปรับปรุงต่อไปเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย การพัฒนาโครงสร้างองค์กรอย่างเป็นรูปธรรมพร้อมทั้งมีการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการทำงานที่ชัดเจน และเป็นเอกสารหลักฐานเพื่อการศึกษา และตรวจสอบติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ การจัดทำบทบรรยายในการนำเที่ยวของแต่ละชุมชนในปัจจุบันไม่ปรากฏเอกสารหลักฐานที่ชัดเจน เนื่องจากกระบวนการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวมีความสำคัญและสามารถป้องกันปัญหาจากให้บริการที่แตกต่างกันของบุคคลากรในชุมชนเนื่องจากเอกสารการประมวลข้อมูลการบรรยายจะเป็นมาตรฐานในการฝึกซ้อม และการคัดเลือกคนที่สามารถบรรยายในระหว่างการนำเที่ยวให้เป็นไปตามบรรทัดฐานดังกล่าวได้ จะส่งผลถึงการยกระดับการบริการ และนอกจากนี้บทบรรยายจะสามารถช่วยให้นักพัฒนาบุคคลากรที่จะทำหน้าที่นำเที่ยวมีกระบวนการเรียนรู้ก่อนปฏิบัติงานจริง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัญหาทุกชุมชน เนื่องจากเมื่อมีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นบุคคลากรที่ทำหน้าที่ในการให้บริการมีน้อยทำให้การบริการไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวชุมชนจะต้องทำการกำหนดกลุ่มผู้ให้บริการให้เพียงพอด้วยการกำหนดกลุ่มเยาวชนที่สามารถทำงานในวันที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการเรียนและฝึกอบรมให้มีความรู้ และความสามารถในการนำเที่ยวได้รวมถึงกลุ่มแม่บ้านหรือกลุ่มอื่นๆเพื่อเตรียมความพร้อมเรื่องกำลังคนในการจัดนำเที่ยวรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัญหาการประชาสัมพันธ์ จากผลการศึกษาพบว่า เกือบทุกชุมชนที่จัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นมาแต่ไม่ได้มีการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ทำให้นักท่องเที่ยวมีวิธีการสืบหาข้อมูลด้วยการซักถามเพียงอย่างเดียว ดังนั้น ในประเด็นเรื่องอุปสรรคในการประชาสัมพันธ์ทางชุมชนควรร่วมมือกับหน่วยงานทางราชการพัฒนาเว็บไซต์ และจัดทำแผนที่รวมถึง

เส้นทางในการศึกษาธรรมชาติพร้อมทั้งกำหนดระยะทางระยะเวลา สิ่งที่น่าสนใจในเส้นทางที่มีการเดินผ่านรวมถึงการจัดทำแผนการตลาดเพื่อการประชาสัมพันธ์ร่วมกับบริษัทนำเที่ยวในการนำนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว และจัดนำรายการนำเที่ยวที่มีความหลากหลายทั้งทางด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและการจัดการทางด้านเวลา ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเดินทางท่องเที่ยว 1 วัน 2 วัน 1 คืน 3 วัน 2 คืนให้นักท่องเที่ยวได้เลือก และตัดสินใจ ปัญหาทางด้านการขาดการวางแผนด้านการตลาด พบว่า เกือบทุกพื้นที่ไม่ได้มีการกำหนดกิจกรรมเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในแบบกิจกรรมพิเศษในแต่ละช่วงเวลา เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจ และเดินทางมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เช่น ในช่วงเวลาที่ชนกลุ่มน้อย เข้ามายังเดินทางมาตั้งถิ่นฐานในเดือนใด มีการจัดกิจกรรมแจ้งข้อมูลให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบ ในช่วงใดมีดอกไม้ป่าบาน กล้วยไม้รองเท้านารีบาน จะต้องประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว นอกจากนี้ จากการศึกษาพบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงยึดรูปแบบ ๆ เดียวแต่ไม่มีกิจกรรมเสริมถ้าหากนักท่องเที่ยวมาเป็นกลุ่มใหญ่ ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณสำหรับการปรับปรุง พื้นที่จัดทำป้ายสื่อความหมาย พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเช่นห้องน้ำ ที่พัก สถานที่นั่งพัก จากการศึกษาพบว่า เกือบทุกสถานที่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว การจัดการในประเด็นที่ซึ่งเป็นปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ ดังนั้น ทุกพื้นที่จะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวตามที่ได้กล่าวมาเป็นพิเศษ รวมถึง ชุมชนจะต้องให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในการเดินทาง เข้าพื้นที่ศึกษา รวมถึงข้อจำกัดในการปฏิบัติตนที่เหมาะสมภายใต้หลักศาสนาอิสลาม และวัฒนธรรมท้องถิ่น เนื่องจากนักท่องเที่ยวเมื่อเดินทางกลับจากการเดินทางท่องเที่ยวทำกิจกรรมไม่มีที่พักที่ได้มาตรฐาน จึงควรที่จะมีการจัดตั้งกองทุนโดยการแบ่งรายได้จากการที่นักท่องเที่ยวชำระค่าบริการให้แก่การพัฒนาในเรื่องดังกล่าว ปัญหาสภาพอากาศ เนื่องจากสภาพพื้นที่ในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดที่ตั้งอยู่ในเขตเทือกเขาบรรทัดนั้นเป็นสถานที่ๆเมื่อเข้าสู่ช่วงฤดูฝนจะมีข้อจำกัดในการทำกิจกรรมเดินป่าเที่ยวล่า ล่องแก่ง จากปัญหาน้ำป่า ทาก และอันตรายจากสภาพพื้นที่ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องทำป้ายสัญลักษณ์แจ้งปรากฏการณ์ที่อาจจะก่อให้เกิดอันตรายจากการทำกิจกรรมการเดินป่าในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย และจัดทำหลักการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบก่อนลงพื้นที่เพื่อแนวทางการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง นอกจากนี้ชุมชนควรจะต้องมีการประเมินผลการทำงานในการบริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อได้รับทราบข้อมูลว่ามีข้อควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไรต่อไป

ข้อเสนอแนะ ชุมชนควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร และควรมีหลักการในการกระจายผลประโยชน์ที่ชัดเจน การบวนการสร้างความต่อเนื่องในการให้บริการ และการสร้างมาตรฐานการให้บริการชุมชนจะต้องมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน รวมถึงบทบรรยาย และการศึกษาดูงานในสถานที่ ๆ ประสบความสำเร็จ และการเรียนรู้ตัวอย่างการ

ให้บริการที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งที่ชุมชนเองจะต้องมองในพื้นที่รอบ ๆ ตัวเองเพื่อการเรียนรู้ และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการทำงาน และการถ่ายทอดประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ชุมชนจะต้องสำรวจปัญหารวมถึงการวิเคราะห์ปัญหาของแต่ละชุมชนโดยระดมความคิดในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาพร้อมทั้งกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา และผู้รับผิดชอบทั้งเป็นในส่วนของในรายบุคคลและในส่วนของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

3. รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่เป้าหมายมีความสอดคล้องกับเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างไร

เอกลักษณ์ของพื้นที่ที่เลือกเขาบรรทัด ฯ พบว่า ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ทางด้านสภาพพื้นที่ป่า ถ้าที่มีความสวยงามทั้งหินงอก หินย้อย การสภาพแก่งที่จัดอยู่ในระดับ 1 ถึงระดับ 3 ตามหลักการจัดแบ่งระดับความยากในการบังคับเรือเพื่อล่องแก่ง และ ค่ายคอมมิวนิสต์เก่าที่ปรากฏร่องรอยอยู่ในป่าเพื่อให้ผู้สนใจได้ศึกษาในระหว่างการเดินทางเที่ยวชม นอกจากนี้ ชนกลุ่มน้อย เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าสำหรับการศึกษาเรียนรู้ เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ในการจัดทำเส้นทางทางการท่องเที่ยว แต่เนื่องทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวมีความสำคัญ และมีความเปราะบางต่อการถูกทำลายจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และอาจจะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ดังนั้น กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่จะต้องให้อบรมให้แก่ชุมชนเจ้าของพื้นที่ และการปฐมนิเทศนักท่องเที่ยวเพื่อควบคุม และจำกัดพฤติกรรมที่อาจจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และความเปราะบางของทรัพยากรการท่องเที่ยวทุกประเภท

อัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่ที่เลือกเขาบรรทัด ฯ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำสวนยาง สวนผลไม้ มีการยอมรับ และให้ความสำคัญในระบบเครือญาติ รักพวงรักพ้อง พูดจริงทำจริง ไม่ชอบการดูถูกเหยียดหยาม รักศักดิ์ศรี ให้ความจริงใจ มีน้ำใจ ไม่ค่อยยอมรับการทำงานในลักษณะการให้บริการ เลือการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นอาชีพเสริมนอกเหนือจากอาชีพหลัก ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่มีความพร้อม หลังจากทำกิจกรรมการแปรรูปยางพาราเสร็จสิ้นในแต่ละวัน ประมาณเวลา 10.00 น. และให้ความสำคัญกับการนัดหมายในการเดินทางเข้าพื้นที่ของนักท่องเที่ยว เนื่องจากการนัดหมายมีผลต่อการกำหนดบุคคลในชุมชนมาทำหน้าที่บริการนักท่องเที่ยวซึ่งต้องงดการทำกิจกรรมประจำวันในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ ในบางพื้นที่มีชุมชนนับถึงศาสนาอิสลาม การปฏิบัติศาสนกิจในวันศุกร์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญนักท่องเที่ยวจะต้องเรียนรู้ว่าในวันดังกล่าวอาจจะไม่ได้รับการให้บริการเต็มรูปแบบในบางพื้นที่ ฯ มีข้อจำกัดดังกล่าวและในเดือนถือศีลอด บางชุมชนที่มีการนับถือศาสนาอิสลามจะงดการให้บริการในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำเป็นจะต้องติดต่อ

ประสานงานร่วมหน้านอกจากนี้ชุมชนในเขตพื้นที่ดังกล่าว ปฏิเสธการกดขี่ข่มเหง และยอมรับในเหตุผลเพื่อขจัดความขัดแย้ง ดังนี้ การเข้าไปร่วมทำกิจกรรมในพื้นที่ในเขตดังกล่าวจำเป็นต้องทำความเข้าใจให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ในอัตลักษณ์ของคนในชุมชนเสียก่อนด้วยการปฐมนิเทศให้นักท่องเที่ยว ทราบถึงข้อควรปฏิบัติ และข้อจำกัดในการให้บริการเพื่อจะได้ป้องกันปัญหาการเกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของพื้นที่ที่เลือกเขาบรรทัดควรเป็นกิจกรรมการเดินป่า เทียนถ้ำ ล่องแก่ง เทียนน้ำตก เนื่องจากสภาพพื้นที่มีความพร้อมในการส่งเสริมกิจกรรมดังกล่าว แต่สิ่งที่ชุมชนต้องพัฒนาเพิ่มมากขึ้น คือ มาตรฐานการดูแลความปลอดภัยประกอบการดูแลความปลอดภัยในทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวก่อนออกเดินทาง ระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว และภายหลังจากการกลับจากการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น การตรวจสอบสมรรถภาพ การจัดสถานที่จัดเก็บของสำคัญระหว่างนักท่องเที่ยวเดินป่า การติดต่อประสานงานกรณีนักท่องเที่ยวประสบอุบัติเหตุ และการให้บริการหลังจากการเดินทางกลับจากการทำกิจกรรมการท่องเที่ยว นอกจากนี้ชุมชนจะต้องสร้างกระบวนการเรียนเพื่อให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องในการเดินทางเข้าทำกิจกรรมในพื้นที่โดยไม่สร้างความรู้สึกในทางลบจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวจำเป็นต้องเรียนรู้ข้อจำกัดในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่ชุมชนจะต้องปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขความแตกต่างทางศาสนา การนำจุดเด่นในทางวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่มาใช้ในการสร้างเครือข่ายระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน เช่น วัฒนธรรมการผูกเกลอ หรือ วัฒนธรรมการผูกมิตรไมตรีของคนภาคใต้ที่ให้ความสำคัญคนสนิทที่มีค่าเสมือนหนึ่งเป็นพี่น้องต้องเดียวกันเพื่อการประชาสัมพันธ์ และการสร้างความผูกพันระหว่างนักท่องเที่ยวกับบุคลากรในชุมชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และส่งเสริมการตลาดให้กับชุมชนเพื่อให้กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเป็นที่รู้จัก และแพร่หลายเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

- จรรยา หยุทอง – แสงอุทัย. รากเหง้าของปัญหาสังคมและวัฒนธรรม ชุมชนภาคใต้. สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา.
- ชวน เพชรแก้ว. 2534 **นิสัยและบุคลิกภาพของชาวใต้ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนา พื้นบ้านพื้นเมืองถิ่นไทยทักษิณ**. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, หน้า 101 – 108
- ธฤชวรรณ นนทพุท 2546 **การพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชุมชนเขาหัวช้าง ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จ.พัทลุง** วิทยานิพนธ์ ปริญญา วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ดรรชนี เอมพันธ์ และสุรเชษฐ์ เชษฐมาส. 2545. **สรุปประสบการณ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลาง ในการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภายใต้โครงการส่งเสริมปลະการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2545 กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย** เรียบเรียง กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- ถ้าฎาเพชร 2551. ถ้าฎาเพชร (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.focuspaktai.com/> (1 ธันวาคม 2551)
- เทือกเขาบรรทัด. 2551. เทือกเขาบรรทัด (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.tripandtrek.com/tripdat/sanctuary/sanc012.php> (1 ธันวาคม 2551)
- นภวรรณ สุานะกาญจน์. 2545 **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ทางเลือกของการอนุรักษ์ หรือแค่กระแสสังคมวารสารเส้นทางสีเขียว**. 9 (เมษายน – กรกฎาคม .2545) 6-13
- บรรณาธิการ. 2537 บทนำ : จากรุ่นดอนทรายถึงพี่น้อง “เลี้ยงเอียด” ทักษิณคดี, 4 (1) หน้า 11-12
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา.2540. **มาวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกันเถิด**. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2540. **การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน คณะมนุษยศาสตร์** มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประธาน สุวรรณมงคล . 2527. **สภาพำลกับการมีส่วนร่วมของชุมชน : นโยบายและกลวิธีในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา .** ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (บรรณาธิการ), กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสฬการพิมพ์.

พงศศานต์ พิทักษ์มหาเกตุ. 2538. **ชาวบ้านกับช่องทางการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว : แนวคิดในการจัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด**
จ. กรุงเทพฯ สำนักพระปกเกล้า

พงศศานต์ พิทักษ์มหาเกตุ. 2538. **ชาวบ้านกับช่องทางการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว : แนวคิดในการจัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรีจำกัด.**
กรุงเทพฯ สำนักพระปกเกล้า

พนิตดา สิงห์ครา. 2544. **ศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์บ้านห้วยอี ต.ปูลึง อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปะศาสตร์**
มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภราดร พยัฆวิเชียร. 2542. **การวางแผนการตลาดการท่องเที่ยว เอกสารประกอบการสอน**
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มนัส สุวรรณ และคณะ 2540. **แผนแม่บทการจัดการพื้นที่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเมี่ยง-ภูทอง จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดอุดรดิถี. เชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,**

มนัส สุวรรณ. 2538. **นิเวศวิทยากับการพัฒนาเศรษฐกิจ (พิมพ์ครั้งที่ 2)** กรุงเทพฯ โอเดียนสโตร

ล้อม เพ็งแก้ว. 2534. **การแผ่นดิน : อำนาจที่ต้องยึดอยู่ด. พัฒนาการทางวัฒนธรรม : กรณีทักษิณ นครศรีธรรมราช,หน้า 7 – 14**

วีระ แสงเพชร. 2544. **ภูมิปัญญาการปราบปรามของ พล.ต.ต.ขุนพันธิรักษราชเดช**
กรุงเทพฯสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

วรรณพร วณิชชานุกร. **รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย** กรุงเทพฯ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

สมเจตนา มุณีโมโนย. 2537. **เรื่องจากปก: วัฒนธรรมใจที่ปรากฏในท้องถิ่นภาคใต้ทักษิณคดี,**
มิถุนายน – กันยายน, หน้า 54 – 104

ตำบลปาล์มพัฒนา 2551. **ประวัติตำบลปาล์มพัฒนา**

(ออนไลน์). สืบค้นจาก

<http://www.palmpattanasao.go.th/content.php?ModuleKey=content1&conID=14&PHPSESSID=e91cc1c867d69504a6402c496f01b470> (1 ธันวาคม 2551)

สุวรรณ กาญจนเมธากุล. 2542. **การตลาดเพื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว** ฝ่ายเอกสารงานพิมพ์
สำนักงานอธิการบดี สถาบันราชภัฏภูเก็ต ภูเก็ต

สัมฤทธิ์ วิชัยทา. 2543. **ความเข้มแข็งของประชาสังคมตำบลในการดูแลรักษาทรัพยากร**
ส่วนรวม : กรณีศึกษาการดูแลรักษาบ่อบาดาลและอ่างเก็บน้ำของประชาชน
ตำบลแม่มะ ตำบลแม่หมอก และตำบลเวียงหมอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง การ
ค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปะศาสตรบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม**
แห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554). กรุงเทพมหานคร, 2549

สมศักดิ์ เตชะเอราวัณ 2544. **การจัดการธุรกิจบ้านพักแบบชุมชนมีส่วนร่วม :** กรณีศึกษา
บ้านแม่กำปอง กิ่งอำเภอแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ การค้นคว้าอิสระ ศิลปะศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อ้างอิงบุคคล

ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	บทบาทหน้าที่	พื้นที่ศึกษา
นางกฤษณา จันทร์ประเวช	80 หมู่ที่ 1 ต.ลำภูรา อ.ห้วยยอด จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
นายกษิต์เดช สองรักษ์	25 หมู่ที่ 7 ต.นาเมืองเพชร อ.สิเกา จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.สิเกา จ.ตรัง
นางสาวจิระนุช จันทรัฐ	164 หมู่ที่ 4 ต.ลำภูรา อ.ห้วยยอด จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
นางปราณี สุทธิเกิด	35/8 หมู่ที่ 2 ต.พุดินนา อ.คลองท่อม จ.กระบี่	ตัวแทนชุมชน	อ.คลองท่อม จ.ตรัง
นายปรีชา คงรอด	150 หมู่ที่ 6 ต.เขากอบ อ.ห้วยยอด จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
นางพุ่มชาติ จันทวงศ์	219 หมู่ที่ 7 ต.ทุ่งต้อ อ.ห้วยยอด จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
นางวาสนา กิ่ลัน	146 หมู่ที่ 2 ต.ท่าวีว อ.ห้วยยอด จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
นายสมควร แก้วพรม	12/3 หมู่ที่ 3 ต.ปากแจ่ม อ.ห้วยยอด จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
นางสาวเอกฤทัย คำแหง	192 หมู่ที่ 12 ต.หนองปรือ อ.วังวิเศษ จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.วังวิเศษ จ.ตรัง
นายเอกพงศ์ หงสदार	120 หมู่ที่ 4 ต.ทุ่งกระบือ อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
นายนิกร บัวแก้ว	44 หมู่ที่ 5 ต.เกาะเปาะ อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
นางสาวนุชรีย์ แก้วชู	4 หมู่ที่ 1 ต.ทุ่งกระบือ อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
นางวิชชุดา ขาวคง	232 หมู่ที่ 5 ต.ในควน อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
นางสาววิไลวรรณ ภูใหม่	8 หมู่ที่ 2 ต.ทุ่งค่าย อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง

ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	บทบาทหน้าที่	พื้นที่ศึกษา
นายนิรันดร์ เรืองชัย ปราโมทย์	91 หมู่ที่ 2 ต.ทุ่งค่าย อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
นายประยุทธ์ เศรษฐชัย	6/3 หมู่ที่ 3 ต.หมองบ่อ อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
นายสมเกียรติ พลประสิทธิ์	3 หมู่ที่ 9 ต.เกาะเปียง อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
นายสุรพงศ์ เอ็มบุตร	86 หมู่ที่ 7 ต.ทุ่งกระบือ อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
นายวิโรจน์ ประมวลศิลป์	50/1 หมู่ที่ 2 ต.โนควน อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
นายณนดล เขียดตรง	หมู่ที่ 1 ต.โนควน อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
นายยะผาด สังขาว	78/2 หมู่ที่ 10 ต.โนควน อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
นายดุสิต เส้นฤทธิ์	35/2 หมู่ที่ 7 ต.โนควน อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
นางสุจิน สองนา	13/2 หมู่ที่ 4 ต.บางด้วน อ.ปะเหลียน จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
นายสุรียา นวลแก้ว	147 หมู่ที่ 3 ต.ท่าพญา อ.ปะเหลียน จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ปะเหลียน จ.ตรัง
นายสมโชค ใจสมุทร	177/6 หมู่ที่ 7 ต.สุไผ่ อ.ปะเหลียน จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ปะเหลียน จ.ตรัง
นายห้วน สุขตลอดกาล	156/3 หมู่ที่ 1 ต.บางด้วน อ.ปะเหลียน จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ปะเหลียน จ.ตรัง
นายสมคิด รอดเดช	135/1 หมู่ที่ 9 ต.สุไผ่ อ.ปะเหลียน จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ปะเหลียน จ.ตรัง
นายคำรพ เล็งแก้ว	103/3 หมู่ที่ 6 ต.ทุ่งยาว อ.ปะเหลียน จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ปะเหลียน จ.ตรัง
นายธีระวัฒน์ ทองฤทธิ์	64/3 หมู่ที่ 4 ต.ท่าพญา อ.ปะเหลียน จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ปะเหลียน จ.ตรัง

ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	บทบาทหน้าที่	พื้นที่ศึกษา
นายธีระ มาสังข์	151 หมู่ที่ 1 ต.ในเตา อ.ห้วยยอด จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ปะเหลียน จ.ตรัง
นายเรวัต พรหมแก้ว	259 หมู่ที่ 4 ต.ในเตา อ.ห้วยยอด จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
นายประเสริฐ ศรีแก้ว	8/1 หมู่ที่ 1 ต.ในเตา อ.ห้วยยอด จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
นายเอกอรุณ สุขรอด	หมู่ที่ 3 ต.ในเตา อ.ห้วยยอด จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
นางอารี เกิดโหนด	195 หมู่ที่ 1 ต.ในเตา อ.ห้วยยอด จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
นายชูชาติ ภูมิ	70 หมู่ที่ 1 ต.เขาไพร อ.รัชฎา จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
นายรัชชัยรัฐ กิ์สุน	หมู่ที่ 6 ต.ท่าจิว อ.ห้วยยอด จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.รัชฎา จ.ตรัง
นายสุเชาว์ ใจกระจำง	หมู่ที่ 3 ต.หนองบัว อ.รัชฎา จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
นายธนวินท์ ศรีสมโภชน์	61 หมู่ที่ 5 ต.เขาปูน อ.ห้วยยอด จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.รัชฎา จ.ตรัง
นางธัญชพัทธ์ พิราม วิทวัส	65/3 ถ.เทศบาล 11 ต.นา โยงเหนือ อ.นาโยง จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
นายโชคลิขิต ฤทธิพงษ์	92/4 หมู่ที่ 2 ต.นาโยงเหนือ อ.นาโยง จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.นาโยง จ.ตรัง
นายสาโรจน์ ชัยมงคล	144 หมู่ที่ 1 ต.โคกสะบ้า อ.นาโยง จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.นาโยง จ.ตรัง
นายปรีชา จันทรเจริญ	76 หมู่ที่ 3 ต.โคกสะบ้า อ.นาโยง จ.ตรัง	ตัวแทนชุมชน	อ.นาโยง จ.ตรัง
คุณ เบญจวรรณ จิรันดศ	78/1 ต. ลานสกา อ.ลาน สกา จังหวัดนครศรีธรรมราช	ตัวแทนชุมชน	ต.ลานสกา อ.ลาน สกา จ.นครศรีธรรมราช

ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	บทบาทหน้าที่	พื้นที่ศึกษา
คุณสุภรัตน์ เกตุเผือก	เลขที่16 หมู่ที่1 ตำบลห้วย ปริก อำเภอลานสกา จ. นครศรีธรรมราช	ตัวแทนชุมชน	ต.ห้วยปริก อำเภอ ลานสกา จ. นครศรีธรรมราช
คุณ วาสนา พิบูลย์	บ้านเลขที่ 5 ม.4 ต.พิปูน อ. พิปูน จ. นครศรีธรรมราช	ตัวแทนชุมชน	ต. พิปูน อ. พิปูน จ. นครศรีธรรมราช
คุณ พรชิตา สิทธิสมบุญ	บ้านเลขที่ 126/1 ม. 10 ต. ละอาย อ. ฉวาง จ. นครศรีธรรมราช	ตัวแทนชุมชน	ต. ละอาย อ. ฉวาง จ. นครศรีธรรมราช
คุณธนศักดิ์ รุ่งตระการ	บ้านเลขที่ 26 ม. 4 ต.นา บอน อำเภอ نابอน จังหวัด นครศรีธรรมราช	ตัวแทนชุมชน	ต.นาบอน อำเภอ นา บอน จังหวัด นครศรีธรรมราช
คุณ มงคล ฤทธิมนตรี	ที่อยู่ 713 ม.12 ซ.สกุลดี ต. ร่อนพิบูลย์ อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช	คณะกรรมการ การท่องเที่ยว ชุมชน ต.ร่อน พิบูลย์	ต.ร่อนพิบูลย์ อ.ร่อนพิบูลย์ จ. นครศรีธรรมราช
คุณลลิตพันธ์ สัตย์จโคตร	องค์การบริหารส่วน ต.เข น้อย ม.4 ต.เขน้อย อ.สิชล จ.นครศรีธรรมราช	สมาชิกองค์การ บริหารส่วน ตำบลเขน้อย	ต.เขน้อย ม.4 ต.เข น้อย อ.สิชล จ.นครศรีธรรมราช
คุณสุรัชย์ เพชรรัตน์	โทรศัพท์075-753555-6 ต.เขน้อย อ.สิชล จ.นครศรีธรรมราช	คณะกรรมการ ท่องเที่ยวชุมชน	ต. เขน้อย อ.สิชล จ.นครศรีธรรมราช
คุณ อาชั้น เกลี้ยงสัน	โทรศัพท์ 089-7393416 360 ม.6 ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ จ.สงขลา	คณะกรรมการ ท่องเที่ยวชุมชน	ต. เขาพระ อ.รัตภูมิ จ.สงขลา
คุณ หมด บิลอะหลี	โทรศัพท์ 081-3681396 ที่ อยู่ 51 ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ จ. สงขลา	คณะกรรมการ ท่องเที่ยวชุมชน	ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ จ.สงขลา

ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	บทบาทหน้าที่	พื้นที่ศึกษา
คุณ กวิฑ์ ทองประสม	โทรศัพท์ 089 – 5972430 ที่ อยู่ 5/5 ม.6 ต.คลองหอยโข่ง อ.คลองหอยโข่ง จ.สงขลา	คณะกรรมการ ท่องเที่ยวชุมชน	ต. คลอง หอย โข่ง อ. คลอง หอย โข่ง จ.สงขลา
คุณ สามารถ ไชยทอง	โทรศัพท์ 086 – 2953763 ที่ อยู่ 29/2 ม.3 ต.กงหรา อ.กง หรา จ.พัทลุง	หัวหน้าชมรม ท่องเที่ยวเชิง เกษตรอำเภอ กงหรา	ต.กงหรา อ.กงหรา จ.พัทลุง
คุณ สมพงษ์ ปัญญาพัฒน์ สัญญา	โทรศัพท์ 086 – 8340816 ที่อยู่ 263/1 ม.9 ต.ตะโหมด อ.ตะโหมด จ.พัทลุง	คณะกรรมการ ท่องเที่ยวชุมชน	ต. ตะ โ ม ด อ.ตะโหมด จ.พัทลุง
คุณ แสงหิรัญญา สหัส ธาวา	ม.9 ต.ตะโหมด อ.ตะโหมด จ.พัทลุง	คณะกรรมการ ท่องเที่ยวชุมชน	ต. ตะ โ ม ด อ. ตะ โหมด จ.พัทลุง
คุณ อูทัย บุญคำ	โทรศัพท์ 089 – 5991361 ที่ อยู่ 10 ม.9 ต.ลำสินธุ์ อ.ศรี นครินทร์ จ.พัทลุง	คณะกรรมการ ท่องเที่ยวชุมชน	ต. ลำ สิ้น รุ้ อ. ศรี นครินทร์ จ.พัทลุง
คุณ นิรณันท์ เขมาวณิช	241 ม. 7 ต. หุ่นารี่ อ. ป่า บอน จ. พัทลุง	รองประธาน ชมรมเดินป่า	ต. หุ่นารี่ อ. ป่าบอน จ. พัทลุง
คุณ หนูอิม ปานนิล	โทรศัพท์ 087 - 27000062	คณะกรรมการ ท่องเที่ยวชุมชน	ต. หุ่นารี่ อ. ป่าบอน จ. พัทลุง
นายเฉลิม นิลสกุล	โทรศัพท์ 075 – 207641	คณะกรรมการ ท่องเที่ยวชุมชน	ต. หุ่นารี่ อ. ป่าบอน จ. พัทลุง
คุณ วีระศักดิ์ แซ่หมั่น	โทรศัพท์ 089 – 8664005 ที่ อยู่ 26/1 ม.15 ต.ปะเหลียน อ.ปะเหลียน จ. ตรัง	คณะกรรมการ ท่องเที่ยวชุมชน	ต. ปะ เ ลี ย น อ.ปะเหลียน จ. ตรัง
คุณสายชล ชูเพชร	โทรศัพท์ 087-2671967 ที่อยู่ 118 ม.7 ต.น้ำผุด อ.เมือง จ. ตรัง	คณะกรรมการ ท่องเที่ยวชุมชน	ต.น้ำผุด อ.เมือง จ. ตรัง

ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	บทบาทหน้าที่	พื้นที่ศึกษา
คุณนัษฐา จันเมือง	โทรศัพท์ 074-737297 องค์การบริหารส่วนตำบล ควนกาหลงอ. ควนกาหลง จ. สตูล	พนักงาน องค์การบริหาร ส่วนตำบลควน กาหลง	ตำบลควนกาหลงอ. ควนกาหลง จ. สตูล
คุณ ยาโกบ ใจดี	โทรศัพท์ 081 - 9908756 บ้านเลขที่ 7/1 ม. 5 ต. ทุ่งนุ้ย อ. ควนกาหลง จ. สตูล	คณะกรรมการ ท่องเที่ยวชุมชน	ตำบลควนกาหลงอ. ควนกาหลง จ. สตูล
คุณ เหม ตามาด	โทรศัพท์ 089-9765398 บ้านเลขที่ 15 ม. 5 ต. ทุ่งนุ้ย อ. ควนกาหลง จ. สตูล	ตัว แทน คณะกรรมการ ท่องเที่ยวชุมชน	ตำบลควนกาหลงอ. ควนกาหลง จ. สตูล
คุณสมทรง ปานช่วย	บ้านเลขที่ 71 หมู่ที่ 6 ต. ปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จ. สตูล	ตัว แทน คณะกรรมการ ท่องเที่ยวชุมชน	ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอ มะนัง จ. สตูล
คุณอำรง กาญจนรัตน์	โทรศัพท์ 086 - 7478366 เลขที่ 129 ม. 4 ต. น้ำผุด อ. ละงู จ. สตูล	ตัว แทน คณะกรรมการ ท่องเที่ยวชุมชน	ตำบลน้ำผุด อ. ละงู จ. สตูล
นายณัฐรินทร์ วงศ์ภีระพันธ์	โทรศัพท์. 075-378046 ที่ อยู่ ต.นาพรุ อ.พระ พรหม จ.นครศรีธรรมราช	สำนักงานการ ท่องเที่ยวและ กีฬา จังหวัด นครศรีธรรมราช	ตำบลนาพรุ อ.พระ พรหม จ.นครศรีธรรมราช
คุณ นภัสสร เวชศาสตร์	โทรศัพท์. 074-311573 ที่ อยู่สนามติณสูลลนนท์ ถ. ราชดำเนิน ต.บ่อทอง อ.เมือง จ.สงขลา	สำนักงานการ ท่องเที่ยวและ กีฬา จังหวัด สงขลา	ตำบลบ่อทอง อ.เมือง จ.สงขลา
นายสุรศักดิ์ จัทรแดง	โทรศัพท์. 074-620276 ที่ อยู่สนามกีฬากลาง ถ.เอเชีย ต.เขาลำเจียก อ.เมือง จ. พัทลุง	สำนักงานการ ท่องเที่ยวและ กีฬา จังหวัด พัทลุง	ตำบลเขาลำเจียก อ. เมือง จ.พัทลุง

ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	บทบาทหน้าที่	พื้นที่ศึกษา
นางสาวกัลณภา เบ็ดเสร็จ	โทรศัพท์. 075-224294 ที่อยู่ สนามกีฬาเทศบาลนครตรัง 1 ถ.รัชฎา อ.เมือง จ.ตรัง	สำนักงานการ ท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดตรัง	สนามกีฬาเทศบาล นครตรัง 1 ถ.รัชฎา อ.เมือง จ.ตรัง
นางสาวภัชกุล ปรีทัน	โทรศัพท์.074711225 ที่อยู่ สนามกีฬากลาง ต. คลองขุด อ.เมือง จ.สตูล	สำนักงานการ ท่องเที่ยวและ กีฬา จังหวัด สตูล	สนามกีฬากลาง ต. คลองขุด อ.เมือง จ. สตูล
นายชาติรี ชูชัน	โทรศัพท์. 075-520434 ที่อยู่ : อบต.318 ต.ห้วยปรือ อ. ฉวาง จ.นครศรีธรรมราช	สมาชิกองค์การ บริหารส่วน ตำบล ห้วยปรือ อ.ฉวาง จ. นครศรีธรรมราช	ตำบลห้วยปรือ อ.ฉวาง จ. นครศรีธรรมราช
นายธนศักดิ์ มุ่งตระการ	โทรศัพท์. 081-8315253 ที่ อยู่:26 ม.4 ต.นาบอน อ.นา บอน จ.นครศรีธรรมราช	สมาชิกองค์การ บริหารส่วน ตำบลนาบอน อ.นาบอน จ. นครศรีธรรมราช	ตำบลนาบอน อ.นาบอน จ. นครศรีธรรมราช
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบาย และแผน	อบต.เขาน้อย ม.4 ต.เขา น้อย อ.สิชล จ. นครศรีธรรมราช	สมาชิกองค์การ บริหารส่วน ตำบลเขาน้อย	ตำบล.เขาน้อย อ.สิ ชล จ. นครศรีธรรมราช
นายอภิวัฒน์ รักษาวงศ์	โทรศัพท์.075-372338 , 089-8101064 ที่อยู่ : อบต.พิปูน 254 ม.4 ถ. จัน ดี-พิปูน ต.พิปูน อ.พิปูน จ. นครศรีธรรมราช	สมาชิกองค์การ บริหารส่วน ตำบลพิปูน	ตำบล.พิปูน อ.พิปูน จ.นครศรีธรรมราช

ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	บทบาทหน้าที่	พื้นที่ศึกษา
นายวานิช แซ่ลิ้ม	โทรศัพท์. 075-269180 , 081-9582042 ที่อยู่: อบต. ปะเหลียน ม.1 ต.ปะ เหลียน อ.ปะเหลียน จ.ตรัง	สมาชิกองค์การ บริหารส่วน ตำบลปะเหลียน	ตำบล.ปะเหลียน อ.ปะเหลียน จ.ตรัง
นายนำชัย สระศรีโทร.	โทรศัพท์. 074-618818 , 084-8628280 ที่อยู่: อบต. ทุ่งนารี 16 ม.9 ต.ทุ่งนารี อ.ป่าบอน จ.พัทลุง	สมาชิกองค์การ บริหารส่วน ตำบลทุ่งนารี	ตำบลทุ่งนารี อ.ป่าบอน จ.พัทลุง
คุณพัชรี ทองพันซัง	โทรศัพท์. 074-632153 , 087-6336835 ที่อยู่: อบต. ตะโหมด ม.5 ต.ตะโหมด อ.ตะโหมด จ.พัทลุง	สมาชิกองค์การ บริหารส่วน ตำบลตะโหมด	ตำบลตะโหมด อ.ตะ โหมด จ.พัทลุง
นายพีระพัฒน์ ชุ่มช่วย	โทรศัพท์.081-4412745 ที่ อยู่: อบต.ควนกาหลง ม.2 ต.ควนกาหลง อ.ควน กาหลง จ.สตูล	สมาชิกองค์การ บริหารส่วน ตำบลควน กาหลง	ตำบล.ควนกาหลง อ.ควนกาหลง จ. สตูล
นายณรงค์ พูลภักดี	โทรศัพท์.. 074-473357 ที่ อยู่: อบต.คลองหอยโข่ง 90 ม.3 ถ.บ้านเหนือควนบก ต. คลองหอยโข่ง อ.คลองหอย โข่ง จ.สงขลา	สมาชิกองค์การ บริหารส่วน ตำบลคลอง หอยโข่ง	ตำบลคลองหอยโข่ง อ.คลองหอยโข่ง จ. สงขลา

ภาคผนวก (appendix)

ภาคผนวก ก. บทความวิจัย

**การพัฒนาแบบแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน
โดยกระบวนการมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด
ของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล**

The Development of Ecotourism Management
and Local Community in Banthad Mountains Specific Area of Songkhla ,Phatthalung,
Kakhon Si Thammarat, Trang and Satun

ป๋องศักดิ์ ทองเนื้อแข็ง

Phongsak Thongnueakhaeng

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

Rajchapatsongkhla University

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแบบแผนและการดำเนินการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีอยู่ในเขตพื้นที่เป้าหมาย ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เป้าหมาย หาแบบแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่เหมาะสมในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดรอยต่อเทือกเขาบรรทัด ประกอบด้วย จังหวัด นครศรีธรรมราช สงขลา พัทลุง สตูล ตรัง ผลการศึกษาพบว่า พบว่า (1) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เทือกเขาบรรทัด ๔ มีรูปแบบ การเดินป่า เทียวถ้ำ ล่องแก่ง (2) เอกลักษณ์ของพื้นที่เทือกเขาบรรทัด ๔ พบว่า สภาพป่ามีความสมบูรณ์ ถ้าที่มีความสวยงามทั้งหินงอกหินย้อย และ ค่ายคอมมิวนิสต์เก่า นอกจากนี้ มีชนกลุ่มน้อย เผ่าชาไก (3) อัตลักษณ์ของชุมชนในเขตพื้นที่เทือกเขาบรรทัด ๔ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำสวนยาง สวนผลไม้ มีการยอมรับและให้ความสำคัญในระบบเครือญาติ รักพวกรักพ่อ พุดจริงทำจริง ไม่ชอบการดูถูกเหยียดหยาม รักศักดิ์ศรี ให้ความสำคัญ มีน้ำใจ ไม่ค่อยยอมรับการทำงานในลักษณะการให้บริการ ให้ความสำคัญกับการกำหนดเวลานัดหมาย (4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เทือกเขาบรรทัดประกอบด้วย การให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีของชุมชนต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ผู้นำชุมชนมีภาวะความเป็นผู้นำสูง มีความพร้อมในด้านปัจจัยพื้นฐานทางด้านการคมนาคมขนส่ง (5) ปัจจัยแห่งความล้มเหลว ขาดการพัฒนาโครงสร้างองค์กรอย่างเป็นรูปธรรม ขาดการจัดทำบทบรรยายในการนำเที่ยวของแต่ละชุมชนบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการให้บริการมีน้อย ปัญหาการประชาสัมพันธ์ ปัญหาทางด้าน

การขาดการวางแผนด้านการตลาด ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณสำหรับการปรับปรุง พื้นที่จัดทำ
ป้ายสื่อความหมาย ปัญหาสภาพอากาศ

Abstract

The objective of this research is to study the form and the operation management of equal tourism in the target area and to study the impact feature for successful and unsuccessful of equal tourism in target area. Finally to definite the form of Suitable identity for equal tourism the area of 5 provinces around Bantad Mountain, Nakorn sithammarat, Songkhal, Phattalung, Sutun, Trang

The result of this study four that

1. The form of equal tourism in target area are tracking canning cave and white water
2. The identity of the area around Bantad mountain are the rainforest and the perfect caves the former community of communize, and Sakai tribe
3. The unity of community in Bantad mountain are gardeners for rubber trees fruit and strength for relative relationship , unity ,reliability, hate of insulting , honest since kindness. However, they don't like to be treat by service system. They attention to appointment time
4. The factor of successful is the cooperation for the equal tourism activities in their community and diversity of equal tourism resource. the access ability of infrastructure and transportation
5. The factor of unsuccessful are the lack of structure development, the lack of hand out and the document of community tourism, lack of manpower in service public relation problem, the problem of marketing planning and lack of suggestion and the sing the air pollution
6. Recommendation: Tourists have to beware about tourist season before decide to get around the area. Tourists have the respect to local culture. Tourists must be careful about the tabu topic such as politic and religion When talking to the local people. Tourists have to prepare their physical health. Tourists have to cooperate with the local people or the local tourist guides before going to this area. Because of the religious reason, on Friday afternoon the Muslims people have to go to the mosque so the tourists should select the other day to join the activities.

คำนำ

ความสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้และการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นทำให้คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวเจริญขึ้น แต่ในทางกลับกันการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการทำลายคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ทำลายวัฒนธรรม ทำลายสิ่งแวดล้อม ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งที่ชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากร ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ตกอยู่ในมือของนายทุน ผู้เข้าไปลงทุนในแหล่งท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นการจัดการที่กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากเพื่อผลกำไรในการดำเนินการ ซึ่งชาวบ้านได้มีบทบาทเพียงแค่การเป็นลูกจ้างที่ไม่มีสิทธิในการจัดการ ซึ่งการศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเพื่อลดภาวการณ์ดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านต่างๆ รวมถึงการสร้างควมภาคภูมิใจในทรัพยากรทางการท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างความร่วมมือในการรักษาสถานะสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นเจ้าของในทรัพยากรการท่องเที่ยวและมีบทบาทในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวก่อให้เกิดการพัฒนาและกำหนดแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นแนวทางการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบที่ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ในด้านบวกต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ความสามัคคี และจิตสำนึกสาธารณะร่วมกันของชุมชน รวมถึงรูปแบบการท่องเที่ยวแห่งใหม่นี้เป็นเครื่องมือที่สร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม และเครื่องมือในการปกป้องสิ่งแวดล้อมได้โดยไม่ต้องพึ่งพาอำนาจรัฐและเกิดจากพลังของชุมชนกล่าวคือ หากมีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนก็จะทำให้การท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวเป็นไปอย่างยั่งยืนและได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดีการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืนของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูลการเรียนรู้การพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืนของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูลเป็นการเรียนรู้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ทั้ง 5 จังหวัดในเขตพื้นที่ต่างกัน การประมวลผลปัจจัยแห่งความสำเร็จและความล้มเหลวรวมถึงเอกลักษณ์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการกำหนดกิจกรรมของการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวนอกจากนี้การเรียนรู้ถึงอัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวจะเป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรม เวลาการให้บริการ และการให้บริการ ที่เหมาะสม ตลอดจนจนถึงการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมของนักท่องเที่ยวในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวโดยไม่ส่งผลกระทบในการทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับบริการอันเป็นผลกระทบมาจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม

เครื่องมือและวิธีการศึกษา

ในเบื้องต้นของการศึกษาเป็นการศึกษาข้อมูลทุติยภาพเพื่อประมวลผลศึกษาพื้นที่เป้าหมายว่ามีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ แต่เนื่องจากพื้นที่เป้าหมายมีร่องรอยเอกสารที่ปรากฏว่ามีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อยมาก จึงจำเป็นต้องลงสำรวจและหาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสัมภาษณ์บุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อจากคนในวงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ว่าบุคคลดังกล่าวเหล่านั้นมีความรู้และมีเครือข่าย ของกลุ่มการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ต่างๆเลือกชุมชนบางแห่งเพื่อทำการศึกษาโดยชุมชนที่เลือกจะต้องมีการกำหนดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้แล้ว อยู่ระหว่างการดำเนินการและดำเนินการแล้วขึ้นอยู่กับความพร้อมของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ปรากฏในชุมชนนั้นๆว่ามีคุณค่ามากเพียงพอที่จะสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงได้ และสัมภาษณ์เชิงลึก จังหวัดละ 1 การเลือกชุมชนต่างๆ ผู้วิจัยจะดำเนินการโดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการลงพื้นที่สอบถามสำรวจ สัมภาษณ์ เพื่อกำหนดพื้นที่ในการดำเนินการวิจัย ซึ่งข้อมูลที่ได้เป็น สามารถกำหนดชุมชนเป็นกลุ่มตัวอย่างและจะได้จากการศึกษาพบว่าพื้นที่ ต่างๆในแต่ละจังหวัดดังนี้ (1) จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ พื้นที่เส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ น้ำตกนางเศรษฐี ต.ร่อนพิบูลย์ อ.ร่อนพิบูลย์ (2) จังหวัดตรัง ได้แก่พื้นที่ กิจกรรมการเดินป่าเที่ยวชมธรรมชาติ เทียวถ้ำลอด ต.โนเตา อ.ห้วยยอด (3) จังหวัดสงขลา ได้แก่ กิจกรรมการเที่ยวถ้ำศรีเกษร ล่องแก่ง พื้นที่ ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ (4) จังหวัดพัทลุง ได้แก่ กิจกรรมท่องเที่ยวเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ น้ำตกหนานฟ้า พื้นที่ ต.ทุ่งนารี อ.ป่าบอน (5) จังหวัดสตูล ได้แก่พื้นที่ เทียวถ้ำภูผาเพชร ล่องแก่ง เดินป่า ในเขตพื้นที่ ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง ในการศึกษาครั้งนี้มีการกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นลักษณะกลุ่มคำถามที่ภายใต้ประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับ พื้นที่เป้าหมายในแต่ละตำบล ของ อำเภอต่างๆในเขต 5 ที่มีพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดมีรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จและความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมาย การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เป้าหมายมีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างไร การเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อกำหนดชุมชนที่เป็นกรณีศึกษาได้แล้ว การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จะประกอบด้วยหลากหลายสถานการณ์ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประกอบด้วย การสัมภาษณ์พูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำชุมชน ผู้นำธรรมชาติ การไปลงพื้นที่และพักอาศัยกับแกนนำในชุมชนของคณะผู้วิจัยในฐานะนักวิจัย เป็นการศึกษาโดยการทดลองสำรวจเส้นทางและการพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่น่าสนใจในพื้นที่แบบไม่เป็นทางการ การนัดให้กลุ่มแกนนำได้จัดทีมในการเดินสำรวจเส้นทางเพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่รวบรวมได้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงต่อคำถามวิจัย และการนำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มาเป็นเครื่องมือกำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการอภิปราย

ผลการวิจัย รูปแบบของงานวิจัยเป็นงานวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research) ของชุมชน 5 ชุมชนพื้นที่วิจัยและนักวิจัยหลักซึ่งเป็น คนนอกพื้นที่ชุมชน เริ่มตั้งแต่การพัฒนาใจวิทยวิจัยร่วมกัน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ของชุมชนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะค้นหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริบทของนักท่องเที่ยวและชุมชน ผลการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกับเขาบรรทัด พบว่า พื้นที่เป้าหมายในแต่ละตำบล อำเภอต่างๆ ในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัดมีรูปแบบและการดำเนินการในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลการศึกษา

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการศึกษาเชิงลึกพบว่าสามารถตอบผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์และคำถามการวิจัยได้ดังนี้

จังหวัดนครศรีธรรมราช ในเขตพื้นที่ อำเภอลานสกา ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลลานสกา อำเภอฉวาง ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลห้วยปรือ อำเภอพิปูน ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลพิปูน อำเภอนาบอน ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลนาบอน อำเภอรัตนพิบูลย์ ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลรัตนพิบูลย์ อำเภอสิชล ตำบลเขาน้อย ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลเขาน้อย อำเภอนบพิตำ ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลกรุงชิง จากการศึกษาพบว่า

(1) ในทุกพื้นที่ที่มีการจัดรูปการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลักษณะกิจกรรมแบบการเดินป่าศึกษาเส้นทางตามธรรมชาติ นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกิจกรรมเที่ยวถ้ำ น้ำตก (2) เอกลักษณะและสิ่งที่น่าสนใจในของพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชพบเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยว ประกอบด้วยเอกลักษณะที่มีลักษณะเหมือนกันคือ พรรณไม้ และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวที่จัดอยู่ในรูปแบบโบราณสถานกิจกรรม วัฒนธรรมประเพณีปรากฏ โดยเฉพาะร่องรอยที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ที่น่าสนใจหลายชนิดประกอบด้วยอำเภอ ลานสกา ตำบลลานสกา พบ พืชที่หายากในเขตพื้นที่ทั่วไป ได้แก่ เฟิร์นโบราณ ต้นมหาสดาและ มีสัตว์ป่า ที่นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และสัมผัสได้ระหว่างการทำกิจกรรม เช่น ลิง ผีเสื้อ นกชนิดต่างๆ อำเภอฉวาง ตำบลห้วยปรือ พบพันธุ์ไม้ลักษณะเฉพาะจำพวก กัลยไม้ป่า สัตว์ป่า นก อำเภอพิปูน ตำบลพิปูน สามารถพบสัตว์ป่าจำพวก สมเสร็จ เสือโคร่ง นกเงือก อำเภอนาบอน ตำบลนาบอน พบพรรณไม้หายากสมุนไพร จำพวกว่านนางคราญ ว่านพร้าวนกคุ้ม ว่านกำลังหนูมาน พรรณไม้หายากอีกหลายประเภท อำเภอรัตนพิบูลย์ ต.

ร่อนพิบูลย์ น้ำตกนางเศรษฐี ปลาน้ำตก ประกอบด้วย ปลาเมง ปลาพลวง พรรณไม้ประกอบด้วยไม้ ตะเคียน ไม้กระบาก ในพื้นที่ป่าและไม้เศรษฐกิจอีกหลายประเทศ เช่น ไม้ยาง ไม้มะหาด ไม้เคี่ยม อำเภอลิขิต ตำบลเขาน้อย พบว่าสภาพป่ามีพืชพันธุ์มีความสมบูรณ์เกือบ 100% สภาพป่าเป็นป่าดิบ ขึ้น มีสัตว์ป่า นกเงือก น้ำตกยอดน้ำ อำเภอนบพิตำ ต.กรุงชิง สภาพป่าอุดมสมบูรณ์ พบร่องรอยของ ประวัติศาสตร์ค่ายพักกองกำลังกลุ่มฝักใฝ่ลัทธิคอมมิวนิสต์ (3) อุดมการณ์ของชุมชนในพื้นที่ทางการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา สวนผลไม้ การดำเนินชีวิตผูกพันอยู่กับ สภาพธรรมชาติและผืนป่า มีวิถีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายมีความมีน้ำใจ ให้ความเป็นมิตรกับ นักท่องเที่ยว มีความสามัคคีในกลุ่ม ใช้พลังความสามัคคีผลักดันให้เกิดกลุ่มเพื่อการจัดการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ เลือกรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอาชีพเสริมซึ่งกระบวนการให้บริการจะเริ่มขึ้นเมื่อ เสร็จสิ้นภารกิจหลักและให้ความสำคัญกับการแจ้งข้อมูลในการเข้าร่วมทำกิจกรรมของนักท่องเที่ยว เพื่อการเตรียมความพร้อมในการให้บริการ (4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยว เชิงนิเวศของในเขตพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ปรากฏใน อำเภอลานสกา ตำบลลานสกา อำเภอลำชะงา ตำบลห้วยปรือ อำเภอฟิโน ตำบลฟิโน อำเภอนาบอน ตำบลนาบอน อำเภอร่อนพิบูลย์ ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอลิขิต ตำบลเขาน้อย อำเภอนบพิตำ ตำบลกรุงชิง จากการศึกษาพบว่า ทุก พื้นที่ที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีการคำนึงถึงความปลอดภัยในการนำเที่ยว และสภาพพื้นที่ที่ ถูกจัดมาใช้เป็นเส้นทางเดินท่องเที่ยว มีความปลอดภัยมีปัจจัยเสี่ยงต่ออุบัติเหตุ น้อย นอกจากนี้ชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยวและไม่มีความขัดแย้งในชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อ ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว รวมถึงการร่วมมือระหว่างหน่วยงานของภาครัฐและชุมชนเป็นไป ด้วยดีดำเนินการด้วยความเข้าใจ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จอีกประการหนึ่งคือความสามัคคีที่เป็น ส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่ของจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความสมัครสมานกลมเกลียวและร่วมแรงร่วมใจในการให้ความร่วมมือต่อการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ การกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกิจกรรมที่จัดได้ว่าเป็นอาชีพรองจากอาชีพหลักคือการ ประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา และสวนผลไม้ ดังนั้น ชุมชนไม่ได้เดือดร้อนหาไม่มีนักท่องเที่ยวแต่ ชุมชนมีความพร้อมให้บริการเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการ ประกอบกับลักษณะการประกอบอาชีพ หลักคือการทำสวนยางและสวนผลไม้เป็นอาชีพที่ใช้พื้นที่ในการดำเนินชีวิตและพบปะผู้คนที่เป็น นักท่องเที่ยว น้อย ทำให้ความเหงาและความโดดเดี่ยวมีสูงเป็นแรงผลักดันให้คนในชุมชนเหล่านี้ ต้องการเปิดโลกทัศน์จากการได้สัมผัสกับโลกภายนอกดังนั้นการที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปในพื้นที่ เหล่านี้เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเติมเต็มในส่วนที่ชีวิตต้องการ (5) ปัจจัยแห่งความล้มเหลวใน การจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของในเขตพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ปรากฏใน อำเภอลาน สกา ตำบลลานสกา อำเภอลำชะงา ตำบลห้วยปรือ อำเภอฟิโน ตำบลฟิโน อำเภอนาบอน ตำบลนา บอน อำเภอร่อนพิบูลย์ ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอลิขิต ตำบลเขาน้อย อำเภอนบพิตำ ตำบลกรุงชิง จาก

การศึกษาโดยสรุปพบว่า การกำหนดโครงสร้างในการทำงานขององค์กรที่ชุมชนจัดตั้งขึ้นมาเพื่อทำการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทุกพื้นที่ไม่มีการกำหนดโครงการองค์กรที่ชัดเจน และบทบาทอำนาจหน้าที่ มาตรฐานการทำงาน การประเมินผลการทำงาน ที่เป็นลายลักษณ์อักษร ชุมชนไม่ได้จัดทำเป็นมาตรฐาน ทำให้กระบวนการเรียนรู้ในการศึกษาองค์กรและการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงาน ขาดการเอกสารหลักฐานที่สำคัญและมีผลต่อความยั่งยืนเนื่องจากขาดการถ่ายทอดและเปิดโอกาสให้บุคคลได้เรียนรู้การจัดการจะเกิดขึ้นได้จากตัวผู้นำเพียงอย่างเดียวด้วยวิธี มุขปาฐะ นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่าในเขตพื้นที่ของจังหวัดนครศรีธรรมราชขาดการประชาสัมพันธ์ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่และโปรแกรมการนำเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ในรูปของแผ่นพับที่ได้มาตรฐาน ทั้งภาษาไทยและภาษาของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง ขาดการกำหนดแผนการตลาดที่ชัดเจน และไม่มีการจัดทำเว็บไซต์เพื่อการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยวิธีการพัฒนาคนในชุมชนและในองค์กรให้เข้ามาทำหน้าที่ในการหมุนเวียนการจัดนำเที่ยวและการจัดการความรู้เพื่อใช้ในการถ่ายทอดให้แก่นักท่องเที่ยวยังเป็นปัญหาทุกชุมชน ชุมชนยังมีตัวแทนชุมชนในการดำเนินงานในด้านดังกล่าวน้อยมากและไม่มีแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ชัดเจน ประการสุดท้ายการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวได้รับอุปสรรคจากปัจจัยภายนอกคือนายทุนได้พยายามบุกกรุพื้นที่ป่าแม้รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะทำหน้าที่เฝ้าระวังไม่ให้พฤติกรรมของนายทุนและผู้ที่ต้องการเข้าครอบครองพื้นที่ป่าเพื่อสร้างกิจกรรมรองรับการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นแต่ทุกพื้นที่กำลังอยู่ในระหว่างการขับเคลื่อนเพื่อคุณภาพป่าและสภาพธรรมชาติตลอดเวลา ที่สำคัญในทุกชุมชนไม่ได้ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวในการป้องกันผลกระทบจากการกระทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จังหวัดสงขลา ในเขตพื้นที่ อ.รัตภูมิ ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบล เขาพระ นอกจากนี้ อำเภอ คลองหอยโข่ง ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบล คลองหอยโข่ง จากการศึกษาพบว่า

(1) ในพื้นที่ที่มีการจัดรูปการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในลักษณะกิจกรรมแบบการเดินป่าศึกษาเส้นทางตามธรรมชาติที่ ต.คลองหอยโข่ง อ.คลองหอยโข่ง และกิจกรรมรูปแบบล่องแก่ง เทียวถ้ำ เดินป่า ที่ ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ (2) เอกลักษณะและสิ่งที่น่าสนใจของพื้นที่ จากการศึกษาพบว่าความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ ต.คลองหอยโข่ง อ.คลองหอยโข่งมี สภาพป่าที่น่าสนใจและมีความสมบูรณ์เป็นแหล่งต้นน้ำคลองอุทะเกาที่ใช้ในการทำประปาในเขตอำเภอหาดใหญ่และอำเภอเมือง จ.สงขลา นอกจากนี้ยังพบน้ำตกผาดำที่มีความสวยงามและสภาพความชุ่มชื้นที่ปรากฏในพื้นที่จากการเจริญเติบโตจากพื้นที่ต้นตำเช่นมอส เฟิร์น ไผ่คั่น สามารถพบ กลุ่มนกเงือก สัตว์ป่า ประกอบด้วย กระเจง เลียงผา สมเสร็จ เก้งหม้อ จากการศึกษาพบว่าความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ มีถ้ำศรีเกษร สามารถพบและสัมผัสความสวยงามของหินงอกและหินย้อย ค้างคาว บริเวณ

กิจกรรมที่ใช้ประกอบการเดินป่า พบ น้ำตกหน้าผา ที่มีลักษณะก้อนหินคล้ายรูปกะโหลกมนุษย์ปรากฏบนหน้าผาน้ำตก กิจกรรมการล่องแก่ง สามารถสัมผัสการทำสวนผลไม้ สวนยาง ร่องรอยการทำเหมืองหิน และเหมืองทรายในอดีต (3) อุดมการณ์ของชุมชนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งสองตำบล ชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ สวนยางพารา มีความสามัคคี มีน้ำใจ และเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว ดำเนินชีวิตตามวิถีของการเป็นเกษตรกร มีโดยเฉพาะที่ ต.เขาพระ ชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามให้ความสำคัญกับการเคารพและศรัทธาในตัวผู้นำชุมชน และมีความสามัคคียอมรับในการตกลงและมติในที่ประชุม สำหรับตำบลคลองหอยโข่ง การรวมกลุ่มมีความเข้มแข็ง มีการสร้างองค์กรท้องถิ่นเป็นแกนนำในการจัดตั้งกลุ่มจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสามัคคีของชุมชนอย่างเหนียวแน่นอันเป็นผลจากความแตกต่างทางความคิดเห็นทางการเมืองในอดีต การรวมตัวของชุมชนก่อให้เกิดการผลักดันปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่หลายประการคือการบุกรุกผืนป่าต้นน้ำป่าผาดำ แต่ชุมชนมีความอ่อนโยนกับนักท่องเที่ยวและบุคคลต่างถิ่นที่เป็นมิตรและไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการเข้าไปทำลายทรัพยากรในพื้นที่ (4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา อ.รัตภูมิ ตำบลเขาพระ อ.คลองหอยโข่ง ตำบลคลองหอยโข่ง จากการศึกษาพบว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ดังกล่าวมีการรวมตัวจัดตั้งกลุ่มที่ชัดเจน และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีสภาพธรรมชาติที่สมบูรณ์มีสิ่งแวดล้อมที่สวยงามก่อให้เกิดแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวชมได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การคมนาคมเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ดังกล่าว นอกจากนี้การกระจายรายได้แก่ผู้ประกอบการหน้าทีในการจัดนำเที่ยวมีการแบ่งตามภารกิจที่ชัดเจนโดยเฉพาะในเขตพื้นที่ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ การที่ชุมชนมีความสามัคคีเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ดังกล่าวดำเนินการไปอย่างราบรื่น และชุมชนให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ชุมชนเป็นมิตรกับการท่องเที่ยว (5) ปัจจัยแห่งความล้มเหลวในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของในเขตพื้นที่ จังหวัดสงขลา อ.รัตภูมิ ตำบลเขาพระ อ.คลองหอยโข่ง ตำบลคลองหอยโข่ง จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานขาดการประชาสัมพันธ์โดยการใช้สื่อมาเป็นเครื่องมือ เช่น เว็บไซต์ และ แผ่นพับ โปสเตอร์ขนาดใหญ่ ขาดงบประมาณในการพัฒนาและลงทุนในด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ทำให้กระทบต่อการกำหนดมาตรฐานในด้านการบริการนักท่องเที่ยวและการอำนวยความสะดวก นอกจากนี้การจัดทำฐานข้อมูลในการบรรยายเพื่อการสร้างมาตรฐานในการทำหน้าที่นำเที่ยวของบุคลากรทางด้านการจัดการนำเที่ยวของชุมชนยังไม่มีและการพัฒนาบุคลากรในการให้บริการยังไม่เพียงพอ ขาดการให้ความช่วยเหลือจากสถาบันการศึกษาในพื้นที่เพื่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการสร้างความเป็นสากลในการให้บริการ

จังหวัดพัทลุง พบในเขตพื้นที่ อำเภอกงหรา ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลกงหรา มีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเดินป่า เที่ยวถ้ำ อำเภอตะโหมด

ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลตะโหมด ตำบลคลองเฉลิม. มีรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุมชน ต.ตะโหมด อ.ตะโหมด เป็นกิจกรรมเดินป่า บริเวณเขา 7 ยอด เทือกเขาบรรทัด เขาพระ เทียวชมสภาพผืนป่าเทือกเขาบรรทัด วิถีชีวิตเงาะป่าซาไก และกิจกรรมล่องแก่งหิโละจันกระ ชี้ช้างชมน้ำตก โตนหินลาด ของชุมชน บ้านทุ่งเหียง ต.คลองเฉลิม กิ่งอำเภอสรีนครินทร์ ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลลำสินธุ์เป็น กิจกรรมการเดินป่า เทียวชมน้ำตก ชมถ้ำลำสินธุ์ อำเภอบาบบอน ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลทุ่งนารี กิจกรรมท่องเที่ยวเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ ประกอบด้วย น้ำตก หานฟ้า มีระยะความสูงประมาณ 700 – 800 เมตร ศึกษาวิถีชีวิตชนเผ่าซาไก (2) เอกลักษณะและสิ่งที่น่าสนใจในของพื้นที่ จากการศึกษพบว่าความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ อำเภองหรา ตำบลงหรา พบแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ประกอบด้วย น้ำตกวังตอ น้ำตกนกกร้า น้ำตก นานหลุดและมีบ่อน้ำร้อนในตำบลคลองเฉลิมนอกจากนั้นพรรณไม้ในป่ามีสรรพคุณเป็นยาสมุนไพรที่ นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และศึกษาได้ประกอบด้วยสมุนไพรกว่า 100 ชนิดประกอบด้วย ต้น ชิงดอ กเดี่ยว ต้น เหล็กไม้ไผ่ ต้นขนุนป่า ต้น เหล็กทองแดง ต้น ผนแสนห้า บริเวณ คลองน้ำราบมี ต้นกล้วยไม้ รongเท้า นารี สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ค่ายผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ประกอบด้วยค่ายไม้ไผ่ ค่ายตะวันแดง ค่ายเลนิน และเส้นทางขุดทางเพื่อเคลื่อนย้ายกำลังพลของกลุ่มผู้ก่อการร้าย คอมมิวนิสต์ในอดีต อำเภอยะหริ่ง ตำบลตะโหมด มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีความเป็น เอกลักษณ์ นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกับทัศนียภาพที่สวยงามได้บริเวณเขา 7 ยอด เทือกเขาบรรทัด เขาพระ เทียวชมสภาพผืนป่าเทือกเขาบรรทัด วิถีชีวิตเงาะป่าซาไก กิ่งอำเภอสรีนครินทร์ ต.คลอง เฉลิม พบว่าทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ประกอบด้วยแก่ง หิโละจันกระ และน้ำตก โตนหินลาด กิ่งอำเภอสรีนครินทร์ ตำบลลำสินธุ์ เฉลิม พบว่าทรัพยากร ทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ประกอบด้วย น้ำตกโตนไทรทอง น้ำตก เขาคราม น้ำตกหน้าคล้าย ถ้ำลำสินธุ์ อำเภอบาบบอน ตำบลทุ่งนารี พบว่าทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ประเภทธรรมชาติที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ประกอบด้วยน้ำตกหานฟ้า ป่าไม้ไผ่ที่มีลำปล้องยาว ถ้ำตระ พรรณไม้ และสมุนไพรในผืนป่าเทือกเขาบรรทัด วิถีชีวิตชนเผ่าซาไก (3) อัตลักษณ์ของชุมชน ในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของจังหวัดพัทลุงพบว่าชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ สวนยางพารา มีความสามัคคี มีน้ำใจ และเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว ดำเนินชีวิตตามวิถีของการเป็น เกษตรกร มีการสร้างองค์รท้องถิ่นเป็นแกนนำในการจัดตั้งกลุ่มจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความ สามัคคีของชุมชน (4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ จังหวัดพัทลุงพบว่าทุกชุมชนใช้กระบวนการกลุ่มในการดำเนินงานการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการ จัดองค์กรในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของพื้นที่มีความหลากหลาย และสามารถทำกิจกรรมได้หลายรูปแบบ ชุมชนให้ความสนใจและตั้งใจในการให้ความร่วมมือเพื่อการ

จัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนส่วนใหญ่มีความสามัคคีภายใต้พื้นฐานอุดมการณ์และแนวความคิดอันเป็นผลกระทบที่ได้รับการถ่ายทอดทางความคิดในด้านความแตกต่างทางความคิดทางการเมืองในอดีตของพื้นที่ มีการพัฒนาให้ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (5) ปัจจัยแห่งความล้มเหลวในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของในเขตพื้นที่ จังหวัดพัทลุง จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานขาดการประชาสัมพันธ์โดยการใช้สื่อมาเป็นเครื่องมือ เช่น เว็บไซต์ และแผ่นพับ โปสเตอร์ขนาดใหญ่ ขาดงบประมาณในการพัฒนาและลงทุนในด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ทำให้กระทบต่อการกำหนดมาตรฐานในด้านการบริการนักท่องเที่ยวและการอำนวยความสะดวก นอกจากนี้การจัดทำฐานข้อมูลในการบรรยายเพื่อการสร้างมาตรฐานในการทำหน้าที่นำเที่ยวของบุคคลากรทางด้านการจัดการนำเที่ยวของชุมชนยังไม่มีและการพัฒนาบุคลากรในการให้บริการยังไม่เพียงพอ ขาดการให้ความช่วยเหลือจากสถาบันการศึกษาในพื้นที่เพื่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการสร้างความเป็นสากลในการให้บริการ

จังหวัดตรัง พบในเขตพื้นที่ อ.ย่านตาขาวปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ต.นาชุมเห็ด รูปแบบจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีลักษณะการเดินทางที่ภูผามอก อำเภอปะเหลียน ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ต.ทุ่งยาว รูปแบบการเดินทางไปชมวิถีชีวิตชนกลุ่มน้อย ชาโก เพื่อกินเจดียอด อำเภอปะเหลียน ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ต.ปะเหลียน รูปแบบการเดินทาง ขึ้นภูเขา 7 ยอดเพื่อกินเจดียอด อำเภอห้วยยอด ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ต.ในเตา กิจกรรมการเดินทางเที่ยวชมธรรมชาติ เที่ยวถ้ำลอด อำเภอเมือง ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลน้ำผุดในรูปแบบของการเดินทางที่เขาลัก ผ่านน้ำตกวังประ (2) เอกลักษณ์และสิ่งที่น่าสนใจในเขตพื้นที่ จากการศึกษาพบว่าความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ ต.นาชุมเห็ด อ.ย่านตาขาว ได้แก่ ภูผามอก ตั้งอยู่ที่หมู่ 8 ติดต่อกับเพื่อกินเจดียอด ซึ่งเป็นสถานที่สูงสุดบนยอดภูเขาแห่งหนึ่งในเพื่อกินเจดียอด ยอดเขา สิ่งที่น่าสนใจ พรรณไม้ ก้อนหินที่สลักเป็นตัวหนังสือ ป.ศ.2475 มีชื่อเรียกว่า เขาลักเขต อยู่บนยอดภูเขา ความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ ต.ทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน การเดินทางศึกษา วิถีชีวิตชนกลุ่มน้อย ชาโก พรรณไม้บน เขา เจดียอด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเพื่อกินเจดียอด มีสัตว์ป่าประกอบด้วย อีเก้ง ละมั่ง พรรณไม้หายากได้แก่ ร่องเท้านารี บรรยายากเหมือนภูกระดึง สามารถสัมผัสหมอกได้ ความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ อำเภอห้วยยอด ปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ต.ในเตา ได้แก่ ถ้ำลอด สุสานหอย น้ำตกหนานสวรรค์ ความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่อำเภอเมือง ตำบลน้ำผุด ได้แก่ น้ำตกวังประ (3) อัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของจังหวัดตรัง พบว่าชุมชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพการทำสวนยางพาราและสวนผลไม้ ชุมชนมีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว ชุมชนนับถือศาสนาพุทธ ชุมชนให้ความสำคัญกับกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ชุมชนมีความสามัคคี ชุมชนมีความตื่นตัวในการส่งเสริม

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รักพวกพ้องและนิยมช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีความมีน้ำใจสูง สามารถทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้หลังจากทำภารกิจหลักในการประกอบอาชีพทำสวนยางเสร็จแล้วเรียบร้อยแล้ว (4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่จังหวัดตรังพบว่าทุกชุมชน มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่หลากหลาย กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลายสามารถให้นักท่องเที่ยวเลือกทำได้ตามความถนัด ชุมชนมีความสนใจในการกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้นำกลุ่มมีความพยายามและมีความตั้งใจในการผลักดันการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดขึ้นในชุมชน ชุมชนให้ความร่วมมือในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการรายได้อย่างเป็นระบบ มีทุนสำหรับพัฒนาและดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายในกิจกรรมสำหรับการจัดนำเที่ยว กิจกรรมนำเที่ยวเดินป่าสามารถสร้างความรู้สึกให้นักท่องเที่ยวรู้สึกตื่นเต้นได้ ชุมชนรักษาสภาพป่าคงความอุดมสมบูรณ์ ป่าไม้หนาแน่น ทศนียภาพของ ผืนป่ามีความสวยงาม พรรณไม้หายากและสัตว์ป่ามีจำนวนมากเป็นสิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางไปเที่ยวชม ชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้นำชุมชนมีความพยายามส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (5) ปัจจัยแห่งความล้มเหลวในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของในเขตพื้นที่ จังหวัดพัทลุง จากการศึกษาพบว่า ขาดการจัดตั้งชมรมในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเป็นระบบ ขาดการพัฒนาความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่มีการบริหารจัดการด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ขาดการพัฒนาความรู้ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแก่ชุมชน ไม่ได้จัดทำฐานข้อมูลในการบรรยายแก่นักท่องเที่ยวในการนำชม ไม่มีการประชาสัมพันธ์และทำการตลาดเพื่อรักษามาตรฐานจำนวนลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ ไม่มีทุนสำหรับการพัฒนาและดำเนินงานอย่างต่อเนื่องที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว การพัฒนาคนในชุมชนเพื่อเข้ามาทำหน้าที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอ ขาดการดำเนินงานด้านการตลาดเพื่อกระตุ้นให้คนเดินทางมาท่องเที่ยว ขาดการกำหนดฐานข้อมูลที่ใช้ประกอบการบรรยาย ในการนำนักท่องเที่ยวเดินป่า ไม่ได้ออกกฎกติกาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้นักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามในการทำกิจกรรมเดินป่า การรวมกลุ่มของชุมชนมีจำนวนน้อย ไม่มีการจัดโครงสร้างการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบองค์กร ขาดการพัฒนาบุคลากรในชุมชนเพื่อรับการขยายตัวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อไปในอนาคต

จังหวัดสตูล ในเขตพื้นที่ อำเภอควนกาหลงปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลควนกาหลงมีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเดินป่าชมน้ำตก บ่อน้ำร้อน เทียวชมถ้ำ ตำบลทุ่งไ้ยมีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเดินป่า กิจกรรมล่องแก่ง ที่คลองบ้านโตน อำเภอมะนังปรากฏรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ตำบลปาล์มพัฒนา มีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทียวถ้ำภูเขาเพชร ล่องแก่ง เดินป่า อำเภอละงู ปรากฏรูปแบบการจัด

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตตำบลน้ำผุดมีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเดินป่า ชม น้ำตก เทียวชมถ้ำ ล่องแก่ง (2) เอกลักษณะและสิ่งที่น่าสนใจในเขตพื้นที่ จากการศึกษาพบว่าความเป็น เอกลักษณะของพื้นที่อำเภอควนกาหลง ตำบลควนกาหลง ได้แก่ ถ้ำเขาค้อ ถ้ำเขานา ถ้ำเขาพฐ ถ้ำกุ่ม ภิบรรพต ชมความงามหินงอก หินย้อย มีบ่อน้ำร้อน และทัศนียภาพเทือกเขาบรรทัด ตำบลทุ่งนุ้ย ได้แก่ คลองบ้านโตน น้ำตกโตนปาหนัน และกิจกรรมเดินป่า ใช้พื้นที่เดินป่า ห้วยกาหมิง – ปาดงเขือก ช้าง มีสิ่งที่น่าสนใจจำพวก สัตว์ป่า เช่น เม่น ค่าง ชะนี เก้ง สมเสร็จ หมูป่า ลิ่น พืชสมุนไพร ต้นไม้ ขนาดใหญ่ วิถีชีวิตชาวกอ อำเภอมะนัง ตำบลปาล์มพัฒนา ได้แก่ ถ้ำภูผาเพชร ล่องแก่งคลองลำโลน วิถี ชีวิตชาวกอ อำเภอละยูง ตำบลน้ำผุด ได้แก่ น้ำตกวังสายทอง ล่องแก่งคลองลำโลน (3) อุดลักษณะของ ชุมชนในพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของจังหวัดสตูล พบว่าชุมชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทำสวน ยางพาราและปาล์มน้ำมัน ทำสวนผลไม้ลักษณะนิสัยของชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นคนเรียบร้อยไม่ ก้าวร้าว เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว คนส่วนใหญ่อพยพมาจาก อำเภอเขาชัยสน ปาพะยอม ควนขนุน ปา บอน ตะโหมด กงหรา จังหวัดพัทลุง ชุมชนมีความผูกพันในระบบเครือญาติ ชุมชนมีความหลากหลาย ทางสังคม บางส่วนย้ายมาจากจังหวัด ยโสธร มุกดาหาร อุบลฯ ชุมชนมีน้ำใจและมีความสามัคคี ชุมชนนิยมวิธีประนีประนอมในการแก้ไขปัญหา ชุมชนมีน้ำใจและถ้อยทีถ้อยอาศัยคนในและนอก ชุมชน ชุมชนมีบุคลากรที่เคยเป็นกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นแตกต่างในอุดมการณ์ทางการเมือง ชุมชนมี คณะกรรมการชุมชนที่เข้มแข็งเป็นกลุ่มที่จะกำหนดนโยบายในการพัฒนาและสนับสนุนกิจกรรมใน ชุมชน ชุมชนให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน ชุมชนเคารพต่อ ข้อตกลงในมติของชุมชนและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ชุมชนให้บริการแก่นักท่องเที่ยวทุกวัน ตามเวลาปกติ ยกเว้นวันศุกร์ทุกกิจกรรมจะเริ่มหลังจากบ่ายโมง เนื่องจากสมาชิกในชุมชนต้องไปทำ กิจกรรมทางศาสนา (ละหมาด) ในเดือน กันยายน ทุกปี ชุมชนจะดีให้บริการทางด้านการท่องเที่ยวใน พื้นที่เนื่องจากเป็นช่วงเวลาในการถือศีลอดของชาวมุสลิม (4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดรูปแบบ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่จังหวัดสตูลพบว่าทุกชุมชนมีสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนมีความ น่าสนใจ สถานที่ล่องแก่งมีความเป็นธรรมชาติสูงสิ่งแวดล้อมสมบูรณ์ ชุมชนมีจิตสำนึกในการช่วยกัน อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการมีความตั้งใจพัฒนาการบริการให้มีประสิทธิภาพจนนักท่องเที่ยว ประทับใจ มีการแจกเอกสารประชาสัมพันธ์และใช้กระบวนการจัดแสดงแนะนำแหล่งท่องเที่ยว มีการ พัฒนาเว็บไซต์เพื่อการประชาสัมพันธ์ และทำโฆษณา ชุมชนจัดตั้งชมรมผู้ประกอบการล่องแก่งวังสาย ทอง ทับทุ่งทองหน่วยงานภาครัฐให้คำแนะนำในกระบวนการพัฒนาบุคลากรและฝึกอบรมอย่าง ต่อเนื่อง ชุมชนมีการถ่ายเอกสารการดำเนินงานจากฐานสู่ฐาน ชุมชนให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมและ พัฒนาทักษะความรู้อย่างต่อเนื่อง สถานที่ท่องเที่ยวมีศักยภาพและมีความสวยงามยิ่งใหญ่ติดอันดับ 7 ของโลก ชุมชนมีการจัดการอย่างเป็นระบบ ชุมชนมีการจัดทำสถิติผู้มาใช้บริการ ชุมชนมีระบบการ

ตรวจเช็คจำนวนผู้มาใช้บริการอย่างเป็นระบบ ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์ ในการส่งเสริมการตลาด ชุมชนมีการกำหนดกฎระเบียบที่ใช้ในการควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

การดำเนินการของกลุ่มมีการกำหนดโครงสร้างคณะกรรมการดำเนินงานชัดเจนการดำเนินการใดๆในเขตพื้นที่ชุมชนจะมีการประชุมและลงความเห็นต่อแนวทางในการดำเนินงานหากกลุ่มองค์กรในชุมชนระดับต่างๆเห็นด้วยก็จะดำเนินการและหากไม่เห็นด้วยก็จะยุติการดำเนินงานชุมชนมีการบริหารจัดการรายได้และผลประโยชน์อย่างลงตัวในการดำเนินงานชุมชนมีแนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ในการบริการนักท่องเที่ยวโดยมีรูปแบบการดำเนินงานที่แตกต่างกัน (5) ปัจจัยแห่งความล้มเหลวในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของในเขตพื้นที่ จังหวัดสตูล จากการศึกษาพบว่า

มีกระบวนการตัดราคา ไม่บริการนักท่องเที่ยวเต็มรูปแบบ การทำลายสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ผู้ประกอบการบางรายรุกล้ำใช้ประโยชน์จากภูมิน้ำ สร้างสิ่งก่อสร้างรุกล้ำริมน้ำเพื่อประโยชน์ส่วนตน การให้ความร่วมมือของนักท่องเที่ยวต่อการควบคุมพฤติกรรมในการเที่ยวชมถ้าฎาเพชรมีน้อย การควบคุมจำนวนปริมาณของนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมเป็นจำนวนมาก มาตรการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและต่อสถานที่ในการเข้าชมและระหว่าง ชมถ้า การประชาสัมพันธ์ในกิจกรรมที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวมีน้อยทำให้นักท่องเที่ยวไม่ทราบข้อมูลที่ทางกลุ่มให้บริการแก่นักท่องเที่ยว การทำความเข้าใจในข้อจำกัดการให้บริการของกลุ่มกับนักท่องเที่ยวมีความสำคัญหากทางกลุ่มไม่สามารถอธิบายหรือทำให้นักท่องเที่ยวยอมรับได้ อาจเกิดอุปสรรคต่อการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวกับชุมชน การเรียนรู้กระบวนการทางการตลาดเป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยให้เกิดการขยายตัวของกิจกรรมในปัจจุบันชุมชนใช้แนวทางดังกล่าวน้อย

การอภิปรายผล

(1) การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนอันประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยเช่นการเกี่ยวพันการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับหน่วยงานและองค์กรต่างๆดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้พบว่ากระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับองค์กรของภาครัฐมีช่องว่างเรื่องการสื่อสารและการถ่ายทอดข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกันจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ภาคชุมชนจะต้องประสานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเนื่องจากบางส่วนที่เกี่ยวข้องในกระบวนการมีส่วนร่วมไม่ทราบข้อมูลในรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการของกิจกรรมดังกล่าวที่ชุมชนได้ดำเนินการในพื้นที่ต่างๆเพื่อประโยชน์ทางด้านการตลาดของการทำกิจกรรมต่างๆในชุมชนต่อไป ชุมชนควหาแนวทางในการเชื่อมต่อข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเพิ่มมากขึ้น

(2.) จากการศึกษาวิจัยในพื้นที่เป้าหมายพบว่า การนำเสนอข้อมูลของผู้จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามมาตรฐานในการถ่ายทอดและขาดเทคนิคในการนำเสนอที่ดึงดูดความน่าสนใจให้นักท่องเที่ยวชุมชนควรให้ความสำคัญในการนำเสนอองค์ประกอบดังกล่าวซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(4) การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ศึกษาพบว่า มีปัญหาเรื่องบุคลากรที่ไม่เพียงพอหากมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการให้ความรู้และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ต่างๆ เป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาเพื่อให้เพียงพอและสามารถรองรับการขยายตัวของกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

(5) การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อให้พื้นที่ในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวสามารถรองรับได้ตามความสามารถ ไม่มีพื้นที่ใดได้มีการสำรวจและจัดทำเพื่อเป็นข้อมูลในการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปใช้บริการเลยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดเงื่อนไขการรับนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนเพียงพอและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือ เกินขีดความสามารถของพื้นที่จะรองรับได้

(6) จากการศึกษาพบว่า ไม่มีพื้นที่ใดได้จัดทำแผนที่พิกัดเพื่อการจัดทำเส้นทางทางการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อป้องกันปัญหาและการติดต่อสื่อสารเพื่อหาตำแหน่งในการให้ความช่วยเหลือกรณีนักท่องเที่ยวประสบอุบัติเหตุ ฉุกเฉิน หรือมีปัญหาสุขภาพ ดังนั้นควรมีการจัดทำแผนที่ระบุพิกัดและการจัดเตรียมอุปกรณ์สื่อสารเพื่อให้ขอความช่วยเหลือในระหว่างการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

(7) จากการศึกษาพบว่า ชุมชนพยายามปฏิบัติหน้าที่ด้วยการนำนักท่องเที่ยวเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ อย่างรวดเร็วและมีการถ่ายทอดองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ในระบบนิเวศน้อย ข้อมูลถ่ายทอดจากการบอกเล่าไม่สามารถอ้างอิงหลักวิชาการได้ชัดเจน ดังนั้นควรมีการอบรมสร้างองค์ความรู้ในการบรรยายเกี่ยวกับระบบนิเวศของสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในระหว่างนำนักท่องเที่ยวทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(8) การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในพื้นที่ 5 จังหวัดซึ่งมีรายละเอียดในการศึกษามาก และใช้เวลาในการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่างๆ ที่หลากหลาย แต่เนื่องจากเวลาในการศึกษาถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขด้านเวลา ที่จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 1 ปี ดังนั้นการศึกษาในแต่พื้นที่ๆ อาจจะมีข้อมูลเพิ่มเติมจากการดำเนินการภายใต้ฤดูกาลที่แตกต่างทำให้ได้ข้อมูลไม่เป็นไปโดยครอบคลุมสำหรับการศึกษาจึงควรใช้เวลาอย่างน้อย 2 ปี

(9) การกำหนดกลุ่มลงพื้นที่ที่มีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรกำหนดให้มีจำนวนไม่มากจนเกินไปเนื่องจากการเดินป่าที่เหมาะสมควรมีผู้ร่วมเดินทางครั้งละไม่เกิน 10 คนเพื่อให้ได้รับข้อมูลและได้รับรายละเอียดจากการเที่ยวชมจากผู้นำเที่ยวได้ชัดเจน

(10) ควรมีการตรวจสอบประวัติหรือบอกข้อจำกัดของสุขภาพของกลุ่มผู้ลงพื้นที่เนื่องจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกระบวนการที่ผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องใช้พลังกำลังและมีการออกกำลังกายมาก่อนเข้าร่วมทำกิจกรรมและไม่ใช่โรคที่เป็นอุปสรรคต่อการทำกิจกรรมเช่น โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง โรคประจำตัวต่างๆ

(11) สถาบันการศึกษากับชุมชนและองค์กรส่วนท้องถิ่นควรร่วมมือกันในการทำการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและจิตวิทยาการให้บริการที่ถูกต้องตามหลักสากล

(12) องค์กรส่วนท้องถิ่นและชุมชนควรช่วยกันประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและสร้างกฎควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและการปฏิบัติของชนในชุมชนเพื่อการปกป้องทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและมีบทลงโทษเพื่อควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนที่แสดงออกแล้วส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

(13) ชุมชนควรมีการปฐมนิเทศก่อนนำนักท่องเที่ยวเข้าพื้นที่ทุกครั้งและแนะนำการเรียนรู้วัฒนธรรมวิถีปฏิบัติของชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบเพื่อลดปัญหาความแตกต่างทางวัฒนธรรม

สรุปและข้อเสนอแนะ

การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและศักยภาพของชุมชนในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกบรรทัด ของ 5 จังหวัดภาคใต้ สงขลา สตูล พัทลุง ตรัง นครศรีธรรมราชจากการศึกษาพบว่าจัดการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เทือกเขาบรรทัดเกิดขึ้นในรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม ได้แก่ เดินป่า ล่องแก่ง เทียวถ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามหลักการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544 : 39 – 40) ที่ระบุว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งธรรมชาติประกอบด้วยกิจกรรม 9 กิจกรรมหลักได้แก่ การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ส่องสัตว์/ดูนก เทียวถ้ำ/น้ำตก พายเรือ (แคนู คายัค) เรือใบ กระดานโต้ลม ดำน้ำดูปะการัง (น้ำตื้น น้ำลึก) ตั้งแคมป์ ล่องแพ / เรือยาง ขี่ม้า / นั่งช้าง และมีกิจกรรมการส่งเสริมประวัติศาสตร์ได้ 1 กิจกรรมคือการศึกษาศาสนาที่มัสยิดมิมินิสต์ในภาคใต้ในเขตพื้นที่ ตำบลกงหรา อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง และ ต.กรุงชิง อำเภอหนองพิดำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกลักษณ์ของพื้นที่ทางการท่องเที่ยวที่ปรากฏจากการศึกษาพบว่าในเขตพื้นที่ศึกษามีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์และมีความหลายในด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประกอบด้วยสภาพป่าดงดิบ พรรณไม้ ถ้ำ น้ำตก สัตว์ป่า บ่อน้ำร้อน ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบ เช่นนักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมการเดินป่า ล่องแก่ง

เที่ยวน้ำตกได้ ต.เขาพระ อ.รัตนภูมิ จังหวัดสงขลา บ้านทุ่งเหียง ต.คลองเฉลิม อ.ตะโหมด จังหวัดพัทลุง ตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง สตูล ทุกพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับการศึกษาเรียนรู้ นอกจากนี้ยังพบทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจำพวกวัฒนธรรมชนกลุ่มน้อยเผ่าชาไกในเขต ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เขต ต.ทุ่งยาว อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง สตูล ซึ่งจัดเป็นแหล่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญและสอดคล้องกับหลักการจัดแบ่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่จัดแบ่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทประกอบด้วยทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจำพวกโบราณสถาน โบราณวัตถุ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจำพวกกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณี จากความพร้อมในความพร้อมโดดเด่นของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทำให้การจัดรูปแบบการท่องเที่ยวได้รับความนิยมในทุกพื้นที่ อัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่เชื่อมต่อเทือกเขาบรรทัดพบว่าผลจากเหตุการณ์ความแตกต่างทางความคิดเรื่องการเมืองของคนที่อยู่รอบๆ เทือกเขาบรรทัดส่งผลให้เกิดความสามัคคีของชุมชน และการประกอบอาชีพที่ใกล้เคียงกันทำให้ความแตกต่างทางเศรษฐกิจมีน้อย ชุมชนมีความจริงจัง พุดตรงไปตรงมา ชัดเจน มีมุมมองหลากหลายมีมิติในการคิดเชิงเปรียบเทียบและยกตัวอย่างพิจารณาประกอบการตัดสินใจ รักพวกพ้อง เชื่อมโยงกับกลุ่มเครือข่ายในการทำกิจกรรม การประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ มีอาชีพทำสวนยาง สวนผลไม้ สำหรับปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เทือกเขาบรรทัดประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของชุมชนในแต่ละพื้นที่ทุกชุมชนมีการให้ความร่วมมือในการช่วยกันอนุรักษ์พื้นที่ป่าที่ใช้ในการกำหนดกิจกรรมและจัดรูปแบบ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ทางการท่องเที่ยวของชุมชนขึ้นมาตามกระบวนการของการมีส่วนร่วมเป็นอย่างดี ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนในพื้นที่เชื่อมต่อเทือกเขาบรรทัด 5 จังหวัด มีผลต่อความสำเร็จในการกำหนดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ นอกจากนี้ความสามัคคีของชุมชน และยอมรับในบทบาทของตัวผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จซึ่งปัจจัยดังกล่าว

ดังนั้นภาวะผู้นำของชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ต่างๆ และส่งผลต่อความสำเร็จในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชุมชนในพื้นที่เชื่อมต่อเทือกเขาบรรทัดมีความตื่นตัวต่อการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการกระจายผลประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม ชุมชนให้ความร่วมมือในการประสานงานและงานด้านการบริการเป็นอย่างดี ปรัชญาการดังกล่าวส่งผลในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนประสบความสำเร็จในแง่ของการจัดการและความร่วมมือ การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว และการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ปัจจัยแห่งความล้มเหลวในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เทือกเขาบรรทัดประกอบด้วยขาดการกำหนดโครงสร้างองค์กรอย่างเป็นทางการและมีเอกสารเป็นหลักฐานจัดแสดงบทบาทหน้าที่ของคนในองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากปัญหาที่เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยแห่งความล้มเหลว รวมถึงการบริหารจัดการการท่องเที่ยว การกำหนดโครงสร้างที่ชัดเจนจะช่วยทำให้การบริหารงานทำได้ง่ายขึ้นทุกคนรับบทบาทและหน้าที่ในการให้ความร่วมมือที่เป็นไปตามภาระหน้าที่ลดปัญหาความขัดแย้งในการทำงานได้และสร้างความเข้าใจแก่บุคคลภายนอกรวมถึงนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการบริหารงาน นอกจากนี้พบว่า ปัญหาการขาดเอกสารในการบันทึกความรู้ที่เป็นมาตรฐานประกอบการบรรยายให้นักท่องเที่ยวไม่ในเขตพื้นที่ศึกษาเป็นปัจจัยแห่งความล้มเหลว เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถมีความสำคัญและน่าสนใจเพิ่มมากขึ้นได้ถ้าชุมชนบริหารจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพในการประกอบการเดินทางท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว ดังนั้นชุมชนทุกชุมชนควรจัดทำฐานข้อมูลประกอบการบรรยายและการกำหนดมาตรฐานในการทำงานให้เป็นลายลักษณ์อักษร ปัญหาการขาดการประชาสัมพันธ์ เกิดขึ้นทุกพื้นที่ให้บริการด้านการจัดนำเที่ยวเนื่องจากชุมชนไม่สามารถสื่อข้อมูลในการให้บริการไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้ทำให้การประชาสัมพันธ์ที่นิยมใช้กันมากที่สุดคือพูดปากต่อปาก ซึ่งการขาดการประชาสัมพันธ์เป็นส่วนหนึ่งของความล้มเหลวในการพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ปัจจัยที่พบในประเด็นอื่นๆ พบว่ามีการขาดการให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาฝึกอบรมและให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชนในด้านการตลาด การบริการ การบรรยาย และการพูดเพื่อการจัดนำเที่ยว จิตวิทยาในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงกระบวนการตัดราคาในการให้บริการกรณีในบางพื้นที่มีผู้ประกอบการหลายราย และมีความรุนแรงในการบุกรุกป่าและการลักลอบตัดไม้เพิ่มมากขึ้น การขาดการจัดการในการให้บริการการจัดนำเที่ยวอย่างเป็นมาตรฐานในระดับสากล การขาดการเฝ้าระวังอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในเส้นทาง การจัดนำเที่ยว รวมถึงการติดตั้งสัญญาณเตือนภัยแก่นักท่องเที่ยวและชุมชนเพื่อให้ความช่วยเหลือ นอกจากนี้ขาดการจัดทำแผนที่เพื่อการจัดแสดงให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูลก่อนการเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่จริง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เทือกเขาบรรทัด ๔ มีรูปแบบการเดินทาง เทียวถ้ำ ล่องแก่ง เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมทางท่องเที่ยว เนื่องจากศักยภาพของพื้นที่มีความเหมาะสมกับการทำกิจกรรมดังกล่าว และเป็นรูปแบบกิจกรรมที่สร้างความสนุกสนานตื่นเต้นให้นักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยว

เอกลักษณ์ของพื้นที่เทือกเขาบรรทัด ฯ พบว่า ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ทางด้านสภาพพื้นที่ป่า ถ้าที่มีความสวยงามทั้งหินงอกหินย้อย การสภาพแก่งที่จัดอยู่ในระดับ 1 ถึงระดับ 3 ตามหลักการจัดแบ่งระดับความยากในการบังคับเรือเพื่อล่องแก่ง และ ค่ายคอมมิวนิสต์เก่าที่ปรากฏร่องรอยอยู่ในป่าเพื่อให้ผู้สนใจได้ศึกษาในระหว่างการเดินทางเที่ยวชม นอกจากนี้ ชนกลุ่มน้อย เป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมีคุณค่าสำหรับการศึกษาเรียนรู้ เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ในการจัดทำเส้นทางทางการท่องเที่ยว แต่เนื่องทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ดังกล่าวมีความสำคัญและมีความเปราะบางต่อการถูกทำลายจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยวและอาจจะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ดังนั้นกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่จะต้องให้อบรมให้แก่ชุมชนเจ้าของพื้นที่และการปฐมนิเทศนักท่องเที่ยวเพื่อควบคุมและจำกัดพฤติกรรมที่อาจจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความเปราะบางของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทุกประเภท อัตลักษณ์ของชุมชนในเขตพื้นที่เทือกเขาบรรทัด ฯ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำสวนยาง สวนผลไม้ มีการยอมรับและให้ความสำคัญในระบบเครือญาติ รักพวกรักพ้อง พุดจริงทำจริง ไม่ชอบการดูถูกเหยียดหยาม รักศักดิ์ศรี ให้ความจริงใจ มีน้ำใจ ไม่ค่อยยอมรับการทำงานในลักษณะการให้บริการ เลือกรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นอาชีพเสริม นอกเหนือจากอาชีพหลัก ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความพร้อมหลังจากทำกิจกรรมการแปรรูปยางพาราเสร็จสิ้นในแต่ละวัน ประมาณเวลา 10.00 น. และให้ความสำคัญกับการนัดหมายในการเดินทางเข้าพื้นที่ของนักท่องเที่ยวเนื่องจากการนัดหมายมีผลต่อการกำหนดบุคคลในชุมชนมาทำหน้าที่บริการนักท่องเที่ยวซึ่งต้องงดการทำกิจกรรมประจำวันในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ในบางพื้นที่มีชุมชนนับถือศาสนาอิสลาม การปฏิบัติศาสนกิจในวันศุกร์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญนักท่องเที่ยวจะต้องเรียนรู้ว่าในวันดังกล่าวอาจจะไม่ได้รับการให้บริการเต็มรูปแบบในบางพื้นที่มีข้อจำกัดดังกล่าวและในเดือนถือศีลอด บางชุมชนที่มีการนับถือศาสนาอิสลามจะงดการให้บริการในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำเป็นจะต้องติดต่อประสานงานร่วมหนัานอกจากนี้ชุมชนในเขตพื้นที่ดังกล่าวปฏิเสธการกดขี่ข่มเหงและยอมรับในเหตุผลเพื่อขจัดความขัดแย้ง ดังนั้นการเข้าไปร่วมทำกิจกรรมในพื้นที่ในเขตดังกล่าวจำเป็นจะต้องทำความเข้าใจให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ในอัตลักษณ์ของคนในชุมชนเสียก่อนด้วยการปฐมนิเทศให้นักท่องเที่ยว ทราบถึงข้อควรปฏิบัติและข้อจำกัดในการให้บริการเพื่อจะได้ป้องกันปัญหาการเกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เทือกเขาบรรทัดเป็นการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ปรากฏในพื้นที่ การให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีของชุมชนต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแถบนี้ได้รับความนิยมจาก

นักท่องเที่ยวนั้น ประกอบกับภาวะผู้นำในตัวผู้นำชุมชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การขับเคลื่อนในการ พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในมามีความเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและรวดเร็ว นอกจากนี้ความ พร้อมในการประกอบอาชีพ รายได้ประจำจากการทำอาชีพหลัก คือสวนยางและสวนผลไม้ทำให้ชุมชน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นอาชีพเสริมและไม่ได้คาดหวังว่าจะก่อให้เกิดรายได้จากการประกอบกิจกรรมดังกล่าวเป็นรายได้ หลักแต่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเพียงแค่เครื่องมือในการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ตาม ทฤษฎีของมาสโลว์ คือการได้รับการยอมรับได้รับการยกย่องถือเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมที่เข้ามาสู่ กระบวนการเติมเต็มในความต้องการของการดำเนินชีวิตของมนุษย์ นอกจากนี้ ความสามัคคีของ ชุมชนในพื้นที่ศึกษาทำให้เกิดความพยายามในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเกิดการเฝ้าระวัง ถ่ายทอด กระบวนการทางความคิดในเรื่องการอนุรักษ์ป่าและสัตว์ป่าอย่างต่อเนื่องทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของ สัตว์ป่าและสิ่งแวดล้อมยังคงมีให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสได้เกือบทุกพื้นที่ ปัจจัยพื้นฐานทางการ คมนาคมขนส่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่นี้ เนื่องจากทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกสบาย

ปัจจัยแห่งความล้มเหลว เป็นสิ่งที่ทางพื้นที่ชุมชนจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องพัฒนา และปรับปรุงต่อไปเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประกอบด้ว การพัฒนาโครงสร้างองค์กรอย่างเป็นรูปธรรมพร้อมทั้งมีการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการ ทำงานที่ชัดเจนและเป็นเอกสารหลักฐานเพื่อการศึกษาและตรวจสอบติดตามและประเมินผลการ ปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้การจัดทำบทบรรยายในการนำเที่ยวของแต่ละชุมชนในปัจจุบันไม่ปรากฏ เอกสารหลักฐานที่ชัดเจนเนื่องจากกระบวนการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวมีความสำคัญและสามารถ ป้องกันปัญหาจากให้บริการที่แตกต่างกันของบุคคลากรในชุมชนเนื่องจากเอกสารการประมวลข้อมูล การบรรยายจะเป็นมาตรฐานในการฝึกซ้อมและการคัดเลือกคนที่สามารถบรรยายในระหว่างการนำ เที่ยวให้เป็นไปตามบรรทัดฐานดังกล่าวได้ จะส่งผลถึงการยกระดับการบริการและนอกจากนี้บท บรรยายจะสามารถช่วยให้การพัฒนาบุคคลากรที่จะทำหน้าที่นำเที่ยวมีกระบวนการเรียนรู้ก่อน ปฏิบัติงานจริง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัญหาทุกชุมชนเนื่องจากเมื่อมีนักท่องเที่ยวเพิ่มมาก ขึ้นบุคคลากรที่ทำหน้าที่ในการให้บริการมีน้อยทำให้การบริการไม่เพียงพอต่อความต้องการของ นักท่องเที่ยวชุมชนจะต้องทำการกำหนดกลุ่มผู้ให้บริการให้เพียงพอด้วยการกำหนดกลุ่มเยาวชนที่ สามารถทำงานในวันที่ไม่ส่งผลกระทบต่อ การเรียนและฝึกอบรมให้มีความรู้และความสามารถในการ นำเที่ยวได้รวมถึงกลุ่มแม่บ้านหรือกลุ่มอื่นๆเพื่อเตรียมความพร้อมเรื่องกำลังคนในการจัดนำเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัญหาการประชาสัมพันธ์ จากผลการศึกษาพบว่าเกือบทุกชุมชนที่ จัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นมาแต่ไม่ได้มีการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ทำให้นักท่องเที่ยวมีวิธี ในการสืบหาข้อมูลด้วยการซักถามเพียงอย่างเดียวดังนั้นในประเด็นเรื่องอุปสรรคในการประชาสัมพันธ์

ทางชุมชนควรร่วมมือกับหน่วยงานทางราชการพัฒนาเว็บไซต์และจัดทำแผนที่รวมถึงเส้นทางในการศึกษาธรรมชาติพร้อมทั้งกำหนดระยะทางระยะเวลา สิ่งที่น่าสนใจในเส้นทางที่มีการเดินผ่าน รวมถึงการจัดทำแผนการตลาดเพื่อการประชาสัมพันธ์ร่วมกับบริษัทนำเที่ยวในการนำนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวและจ้ดนำรายการนำเที่ยวที่มีความหลากหลายทั้งทางด้านกิจกรรม การท่องเที่ยวและการจัดการทางด้านเวลา ในรูปแบบต่างๆ เช่น การเดินทางท่องเที่ยว 1 วัน 2 วัน 1 คืน 3 วัน 2 คืนให้นักท่องเที่ยวได้เลือกและตัดสินใจ ปัญหาทางด้านการขาดการวางแผนด้านการตลาด พบว่าเกือบทุกพื้นที่ไม่ได้มีการกำหนดกิจกรรมเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในแบบกิจกรรมพิเศษในแต่ละช่วงเวลา เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและเดินทางมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเช่น ในช่วงเวลาที่ชนกลุ่มน้อย ชาวไทเดินทางมาตั้งถิ่นฐานในเดือนใด มีการจัดกิจกรรมแจ้งข้อมูลให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบ ในช่วงใดมีดอกไม้ป่าบาน กล้วยไม้รองเท้านารีบาน จะต้องประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงยึดรูปแบบๆ เดียวแต่ไม่มีกิจกรรมเสริมถ้าหากนักท่องเที่ยวมาเป็นกลุ่มใหญ่ ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณสำหรับการปรับปรุง พื้นที่จัดทำป้ายสื่อความหมาย พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเช่นห้องน้ำ ที่พัก สถานที่นั่งพัก จากการศึกษาพบว่าเกือบทุกสถานที่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวการจัดการในประเด็นที่ซึ่งเป็นปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ เนื่องจากนักท่องเที่ยวเมื่อเดินทางกลับจากการเดินทางท่องเที่ยวทำกิจกรรมไม่มีที่พักที่ได้มาตรฐาน จึงควรที่จะมีการจัดตั้งกองทุนโดยการแบ่งรายได้จากการที่นักท่องเที่ยวชำระค่าบริการให้แก่การพัฒนาในเรื่องดังกล่าว ปัญหาสภาพอากาศ เนื่องจากสภาพพื้นที่ในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดที่ตั้งอยู่ในเขตเทือกเขาบรรทัดนั้นเป็นสถานที่ๆเมื่อเข้าสู่ช่วงฤดูฝนจะมีข้อจำกัดในการทำกิจกรรมเดินป่าเที่ยวถ้ำ ล่องแก่ง จากปัญหาน้ำป่า ทาก และอันตรายจากสภาพพื้นที่ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องทำป้ายสัญลักษณ์แจ้งปรากฏการณ์ที่อาจจะก่อให้เกิดอันตรายจากการทำกิจกรรมการเดินป่าในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย และจัดทำหลักการปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบก่อนลงพื้นที่เพื่อแนวทางการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง นอกจากนี้ชุมชนควรจะต้องมีการประเมินผลการทำงานในการบริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อได้รับทราบข้อมูลว่ามีข้อควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไรต่อไป

บรรณานุกรม

- จรรยา ใหญ่ทอง – แสงอุทัย. รากเหง้าของปัญหาสังคมและวัฒนธรรม ชุมชนภาคใต้. สถาบันทักษิณ ศติศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา.
- ชวน เพชรแก้ว. 2534 **นิสัยและบุคลิกภาพของชาวใต้ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนา พื้นบ้านพื้นเมืองถิ่นไทยทักษิณ**. สงขลา : สถาบันทักษิณศติศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, หน้า 101 – 108
- ธฤชวรรณ นนทพุท 2546 **การพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชุมชนเขาหัวช้าง ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จ. พัทลุง** วิทยานิพนธ์ ปริญญา วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- บรรณาธิการ. 2537 บทนำ : จากรุ่งดอนทรายถึงพี่น้อง “เลี้ยงเหียด” ทักษิณคดี, 4 (1) หน้า 11 – 12
- มนัส สุวรรณ และคณะ 2540. **แผนแม่บทการจัดการพื้นที่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเมี่ยง-ภูทอง จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดอุตรดิตถ์**. เชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)**. กรุงเทพมหานคร, 2549
- สมศักดิ์ เตชะธรรมา 2544. **การจัดการธุรกิจบ้านพักแบบชุมชนมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาบ้านแม่กำปอง กิ่งอำเภอแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ การค้นคว้าอิสระ ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2540. **มาวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกันเถิด**. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2540. **การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**
- ประธาน สุวรรณมงคล . 2527. **สภาตำบลกับการมีส่วนร่วมของชุมชน : นโยบายและกลวิธีในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (บรรณาธิการ) , กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภารพิมพ์.
- มนัส สุวรรณ. 2538. **นิเวศวิทยากับการพัฒนาเศรษฐกิจ (พิมพ์ครั้งที่ 2)** กรุงเทพฯ โอเดียนสโตร์
- สัมฤทธิ์ วิชัยทา. 2543. **ความเข้มแข็งของประชาสังคมตำบลในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ : กรณีศึกษาการดูแลรักษาป่าบ่อตาลและอ่างเก็บน้ำของประชาชน ตำบลแม่มะ ตำบลแม่หมอก และตำบลเวียงหมอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง การค้นคว้า**

แบบอิสระ ศิลปะศาสตร์บัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พนิตตา สิงห์จรรยา. 2544. **ศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์**
บ้านห้วยฮี้ ต.ปูลึง อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปะศาสตร์
มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภราดร พยัฆวิเชียร. 2542. **การวางแผนการตลาดการท่องเที่ยว เอกสารประกอบการสอน**
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พงศ์ศานต์ พัทธกัสมหาเกตุ. 2538. **ชาวบ้านกับช่องทางการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว : แนวคิด**
ในการจัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรีจำกัด .
กรุงเทพฯ สำนักพระปกเกล้า

วรรณพร วณิชชานุกร . รายงานการวิจัยเรื่อง **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน**
ประเทศไทย กรุงเทพฯ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

นภวรรณ สุวานะกาญจน์. 2545 **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางเลือกของการอนุรักษ์ หรือแค่**
กระแสสังคมวารสารเส้นทางสีเขียว. 9 (เมษายน – กรกฎาคม .2545) 6-13

ดร.ชนันท์ เอมพันธ์ และสุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. 2545. **สรุปประสบการณ์การจัดการท่องเที่ยวเชิง**
นิเวศกลาง ในการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภายใต้
โครงการส่งเสริมปลະการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2545 กองอนุรักษ์ การ
ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เรียบเรียง กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

พงศ์ศานต์ พัทธกัสมหาเกตุ. 2538. **ชาวบ้านกับช่องทางการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว : แนวคิด**
ในการจัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด .
กรุงเทพฯ สำนักพระปกเกล้า

สุวรรณา กาญจนเมธากุล. 2542. **การตลาดเพื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว** ฝ่ายเอกสารงานพิมพ์
สำนักงานอธิการบดี สถาบันราชภัฏภูเก็ต ภูเก็ต

ล้อม เพ็งแก้ว. 2534. **การแผ่นดิน : อำนาจที่ต้องย้อยยุด. พัฒนาการทางวัฒนธรรม :**
กรณีทักษิณ นครศรีธรรมราช,หน้า 7 – 14

วีระ แสงเพชร. 2544. **ภูมิปัญญาการปราบปรามของ พล.ต.ต. ขุนพันธุรักษราชเดช**
กรุงเทพฯสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

สมเจตนา มณีโมไนย. 2537. **เรื่องจากปก: วัฒนธรรมใจที่ปรากฏในท้องถิ่นภาคใต้ทักษิณคดี,**
(1)มิถุนายน – กันยายน, หน้า 54 – 104

ตำบลปาลพัฒนา 2551. **ประวัติตำบลปาลพัฒนา (ออนไลน์).** สืบค้นจาก

<http://www.palmpattanasao.go.th/content.php?ModuleKey=content1&conID=14&PH>
PSESSID=e91cc1c867d69504a6402c496f01b470(1 ธันวาคม 2551)

ถ้าภูผาเพชร 2551. **ถ้าภูผาเพชร** (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.focuspaktai.com/>
(1 ธันวาคม 2551)เพื่ออกเขาบรรทัด. 2551. เพื่ออกเขาบรรทัด (ออนไลน์). สืบค้นจาก
<http://www.tripandtrek.com/tripdat/sanctuary/sanc012.php> (1 ธันวาคม 2551)

ภาคผนวก ข.

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการไปใช้ประโยชน์

จังหวัดสตูล

เส้นทางเดินป่าที่นักวิจัยและตัวแทนชุมชนเดินเพื่อศึกษาการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กิจกรรมล่องแก่งทดลองกิจกรรม การเล่นแชร์บอลในน้ำระหว่างพักการเดินทาง

นักวิจัยและนักท้องถิ่นเข้าร่วมถึงตัวแทนชุมชนได้ทดลองเดินทางในเส้นทางทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้คำแนะนำแก่ชุมชนในการจัดทำป้ายสื่อความหมาย และการกำหนดพื้นที่เสี่ยงต่ออุบัติเหตุ พร้อมทั้งการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

นักวิจัยได้พูดคุยถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จังหวัดพัทลุง

แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับชุมชน

ชุมชนซักถามแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามหลักทฤษฎีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผู้นำชุมชนได้ซักถามเพื่อขอคำแนะนำปัจจัยที่นำไปสู่ความล้มเหลวในการให้บริการนำเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สถานที่ที่ผู้นำชุมชนและนักวิจัยนัดพบเพื่อค้นหาอัตลักษณ์ของชุมชนและเสนอแนะแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แลกเปลี่ยนแนวทางการจัดการปัญหาการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวระหว่างตัวแทนชุมชนกับนักวิจัย

นักวิจัยอธิบายการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ศึกษาแก่ผู้นำชุมชน

นักวิจัยอธิบายให้ตัวแทนชุมชนได้ทราบถึงความสำคัญของการจัดทำบรรยายในการนำเที่ยว

นักวิจัยได้สำรวจเส้นทางการเดินป่าร่วมกับตัวแทนชุมชนเพื่อกำหนดเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยว
เชิงนิเวศ

นักวิจัยได้ทำการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเส้นทางใหม่สำหรับทางเลือกของนักท่องเที่ยวเขต
อำเภอป่าบอน

จังหวัดตรัง

สถานที่ที่นักวิจัยนัดตัวแทนชุมชนได้พูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ตำบลปะเหลียน

ศึกษาปัญหาเพื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นๆที่มีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

นักวิจัยร่วมกับผู้นำชุมชนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและอัตลักษณ์ของคนในชุมชน

นักวิจัยร่วมกับตัวแทนชุมชนได้ศึกษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อประเมินศักยภาพและพิจารณาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนำเที่ยวรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ศูนย์ประสานงานกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในชุมชนที่นักวิจัยกับผู้นำ
ชุมชนได้พบปะแลกเปลี่ยนแนวคิดร่วมกัน

ตัวแทนชุมชนเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับเรื่องอัตลักษณ์

ตัวแทนชุมชนร่วมค้นหาอัตลักษณ์ของชุมชนและเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว

สถานที่ที่นักวิจัยร่วมกับตัวแทนชุมชนศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยว

นักวิจัยร่วมกับตัวแทนชุมชนลงพื้นที่สร้างองค์ความรู้ทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ณ น้ำตก
สายรุ้ง

สถานที่ในการจัดสัมมนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สถานที่ที่นักวิจัยร่วมกับชุมชนศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จ. ตรัง

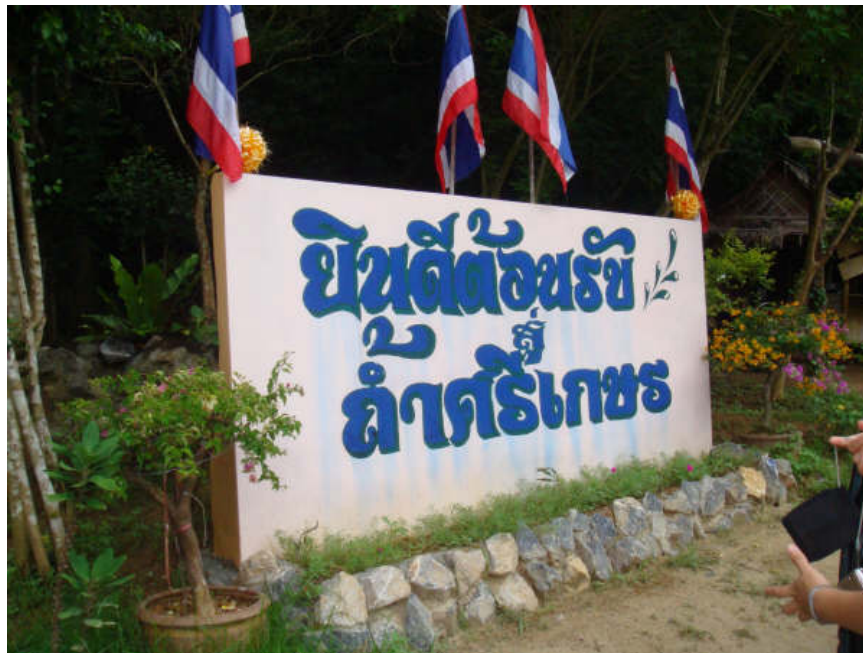

นักวิจัยและตัวแทนชุมชน ตัวแทนสำนักงานหน่วยพิทักษ์ป่าไพรสวรรค์ ร่วมศึกษาและแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

นักวิจัยและตัวแทนชุมชนค้นหารูปแบบสร้างองค์ความรู้ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ณ องค์การบริหารส่วนตำบล โพรงจระเข้ อ. ย่านตาขาว จ. ตรัง

จังหวัดสงขลา

สถานที่แลกเปลี่ยนความรู้กับตัวแทนชุมชนเพื่อการเรียนรู้รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและนำทฤษฎีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาอธิบายการจัดการของชุมชน

ประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อพิจารณาความเหมาะสมสำหรับการจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีองค์ประกอบครบตามทฤษฎีการจ้ดนำเที่ยว

สถานที่นัดตัวแทนชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนกระบวนการจัดการนำเที่ยวของชุมชนในพื้นที่ ต. เขาพระ อ.
รัตภูมิ จ. สงขลา

บริเวณทางเข้าพื้นที่ของชุมชน
ที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

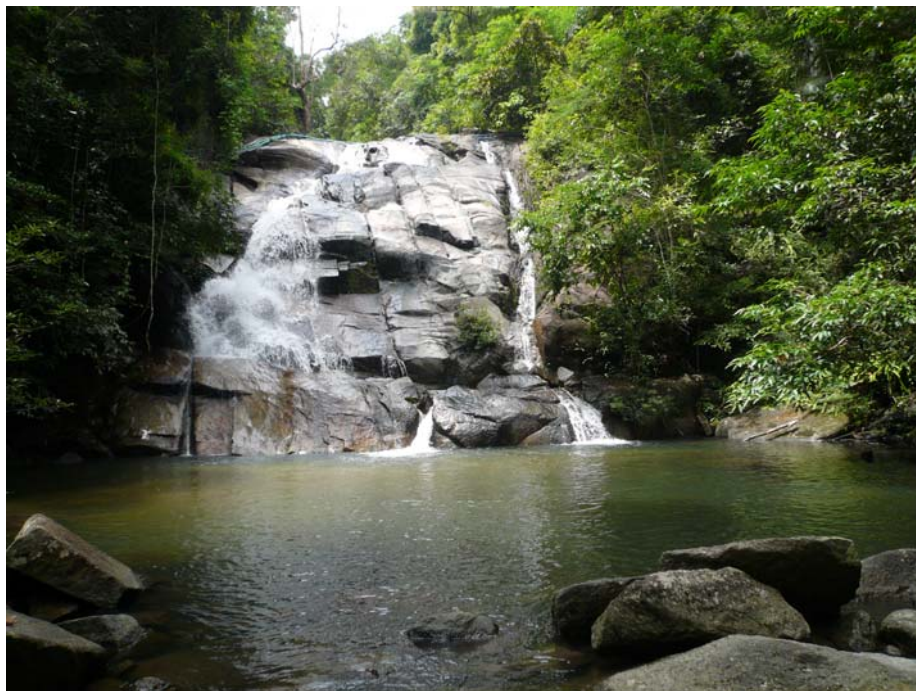
ตัวอย่างอัตลักษณ์ของชุมชนที่สามารถพัฒนาเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการเรียนรู้
วัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน

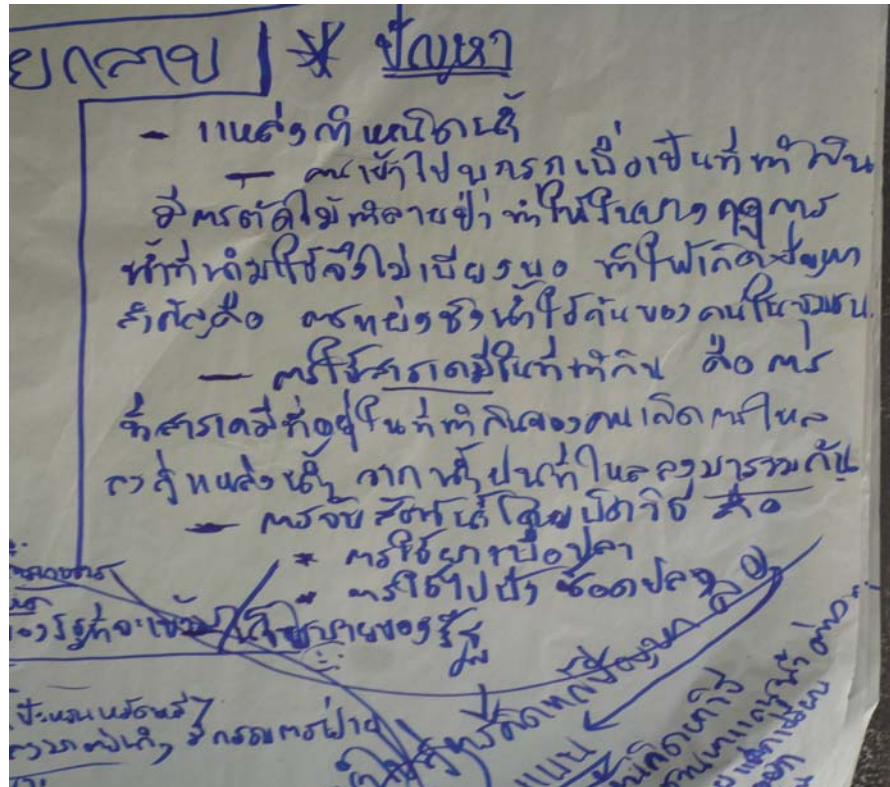
วิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน

ศึกษาเอกลักษณ์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวชุมชน

ประเมินเอกลักษณ์และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกหน้าผีซึ่งจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง
ธรรมชาติของชุมชนที่มีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่น

สัมมนาปัญหาในชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
จังหวัดนครศรีธรรมราช

สถานที่ที่ใช้เป็นพื้นที่เป้าหมายเพื่อนัดหมายตัวแทนชุมชนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลเกี่ยวกับ
การจัดการท่องเที่ยว

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนะนำแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ชุมชน

สถานที่ที่นักวิจัยได้พบปะกับตัวแทนชุมชนเพื่อถ่ายทอดถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนต่างๆ

สถานที่ที่นักวิจัยและตัวแทนชุมชนได้แลกเปลี่ยนมุมมองต่ออัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อการจัดการ
ท่องเที่ยว

นักวิจัยได้ค้นหาพรรณไม้พรวนกลุ่มที่มีความเป็นเอกลักษณ์ในพื้นที่การท่องเที่ยวเพื่อจัดทำท
บรยายให้แก่ตัวแทนชุมชน

กล้วยป่าเป็นพืชประจำถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์พบทุกพื้นที่จากการสำรวจนักวิจัยได้นำภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากกล้วยป่าของชุมชนมาให้คำแนะนำแก่ชุมชนใช้เป็นตัวอย่างประกอบการบรรยายนำเที่ยว

นักวิจัยร่วมกับตัวแทนนักท่องเที่ยวเดินท่องเที่ยวในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อนำปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ชุมชนได้เรียนรู้

ภาคผนวก ค.

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางไว้ และกิจกรรมที่ดำเนินการมา และผลที่ได้รับตลอด
โครงการ

ส่วนที่ 1 รายงานเนื้อหา

1. วัตถุประสงค์โครงการ

1.1 ศึกษารูปแบบและการดำเนินการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีอยู่ในเขตพื้นที่เป้าหมาย

1.2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เป้าหมาย

1.3 หารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ที่เหมาะสมในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดรอยต่อเทือกเขาบรรทัดประกอบด้วย จังหวัด นครศรีธรรมราช สงขลา พัทลุง สตูล ตรัง

กิจกรรมหลักที่ทำตาม Proposal

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ข้อที่	ร้อยละความพึงพอใจต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้จริง		
1. สำรวจพื้นที่และศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ	1. ได้รูปแบบและการดำเนินการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีอยู่ในเขตพื้นที่เป้าหมาย	1. รูปแบบและการดำเนินการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีอยู่ในเขตพื้นที่เป้าหมาย	ข้อที่ 1	100%
2. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการท่องเที่ยวเจ้าหน้าที่ภาครัฐตัวแทนชุมชน	2. ทราบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เป้าหมาย	2. ได้รับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เป้าหมาย	ข้อที่ 2	100%

3. สัมภาษณ์ เชิงลึก นักท่องเที่ยวชาว ไทย ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการ ท่องเที่ยว ตัวแทนเจ้าหน้าที่ หน่วยงานของรัฐ ในพื้นที่และ ตัวแทนชุมชน	3. ทราบปัจจัยที่ ส่งผลต่อ ความสำเร็จหรือ ความล้มเหลวของ การดำเนินการ จัดการท่องเที่ยว เชิงนิเวศเขตพื้นที่ เป้าหมาย	3. ได้ปัจจัยที่ ส่งผลต่อ ความสำเร็จหรือ ความล้มเหลว ของการ ดำเนินการ จัดการท่องเที่ยว เชิงนิเวศเขตพื้นที่ เป้าหมาย	ข้อที่ 2	100%
4. ประชุมระดม ความคิดเห็น ประชาชน ผู้เชี่ยวชาญด้าน การท่องเที่ยว ตัวแทนเจ้าหน้าที่ หน่วยงานของรัฐ ในพื้นที่และ ตัวแทนชุมชน	4. ได้รูปแบบการ จัดการท่องเที่ยว เชิงนิเวศที่ สอดคล้องกับ เอกลักษณ์และอัต ลักษณ์ที่เหมาะสม ในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดรอยต่อ เทือกเขาบรรทัด ประกอบด้วย จังหวัดนครศรีฯ สงขลา พัทลุง สตูล ตรัง	4. มีรูปแบบการ จัดการท่องเที่ยว เชิงนิเวศที่ สอดคล้องกับ เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ที่ เหมาะสมในเขต พื้นที่ 5 จังหวัด รอยต่อเทือกเขา บรรทัด ประกอบด้วย จังหวัดนครศรีฯ สงขลา พัทลุง สตูล ตรัง	ข้อที่ 3	100%
5. ศึกษาดูงาน 30 คน	5. ได้รูปแบบการ จัดการท่องเที่ยว และ ทดลอง เส้นทาง	5. ทดลอง เดินทางตาม เส้นทางที่ปรากฏ ในรูปแบบการ ท่องเที่ยว	ข้อที่ 3	100%

อุปสรรคสำหรับกิจกรรมที่ร้อยละความพึงพอใจต่อผลสำเร็จต่ำกว่า 50%

กิจกรรม	อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. ประชุมระดมความคิดเห็นประชาชนผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ตัวแทนเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐในพื้นที่และตัวแทนชุมชน	มีความยากลำบากในการนัดหมายให้ตัวแทนมาให้ข้อมูลพร้อมๆกัน	ทำให้ต้องใช้วิธีแยกกลุ่มเป้าหมายและสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล
2. การศึกษาดูงาน	ช่วงเวลาของการลงพื้นที่ศึกษาดูงานเป็นช่วงระยะเวลาที่ตรงกับฤดูฝนทำให้เป็นอุปสรรคในการลงพื้นที่เนื่องจากสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย พื้นที่มีความลื่น เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากเหตุการณ์น้ำป่าและก้อนหิน ดินถล่ม ต้นไม้ใหญ่ในป่าโค่นล้ม	จัดกลุ่มย่อยที่มีขนาดเหมาะสมและหลีกเลี่ยงภัยลงพื้นที่ซ้ำๆในเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อประมวลผลข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ประเด็นเนื้อหา	ลักษณะโครงสร้างคำถาม
รูปแบบและการดำเนินการในการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีอยู่ในเขตพื้นที่เป้าหมาย	- ในพื้นที่ที่มีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ - การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีการ ลักษณะกิจกรรมที่ปรากฏเป็นแบบใด - การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีการ กำหนดโดยชุมชนมีส่วนร่วมหรือไม่ - การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ดังกล่าวได้มีการดำเนินอยู่หรือไม่ในปัจจุบัน และดำเนินการอย่างไร
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการ จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เป้าหมาย	- ชุมชนมีการจัดแบ่งโครงสร้างการบริหารองค์กร หรือไม่ - ผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญในการผลักดันการ จัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างไร - สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนมีอะไรบ้างที่น่าสนใจ - ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความล้มเหลวของการ ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่ เป้าหมาย	- ปัญหาในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของชุมชนมีอะไรบ้าง - อุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ ชุมชนมีอะไรบ้าง - การให้ความร่วมมือของชุมชนต่อการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอย่างไร
เอกลักษณ์ของพื้นที่ที่มีการจัดรูปแบบการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	- เอกลักษณ์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ประเภทธรรมชาติในพื้นที่ของชุมชนมีหรือไม่ มี ลักษณะอย่างไร - เอกลักษณ์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ประเภทโบราณสถาน โบราณวัตถุในพื้นที่ของ ชุมชนมีหรือไม่ มีลักษณะอย่างไร

	- เอกลักษณะของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีในพื้นที่ของชุมชนมีหรือไม่ มีลักษณะอย่างไร
อัตลักษณ์ของชุมชนที่มีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	- ลักษณะพฤติกรรมของคนในชุมชนเป็นอย่างไร - ชุมชนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีการนับถือศาสนาใด - ชุมชนที่ปัญหาความขัดแย้งในชุมชนหรือไม่ ใครเป็นผู้แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเบื้องต้น - ชุมชนในพื้นที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีอาชีพใด - ชุมชนยอมรับการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนหรือไม่ - ชุมชนมองกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างไร
รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ที่เหมาะสมในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดรอยต่อเพื่อขอความร่วมมือประกอบด้วย จังหวัด นครศรีธรรมราช สงขลา พัทลุง สตูล ตรัง	- การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีรูปแบบที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของชุมชนควรมีลักษณะอย่างไร - ข้อจำกัดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนมีลักษณะอย่างไร

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ที่อยู่.....

คำถามวิจัยประเด็นที่ 1. รูปแบบและการดำเนินการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีอยู่ในเขตพื้นที่เป้าหมาย

ประเด็นคำถามย่อย

- ในพื้นที่มีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่

ชื่อจังหวัด.....

ชื่ออำเภอ.....

ชื่อตำบล.....

- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีลักษณะกิจกรรมที่ปรากฏในพื้นที่เป็นแบบใด

ลักษณะกิจกรรม.....

.....

.....

- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีการกำหนดโดยชุมชนมีส่วนร่วมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ดังกล่าวได้มีการดำเนินอยู่หรือไม่ในปัจจุบัน และดำเนินการอย่างไร

.....

.....

.....

คำถามวิจัยประเด็นที่ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เป้าหมาย

ประเด็นคำถามย่อย

- ชุมชนมีการจัดแบ่งโครงสร้างการบริหารองค์กรหรือไม่

.....

.....

.....

- ผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญในการผลักดันการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างไร

.....

.....

.....

- สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนมีอะไรบ้างที่น่าสนใจ

.....

.....

.....

- ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

.....

.....

.....

คำถามวิจัยประเด็นที่ 3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวของการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
เขตพื้นที่เป้าหมาย

ประเด็นคำถามย่อย

- ปัญหาในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

- อุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

- การให้ความร่วมมือของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

คำถามวิจัยประเด็นที่ 4. เอกลักษณะของพื้นที่ที่มีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประเด็นคำถามย่อย

- เอกลักษณะของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติในพื้นที่ของชุมชนมีหรือไม่ มีลักษณะอย่างไร
.....
.....
.....
- เอกลักษณะของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน โบราณวัตถุในพื้นที่ของชุมชนมีหรือไม่ มีลักษณะอย่างไร
.....
.....
.....
- เอกลักษณะของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีในพื้นที่ของชุมชนมีหรือไม่ มีลักษณะอย่างไร
.....
.....
.....

คำถามวิจัยประเด็นที่ 5. อัตลักษณ์ของชุมชนที่มีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประเด็นคำถามย่อย

- ลักษณะพฤติกรรมของคนในชุมชนเป็นอย่างไร
.....
.....
.....
- ชุมชนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีการนับถือศาสนาใด
.....
.....
.....
- ชุมชนที่ปัญหาความขัดแย้งในชุมชนหรือไม่ ใครเป็นผู้แก้ไขปัญหความขัดแย้งในเบื้องต้น
.....
.....
.....

- ชุมชนในพื้นที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีอาชีพใด

.....

.....

.....

- ชุมชนยอมรับการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนหรือไม่

.....

.....

.....

- ชุมชนมองกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างไร

.....

.....

.....

คำถามวิจัยประเด็นที่ 6. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ที่เหมาะสมในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดรอยต่อเทือกเขาบรรทัดประกอบด้วย จังหวัด นครศรีธรรมราช สงขลา พัทลุง สตูล ตรัง

ประเด็นคำถามย่อย

- การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีรูปแบบที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของชุมชนควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

- ข้อจำกัดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง.

รูปภาพกิจกรรมการดำเนินการวิจัย

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ. มะนัง จ. สตูล

นักวิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล

นักวิจัยร่วมกับตัวแทนชุมชนหารือและสำรวจรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่

ตัวแทนชุมชนนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวที่ปรากฏในพื้นที่

กลุ่มทดลองเดินทางลงพื้นที่

ความสวยงามของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ถ้ำภูผาเพชร

นักวิจัยกับกลุ่มเงาะป่าที่กำลังอพยพตามวงจรการย้ายถิ่นในพื้นที่ อ. มะนัง

ชนกลุ่มน้อยเผ่าเซม้งทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ทางด้านวัฒนธรรมวิถีชีวิต

คณะนักวิจัยร่วมทดลองสำรวจเส้นทางการเดินป่าในพื้นที่ศึกษา

นักวิจัยและนักท่องเที่ยวร่วมค้นหาเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนพื้นที่
เป้าหมายทางการท่องเที่ยว

นักวิจัย นักท่องเที่ยว และตัวแทนชุมชนร่วมค้นหาเอกลักษณ์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ปัจจัยสู่
ความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กลุ่มนักท่องเที่ยวได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับตัวแทนชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของชุมชน

สำรวจสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียงของพื้นที่จังหวัดสตูล

สัมมนาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ต.มะนังอ.มะนัง จ.สตูล

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ. รัตภูมิ จ. สงขลา

สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านและทีมงานเพื่อเก็บข้อมูลรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและค้นหา
เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของชุมชน

สัมภาษณ์ตัวแทนชุมชนเพื่อการศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สัมภาษณ์ตัวแทนชุมชนต่อการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สถานที่นัดพบระหว่างนักวิจัยและตัวแทนชุมชน

เตรียมการจัดเวทีชาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่
ต. เขาพระ

เรียนรู้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบการท่องเที่ยวเดินป่า เทียวถ้ำ ล่องแก่ง

สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็นรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ปรากฏในชุมชน

ศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว และปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

สำรวจเส้นทางเดินป่าในพื้นที่ศึกษาเพื่อประเมินศักยภาพรูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวตาม
คำบอกเล่าของชุมชน

คณะนักวิจัยร่วมสำรวจเส้นทางที่ปรากฏในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ลักษณะหินอกของภายในถ้ำศรีเกษตร

สำรวจเส้นทางเดินป่า ต.เขาพระ

คณะนักวิจัยศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบการเดินป่า ต. เขาพระ
อ. รัตภูมิ

รูปแบบการเดินป่า ต. เขาพระ อ. รัตภูมิ

ทดสอบเส้นทางทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบการล่องแก่ง

ล่องแก่งศึกษาปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จและปัจจัยนำไปสู่ความล้มเหลวของเส้นทาง
การเดินทางท่องเที่ยว

เส้นทางล่องแก่งตำบลเขาพระ อ.รัตนภูมิ จ.สงขลา

ทดลองศึกษาเส้นทางเดินป่า

กลุ่มทดลองเดินป่าท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้ำตกหน้าผี ต.เขาพระ อ.รัตนภูมิ จ. สงขลา

พื้นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์เดินป่ากับชุมชน

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ร้อนพิบูลย์
จ.นครศรีธรรมราช

นักวิจัยร่วมกับตัวแทนชุมชนสัมมนาหารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน

นักวิจัยร่วมกับตัวแทนชุมชนทบทวนหาเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและอัตลักษณ์ของชุมชน

สถานที่ศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

สัมภาษณ์ตัวแทนชุมชนในการค้นหารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สำรวจเส้นทางาท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ต.ร่อนพิบูลย์ อ.ร่อนพิบูลย์
จ.นครศรีธรรมราช

สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ต.ร่อนพิบูลย์ อ.ร่อนพิบูลย์ จ. นครศรีธรรมราช

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตำบลทุ่งนารี
อ. ป่าบอน จ. พัทลุง

ประธานชมรมเดินป่า ต. ทุ่งนารี อ. ป่าบอน กล่าวอธิบายรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเดินป่าในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

นักวิชาการประจำทีมวิจัยได้แลกเปลี่ยนความคิดกับชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดภูมิปัญญาที่สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน

ชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็นในเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนที่ปรากฏในชุมชนพื้นที่
ต. ทุ่งนารี อ.ป่าบอน จ. พัทลุง

ชุมชนให้ความสนใจในการเข้าร่วมกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต ต. พุงนารี
อ. ป่าบอน จ. พัทลุง

รายงานสรุปปัญหาและอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของชุมชน

ประชุมชุมชนในพื้นที่จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กิจกรรมการล่องแก่งที่อ่างเก็บน้ำไล่หาร

กลุ่มทดลองเดินทางตามเส้นทางการล่องแก่งไล่หาร ต. หุ่นารี่ อ. ป่าบอน จ. พัทลุง

นักวิจัยและนักท่องเที่ยวพายเรือสำรวจสถานที่ท่องเที่ยวอ่างเก็บน้ำไล่หาร

คณะนักวิจัยลงพื้นที่พูดคุยกับชุมชนเพื่อศึกษาเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและอัตลักษณ์ของชุมชน

บ้านพักชาวบ้านจุดแวะพักสำหรับนักเดินป่าตามเส้นทาง

นักวิจัยสัมภาษณ์ตัวแทนชุมชนเพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลทุ่งนารี อ.ป่าบอน จ. พัทลุง

บ่อน้ำร้อนและโคลนร้อนที่พื้งคั่นพบจากกลางป่าในระหว่างสำรวจเส้นทางาการเดินป่าพร้อมกับตัวแทนชุมชน

ท่อประปาทำจากไม้ไผ่เพื่อนำน้ำร้อนจากแหล่งกำเนิดมาบริการนักท่องเที่ยวในห้องอาบน้ำของชุมชน

กล้วยไม้ป่าที่พบในระหว่างเส้นทางการเดินป่า

ทับ(บ้านพัก) วิธีชีวิตเซม้งในระหว่างการเดินทางศึกษาเส้นทางเดินป่า

อัตลักษณ์ของเซม้งไม่สะสมไม่ยึดติดไม่คิดมาก

คณะนักวิจัยกำลังพิจารณาอุปกรณ์ล่าสัตว์ป่าของเซม้ง

คณะนักวิจัยพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดกับเซม้ง

นักวิจัยสำรวจพรรณไม้ที่ปรากฏระหว่างเส้นทางเดินป่า ต. ทุ่งนารี อ.ป่าบอน จ. พัทลุง

ตัวแทนชุมชนหุงข้าวทาน มื้อเที่ยงระหว่างการเดินทาง

นักท่องเที่ยวและนักวิจัยประทับใจเส้นทางการเดินป่าของ ต. หุ่นารี่ อ.ป่าบอน

จ. พัทลุง

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตำบลปะเหลียน
 อ. ปะเหลียน จ. พัทลุง

คณะนักวิจัยและตัวแทนชุมชนร่วมค้นหาอัตลักษณ์ของชุมชน

สัมภาษณ์ตัวแทนชุมชนเพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยว

สัมภาษณ์ตัวแทนชุมชนเพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สัมภาษณ์ตัวแทนชุมชนเพื่อการศึกษาข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

ภาคผนวก จ.
ประวัติคณะผู้วิจัย

1. นายป๋องศักดิ์ ทองเนื้อแข็ง

ประวัติการศึกษา

- ปริญญาตรีสาขา การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่
- ปริญญาโทสาขาการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จ. เชียงใหม่
- ปัจจุบันกำลังศึกษาปริญญาเอก สาขา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา จ. ชลบุรี

ประวัติการทำงาน

- 2538 - 2539 พนักงานส่งเสริมการตลาด บริษัท ป๋อมเจริญ จ. สงขลา
- 2539 – 2540 พนักงานนำเที่ยวบริษัทเจมส์ทราเวล จ. เชียงใหม่
- 2540 - ปัจจุบัน อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จ. สงขลา

2. นางสุธนา นาคฉาย

การศึกษา

- ปธ.ป สาขาบริหารธุรกิจ/การบัญชี มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ปธ.ม สาขาบริหารธุรกิจ/บริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประวัติการทำงาน

- ม.ค.2539-2540 พนักงานบัญชีต้นทุน บริษัท S.T.A.Group จำกัด (มหาชน)
- พ.ค.2541-2542 อาจารย์ โรงเรียนพณิชยการหาดใหญ่
- พ.ค.2543-2545 หัวหน้าหมวดบัญชี โรงเรียนหาดใหญ่บริหารธุรกิจนานาชาติ
- มิ.ย.2546-ต.ค.2549 หัวหน้าแผนกบริหารทั่วไป โรงเรียนหาดใหญ่บริหารธุรกิจสากล (นานาชาติ)
- พ.ค.2546-ต.ค.2549 อาจารย์พิเศษ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- พ.ย.2549-ปัจจุบัน อาจารย์สัญญาจ้าง คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

3. นางสาวสุธีรา เดชนครินทร์

การศึกษา

- บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การตลาด)
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
เกรดเฉลี่ย 3.54
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ เกียรตินิยมอันดับ 1)
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
เกรดเฉลี่ย 3.58

ประวัติการทำงาน

- 2546-2549 อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
ก.ค.2549-ปัจจุบัน อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

4. นางสาวหทัยรัตน์ วัฒนพฤกษ์

การศึกษา

- ระดับปริญญาโท : ศศ.ม.(การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว)
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ GPA 3.30
- ระดับปริญญาโท : ศศ.ม. (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ GPA 3.27
- ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต : สาขาการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ GPA 3.20
- ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช GPA 2.64
- ระดับปริญญาตรี : นศ.บ.(หนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์)
คณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยโยนก GPA 3.03

ประวัติการทำงาน

- พ.ย.2548 - ก.ย.2549 : อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตภาคใต้
- มิ.ย.2545 - ต.ค.2548 : อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยว
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยโยนก
- มิ.ย.2540 – พ.ค.2545 : ผู้จัดการ สมาคมศิษย์เก่าโยนก

5. ผศ.สมศักดิ์ แก้วพลอย

การศึกษา

ค.อ.บ. วิศวกรรมอุตสาหการ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตเทเวศร์
วศ.ม. วิศวกรรมระบบการผลิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ตำแหน่ง / หน่วยงาน / ที่อยู่

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
เลขที่ 160 ถนนกาญจนวนิช ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000
โทรศัพท์ 081-6796493 และ 074-321413 โทรสาร 074-321413

6. นายจตุรภัทร จันท์ทิตย

การศึกษา

วท.ม. วิทยาศาสตร์ (ธุรกิจเกษตร) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
รป.ม. รัฐประศาสนศาสตร์ (การคลังสาธารณะ) คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ตำแหน่ง / หน่วยงาน / ที่อยู่

กรรมการสาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
โทรศัพท์ 074-321413 โทรสาร 074-321413
E-mail : Caturabhathara@hotmail.com

7. นางสาวปทุมพร ชดช้อย

การศึกษา

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบัญชี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตำแหน่ง / หน่วยงาน / ที่อยู่

อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
5 ถ.จันทร์นิเวศน์ 1 อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
ที่ทำงาน เลขที่ 160 ถ.กาญจนวนิชย์ ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา 90000
โทรศัพท์ 081-9632418 074-321413 โทรสาร 074-321413
E-mail : paulla-c@yahoo.com

8. นายบัณฑิต จิตประพันธ์

การศึกษา

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาการบัญชี) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
บริหารธุรกิจบัณฑิต (สาขาการบัญชี) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตำแหน่ง / หน่วยงาน / ที่อยู่

อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
99/24 หมู่ 10 ถ.กาญจนวนิช 45 ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา

9. ผศ.กิตติ ดันไทย

การศึกษา

อ.ม.(ประวัติศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตำแหน่ง / หน่วยงาน / ที่อยู่

ประธานสาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
เลขที่ 160/58 ถ.กาญจนวนิช ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา 90000
โทรศัพท์ 081-2769697 และ 074-321413 โทรสาร 074-321413

10. นางอุษณีย์ พัฒโน ภัทรปิติกุล

การศึกษา

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาการบัญชี) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
บริหารธุรกิจบัณฑิต (สาขาการบัญชี) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตำแหน่ง / หน่วยงาน / ที่อยู่

อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
เลขที่ 160 ถ.กาญจนวนิช ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา 90000
โทรศัพท์ 074-321413 โทรสาร 074-321413

11. น.ส.ทิพย์พาพร ถาวรสุข

การศึกษา

บธ.บ.(การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ปัจจุบันกำลังศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการจัดการธุรกิจ มหบัณฑิต

ตำแหน่ง / หน่วยงาน / ที่อยู่

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

เลขที่ 160 ถ.กาญจนวนิช ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา 90000

โทรศัพท์ 074-321413 โทรสาร 074-321413

ภาคผนวก จ.
สรุปโครงการวิจัย

สรุปโครงการวิจัย

สัญญาเลขที่ ABTC/SSPNT/00003

ชื่อโครงการ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่

รอยต่อเทือกเขาบรรทัด ของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล

หัวหน้าโครงการ นายปองศักดิ์ ทองเนื้อแข็ง **สถาบัน** มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

โทรศัพท์ 074321413 **โทร** 074321413

E-mail address phongiw@yahoo.com

ความสำคัญ/ความเป็นมา

ความสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการขยายทางเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้และการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นทำให้คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวเจริญขึ้น แต่ในทางกลับกันการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการทำลายคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ทำลายวัฒนธรรม ทำลายสิ่งแวดล้อม ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งที่ชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากร ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ตกอยู่ในมือของนายทุน ผู้เข้าไปลงทุนในแหล่งท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นการจัดการที่กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากเพื่อผลกำไรในการดำเนินการ ซึ่งชาวบ้านได้มีบทบาทเพียงแค่การเป็นลูกจ้างที่ไม่มีสิทธิในการจัดการ ซึ่งการจัดการจัดการท่องเที่ยวเพื่อลดภาวะการดำเนินงานกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านต่างๆ รวมถึงการสร้างควมภาคภูมิใจในทรัพยากรทางการท่องเที่ยวรวมถึงการสร้างควมร่วมมือในการรักษาภาวะสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นเจ้าของในทรัพยากรการท่องเที่ยวและมีบทบาทในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดการพัฒนาและกำหนดแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นแนวทางการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบที่ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ในด้านบวกต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ความสามัคคี และจิตสำนึกสาธารณะร่วมกันของชุมชน รวมถึงรูปแบบการท่องเที่ยวแห่งใหม่เป็นเครื่องมือที่สร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม และเครื่องมือในการปกป้องสิ่งแวดล้อมได้โดยไม่ต้องพึ่งพาอำนาจรัฐและเกิดจากพลังของชุมชนกล่าวคือ หากมีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตตลักษณ์ของชุมชนก็จะทำให้การท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวเป็นไปอย่างยั่งยืนและได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดีรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด ของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล การเรียนรู้รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด ของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูลเป็นการเรียนรู้

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ทั้ง 5 จังหวัดในเขตพื้นที่ต่างกัน การประมวลผลปัจจัยแห่งความสำเร็จและความล้มเหลวรวมถึงเอกลักษณ์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการกำหนดกิจกรรมของการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าว นอกจากนี้การเรียนรู้ถึงอัตตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวจะเป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรม เวลาการให้บริการ และการให้บริการที่เหมาะสม ตลอดจนถึงการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมของนักท่องเที่ยวในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวโดยไม่ส่งผลกระทบในการทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับบริการอันเป็นผลกระทบมาจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. ศึกษารูปแบบและการดำเนินการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีอยู่ในเขตพื้นที่เป้าหมาย
2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เป้าหมาย
3. หารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตตลักษณ์ที่เหมาะสมในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดรอยต่อเทือกเขาบรรทัดประกอบด้วย จังหวัด นครศรีธรรมราช สงขลา พัทลุง สตูล ตรัง

ผลที่ได้รับ	บรรล วัตถุประสงค์ข้อ ที่....	โดยทำให้ค้นพบข้อมูล
ทราบรูปแบบและการดำเนินการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีอยู่ในเขตพื้นที่เป้าหมาย	ข้อที่ 1	จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์และศึกษารูปแบบการจัดการในพื้นที่ต่าง
รายละเอียดเกี่ยวกับเอกลักษณ์ด้านต่าง ๆ และอัตลักษณ์ของชุมชนที่นำมาเป็นจุดขายการท่องเที่ยว และเงื่อนไขที่เป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน และเงื่อนไขความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ	ข้อที่ 1, 2	ชุมชนมีการทบทวนว่าชุมชนของตนเองมีเอกลักษณ์อะไรบ้างที่สามารถนำเสนอแก่ผู้มาเยือน
ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จและปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความล้มเหลวในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ข้อที่ 3	สัมภาษณ์ข้อมูลจากชุมชนและวิเคราะห์ตามแนวทางทฤษฎีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

อยู่ในช่วงดำเนินการที่ได้ดำเนินการไปแล้วระหว่างการทำวิจัย ชุมชนได้เกิดการตื่นตัวในด้านการสัมภาษณ์ถึงรูปแบบที่ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนได้เรียนรู้โดยการเปรียบเทียบศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถนำมาพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนได้ ในอนาคตจะได้นำข้อเสนอแนะจากการขึ้นพบในงานวิจัยไปประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้ชุมชนพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ได้มาตรฐานต่อไป

การประชาสัมพันธ์

กำลังดำเนินการตีพิมพ์บทความวิจัย

ผลงานเด่นของ สกว.

1. ชื่อผลงาน

รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด ของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล

2. ทำอะไร

- ค้นหารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด ของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล
- ค้นหาเอกลักษณ์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชนที่ปรากฏรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด
- ค้นหาอัตตลักษณ์ของชุมชนที่ได้ดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- ค้นหาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ปรากฏในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด
- ค้นหาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความล้มเหลวในการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ปรากฏในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด

3. ใครเป็นคนทำ

ทีมผู้วิจัยคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

4. ทำอย่างไร

พูดคุย สัมภาษณ์ กับผู้นำชุมชน กลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และเยี่ยมชมกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน

5. ได้อะไรบ้าง

- ได้รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด ของ 5 จังหวัดภาคใต้ : สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล
- ได้เอกลักษณ์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชนที่ปรากฏรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด
- ได้อัตตลักษณ์ของชุมชนที่ได้ดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- ได้ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ปรากฏในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด
- ได้ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความล้มเหลวในการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ปรากฏในเขตพื้นที่รอยต่อเทือกเขาบรรทัด
- ได้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนในพื้นที่อื่น ๆ

6. แล้วเอาไปใช้อย่างไร

สามารถกำหนดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ต่างๆให้สอดคล้องกับความเป็นเอกลักษณ์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในชุมชนนั้น และกำหนดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้สอดคล้องกับการบริการที่เหมาะสมภายใต้อัตตลักษณ์ของชุมชน ทั้งนี้สามารถกำหนดรูปแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามกรณีศึกษาและเสนอแนะเพื่อให้การเตรียมการการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีความสมบูรณ์เพิ่มมากยิ่งขึ้นจากแนวทางที่ส่งผลต่อความล้มเหลวที่ปรากฏในพื้นที่ศึกษาต่างๆ

7. ใช้อย่างไรแล้วเกิดอะไรบ้าง

ชุมชนที่มีความต้องการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการและมีแนวทางในการดำเนินการที่ประสบความสำเร็จและสามารถกำหนดแนวทางเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะส่งผลให้เกิดความล้มเหลวในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ